

خالد ئىرتوغرول

دۇمك

گەرانەمە لەھەلدەر

منتدى اقرأ الثقافي

WWW.IQRA.AHILAMONTADA.COM

منتدى اقرأ الثقافي

للكتيب (كوردى - عربى - فارسى)

www.iqra.ahlamontada.com

بۆدبەزاندنى جۇزىغا كىتىپ: سەردانى: (مُنْقَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافَى)

لتسبيل أنواع الكتب راجع: (مُنْقَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافَى)

پىراي دائىلۇد كىتاپىھائى مەختەلف مىراجىمە: (مُنْقَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافَى)

www.lqra.ahlamontada.com

www.lqra.ahlamontada.com

للكتب (كوردى . عربى . فارسى)

ناوی کتیب : گهړانه وه له هه لډیر

نوسهر : خالد نیرتوغروڼ

ومرگړې : هیمن عوسمان

دارشتمه وهی : بهره محمد، شیرین کهریم

تیراژ : (۲۰۰۰) دانه

نؤبه ی چاپ : یه که م

لمبهړنوم بهرایه تی گشتی کتیبخانه گشتیه کان

ژماره (۱۰۳۹) ی سالی ۲۰۱۲ ی هی دراوله

مافی له چاپدانه وهی هم بهرهمه بارنژراوه

بو ناوه ندی راگه یانندی ئارا

گه پړانه وه له همدلیر

نوو سینی

خالد نیرتوغروڼ

ومرگ پړانی

هیمن عوسمان

چاپی په کهم

۱۴۳۲ ک - ۲۰۱۲ ز

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیشہ کی

وہ کہ لہ کتیبہ چاپکراوہ کانی دیکہ ماندا ہاتوہ، ئەم ھەولەش لہ
لەسەرەتادا گەرنگترین کیشەکانی مەرۆ، پاشانیش کیشەکانی
کۆمەلگا نیشانەدات و پوونیان دەکاتوہ.

ئەو کیشانە ی کە دەریخستوون بە نموونەکان، بەو ساتانە ی کە
تیااندا پوویاندوہ و، چیرۆکە راستەقینەکان نیشان دەدات و
چارەسەری زۆر باش پیشکەش دەکات.

چیرۆکە زیندووہ کانی ژیان، لەگەڵ شتە پیچەوانەییەکانی مەرۆ،
کیشە دەروونییەکانی، ئاستەنگەکانی، مل نەدانەکانی، و بۆ ھەموو
ئەمانە پەرە لە پێگە چارە.

ئەم کۆششە پیکھێنانی پەيامە دیاریکراوہ کانە، بۆ ئەو
پرسیارانە ی میشکی داگیرکردوون، ئەو فرمیسکانە ی دەپژێن، ئەو
گەشەسەندنانە ی جۆش و خروش دەبەخشن، ئەو پێگایە ی کە بۆ
دەربازبوون دەدۆزێتوہ لەکاتیکیدا بەرەو خۆکوشتن دەچن .

بەخوێندنەوہ ی ئەم کتیبە ھاتنە ناوہوہ ی ژیانیک ی دیکە یە بۆ
ژیانتان، دونیایەکی دیکە یە بۆ دونیاتان.

له مانه ش گرنګتر، چاره سهری نه و نه ټينيانه ی نه تانتوانیوه بڼ
که سی بدرکینن، پښکای دهرچوونی له و تنګه ژانه ی نه تانتوانیوه
له گه ل که سدا به شداری پټیکه ن، چاره سهری دهرده کانی قهیرانی
دونیا ی دهروونتان و به تایبه تی کښه کانی دونیا ی خوتان و پښکای
دهرچوون فیر دهن .

نه گه ر پزگار کردنی نه و که سانه ی دهرچنه که نده لانه وه،
که پانه وه ی نه و که سانه ی دلته نګن به ره و ناسووده یی، ته و او بوونی
بی نومیدی، پوښکردنه وه ی تاریکی و، سهرله نوی سهر و زکردنه وه ی
دله کان بڼ ټیوه گرنګه، نه و پټویسته نه م کتټبه بخویننه وه .

بڼ سهرله نوی ه لسه نګاندنی خوتان، پښکسته وه و چاو
خشانده وه به زیانتاندا، نه و خوتان بخنه باوه شی نه م
دهرخستانه وه، بوونی جیهانیکي پر له ناسووده یی و خوشبه ختی
ناشکرا بکه ن .

به هیوای سودمه ندبوون...

خالد نیرتوغرول

مه لهك فاته

مامۇستاي به پېژ:

دواى ئه وهى بېنىم زۆرىك له خوښه ران، بېره وه رېيه گرنگه كانى
خۆيانيان نووسيوه ته وه، بۆيان ناردوون. منىش بېيارمدا بېره وه رى
خۆم بنووسمه وه .

بېره وه رېيه كهى من زياتر گېرانه وهى خه ونىكه . به لام چ
خه ونىك ... دلتيام له وهى، ئه م خه ونهى كه زۆر كارى تى كردووم و
چهندين پۆز له ژىر كاريگه ريدا ماومه ته وه، ئىوه ش و خوښه رانىش
زۆر به لاتانه وه سه ير ده بېت .

من له شارۆچكه يه كى گهره دا پىگه يشتووم. دهرچوى ناوه نديم.
شوومكردوه و دايكى دوو كچم، سوپاس بۆ خوا ژيانىكى
ئاسووده مان هه يه .

هاوسه ره كه م، كتيبه كانتانى كپى بوو. هه ردووكمان
خويندماننه وه. له سايه كتيبه كانتانه وه به په يامه كانى نوور

ناشنابووین. سوپاس بۆ خوا دهستمان کرد به نهجامدانی
په‌رستشه‌کامن و، به‌رده‌وام هه‌ولده‌دهین سوود له‌ باب‌ته
نیمانییه‌کان وه‌ریگرین .

ژنیک به‌ ناوی "مه‌له‌ک فاته‌" ژۆر پۆلی هه‌بوو له‌ هاندانم بۆ
بالاپۆشی و ده‌ست کردن به‌ نهجامدانی په‌رستشه‌کان. ئەم ژنه
ته‌مه‌نی چه‌ند سالتیک له‌ من گه‌وره‌تر بوو. دوو سی سالتیک پیش ئیستا
هاوسه‌ره‌که‌ی و کوپچکی له‌ ده‌ست دابوو، له‌ گه‌ل کچیکیدا ده‌ژیا،
ژنیک داوین پاک و سه‌رپاست و دیندار بوو .

مامۆستای نه‌خش و دروومانی شارۆچکه‌که‌مان بوو، له‌ هه‌مان
کاتدا وانه‌ی نیمانی و قورئانی به‌ کچه‌ لاوه‌کان ده‌وته‌وه .
به‌هه‌ر پێگایه‌ک بووایه‌ "مه‌له‌ک فاته‌" کتێبه‌کانی ئێوه‌ی به‌
کچه‌کان ده‌خوینده‌وه .

"مه‌له‌ک فاته‌" ژنیک ته‌وه‌نده‌ نیاز باش و پۆح پاک بوو که‌ هیچ
کس هه‌له‌و، پووگرژی لی نه‌بینییوه‌ یاخود وته‌ی لار و هه‌له‌ی لی
نه‌بیستوه‌وه . له‌ بنه‌رته‌دا له‌به‌ر ئەم هۆیه‌ش بوو ناوی به‌ "مه‌له‌ک
فاته‌" ده‌رکردبوو .

مامۆستای به‌رپۆز:

ئەم "مه‌له‌ک فاته‌"یه‌ی که‌ بۆم باسکردن تووشی نه‌خۆشی
شیرپه‌نجه‌ بوو گیانی سپارد. نه‌خۆشکه‌وتن و، وه‌فاتکردنی ژۆر
که‌می خایاند .

له شه وی جه ژنی په مه زاندا کڅچی دواپی کرد. خودا لیڅخوش
بیټ. له پاش کڅچی نه و، هه موو شاروچکه که فرمیټسکمان پرشت.
فریشته ی چاکه ی شاروچکه که و، دڅستی هه مووان، خوشکه گه وره و
مامڅستامان "داده فاته" لیټمان جیابڅوه .

من له گه ل داده فاته ده د نزیکیه کی تاییه تیم هه بوو.
خانوه کانمان زور له یه کتریه وه نزیک بوون. زور گرنگی به من
ده دا. نه و منی فیږی نویژ کردن و قورشان خوینده وه کرد.
له بهرنه وه، بڅوه فاتی داده فاته زور خه مبار بووم و زور گریام .
هر له پاش وه فات کردنی شه ویټک له خه وندا بینیم .

نه و شه وه که میټک دره نگ نویژی خه و تنانم کرد. داده فاته
دیسان هر له میټک و خه یالما بوو. راستر بلیم هیچ له میټکم
دهرنه ده چوو .

له خه وندا، له که ناری پوویاره بچوکه که ی بهردهم
شاروچکه که ماندا بووین. نه وی شوټنیکه پره له دار و سه وزایی.
سه یر ده که م داده فاته ش له وییه و ۱۰ - ۱۵ کهس له ده وری
کڅبوونه ته وه. هه مووشیان ئافره تن. به لام ئافره تانیکي پاک و
نوورانی و، پووخسار دره وشاوه. خویشی سه ریوشنیکي سپی
پڅشیبوو، نه و کاتیک له ژياندا بوو بهرده وام سه ریوشی سپی
ده پڅشی. به پاکردن چووم بڅلای وتم: "داده فاته، من زور خه مبار
بووم بڅت، زور گریام " .

له باوه شی گرتم .

ژنیکې زږد به به زه یی و میهره بان بوو. هه موو کات ناموزگاری ده کردم و، وهک دایکتک سوزو میهره بانی بډ دهرده بریم. وتی: "خوشه ویستم،" بډچی نه وونده خه فته ت خوارده؟! نابې له دواى که سى کړچکړدوو خه فته بخویت و بگریت. پټویسته دوعاى بډ بکهیت".

وتم: "داده فاتمه ئیستا چونی؟"

- زږد باشم پږله کهم، سه یرکه نه وانهش هاوړپکامن. که سانی کرده وه باشی دنیا له گوردا سه ربه ستن. له گهل هاوړپکانیاندا په کتر ده بینن. نه مپوش هاتین بډ شاروچکه که ی نیمه. تو په کهم که س بوویت که سهر دانت کردین.

داده فاتمه پرسى: "نازداره کهم چونه؟"

نه و نازداره ی که هه والی پرسى، کچی بوو. کچیکی ته مه ن ۱۴ - ۱۵ سالانى له ژياندا مابوو. له گهل پوریدا به په که وه ده ژيان. وتم: "زږد باشه، هه موو پږژک په کتر ده بینن. زوو زوو دیت بډ لاما".

- ناممان به نازداره کهم بللى واز له په رسته شکانى نه هینیت. غه ییه ت نه کات، زږد ناگاداری خواردن و، خواردنه وه ی بیت. درق نه کات و بوختان هه لته به ستیت. پږله کهم له بهر نه وه ی له گوردا زږدترین لپرسینه وه له باره ی نه مانه وه ده بیت .

وهك ئهوهى بيهويتهكانى داده فاتمه له بيريكم، له
خهوهكه مدا دووباره م دهكردهوه:

۱- واز له په رستهكانى نه هينيت.

۲- غه بيهت نه كات.

۳- ئاگادارى خواردن و خواردنه وهى بيت.

۴- درى نه كات.

۵- بوختان هه لته به ستيت.

بابه تى مردن و گۆپ، له و شتانه بوون كه من بهرده وام گرنگيم
پيده دان، لتيان ده ترسام و خه م بوو. گۆرستان بۆ من هه ميه
وهك شوپينكى ته م و مزاويى، پاچله كينه ر، كه ميكيش ترسينه ر
وابوو. له بهر ته م خه م، له داده فاتمه پرسى: "له گۆپدا زۆر
ترسايت؟"

وتى: "نه خيتر پۆله كه م، چۆن ده بيت له گۆپ بترسين؟ گۆپ
دهرگايه كه، پيايدا تپه پده بين بۆ دونهى نويمان. به لام له گۆپدا زۆر
پرسىارى قورس پوه به پووت ده كرينه وه. نه گه ر موافه كان، له
ليپرسينه وهى گۆپ تپه گه يشتنايه و له بيرىان بووايه، نه وا به ترس و
له رزه وه هه نكاويان دهن، چونكه له سه ره ره هه نكاويك كه ده بينن و
هه ر كرده وهيك كه نه نجامى دهن لتيان ده پرسنه وه."

پرسيم: "ايا" ليپرسينه وهى گۆپ، زۆر قورسه؟"

وتى: "زۆر قورسە كچم، بەلام ئەوانەى بە تەواۋى بەندەى خودان
و مافى خەلگىيان لەسەر نىيە، زوو پزگارىيان دەبىت. با مافى كەست
لەسەر نەمىنىت. ھىچ پەرسىشېكت دوا مەخە. ئەگىنا گۆپ دەبىت بە
شۈينى سزا".

ھەر لەم گەتوگۆيە دا بووم لە خەونە كەمدا، ئەوئەندەى پى نەچو
بەخەبەر ھاتم. بەرزيوومەو، ھەستامە سەر پى. پەنا بە خوا،
تەنانەت خەون بىنين بە مردن و سزاي ناو گۆپەو بەئەستەم
بەرگەى دەگىرېت... ئەگەر ئافرەتېكى فرىشتە ئاساي وەك دادە
فاتمە، باشى باشەكان، كەسېك كە ھەموو تەمەنى بۆ خزمەتى ئيمان
و قورئان تەرخانكردبوو، لىپرسىنەوئەى گۆپ بە زۆر قورس وەسەف
بكات، ئەى نىمە چى؟ باشە بەم حالەمانەو چىمان لىدېت؟

ھەر چۆنىك بىت، زوو يا درەنگ، بەو پاستىيە دەگەين و دەبىت
بزانين چۆن وەلامى لىپرسىنەوئەى ناو ئەو گۆپە بدەينەو كە تىي
دەچىن؟ ياخود چى دەكەين بۆئەوئەى ئەو لىپرسىنەوئەى بە ئاسانى
بەسەرماندا تىپپەپىت؟ ئامۆزگارىيەكانى دادە فاتمە زۆر سەرنج
پاكىش بوون. ئەم ئامۆزگارىيانە، مايەى پزگاربوون لە سزاي گۆپ،
بەلكو پىگاكانى بەدەستەينانى بەھەشتى بەرىن.

ھەرچۆنىك بىت ئەو گۆپەى باوەرمان پىيەتى پۆزىك تىي دەچىن،
ھەلبەت چارەيەكى ترمان نىە.

خوشكتان، سىفەدا تىكىن

کورم خهفەت مەخۆ

رۆژیک دەبیتە مامۆستا

هه‌موو دونیا لای من، ئەو شارۆچکە یە بوو کە تیایدا لە دایک بووبووم. وامدەزانی مرقەکانی ئەو شارۆچکە یە، شاخو، دارستان و کانیاوەکانی ... بریتیین لە هه‌موو دونیا .

بۆ کێشانی سنوورەکانی ئەم دونیا بچووکەم، لە خەیاڵی خۆمدا دەستمکردبوو بە راوردکردنی گەورەترین لوتکە شاخی دونیا بە بچوکتەین شاخی شارۆچکە کە، دەریا و پووبارەکانی دونیا بەو کانیاوانە ی شارۆچە کە مان کە لە هاویندا کە میان دەکردو، هەرچی دارستانەکانی دونیا شە بە دار توووەکانی شارۆچکە کە مان و، هه‌موو خەلکی سەرزەویش بە دانیشتوانی گوندە کە مان کە نزیکە ی هەزار کەس دەبوون. هەتا خویندنی قۆناغی سەرەتاییشم تەواوکرد، نەچووبوومە قەزا و پارێزگا کە مان. نەمدیبوو شار چۆن شوینێکە تەنها بە خەیاڵ هەولم دەدا پێشبینی شار بکەم کە چۆن شوینێکە.

هاوړيكانم كاتى ده يانوت:

- چووين بؤ شار، له بازاردا گه پايڼ، شيريني و به سته نيمان خوارد. پاشان به پاص گه پايڼه وه.

به سه رساميه وه گويم له باسه كانيان ده گرت.

شاخو ده بى شار چوڼ شوينيك بيت؟ شاه، يه كجار بمتوانيايه بچو مايه و بمدييايه. تواناي مادديمان كه م بوو، كيښه ي تابووريمان زوړيوو. نه مانده تواني وه كو پټويست سهرداني شاره كان بكهين و بگه پټين.

دوو سال بوو خويندني قوناغي سهره تاييم ته واو كړد بوو. له بهر نه وه ي باري تابووريمان لاوازيوو نه متواني دريژه به خويندني قوناغي ناوه ندي بدهم.

له به يانيه وه تا نيواره له دهشت و دهر، به شوين گا و مانگاوه بووم، نيوارانيس هيلاك و ماندوو ده گه پامه وه بؤ ماله وه.

كاتى هاوړيكانم ده بيني ده چوون بؤ خويندنگه، زوړ په ريښان ده بووم كه منيش ناتوانم دريژه به خويندن بدهم، حه زم نه ده كړد پووه پوويان بيمه وه، نيره يم پى ده بردن، چونكه حه زم ده كړد وه كو نه وان له سهر خويندن به رده وام بم.

كاتى به دواي گا و مانگاكاندا ده پويشتم، ناخوشي خوم بؤ دارو به ردي سهره پى باس ده كړد، قسه م له گه ل ده كړدن و باسي حال و

گوزهرانی خۆم بۆ دهکردن. ههندی جاریش دهبوومه ماموستا و
قسم بۆ دهکردن.

له بهرئهوهی نه مه ده توانی درێژه به خۆتندن بدهم زۆر بیزارو
ناپه ههت بووم به جۆری که ههندی جار ده مۆت:

- خواجه گیان، چی ده بیئت، قۆلێکم، چاویکم، ته نانهت
قاچیکیشم نه بیئت، بهس ته نها بتوانم بخوینم.

به تیپه پهبونی ئه و پۆزانهی که نه مه ده توانی بخوینم له ناخه وه
تووشی داپمان بووم، زۆر خه فتم ده خوارد، به و هۆیه شه وه نه خۆش
که وتم. هاوپییه کم بردمی بۆ لای پزیشکی شاره که. که ده لێین شار،
واته، قه زاکه مان.

- ئای ئه و شاره چه نده گه و ره و دلپه ین بوو.

بینای گه و ره گه و ره، دوکانی پاراوه، ئۆتۆمبیلی هه مه جۆر،
شه ریته و شیرینی و، ئه و مندالانهی به سته نییان ده فروشت...
خه لکی شار پانتۆله کانیان ئۆتو کراو و بۆینباخیان به سته بوو... چ
دونیایه ک بوو، تیر نه ده بووم له سه یرکردن و خه یال بینین
پتیانه وه .

ئه و پزیشکه ی پشکنینی بۆ ده کردم پرسی:

کوړم، خه فته به چی ده خۆیت؟ چی نیگه رانی کردوویت..

ئه و دلّه بچوکه م وه ک بالنده له شه قه ی دا، چاوه کانه م هۆن هۆن
فرمیسکیان پێدا هاته خوار.

كانت كچه نه يتوانی له منه وه وه لامي ده ستيكه ويت، له
هاوپنكه می پرسى. هاوپنكه م وتى:

- دكتورى به پړيز، نه م كوپه زور حه زى له خويندنه، هاوپنكاني
چوونه ته قوناغى ناوه نديى، به لام نه م نه يتوانى له سهر خويندن
به رده وام بيت و بچيته نه و قوناغه. خه فته بؤ نه وه ده خوات.
پزيشكه كه به ميه ره بانييه كى زوره وه له جيگا كى هه سستا،
ده ستي به سهرمدا هيتا و، باوه شى پيدا كردم و، ناهيكي قوولى
هه لكيشاو وتى:

- كه واته وايه، ها، تو ده تويست بخوينيت، به لام نه تتوانى،
له به رنه وه خه فته ت خوارد و نه خوش كه وتيت.
به چاره فرميسكاوييه كانمه وه پووم كرده نه و پزيشكه ميه ره بانه
و به دهم گريانه وه وتم:
به ئى.

- وتى: ئاى خودايه، مندالى خه لكى حه ز ده كات بخوينيت، به لام
له به ر بى دهرامه تى ناتوانيت و، خه فته ده خوات و نه خوش
ده كه ويت، مندالى نيمه ش له ناو نازوني عه تدايه، واز له قوتا بخانه
ده هينيت و پا ده كات. خواى گوره هه ر به نده يه كى به جور يك تاقى
ده كاته وه. پزيشكه ته مه ن ناوه نده كه گه پايه وه بؤ لام و وتى:
- كوچم، من بپروام به ده سلات و دادپه روه رى خودا هه يه.
بيگومان به نده كانى ده خاته شوينى شياو.

له بهرته وهی تۆ نه وهنده حهز ده کهیت بخوینیت، هیچ خهفهت
مه خو، هه ر ده خوینیت .

دووباره لیم نزیك بوویه وه وتی:

- نه گه ر بخوینیت حهز ده کهیت ببیت به چی .

وهك نه وهی بلتی هه ر ئیستا داخواییه کهم جیبه جی ده کهن.

هاوارم کرد و وتم:

- مامۆستا.

پزیشکه که زۆر گرنگی پیدام.

هاوپی کهم وتی:

- دکتۆری به پیز، زۆر سه رقالمه ن کردیت. ئیتر به یارمه تیت ئیمه

ده پۆین .

پزیشکه که قۆلمی گرت و وتی:

- نه خیر، من ئهم کوپه م زۆر خوۆش ده ویت. ئیستاش کاتی

نیوه پۆ هاتوووه. دهی با به یه که وه ده رچین. ئهم کوپه به و

قوتابخانه یه ی به رامبه رماندا ده گێرین و نانیش ده خوین. پاشان

به پۆن .

به یه که وه چووینه ده ره وه. پۆیشته ن بۆ قوتابخانه یه کی نزیك

کلینکی پزیشکییه که. به ناو هه موو به شه کانی قوتابخانه که دا گه راین

و، له گه ل مامۆستاکانی ئه ویدا به یه کتری ناساندین، داخواییه که ی

منیشی بۆ به پۆیه به ری قوتابخانه که باس کرد .

ئەو قوتابخانەيەو مامۇستاكان لەبەرچاوم يەكجار مەزن بوون،
بەجۆرىك كە تەواو سەراسىمەيان كەردبووم، بە بىننىيان خەفەت و
بىتتاقەتيم زياتر بوو.

ئەو مامۇستا پرىك پۇش و، چاويلكە لە چاوانە بە تەواوى دونيا
بجوو كەكەى منيان هەژاندىبوو. شكۆمەندى و جوانى ئەو قوتابخانەيە
بووبوو جىگەى سەرنج و تىپرامان. لەپاستيدا ئەم دىمەنانە وەكو
كلپەى خۆشەويستى ناخى منيان دەستواند، بەجۆرىك كە ناتوانم
گوزارشتيان لى بكم.

لە ناخدا دەپارامەو:

- خوايە گيان چى دەبىت، منىش بىم بە مامۇستايەكى ئاوەها بۆ
قوتابخانەيەكى لەم شىئوہ يە .

بەپىئوہ بەرى قوتابخانەكە خواردنەوہ يەكى گەرمى پىشكەش
كردم. هەروہا بۆ ورەپىدانىش وتى:

تۆ مندالىكى نۆر بە تواناى. ئادەى با بتىنم. بە هەر شىئوہ يەك
بىت دەخوینىت و دەبىتە كەسىكى خویندەوارو پىگەيشتوو.
إن شاء الله ! ...

پزىشكە بەپىزەكە، من و هاوپىگەمى برد بۆ چىشتخانە.
خواردنە هەمە جۆرەكان، پىز پىز پىكخران. كەچكەكان تەختە
نەبوون، كانزابوون. مپزەكان ئامادەكراو و پىك وپىك بوون .

جاریکیان نانی ئەو شارەوی بەرامبەرمانیان هێنا. من زۆر کەم
نانی شارم بینیوو. هیچ نەبی بۆ تەنھا جاریک بە پاستی خواردنی
شارم لە نێوان نانی ناسکدا دانا و خواردم. ئیستا زۆریک لە و نانهیان
لەبەر دەمەدا دانا .

پزیشکە بەپێژە کە چەناگەی گرتو، سەری بەرزکردمەوہ بۆ لای
پووە دەمەخەندەکە ی .

- ئادەیی بۆ بزانم چیت دەوێت، با شاگردە کە بیهێنیت.

ئایا لە شەرما و لە شەرمەزاریدا دەنگ دەردییت؟!
میزیککی گەورەیان بە خواردن پازاندەوہ، بە بینینی شلەژام،
لەنیو هەموو ئەو خواردنەدا تەنھا پالو و زەلاتە کەیم دەناسی.
پیشتر سوراحیی و پەرداخی لەو شیوہیەم نەبینیبوو.
نەمەزانی لە کوێوہ دەست پێیکەم. لە لایەکان نام دەخواردو، لە
لایەکیشەوہ خەمی ئەوہم بوو کە دەبێت دووبارە بگەڕێمەوہ بۆ
شارۆچکە و جاریکی تر ئەم جوانییانە نەبینمەوہ .

پزیشکە کە دەرمانەکانی بۆ کرپیم و سەبارەت بە تەندروستیم
پێنمایی کردم، دەربارەیی داھاتووم ئامۆژگاری کردم. هەروەھا
سەرەپای ئەوہی پارەیی پشکنینەکەیی لێوہرنەگرتم پارەیی پێدام بۆ
خەرجیم .

زۆر دلخۆشی کردم و هانی دام. وە کە بۆتیی دونیام پووخابوو،
تەواوبوو. ئەو سەرلەنوێ ژياندیەوہ، پەری کرد لە ئومێد.

سى سال دواى تەواوکردنى خويندنى قۇناغى سەرەتايى،
 نەمتوانى لە خويندنى قۇناغى ناوہندىي بەردەوامىم. بەلام خواى
 بالادەست، دوعاى بەکولى بەندەکانى ناگىرپتەو، دەرگاكانى
 بەزەيى بەپووياندا داناخات و ھەل و دەرەتەي جۆراوجۆريان بۆ
 دەرەخسىنەت.

لە کۆتاييدا پيشەي مامۇستايى بووبە قسەتم، ئەو پيشەيەي کە
 زۆر لەخوا دەپارامەوہ بىکات بە نسييم و، بەردەوام لە خەيالەدا
 بو.

لە سىھەمين سالى دەستبەکاربوونەدا وەك مامۇستا، ئەوہي کە
 لە بىرمدا نەبوو، دامەزراندەم بوو لە قەزاكەي خۆم .

تەماشاي گەورەيى و مېھرەبانى بى کۆتايى ئەو خودايە بکەن، ئەو
 قوتابخانەيەي کە دامەزراندەنەکەمى بۆ دەرچووبوو، ھەمان ئەو
 قوتابخانەيەبوو کە پزىشکەکە بردمى. بەلى، لەو قوتابخانەيەي کە
 بەپۆوہەرەکەي خواردنەوہ گەرمەکەي پيشکەش کردم، زۆرەك لە
 مامۇستاکانى تا ئەو کاتە لەوئى مابوون.

کە لە دەرگاگە چوومە ژوورەوہ نەمتوانى خۆم بەرامبەر بە
 دەسەلات و بەزەيى خواى پەرورەدگار پابگرم، دەستم کرد بە
 گريان. دواى چەند سالىک، بووم بە بەپۆوہەري ئەو قوتابخانەيەي
 کە چەندىن سال خەونم بەوہوہ دەبينى کە تاييدا بىم بە مامۇستا،

خودای بالادەست ھەنگاویك زیاتر بەرھەوپیشی بردم و، بووم بە
بەپێوە بەر .

ئاخر مەژۆ چۆن دەتوانیت لە حەزوری ئەو ھەموو شکۆمەندی و
بەخشینە بۆ سنووری خوای گەورەدا چۆك دانەدات و نەگری؟
چۆن دەتوانی سوپاسی ئەو پەرەردگارە مەزن و دانایە نەکات.
ئەو پزیشکە ی کە پێنمایی کردم و ھانی دام کۆچی دوایی کردبوو،
چارەنووسی یەکتەر بینین نەبوو، بەلام بەردەوام لە پارانەوکانمدا
یادی ئەو مەژۆ گەورە یە دەکەمەو.

خودای بالادەست ھەم بۆ ئەم نێعمەتانە و ھەمیش بۆ ئەم ئەركە
پێرژە شایستەمان بکات.

دهچمه بوو کيڼی

حەلیمە خان، تەمەنی زۆر بچوک بوو کە باوکی کۆچی دوايي کرد. له گەڵ دایکیدا کە وتیبوونە ژيانیکی سەختەوه، بە تەنها مابوونەوه، پارێزگارییان لە خۆیان دەکرد، کە سێکیان نەبوو چاودێریان بکات. تەنها بەختیان نەوهبوو کە لە گوندیکی بچوک و ئارام و جی متمانه دا لە نێوان دۆستەکانیاندا بوون.

حەلیمە خان، لەبەر دابینکردنی بژێوی خۆی و دایکە ئیفلجە کە ی، دواي خویندنی قوناغی سەرەتایی خۆی فێری دروومان و نەخش کردبوو. بۆ پەیداکردنی پارە تا ئێواره لە مالهوه خەریکی جلدورین بوو.

کاتیك کە گەنج بوو، خوازیڤینی کارانی نەدەویست و پەسەندی نەدەکردن. دەبیوت: دایکم بە تەنها دەمیتێتەوه. پاشانیش تەمەنی چوو پێش و تووشی نەخۆشییەکی ترسناک بوو. بەم شیوهیه

هاتېبوه سهر ته و باوه پړه ی که نه و جیهازییه ی ناماده یکردبوو له گال
 نه و جلی بوکټینییه ی که به وردی دوریبووی نیتړ مانایه کیان نه ماوه .
 زږر نه خوځ بوو، هه سستی به ساردی هه ناسه ی مردنی ده کړد .
 دایکه پیر و نیفلېجه که شی زږر خه فته تی بڼ بارودوخی کچه که ی
 ده خواردو، به دریزایی پوژ له ماله وه فرمیسکی ده پښت .
 له لایه ک کټشه ی ماددی و ته نهایی و، له لایه کی دیکه شه وه داپمانی
 خه یالنه کانی کچینی و هه نگاونان به ره و مردن، حه لیمه یان
 په ریشانه کړدبوو .

له و پوژانه دا مامانیک هات بڼ گونده که . له گال نه وه ی
 گوندنشینبوو خانمیکي وریا و زانا و نیماندار بوو، زږر به خیرایی
 له گال به رامبه ره که ی پټکده هات .

مامانه به پریزه که بیستی که حه لیمه نه خوځ که وتووه، سهردانی
 کړدو، کاتیک که حه لیمه ی بینی به ده ست نه خوځشییه کی قورسه وه
 ده نالټینی، خزمایه تی و به زه یی نیشانداو، دلنه وایی کړد و گرنگی پی
 دا .

کټیپی په یامی بیمارانی دا به حه لیمه و . هه موو پوژیک سهردانی
 ده کړد و به شیک له و کټیبه ی بڼ ده خوینده وه، دللی حه لیمه ی
 پرکړدبوو له بابه ته کانی ژيانی کاتیی و گرنگی به ندایه تی و
 ناماده کاری بڼ پوژي دوايي و شکومه ندی به هه شت، میهر و به زه یی
 په روه ردگار و دونیای هه تا هه تایي .

هه موو نه و باسانه سه بارهت به حه قيقه تي پۆڙى دوايى و
 هه ميشه يى له دواى مردن نه و نه دهى تر مردنيان لاءى حه ليمه خان
 خوشه ويست كردبوو، چونكه مردن حه ليمه له كيشه كانى نه م دونيا
 كاتيه پزگار دهكات و، هوكاريكه يا خود بليتي پيواريكه بۆ گه يشتن
 به پۆڙى دوايى به نارامى و ئاسوده يى.

نه و پۆڙهش له گه ل مامانه به پۆڙه كه دا په يامى بيمارانيان
 ده خو پنده وه.

نه گه نه م دونيا به بهرده وام بووايه و مردن له پيگه ماندا نه بووايه.
 نه گه ره شه باى جيا بوونه وه و له ناوچوون هه لى نه كردايه، گه ره له
 داهاتوودا وه رزه مه عنه وييه كانى زستان نه گه تي و گه رده لولول
 نه بووايه. منيش له گه ل تۆدا به زه ييم به حالقا ده هاته وه. به لام مادام
 پۆڙىك له پۆڙان دونيا پيمان ده لئيت دهى بۆ دهره وه، گوئى له هاوار
 و زريكه مان داده خات. پيش نه وهى بمانكات ده روه، با ئيمه به
 وريا كردنه وهى نه م نه خو شىيانه، له ئيستاره واز له خوشه ويستى
 نه و به نين. پيش نه وهى نه و ئيمه به جيبه يئليت، پيوسته له دله وه
 هه ول بده ين به جيبه يئلين. به لى نه خو شى به و واتايهى كه بيرمان
 ده خاته وه، ده لئيت: "لاشهت له به رد و ئاسن نييه، له مادده يه ك
 پيكا ته وه كه به رده وام ئاماده ي جيا بوونه وه. واز له نفهس به رزى
 به ينه، له بى ده سه لاتيت تيبگه. خاوه نه كهى ده ستنيشان بكه،
 نه ركه كهت بزانه، فير به كه بۆچى هاتو ته دونيا وه."

نه خوشی وهك صابوون، چلگی تاوانه کانتان پاکده کاته وه،
 خاویتیان ده کاته وه، نه خوشییه کان که فاره تی تاوانه کانن. له
 فرموده ی صه حیدا هاتوه؛ وهك چۆن به پاره شانندی
 دره ختیکی باش میوه کانی ده که ونه خواره وه، له رزینی
 نه خوشییه کی به ئیمانیش تاوانه کانی به و شیوه یه هه لده وه رزینی.

"... ئه وه ی خوی گه وره نانسیت، ژیا نی پره له به لا، ئه وه یشی
 خوی گه وره ده نانسیت ژیا نی پره له نوور" (به دیعوزده مان)

هه موو پۆژێك له گه ل مامانه به پژه که دا به یه که وه ئه م
 راستیا نه یان ده خوینده وه. که دونه یای هه لیمه یان پرکردبوو له نوور
 و شادی و تبووی:

— دایکه ئیتر له مردن ناترسم. له دایکبوون نیعمه تیکی خودایه،
 هه روه ها مردنیش ... مادام له خودا وه دیت بۆچی بترسم. خوی
 په روه ردگار هه رگیز زو لم له به نده یه ك ناکات که په روه ردگاری
 ده نانسیت و په نای بۆ ده بات، به لکو به به زه یی و سۆزه وه
 هه لسوکه وتی له گه ل ده کات.

هه لیمه خان سه ره پای ئه وه نه خوشیه قورسه یشی، نوپژه کانی
 له سه ر جیگای نه خوشییه که ی ده کردو، به رده وام خه ریکی
 خوینده وه ی قورن و ته فسیری قورن بوو. پۆژێکی دیکه مامانه
 به پژه که هاته وه لای. ئه وه پۆژه هه لیمه له خوشی و ئاسوده ییه کی

تردا بوو. وهك نه وهی هه موو ناماده کارییه کی کردبیت، چاوه پئی
میوانیکی ده کرد.

سندوقیکی نیشانی مامانه به پړزه که داو وتی:

– داده نه و صندوقه بکړه وه.

مامانه به پړزه که پرسى:

– چى ده که یت کچم.

که حلیمه پېداگری کرد، که میك به جدی وه ریگرت. مامانه
به پړزه که نه و صندوقه ده سترکړه ی حلیمه ی کرده وه. که زه حمهت
و نومېد و چاوه پوانی چه ندین ساله ی کچیکی که نجی تبادا
شاردرابږوه.

مامانه به پړزه که به دلته نگیه وه ده ستيکرد به ته ماشا کردنى
سندوقه که. چاوه کانی برېیووه نه و جیهازیانه ی که نه که بشتبونه
مه به ست، ده بیت به چ خه یالیکه وه نه مانه ی دروستکردن!

– وتی: داده، نه و جله بوکټینیانه ی نه ویا ده ربېڼه و بوم بهېڼه.
مامانه به پړزه که نه یتوانی له وه تیښکات که حلیمه ده یه ویت چى
بکات.

جلى بوکټینیبه که ی ده رهېڼا. حلیمه به وردى جلى بوکټینیبه که ی
له به رکړد. ده ستنوېژى تازه کرده وه. قورثانی پیروزى گرتنه ده ستنى
و سوره تی یاسینی کرده وه. پووى کرده دایکى و مامانه به پړزه که
که به سه رسوپمانه وه سه یریان ده کرد وتی:

- ئىتر من پٽيوارم. من به ئيمان و به قورئان و جله
بوكتينيه كانمه وه دهچمه بهردهم خوائ پيروهرديگار. له خهونمدا
وايان پى وټم.

مامانه به پټزه که به سه رسوپمانه وه پرسى:

- كى وټى؟ له خهونندا كټ بينى؟

حليمه خان چاره كاني گهش داگيرسان و له ده رگاگه ي ده پوانى.

- نه وه تا داده، نه و خانميه که دټ...

مامانه به پټزه که و دايكى حليمه له يه ك كاتدا پوويان کرده
ده رگاگه. به لام نه يانتوانى هيچ بينن .

مامانه به پټزه که پٽش بينى ساته كاني كوتايى ژيانى حليمه ي کرد
و تيگه يشت که فرشته ي روح کټشان نه رکی خوى به جټده هټنټ.
بټيه له حليمه نزيك بووه وه.

حليمه وټى: ته ماشاکه داده، نه م خانم ده ناسيت، هر نه و
داده يه بوو؟

مامانه به پټزه که بى دهنک ببوو، ته ماشاي ده کرد.

حليمه بهرده وام بوو.

- نه م خانم من ده بات. با ئيمانان نوئ بکه ينه وه.

حليمه خان لټوه كاني به هټواشى کرانه وه، له ناخه وه به
قوللى شه هاده تى هټنا. پاشانيش له گهل نه و فرشته يه ي ته نيشتى
کوچيکرد بټ نه و دنيا و، پټيشت.

مامانه به پریزه که و دایکی حالیمه هیچ نه گریان. به پیچه وانه وه
پیرۆزبا بیان له حالیمه کرد. له بهر نه وهی حالیمه پۆشت بۆ
مه نزلتکی هه می شه یی و نه بر او ه، له بری نه م دنیا کاتی و چه ند
سالییه، زیانیکی هه تا هه تایی برده وه. ئایا پتویست ده کات له دوائی
که سیکه له م جوړه بگرین؟

کاتی نه م بیر هه رییه م له مامانه به پریزه که وه بیست، زۆر کاری
تی کردم.

خوای په روه ردگار، ئیمان و قورئان بکه یته قسمه تی کوتا
هه ناسه مان.

شەرمەزارم مەكە

...

لە و پۆژەدا لە پۆلی چواری سەرەتایی بۆ پۆلی پێنج دەرچوو بووم،
لە خانەیی تیپینییه کانی ئەو کارتهی وەر مگرت لە سەرەتا تا کۆتایی
(زۆر باشە) نووسرابوو، پێگای ماله وەم گرتە بەر، هەر دەپۆیشتم و
نە دەگەیشتم، لە خۆشیاندا چۆلە کە ئاسا دەفریم. ناخم پڕپووبوو لە
خۆشی، و تەکانی مامۆستا کە مان و ستایشە کانی لە مێشکەمدا
دەنگیان دەدایە وە.

مامۆستا کە مان پێی و تەم کە باشترینی پۆلە کە مان بووم. خوایە
گیان ئەمە چ هەستێکی خۆش بوو؟ وام دەزانی سەرم گەیشتۆتە
ئاسمانەکان. هاتە بەردەم ئەو بالە خانەیی ماله کە مانی لێبوو.
دراوسێگانمان لە بەردەم دەرگای بالە خانە کەدا کۆبوو بوونە وە، بە
دەنگێکی نامۆ هەواڵم پێدان، هەموویان لە بێدەنگییەکی
قوڵدا بوون. لە بەر ئەوەی زۆر دڵخۆش بووم، زۆر لە سەر ئەمە
نەوێستام و دەستم کرد بە سەرکەوتن بە سەر پلیکانەکاندا.

له دلی خۆمدا ده موت: پاش که میکی تر ده رگا که ده که مه وه،
 ده لایم: "دایکه، دایکه نه وه تا کارته که م. سه یرکه، یه که می پۆله که م.
 له هه موویان با شترم".

له لایه کی دیکه شه وه باو کم به لاینی پیدابووم پاسکیلم بۆ بکړیت...
 له بهر نه وه له بهر خۆمه وه ده موت: به درێژایی وه رزی هاوین پۆز
 به سه ر هاوړنکاندا لیده ده م و به پاسکیله وه به بهرده میاندا دیم و
 ده چم. کاتی گه یشتمه نه و قاته ی شوقه که مانی لیبوو، دهنگی هاوار
 به رزیوویه وه، نه و خۆشییه ی له دلدا بوو له یه ک ساتندا ته واوېوو،
 ترسیکی نه زانراو جیگای گرته وه. شتی خراپ به می شکمدا ده هات.
 خه م و په ژاره دایگرتم...

نه و خه می جار جار له ناخی دایکمدا سه ری هه لده دا، ناخمی
 وروژاند .

باو کم فږکه وان بوو، دایکیشم نه وه نده نار هه تی چه شت بوو
 به ده ست نه م کاره وه. ده یوت: "پیاوه که بهرگه ناگرم. به ده ست
 خۆم نییه ؟ ئیت واز بهینه ... پاروویه ک نانی بی ترس و مه راقمان
 ده رخوا رد بده، زۆر ده ترسم".

باو کم مړو فیکی زۆر جوامیر و کامل بوو، هه موو جارێک دایکمی
 هیورده کردوه و ده یوت: "خوا ی په روه ردگار گیانیکی به قه رز داوه
 به هه موو که سیڅ، نه وانه ی ده مر ن ته نها فږکه وانه کان نین. نه وانه ی
 له سه ر کورسی گه رمیش داده نیشن هه ر ده مر ن. ده ئیت نه و ترسه

له میشتکت لایبه. ئەم پیشەیه ئەوەندە شەرەفمەندانەیه، خوانەکا
لێی جیابیمەوه، ئەگینا دەمرم."

باوکم دەیویست منیش بێم بە فرۆکەوان. بۆ ئەوەی وام لێبکات
حەز لەو پێبازە بکەم، بەردەوام هەولێ دەدا قایل بکات. لەبەرئەوە
هەر لە منداڵییەوە حەزم دەکرد بێم بە فرۆکەوان... بەلێ، بێپاریکی
خێراو بۆ ژیان، بەلام ببومایە دەبووم بە فرۆکەوان. کاتێ دایکم
پووبەپووم دەبوو، بۆئەوەی تووپی بکەم، هاوارم دەکردو
دەموت: "یان دەبمە فرۆکەوان یان دەمرم."

مردن ها؟ پەنا بەخوا! ئەگینا!!؟

بەزۆر خۆم فری دایە مالهە...

بەداخەوه، ترسەکی دایکم بەدیھاتبوو.. باوکم لە مەراسیمیکی
فرۆکەوانیدا شەھید بووبوو.

ئێتر لەو پۆژە بەدواوە فرۆکەوانی هێندە لەپێش چاومدا مەزن
بوو، کە خولیای فرۆکەوانی کەوتبوو سەرم، بەجۆرێک کە هەموو
هەستەکانمی کۆنترۆڵ کردبوو، بووبوو تیشکۆ ناوەپۆکی ژیانم.

ئێتر وەک منداڵی باوکێکی شەھید، ئامانج تەنھا فرۆکەوانی بوو.
بۆ نیشتمانەکەمان، بۆ ئاسوودەبیمان... ئەم هەستە کاری کردبوو
سەر میشتکم و چووبوو خۆنمەوه.

لە کۆتایییدا خۆبەندنی قۆناغی ناوەندیم تەواو کرد، باری
ئابووریمان زۆر لاواز بووبوو، نەمدەتوانی فریای ئارەزووی بوونە

فرۆكەوانى بىكەوم، پىيۇست بوو لە پىڭايەكى كورته وە دەستم بە
ئىشىك بگات.

بە يارمەتى ئەفسەرىكى ھارپىيى نىكى باوكى خوالىخۇشبووم
چوومە قوتابخانەى ئامادەى ئەفسەرىيە وە، بە تەواوكردىنى
پەرەردەى تەكنىكى ھەواىى بە سەرگە وتوويى، بوومە ئەفسەر،
نە بوومە فرۆكەوان، بە لام كاتىك لە گەل فرۆكەوانە كاندا بە يەكە وە
دەفرىن، ھەنگاويك لەم ئارەزووم نىك دە بوومە وە .

ئىتر دەفرىم، پىشەكەم زۆر لا خۇشەويست بوو بە جۆرىك كە
دەمويست ھەموو شتىك لە بارەيە وە شارەزا بىم. ھەمىشە ئەو
پرسىارە مېشكىم دەروژاند كە: بۆچى دەبىت كە سانى تر
تەكنەلۇجيا دابھىنن؟ ئايا ئىمە چ كەموكرپىيە كمان ھەيە؟
ھەرچۆنىك بىت منىش دەبىت لەو بواردە شتىك بىكەم .

بەلى ھەولم دەدا ھەموو شتىك دەريارەى ئەو ئامىرانە و
نۆژە نكرىدە وەيان بزانم... ئەو ئارەزووانە چوويونە ناو خوينمە وە.

ماوہيەك تەكنىككارى فرۆكەيەك بووم... زۆر باش لە ھۆكارى
ئەو تىگەيشتم كە بۆچى باوكم دەويست بىمە فرۆكەوان. ئەم
ئالودەيىيە بە ھىچ شتىك پىوانە ناكرىت، باوكم دەيوت: "تەنھا مردن
من دادەبرىت لەم پىشەيە" ... ئاي چەندە راستى دەوت.

لەبەر ئەوہى لەو بواردەى خۇمدا سەرگە وتوويووم، نارديانم بۆ
ئەمريكا. زانىارى تەكنىكى ئەو ھىلىكۆپتەرە نوپيانەمان وەردەگرت

که ده یاندا به ولاته که مان. به جۆرێک خوم دابووێه ئەم نامێره نایابه
که، جار جارە بیرۆکەى وهك: "ئەوه یان زیاد بکردایه، ئەوه یان به و
شیوه به بوايه" دههات به مێشکهدا، ئەو بیرۆکانهى که له و باره به وه
پێشنیازم دهکردن، سه رنجی پسرۆره ئەمریکایه کانی پاکیشابوو.

پۆژیکیان ئەو که سه ی نیشه کانهانی پێکده خست بانگی کردم بۆ
ژووری ئەفسه رێکی ئەمریکی، ئیواره خوانیکیان بۆ ئاماده
کردبووم .. له پاشانیشتدا داخوازییه کی نۆر سه یریان هه بوو. وتیان:
ئه گه ر له گه ل ئیمه دا له ئەمریکا ئیش بکه یه، فیلایهك، تازه ترین
مۆدیلى ئۆتۆمبیل... مانگانه ش ده هه زار دۆلاره ده ده یینی ..

پاش هه فته به کیش وه لایمان ده وسته وه.

به پاسه تی له به رامبه ر ئەم داخوازییه گه و ره یه دا سه رم
ده خولا به وه. بۆ مۆرفیکی ئاسایی وهك من... هیشتا ژیا نی له
سه ره تادا بیته و دلتیا بکریته، بۆ ناییت؟ به وردی بیرم له
داخوازییه که کرده وه. وه لاهه که م ئەری بوو، به لام پێویست بوو
له گه ل دایکهدا پاوێژ بکه م. هه ر واشم کرد...

نۆر به سه رنجیکه وه بابه ته که م به دایکم پاگه یاندو، لایه نگری
خۆشم بۆ ئەم نیشه خسته پوو.

دایکم، نۆر به ره قی وتی: "کوڕم،... تۆ شیت بوویت؟ چۆن بیرت
ده چیت که تۆ مندالی کییت؟ خوینی که سیکت هه لگرتوه که بۆ
نیشتمان هه کیانی به خشیوو. تۆش هه لده ستیت ده ست له گه ل
بیگانه دا تیکه ل ده که یه ها؟ سه یرکه پۆله که م، شه رم ده که م دایکی

كه سټك بم كه بڼ خوشي ژياني خوۍ تېده كوشي، له كاتي
پټويستيدا گيان و خوږين و هموو شتيكي نابەخشيت به
نيشتيمانه كي. پوله كم، تكا ده كم شهرمه زارم مه كه".

نم ولامه پر مانايي دايكم مني پووخاند.

به لي، نووي ژياني پيداوين بڼ نم نيشتيمانه، ده بيت له كاتي
پټويستدا ژياني خوماني پي بدهينه وه.

نمېږ، له ناهنگي ولاته كمدا به خوشحاليه كي زوره وه ده فېرم،
له وانه يه هينده ي نوريكيه كان دډلارم نه بيت، به لام خوشه ويستي
خزمه تكدني نم نيشتمان و نيمان و شانازيم هيه. به تپه پووني
پوژگاريش له وه تيگه يستم زور شت هن كه له پاره گرنگترن بڼ
مروځ.

له پرسه ي سره هنگي خانە نشيني دراوسيمان نم
نفسه ره مان ناسي، زور كاري كرده سر من و نه وانه ي ناماده ي نو
پرسه ي بوون، وه نمونه يه كي زيندوي نيشتمان په روه ي
راسته قينه، هموومان شهيداي بووين.

مامۆستاکەم

ژیانی پی بەخشییم

دوای تەواکردنی خوێندنی قۆناغی ناوەندی، سوودم لە
تاقیکردنەوەکانی خانەی پێگەیاندنی مامۆستایانی سەرەتایی
ئێواران وەرگرت. دەرئەچوونم لە تاقیکردنەوەکانی خانەی
پێگەیاندنی مامۆستایانی سەرەتایی، دەبوو خالی گەپانەوه بۆ
دواوە لە ژیاندا. چەندین مانگ بوو کە هەموو سەرئەچ و جۆش و
خروش و، ئاواتەکانم لەم خالەدا چڕکردبوو.

نەمدەتوانی ئاواتی بوونم بە مامۆستای قۆناغی سەرەتایی
لەبەرکەم، ئەم داخوازییە من جیاوو لە داخوازی هەر
خوێندکاریکی دیکە، چونکە خێزانەکانم کەم دەرمان بوو، لە
پێگەیەکی کورتەوه هەڵپەڕی ئەوەم دەکرد کە بە ناچاری پشت بە
دەولەت ببەستم. لەبەرئەوەی لەو سالانەدا دەوامی خانەی

پینگه یاندنی مامۆستایان ئیواران بوو، ئەو قوتابییانەی که باری ئابوورییان لاواز بوو نه یانده توانی دهست بهرداری بین.

هۆکاری دووه می نه وهی که ده مویست بیه مامۆستای قۆناغی سه ره تایئ نه وه بوو که له پاش خویندنی قۆناغی سه ره تایئ به شه و و پۆژ به م خه یال وه ده ژیا م. هه موو پارانه وه، ئومیدو، چاوه پوانیه کانم له سه ره نه مه بونیاد نابوو. جیا له وهش، نه گه ر مامۆستایه تی قوتابخانه ی سه ره تاییم به ده سته هینایه زۆر باش ده مزانی که له داهاتوودا ناتوانم درێژه به خویندن بده م. له به ره وهی باری ماددیم بۆ خویندنی قۆناغی ئاماده یی و پاشانیش زانکۆ گونجاو نه بوو.

له گه ل نه وه شدا له گه ل دایکی خوالێخۆشبوومدا به یه که وه خه یالئ مامۆستایه تی سه ره تاییمان خستبوو مێشکمان، ئومیدو واره و چاوه پوان بووین، به کورتی، بوون به مامۆستای سه ره تایئ بۆ ژیا نی من بوو بووه ب نه مای خه یالئ بوون و نه بوون.

به نه خشه ی خۆم، ئاماده کاریم بۆ تاقیکردنه وه کانی خانه ی مامۆستایان کرد. به لام کاتێک بیستم سالی رابوردو له و قوتابییانیه ی به شداری تاقیکردنه وه کانیان کردبوو که له ٦٠٠ کهس زیاتر بوون ته نها ٢٠ کهسیان وه رگیراون، ئیتر وره م پووخوا.

کاتێک نه وانه ی ده وروپشتم ده یان وت ئومیدو واره مه به، نه وانه ی پشتیان هه بیئت ده چن و وه رده گیرین. ته نانه ت له ئیستا وه دیاره کی

وهرده گيريت، يهك پارچه ده پووخام و، ئوميدو خۇزگه كانم ده بوونه سه راب.

بۇ تاقىكردنه وه كه ئيمه يان برده هۆلى وهرزشى خانەى مامۇستايانه كه وه، قوتابيه كان هينده نۆربوون، هۆله كه يان پر كرد. منيش كه وتمه دوايىن پىزى پشت وه.

له ناو جۆش و خرۆش و ترستىكى نۆردا بووم، ده رچوون له نيوان ئو هه موو قوتابيه دا يه كجار زه حمهت بوو.

تاقىكردنه وه ده ستىپىكرد. ده پرسىار هاتيو وه. تاقىكردنه وه كه شيوازيكى كلاسيكى هه بوو. پرسىاره كان پىنجيان ويژه يى و پىنجيشيان زانستى بوون.

جۆش و خرۆشه كه م نوئ بووه وه، خۆم كۆكرده وه. به خويندنى هه موو ئو دوعايانهى ده مزانين، يارمه تيم له په روه ردگار ده خواست. له بهر ئه وهى ئه م تاقىكردنه وه يه، يان ئه وه تا به شيويه كى مه عنه وى ده بىته مايه ي به رده وامى ئه م ژيانم، يان ده بىته هۆكارى شكست و له ناوچوونم.

نۆر به وردى چاوم به پرسىاره كاندا گىپا، له نيو پرسىاره زانستيه كاندا شيكردنه وهى يهك دوو هاوكيشه ي بىركارىم نۆر به لاوه قورس بوو. ده مزانى بۇ ئه وهى كه له م تاقىكردنه وه يه دا ده رچم ده بىت وه لامى هه موو پرسىاره كان به ده مه وه. ده ستمكرد به وه لامدانه وهى ئو پرسىارانهى كه وه لامه كانيانم ده زانى. هاوه يهك

بهو شیویه چاوم به هۆله که دا خشانده. که سهیر ده کهم، هه ندی
 مامۆستای چاودیر، یارمه تی هه ندی له قوتابییه کان ده ده ن وتم:
 - نای هاوار! نه گهر ئه م مامۆستایانه هه ره که و قوتابییه ک
 پزگار بکه ن، له وه ناچیت بێته سه ره ی من .
 سه ره له نوێ که وتمه وه ناو بێ ئومیدی، ده سه ته کانم وشک بوون،
 نه متوانی هیچ بنووسم.

دوای ماوه یه ک ها تمه وه سه ره خۆ.
 وه ک دلدا نه وه یه ک به خۆم وت: "هیچ نه بێ با چه نده ده توانم
 وه لām بده مه وه، خۆ نه گهر ده ریش نه چووم ئه وا گرنگ نه وه یه
 هه وای خۆم دا بێت". گه پامه وه سه ره تا قی کرد نه وه که .
 وه لāmی هه موو پرسیاره کانم دا بوو یه وه بێجگه له سی هاوکێشه،
 ها تمه سه ره ئه و با وه په ی که نه وانی دیکه م زۆر باش وه لām دا وه ته وه .
 نه وه نده زۆرم له خۆم کرد و خۆم تۆقان، که خۆم بۆ نه گیراو
 به بێ دهنگی ده سه تمکرد به گریان .

- نه ی په ره و ردگارا یارمه تیم بده، ئیتر ته وا بووم. ئه مه کۆتا
 هه له . (له بهر خۆمه وه هه ره ده کوپوزامه وه).

مامۆستایه کی ئافره ت که ته مه ن مامنا وه ند بوو و له نیوان
 پیزه کاندا ده گه را، لیم نزیک بووه وه. وتی:
 - پۆله که م خێره. بۆچی ده گریت ؟

- وتم: مامۆستا، بئجگه له م سى پرسىاره پرسىارهكانى ترم
وه لām داوه ته وه. به لām له مانه دلتنيا نيم. ئه گهر وه لāmيان نه ده مه وه
به پاستى هه موو شتىك ته واو ده بىت...

- پۆله كه م، بۆچى ته واو ده بىت. ژيان برىتى نيبه له م
تاقىكرده وه. زۆر بوارى ترت دىته بهرده م... دهى له سه ر وه لām
دانه وه كانت بهرده وامبه...

ماوه يه ك چاوى به و هاوكيشانه دا خشانده كه نه متوانىبوو
شىكاريان بكه م.

- سه يركه، به پاستى وه لāmى يه كىك له و هاوكيشانه ت داوه ته وه.
دوه مىن هاوكيشه ش پىگا كهى پاسته، به لām پيايدا بچۆره وه
ده يدۆزىته وه. زۆر به باشى بىر له دوايىن هاوكيشه يان بكه ره وه...
دواى نه وهى سه رله نوێ هيوای پى به خشىم، مامۆستا ئافره ته كه
پۆيشت و لىم دووركه وته وه نه وه له يهى كه له دوه م هاوكيشه دا
باسىكرد دۆزىمه وه و شىكارم كرد. به لām نه متوانى دوايىن هاوكيشه
شىكار بكه م.

له و ساته دا تاقىكرده وه كه ش ته واو بوو...

وامده زانى هه موو دونيا به سه رمدا پووخواوه. ئومىده كانم
كوژانه وه. ناچار ده فته ره كه م هه لگرت. بردم بۆ لای نه و مێزه ی كه
له نزىك ده رگاى چوونه ده ره وه دا ده فته ره كانى له سه ر كۆده كرايه وه.
مامۆستا ئافره ته كه ش لای مێزه كه ده فته ره كانى جيا ده كرده وه.

دەفتەرەكەم لەسەر مێژەكە داننا. كەمێك بەبێ ئومێدی و،
ناچارییەوه وەتەم: "مامۆستا، سوپاست دەكەم". دەفتەرەكەم دانناو
پۆشتم.

چەند هەنگاوێكم نا بوو، هەستم بە دەنگی بەرزى مامۆستا
ئافەرەتەكە كرد پاست پووه و من وتی:

— تۆ، سەیرمەكە بێ مێشك، بێرت چوووە ناوت لەسەر دەفتەرەكە
بنووسیت. وەرە دەى بینوسە.

بۆ ساتێك سەرسام بووم. چۆن دەبیئت بیرم بچیت. یەكەم جار
ناوم نووسی. زۆر بەباشی دەهاتە بیرم.

بە سەرسامییەوه لێى نزیک بوومەوهو، دەفتەرەكەم لە دەستی
وەرگرت. بەبێ دەنگی پێى وەتەم:

— ئەو هاوکیشە بێکارییەت بە هەڵە شیکار کردووه. بەو شیوەیه
دەبیئت. هەر ئەوەندەى وەلامەكەى پێى وەتەوه لێم دوركەوتەوه.

بە گەرم و گۆپەوه وەلامى ئەو پرسیارەشم دایەوه. بەراستی
یەكجار دلخۆش بووم، وامدەزانى هەموو دنیا مولكى منە.

مامۆستا ئافەرەتەكە بە پوویەكى خۆش و دەم بە پێگەنینەوه
بەپێى كردم. وتی:

— دەى پۆلەكەم، بە ئیزنى خودا سەركەوتوو دەبیئت و
دەردەچیت، هەفتەى داهااتوو پۆژى دوو شەممە ئەنجامەكان بە
دەروازەى قوتابخانەكە دا هەڵدەواسریت، وەرە سەیری بكە...

منیش له دلی خۆمدا دەموت: "تۆ بۆلێی پۆزی دوشه مە بیت،
 ئایا چۆن دلی مۆڤ بەرگه ده گریت بۆ یهك ههفتهی په بهق له
 چاره پوانی و نیگه رانیدا بیت؟ ئەم پاستییە ئەو قوتابیانیە باش
 دەیزانن که چوونه تاقیکردنەوه وه و چاره پوانی ئەنجام ده کهن."
 له گۆتاییدا ئەو پۆزی دوو شه مەیهی که باسی کرد له گەل ئەو
 ٦٠٠ قوتابییهی دیکه دا له بهردهم قوتابخانه که دا چاره پوانی
 ئەنجامه که مان ده کرد.

قوتابییهکانی دهووبه رم ههستیان به و تامه زۆرییهی من نه ده کرد،
 جا هه ندیکیان له گەل دایک و باوکیاندا هاتبوون و، به ترسه وه
 چاره پۆی ئەنجامه کانیان ده کرد.

یه کێک له فرمانبهرانی قوتابخانه که، لیستی ناوی
 سه رکه وتوو هکانی هێناو، به شوشه ی ده رگای قوتابخانه که دا
 هه لئواسی. به لام ئەوه نده قوتابی لیوو نه مده توانی لیی نزیک
 بیه وه و بیخوینمه وه. قه ره بالفیه کی زۆر دروستبوو، هه ر قوتابییه ک
 ده یویست بگاته لیسته که و ئەنجامه که ی خۆی به رچاو بکه وێ.

له بهر ئەوه فرمانبهرێکی قوتابخانه که وتی:

— هاو پێیان، هیچ پێویست به م قه ره بالفیه ناکات، ئەگه ر هێمن
 بن و به بێ دهنگی گویم ئی پابگیرن. ئەوا به دهنگێکی بهرز ناوی
 ئەوانه ده خوینمه وه که ده رچوون. هه مو تان گوئیگیرن.

هەر که گوئیان لەم قسانە بوو دەستبەجێ هەموویان بێ دەنگ
بوون و بەدیفقەتەوه گوئیستی ئەو ناوانە بوون که دەخویندرانەوه .
فەرمانبەرەکه بە خویندەنەوهی ناوی (خالید ئیترتوغرول) دەستی
پێکرد .

ئەمە خۆشییهکی بپوا پێنەکراو بوو، چاوه‌پوانیی و خەیاڵی
چەندین ساڵە بوو.

نەمدەتوانی چیتربەپێتو پراوەستم و هەر لە شوینی خۆم
دانیشتم، لە خۆشیدا دەستم کرد بە گریان... بە هیچ شتێوەیهک
خۆم پێ هێور نەدەکرایەوه .

ئافەرەتیکی بە تەمەن که خزمی قوتابییهک بوو لێم نزیک
بوویهوهو، دەستی گرتم وتی:

— پۆلەکم، بۆچی دەگرییت؟ خودا کهریمە. خۆ ئەم
تاقیکردنەوهیه کۆتایی دنیا نییه. ئی شاءالله جارێکی تر بەشداری
دەکهینەوه. خودای گەوره دەرگایهکی تەرت بۆ دەرکاتەوه.

ئافەرەتە بە تەمەنەکه نەیدەزانی لەخۆشیدا دەگریم، وای دەزانی
دەرنەچووم بۆیه دەگریم .

هەستامە سەر پێو، خۆم گورج کردەوه. پاشانیش چوومه ناو
بینای قوتابخانەکهوه بۆ ئەوهی ئەو مامۆستا ئافەرەتە بدۆزمەوه که
یارمەتی دام، ویستم لە یه‌کێک لە فەرمانبەرەکانی قوتابخانەکه
بپرسم که ئەو مامۆستا ئافەرەتە کێیه و له‌ کۆی دەتوانم بیدۆزمەوه .

كاتى كە تەواو چوومە ناو قوتا بخانە كەو و لە نزيك ژوورى
بە پۆبەردا، لە گەل ئەو ئافرەتەدا پووبە پووبوومە وە.

بە خۆشەويستى و ميهره بانبيە وە وتى:

چاوت پوون پۆلە كەم، نۆرم پيخۆشبوو كە سەرگەوتيت.

دەستى مامۆستا ئافرەتە كەم گرت، ديسان لە خۆشياندا نەمتوانى

فرميسكى چاوەكانم راپگرم. وتم:

- مامۆستا، ئێو دەزانن يارمەتى كيتان داو. لە پاستيدا

يارمەتى قوتاببيەكتان داو كە دەستكورتيرين قوتاببيە. بە پاستى

ژيانى منتان پزگار كرد.

باسى حالى خۆم و ئەو هۆكارانەم بۆ كرد كە بوونەتە پالنەر بۆ

ئەوێ حەزم لە پيشەى مامۆستايەتى بێت. مامۆستا ئافرەتەكەش

بە بيسستنى قسەكانم زۆر هەستى بزواو فرميسك بە چاوەكانيدا

هاتەخوارەو. وتى:

- ئا هەر بەو شێوێهە! ئیستا بۆ ئەم ئيشە نۆرم پى خۆشبوو.

بەلام ئاگادارىه وانهزانى به پالپشتى دەرچوویت. ئەگەر كۆتا

پرسیاریشت وەلام نەدايەتەو هەر دەردەچوویت.

ويستى بەم قسانەى دالم بداتەو. ئەو مامۆستا بە پڕزە،

مامۆستای بپرکاری قوتا بخانە سەرەتايیەكە بوو. وتم:

- مامۆستا، بۆچی يارمەتیت دام؟

مامۆستا چاوه‌كاني له خه‌يالدا پۆچوون، وه‌ك بۆلى له‌دووره‌وه
شتىكى مانادارى دۆزيبېته‌وه، نىگاكاني له‌ خالتىكدا وه‌ستاند و
فرمىسك به‌ چاوه‌كانيدا هاتنه‌ خواره‌وه .

دواى وشك كردنه‌وه‌ى فرمىسكه‌كاني به‌ ده‌سته‌سپره‌كه‌ى. وتى:
- پۆله‌كه‌م، كوپىكم هه‌بوو زۆر له‌ تۆ ده‌چوو. هاوینی پابردوو
هه‌م كوپه‌كه‌م و هه‌م باوكيشيم له‌ ده‌ستدا. بۆيه‌ كاتى تۆم بينى
نهم‌توانى خۆم پابگرم و هۆگرت بووم. تۆ نازانى دلى دايك چۆنه‌.
ئەى خوداى مەزن! ئەگەر بته‌ويّت كارىك بۆ به‌نده‌كانت ئاسان
بكه‌يت، هۆكارىكى له‌م شۆپه‌يه‌ ده‌هينىته‌ مه‌يدان و بۆيان ئاسان
ده‌كه‌يت...

تا قوتابخانه‌ ته‌واو بوو ئەو مامۆستا به‌پۆژه‌ بۆ من بووه‌ دايك و
به‌رده‌وام تواناى پۆحى پى ده‌به‌خشيم. يارمه‌تى و پالپشتى و
هاندانه‌كاني هينده‌ زۆر له‌باس نايه‌ن. به‌ وه‌ پرشنگداره‌كاني ژيانى
پووناك كردمه‌وه‌و، له‌ پۆژه‌ سه‌خته‌كاني ژياندا ده‌ستى هاوكارى بۆ
درىزكردم و ده‌ستى گرتم. قوتابىيه‌كاني قوتابخانه‌كه‌ له‌م مرقفه‌وه
په‌روه‌رده‌يه‌كى زۆر گرنگيان له‌ به‌هاكاني و ره‌به‌زى و، ئيمانى ته‌واو
و، خۆشه‌ويستى ميلله‌ت و ولات وه‌رگرت.

زۆر سوودمان لىوه‌رگرت. له‌ كه‌سىتى راسته‌قينه‌ى، نيشتمان
په‌روه‌رى و، به‌ندايه‌تى بۆ خواى په‌روه‌ردگارو، نمونه‌ى بوون
له‌وه‌وه‌ فيرپووين.

پاش تەواو بوونی قوتا بخانه له گەل مامۆستادا ماوێهێك نامەمان
بۆ یەكتر دەنارد. بەلام دواى ئەو ۱۷ سالى تەواو چاومان بە
یەكتری نەكەوت. زۆر ئارەزووم دەكرد لەو ماوێهێدا سەردانی بكەم،
بەلام بە جۆرێك لە جۆرهكان قسەت نەبوو.

لە سالى ۱۹۹۴ دا، لە وەزارەتى پەروردهى مىللى، كاتى كە
ئەركى پراوێزكارى وەزارەتم بەرپۆه دەبرد. لەگەل ئەو مامۆستایەمدا
كە ژيانى پێبەخشییمەو پاش ۱۷ سال بەیەكتر شاد بووینەو.

مامۆستا بەهۆى جێبەجێ كردنى دامەزراندنێكەو هاتبوو بۆ
وەزارەتى پەروردهى كارى مىللى. لەبەرئەوێ دامەزراندنەكە
كێشەى تێدا بوو بۆیان جێبەجێ نەدەكرد. لەوێ فەرمانبەرێكى
ناسیاوى ناوى منیان پى وتبوو. وتبوو:

– ئەو پراوێزكارە دەتوانى بە شەخسى ئەم دامەزراندنە جێبەجێ
بكات.

بەلام مامۆستا نەیزانیبوو كە من قوتا بێیەكى خۆى بووم، دوو پۆژ
هەولیدا بوو چاوى بە من بكەوێت. سكرتێرەكە ئەمەى پى پاكەیاندم.
لەو پۆژانەیشدا بەرنامەیهكى قورسمان پیاده دەكرد. ئەو مامۆستا
ئافەرەتە دوو پۆژ بوو بە دواى مندا دەگەر، منیش نەمدەزانى كە
مامۆستا كەمە.

هاتە ژوورەكەمەو، بە بێنێنى حەپەسام!! لەدلى خۆمدا وتم: ئۆ
بلى ئەو مامۆستا كە بێت؟ وتى:

- پايوژكاري به پړيز، من بؤ جيبه جي كړدني كارېك هاتووم كه
كيشه ي تيدايه، به لام بؤم نه نجام نادهن. منيش دواى ته واو كړدني
نه م كاره خانه نشين ده كړيم. وتيان تؤ ده توانيت نه م كيشه يه
چاره سر بكه يت. نه گهر ده توانيت يارمه تيم بده.

پير بوو بوو، پشتي چه ما بوه وه... بؤ نه وه ي دلتيا بېم كه
ماؤستا كه مه نمونه ي پريار نامه كه م له ده ستي وه رگرت.

له شويڼي خؤم هه لاسام وتم:

- ماؤستا گيان، شه رهمه ندت كړدين. چووم ده ستي ماچ
بكه م.

زؤر سه رسام بوو وتي:

- ببوره به پړيز، پړوا بكه نه متواني بتاننا سم.

- وتم: من (خاليد ئيرتوغروډ)م.

- ئانائا، خاليد گيان، تؤي. به وتني نه مانه ته واو وهك دايكيكي
ميهره بان و به سؤز باوه شي بؤ كرده وه، مني له جيى نه و كوپړي
كه چه ندين سال بوو كوچي دوايي كړدبوو له باوه ش گرت. وتي:

- خاليد، له خو شيدا وا ده زانم هه موو دونيا هي منه، بينيني تؤ
نه م نه نقره يه ي به من به خوشي. خوشي و كامه راني له مه زياتر
نابيت.

به‌لئ، مامۆستا که م پاستی ده‌وت: "گه‌وره‌ترین سه‌رمایه‌ی مامۆستایه‌کی پاسته‌قینه، نه‌و قوتابیانیه‌تی که له‌سه‌ر چاکه‌خوازی بۆ میلله‌ت و نیشتمان و، پێزگرتن له‌ دین و نیمان پێی گه‌یاندوون".
خوای په‌روه‌ردگار، بمانخاته‌ ناو پۆلی مامۆستایانی له‌م شیوه‌یه‌.
ئه‌م بیروباوه‌ په‌ بکاته‌ قسه‌تی مامۆستا گه‌نجه‌کانی هاوڕێشم.
ئه‌مڕۆ، هه‌موو خێزانی‌ک پێویستی به‌ مامۆستایه‌کی له‌م شیوه‌یه‌ هه‌یه‌.

پاراستنی نیشتمان و، ئاسووده‌یی میلله‌ت پێویستی به‌ بوونی مامۆستایانی له‌م شیوه‌یه‌یه‌.
ئێتر له‌ خزمه‌تی مامۆستا که‌مدا بووم، نه‌و چی بخوازێت، به‌ نه‌نجامی ده‌گه‌یه‌نم.

نه خوښی شيرپه نجه

خيرانيکي رزگار کرد

...

به مه به سستی به شداری کردن له کونفرانسیکدا پښستم بڼ
پاريزگايه کمان، دواي ته واوکردنی کاره کانم بڼ شوینکاری هاوړپیه کم
دهگه پام که دهرمانساز بوو و هاوړپي قوناغی ناوه ندیم بوو. نه و
ناونیشانهی که له ده فته ری تییینیه که مدا نووسی بووم نیشانی
پیاوینکم دا که ته مه نی مامناوه ندبوو زور به زه حمه ت به سه ر
شوسته که دا هه نگاوی ده نا.

ناونیشانه که ی خوینده وه و نه خوینده وه ناوړی لیدامه وه وتی:
- سهیری نه م کاره، چ پیکه وتیکه! منیش ده چم بڼ نه و
شوینه .

به یه که وه ده ستمانکرد به پښستن پرسى:

- ده یناسی؟

- وتم: هاوړپمه.

به رده وام بوو وتی:

- كاك په سول كه سيكي زور باشه، هاوړي منیشه.
 - هاوړي هاوړيكم به هاوړي منیش نه ژمار ده كړیت. كه واته با
 به كتر بناسين.
 به كه مجار پيكنه نين. پاشانیش به ته وځه كړدنه وه خو مان به به كتر
 ناساند. هه تاوه كو چووينه ده رمانخانه كه شه وه هه ر قسه مان ده كړد.
 سالانيكي دوو دريژ كاك په سولم نه ديېوو، پاش ماو هيك له
 پوښتن چووينه به رده م ده رمانخانه به كي گه وړه.
 له گهل كاك عاسفدا كه له پيگه دا به كترمان ناسي چووينه
 ژورده وه و به رامبه ر به كتری دانیشتن. پاش كه ميكيش كاك په سول
 هات بق لامان، ده مه ته قییه كي خوش ده ستي پيكرد.
 كاك په سول به ناوړدانه وه بق كاك عاسف وتی:
 - ده تراني كه كاك خاليد نووسه ره؟
 كاك عاسف به جوش و خړوشيكه وه وتی:
 - نایا نه و خاليد ئيرتوغروله؟
 كاك په سول به شيوازيكي كه ميك گالته ناميزه وه وتی: به لی.
 ده سته جی كاك عاسف هه ستايه سه رپی وتی:
 - كاكي به پيژ، كاتی له ناسمان به شوینتدا ده گه پيم ليړه
 ده تدوزمه وه، ليم نزيك بووه وه و له ناميزی گرتم.
 كاك عاسف له ناو جوش و خړوشيكي سه رسوپهینه ردا بوو.
 كه وته قسه كردن.. وتی:

— کتیبه کانت ژيانی ئیمه یان گۆپی. بهرده وام دوغات بق ده کهین.

کاک په سول به بېړنی قسه کانی کاک عاسف، وتی:

— کاک عاسف، کاک خالید ئاگاداری ئه و پووداوه نییه. له

سه رتاوه بوی باس بکه با گوی بیستی بیت.

کاک عاسف هه ناسه یه کی قوولی هه لکیشاو، به ئازاره وه خوی

گرموله کرد و پوو خساریشی زیاتر چرچ کرد و چاوه کانی گپراپه ناو

ئازاریکی نادیاره وه وتی:

— ئانا ئاه! ئه و پووداوه. ئانا ئاه خواجه گیان.

ماموستا، من زۆر دهوله مه ند بووم... له بهر ئه وهی مندا له تاقانه ی

باوکی خوالی خوشبووم بووم، میراتیکی باشم بق مابوه وه.

هاوسه رداربووم، خوی په روه ردگار کچیکی پی به خشین که به

ته واوی وهك تۆپه گول و ابو. زۆر دلخۆش بووین، هه موو شتی کمان

هه بوو. خیزانیك بووین که له ژياندا هه موو شتی کمان ده ست

ده که وت، هه موو که س به خیلی پیده بردین.

هه تاوه کو ئه و هه واله ناخۆشه مان بیست...

کچه که م دهستی کردبوو به خویندنی قۆناغی ئاماده یی. پۆژ

له دوا ی پۆژ به ره و بی هیزی و لاوازی ده چوو، کاتی بردمان بۆلای

پزیشك زۆر درهنگ بوو، تووشی شیرپه نه ی خوین بوو بوو.

ئه م هه واله ئیمه ی سوتاند، له ناوی بردین. به هیچ شتیه یه ک

دانمان پیا دا نه دنا، هه موو سه روه ت و سامانمان بق چاره سه رکردنی

له ناوهوه و دهرهوهی ولات سهرفکرد ... به لām بئی هوده بوو ... به هیچ جۆرێک نه مانده توانی چاره یه کی بۆ بدۆزینهوه. به بهره وامی له یاخێ بووندا بووین. وهك نه وهی بلیتی حاشا وا بیرمانده كرده وه كه خوای گه وره زولمی له كچه كه مان كرده بێت. هه م پۆله كه مان به بهرچاومانه وه تیا ده چوو، هه میش وهك كاردانه وه یه ك ئیمه خوای پهروه ر دگار مان تاوانبار ده كرد. به م شیوه یه نه و ئیمان و باوه په كه مه ی له ناخماندا بوو نه ما، (حاشا) به حسابی خۆمان به م شیوازه تۆله مان له خودا ده كرده وه .

نه وه مان له كچه كه مان شارد وه كه به ره و كۆتاییه کی ترسناك ده پوات، به لām نه ویش ههستی به م مه ترسییه كرده بوو. منیش و دایكیشی كه وتبووینه ناو قهیرانیکی نا ههواره وه. بیری لێ بکه نه وه، تاقانه كه مان له دهست ده دهین. چۆن بتوانین له شیرینترین ساته كانی گه نجیدا به خاکی بسپێرین. دایکی نهیتوانی زیاتر بهرگه ی نه مه بگرێت، تووشی تهنگژه ی دهروونی بوو، دهستی كرد به وهرگرتنی چاره سه ر . به لām خوای پهروه ر دگار نه گه ر به لایه ك بدات به سه ر هه ر كه سێكدا به هه ر جۆرێ بئی هه زاره ها حیکمه تیشی پێوه ده نیژیت. نه وه ی ئیمه ش به و شیوه یه بوو .

خوای پهروه ر دگار به هۆی نه خۆشی كچه كه مه وه به ته واوی ژیا نمانی گۆپی، ده رگایه کی په و ناکی به په ووی ژیا نی تاریكماندا والا كرد.

برینپېچېك هه بوو كه چاودېږي نه خوښي كچه كه مي ده كرد.
خانميكی زږد پووخوش و بهرېز بوو.

به رده وام هه ولې دده دلی كچه كه مان بداته وه و يارمه تی بدات بڼ
نه وه ی بیركردنه وه ی بهرام بهر به نه خوښییه كه ی و مردن بگړېت،
بڼ نه و مه به ستهش كتيبي (نه و پیاوړی له دووی خوی ده گه پښت) ی
نښه و (په يامي بيماران) ی حه زده تی به ديع و زه مانې بڼ هینا بوو.

نه م كتيبانه به جوړېك بوو بوون به دلنه وایي كه ی باش بڼ كچه كه م
كه ناتوانم باسی بكم. كچه كه م به و ته مه نه وه ده ستیكرد به
دلانه وه ی نښه و ده يوت:

- بابې نيتر هيچ نيگه ران نابم. نه و په روه ردگارهی منی
دروستكردوه، نه گه ر بيه ویت نه مړينيت، بيشيه ویت ده ممرينيت.
نه و زاته باشتري نه نجام و کوتایي بڼ به نده باوه پداره گانی فراهه م
ده كات، نیدی له بهرچی خه مبار بين. نه و زاته ی نښه ی
دروستكردوه ده مانمړينيت و ده مانبات بڼ شوينيكی نارام. له و
دونيادا، له به هه شتدا به يه كتر شاد ده بينه وه. له و نښ و خه م و
كه سه ر و نه خوښي بوونيان نييه. هه موو مړوځه مه زنه كان،
پښه مبه ره كان، هه حابه كان، دايك و باوانم له وین. نيتر بڼچی له
مردن بترسين؟ هه ر خودا به ديمان ده مړينيت و هه ر نه ویش
ده مانباته وه...

کچه که م دهستی کرد به نویژ کردن. زور ههستی به دلنیا یی
ده کرد. به جۆرێک ئیمانی به دهستهینا بوو که قه ناعهتی تهواوی بۆ
دروست بوو بوو به رامبه ر به مردن.

زۆر له ئیمه ده پاپاپیه وه و دهیوت:

- په رسته شه کانتان ئه نجام بدهن، ئه گینا له و دنیا خوای
په روه ردگار له یه کتریمان جیا ده کاته وه. من نامه ویت له ئیوه جیا
بیمه وه. فرمانه کانی خودا جیبه جی بکه ن تا له و دنیا شدا
به یه که وه بین .

مامۆستا گیان، کتێبه کانتانمان خوینده وه، پاشانیش په یامه کانی
نورمان خوینده وه. زۆر سوپاس بۆ خوای گه وه که قسمهتی
خویندنه وه ی ئه و کتێبانه ی پێداین. که له پێگه یانه وه له ئامانجمان
تێگه یشتین و، هه ستمان به به ندایه تییمان کرد. درکمان به وه کرد که
دنیا کاتییه و شوینی تاقیکردنه وه یه .

هه زاره ها سوپاسی بۆ پایان بۆ خوای په روه ردگار، که ئن شاء الله
ئه و نه خۆشیه هه م پله ی شه هیدی پۆحی کچه که می به رز کرده وه،
هه م چاوی ئیمه یشی کرده وه. کچه که م له باوه شمدا کۆچی دوا یی
کرد. به شیوه یه ک گیانی سپارد که هیشتا ده ترسم باسی لیوه
بکه م. له کۆتا هه ناسه یدا، خه نده یه کی شیرین لیوه کانی کرده وه.
په ووخساری گه ش گه ش داگیرسا. به چاوه فرمی سکاوییه کانییه وه
ئاو پێکی له دایکی دایه وه که ته ماشای ده کرد وتی:

— دايكه گيان، مه گری، پیرۆزبايم لتيكه. ئيستا شوينتيكي زۆر
خۆش ده بينم كه ناتوانم باسي ليوه بكم. دلتيام له وي زۆر دلخۆش
دهبم. ته ماشاكه، بانگم دهكهن. هه مووشيان ئافره تاني نوورانين.
جل و بهرگه كانيان چهنده جوانه. ئه وه تا زهرده خه نه م بۆ دهكهن.
دايكه گيان، ئيتير پتيويسته برۆم.

كچه كم به دم شه هاده ت هينانه وه گياني سپارد.
په نا به تو خوايه گيان! به زه يي و، لي بوورده يي و، نيعمه ته كانت
چهنده جوانن! هه ر ناخۆشيه ك كه به نده كانتى پى تاقي
ده كه يته وه، جۆره ده رمانتيكه. هه ر نه خۆشيه ك كه ده ينيريت، جۆره
شيفايه كه .

هاوسه ره كم پاش چهنده پۆژتيك له كۆچى دوايى كچه كم
خه ونيكى بينى.

بينى بووى كچه كه مان له شوينتيكي زۆر پووناك و، شاد و
ئاسووده نيديايه .

له ته نيشت كچه كه مه وه، زاتيكي جوان و نووراني، به
هاوسه ره كه مي وتبوو كه: "نيگه راني كچه كه تان مه بن، من چاوديزى
ئه وم گرتۆته ئه ستۆ، ديسان پاده ستاني ده كه مه وه." هاوسه ره كه م
به و زاته ي وتبوو: "ئيوه كي؟"، ئه و زاته ش وتبوو: "من هه زه ته ي
ئه بو به كرم".

واته حه زره تی نه بویه کر کچه که مان وه ک پۆله یه کی پۆچی ده باته
لای خۆی. نه مه یارمه تییه کی گه وره ی خوای په روه ردگاره و
نامه یه کی قوول و پر مانایه بۆ ئیمه .

ئه و یاده وه رییه ی که کاک عاسف باسی کرد. به قوولێ کاری
کرده سه ر ئیمه . به جۆرێک که چاوه کانمان پرپوویون له فرمیسک.
ئه و راستییانه ی گوی بیستی بووین، نابێته قسه مه تی هه موو مرۆفیک.
له ناخه وه ده پارینه وه ده مانوت:
په روه ردگارا! له دنیا دا هیدایه تمان بده و کۆمه کیمان بکه که به
ئیمانی راسته قینه وه بگه پێینه وه بۆ به رده م باره گاکه ت.. ئامین.

کوټا ساته کانی

کاک سالمی به پږیز مړوښکی دوه لږمه ندو، جهر به زه و، ناسراو بوو. ده سټی بختایه سر هر کښه یه ک چاره سهری ده کرد، هر شتیکی بویستایه به ده سټی ده هینا و بیري له هر شتیکی بگردایه ته وه ده یکرد.

له نیوان فرمان به رانی میری و، که سه سیاسیه کانی دهوروبه ری و که سه دوه لږمه ندو کانداه او پټی متمانه دار و کاریگری هه بوو .

پاش نه وه ی که به سال اوچو، بږ نه وه ی ژیانیکي هیمن به سهر به ری و، له جوانی دهریا و تیشکی خوړ و، سهرنجراکیشی هه وارگری هاوینه و زستانه ببینی، له میړسین نیشته جی بوو .

له بهر نه وه ی که پیش سالانیکي دوور و دريژ هاوسه ره که ی کزچی دوايي کردبوو، له گه ل شو فیره که یی و خزمه تکاره که یدا به یه که وه ده ژیان. کوپه تاقانه که شی که ناوی زه کی بوو، به هیچ جوړیک به ته نه ا به جی نه ده هیشت .

زهكى هاوپتي قۇناغى سەرەتايمم بوو. قوتايىهكى زيرەك بوو،
جياواز له باوكى مۇۋەپپەقىيەتلىك سەرىپەرزو، بەپۇزۇ، سادەو، دىندار بوو.
باوكى زەكى لە ژيانىدا ھېچ ئەركىنلىكى بەندايەتتى بەجى ئەدەھىناو،
بەردەوام سەرقاتلى كارى دۇنيايى بوو.

ئەو زەككىيەكى كە فرمانەكانى خوداى بەشىۋەيەكى ورد
بەجىدەھىنا، زۆر خەفەتتى بۇ باوكى دەخوارد. ھەر جارى كە ئەم
باسەى بەپۇرى باوكىدا دەھىنايەو، وەلامى زۆر پەقى
وەردەگرتەو، ھەموو جارىك باوكى دەيوت:

— خۇت لە ئىشى من ھەلمەقورتىنە.

بەشىۋەيەكى زۆر پەق وەلامى دەدایەو.

بەھۇكارىك پىم كەوتە مۇرسىن، سەردانى زەكى هاوپىم كرد. ئەو
ئىۋارەيە باوكى واتە كاك سالىمىش مىۋانى بوو.

گفتوگۇكەمان سەبارەت بە ناۋەپۇك و سىرۋىتى مۇۋە،
فرمانەكانى بەندايەتتى بوو. كە ھاتىنە سەر ئەۋەى بۇچى و
لەبەرچى دەژىن، زەكى ئاۋەى دايەو بۇ لاي باوكى و، لە دلەو و،
بە دىلۋىزى و تىكاردنەو وتى:

باوكە، ئىتر سەرزەنشتم مەكە، مەم شىكىنە. گوى لە وتەكانم
بىگرە. من كۇپى تۇم. ئەو مافەم پى بدە.

تۇ چۈۋىتە تەمەنەو، بەراستى پىۋىستە پۈۋەپۇ قسە لەسەر
ھەندى شت بىكەن، كاتى كە مۇلەتم نادەيت زۆر خەفەت دەخۇم،
چى دەپىت باوكە گيان، ئىتر خەمبارم مەكە.

كاك سالمی باوکی له بهرته وهی كه له وی میوان بوو، ماوه یه ك
دهنگسی لیوه نه هات، پاشانیش به دهنگی سارد و
به ره لستیكارییه وه وتی:

- ده زانم ده ته ویت چی بلیت، به لام نه گهر ده ته ویت جاریکی
تیش خۆت ماندوو بگه ره وه .

زه کی به وه رگرتنی نیوه مۆله تیک له باوکی به جۆش و
خروشیکێ زۆره وه دهستی به قسه کانی کرد وتی:

- باوکه گیان، ته مهنت له ۷۰ سالی تیپه پیهووه، له
کۆمه لگا که ماندا ته مهنی ۷۰ سالی ته مه نیکێ که م نییه، خودا ته مه ن
دریژت بکات، به لام له کۆمه لگای ئیمه دا نه وانه ی زۆرتین ده ژین زۆر
که م ۹۰ سال تیده په پینن. واته ته مه ن ده گوزه ری و، کات ته واو
ده بیت .

ته ماشای ژیا نی بوونه وهران و سیستمی ئه م دونیا یه بکه ! بۆ
ئه وه ی ژیا نی مۆف له سه ر زه وی به رده وام بیت، خوی گه وره هه موو
لایه کی سه ر زه وی به نیعمه تی جۆراوجۆر پازاندوه ته وه . هه موو
دروستکراوو نیعمه ته کان خزمه ت به مۆف ده که ن. خوی گه وره ئه م
سیسته مه ناوازه و پیکوپیکه ی خولقاندوه و، هه ر پیکهاته و
بونه وه ریک له چوارچیه ی ئه م سیستم و پێسایه دا ئامانجیکێ هه یه .
له م دونیا یه دا هه یج که سیک به یی به رامبه ر شتیک نادات به
به رامبه ره که ی. ئایا هه یئنده نیعمه تی بی شومار و نه ژمیردراو

به خۆپای ده دریت به مۆڤ؟ پاش خه رجییه کی زۆو بی سهرویه ر واز
 له مۆڤ ده هیتریت؟ نابیت هه موو نه مانه لیپرسینه وه یه کیان هه بیت؟
 زه کی به هیمنی پۆیشت بۆ لای باوکی و دهستی گرت و وتی:
 — باوکه گیان، تکات لی ده که م سهرنجی نه م پاستیه بدهو، بیر
 بکه ره وه...

نه م بوونه وه ره به دیهینه ریکی هه یه، که ئیمه ی هیئاو ته
 دونیا وه، دونیای کردو ته شوینی تا قیکردنه وه بۆمان، له دوی
 مردنیش له پۆژی دوا ییدا لیپرسینه وه مان له گه لدا ده کات له سهر نه
 کارو کرده وانه ی که له دنیا دا نه نجاممان داو.

خوای په روه ردگار به ندایه تی له ئیمه ده ویت، ده یه ویت گو پرا په لی
 فه رمانه کانی قورئان بین، په رستشه کانمانی ده ویت. هه لبه ته
 بۆنه وه ی له پۆژی دوا ییدا سهر قراز بین.

کاک سالم له پر دا قسه که ی زه کی بری و که میکیش به شیوازیکی
 په ق وتی:

— هه موو نه وانه ده زانم. پتویست ناکات دیسانه وه دوو باره یان
 بکه یته وه. ئامانجی به ندایه تی و په رستشه کان پاراستنی مۆڤه کانه
 له خراپه کاری. پاستیه که ی من خراپه م بۆ که س نییه، هه روه ها پاک
 و خاوینی دله کان شه رته، دلی منیش پاکه. زه ره رم بۆ کی هه یه؟
 من پتویستم به په رستشیش نییه. خۆت هیلاک مه که، من ده زانم چی
 ده که م.

زه کی ویستی که مێک زیاتر نه و بابته بق باوکی پوون بکاته وه
وتی:

- باوکه گیان، ته نها به وتنی " دلَم پاکه " دلّ پاک نابیت،
هه روه ها به وتنی " من خراپه کاری ناکه م " پزگارت نابیت له
خراپه کارییه کان.

پاکی دلّ و پزگاریوون له خراپه کارییه کان ماندوو بوون و هه ولدانی
ده ویت. نه گهر مرۆف له م پیناوه دا کوشش نه کات، قسه کانی بی ناکام
ده بن. ئایا خانمی مالتیک به وتنی " ماله که ی من پاک و خاوینه "
ماله که ی پاکو خاوین ده بیت؟ بۆنه وه ی ماله که ت پاکو خاوین بیت
نه و به به رده وامی پتویستی به پاک کردنه وه یه. مرۆفیش هه ر به و
شیوه یه یه، بق پاک راگرتنی دله کان و خۆپاراستن له خراپه کارییه کان
پتویسته به به رده وامی نه رکی به ندایه تی نه نجام بدریت و به لّین به
خودا بدریت، پتویسته به جوریک بژین که خوی په روه ردگار لیتی داوا
کردووین، نه وکاته زمان و دلّ و دهروون و ژیا نت پاک و بیگه رد
ده بن. چونکه مرۆف بق نه وه به دیهینراوه که په روه ردگار (زاتی الله)
بناسیت و بیپه رستیت.

زه کی زۆر به پتکوپتکی و به وپه پی دلسۆزییه وه درێژه ی به
قسه کانی دا، به لام باوکی به توندی ئیشاره تی بق کردو قسه کانی له
نیوه دا پی به ی وتی:
- تیگه ی شتم، به سه.

هه‌ستایه سه‌ر پیۆ، له ژووره‌که‌ی چوو ده‌ره‌وه و ده‌رگا‌که‌ی
به‌سه‌ریدا داخسته‌وه .

ئو هه‌لسوکه‌وته‌ی کاک سالم زۆر خه‌مباری کردین، به‌ تاییه‌تیش
زه‌کی کوپی...

پاش ماوه‌یه‌که‌ له‌گه‌ڵ زه‌کی دا پێکه‌وه دانیشترین، به‌هۆی ئو
پووداوه‌وه زۆر سه‌غله‌ت بووین، زه‌کی چاوه‌کانی پریوون له
فرمیسک، لیوه‌کانی ده‌له‌رزین. وتی:

— مامۆستا خالید، به‌داخه‌وه باوکم له‌ من تینه‌گه‌یشت، ئو
ته‌مه‌نی ته‌واوده‌بی‌ت و، هه‌ست به‌مه‌ ناکات. به‌پاستی چیت نازانم
چۆن ئو کێشه‌یه‌ چاره‌سه‌ر بک‌م و، په‌نا به‌خوا نه‌ترسم باوکم به‌
بی‌ نیسانی ب‌ه‌وات، زۆر خه‌مبارم، ئه‌م ئاگره‌ ناخه‌م نه‌سووتینیت،
چونکه‌ ژبانی هه‌تا هه‌تایی به‌ هه‌ده‌ر ده‌دات و... گوێ به‌ پاستیه‌کان
نادات...

به‌لێ، ئو ئیواره‌یه‌ به‌هۆی ئو پووداوه‌وه زۆر خه‌مبار بووین.
زویری و دلشکاوی زه‌کی ئیمه‌ی له‌ ناخه‌وه هه‌ژاند. مندالێک له‌و
ته‌مه‌نه‌دا به‌ و پاده‌یه‌ له‌ خه‌می باوکیداییت، به‌لام ئو به‌
خه‌مساردیه‌وه له‌ قسه‌و داواکانی ب‌ه‌وانی‌ت.

چه‌ند سالێک به‌سه‌ر ئه‌م پووداوه‌ کاریگه‌ره‌دا تیپه‌پی، پاشان
بیستم که‌ باوکی زه‌کی کۆچی دوایی کردوه‌.

له سهرداندا بۆ لای زهکی، گوی بیستی کوتا ساتهکانی مردنی
 باوکی بووم، که یه کیک بوو له و پووداوه سامناک و دهگمه نانه ی
 له ژياندا گوییستی بووم. وهك نه وهی خوی په روه رگار په رده ی
 تاقیکردنه وهی هه لگرتیبت، زۆر ناشکرایانه راستیهکانی نیشاندابوو.
 به سهرهاتی کاک سالم له کوتا ساتهکانی ژياندا به م شیوه یه
 ده بیټ:

کاک سالم له کوتا ساتهکانی ته مه نیدا، له سه غله تیه کی
 سامناکدا ده بیټ، به جۆرک که به رده وام هاوارده کات و باوهش به
 کوپه که یدا ده کات و ده لیت:

— کوپم، نه وانه دین بۆم، پښه یان پی مه ده، ده مکوژن.

زه کی به سهر سوپمانه وه ده پرسیت:

— باوکه، کی دیت؟

— نه و که سانه نابینیت که لای ده رگا که چاوه پوانن، ته ماشا بکه
 سی که سن، بالا به زو، نه سهر و سامناکن، ئامیزی
 نه شکه نه دانیان به دهسته وه یه.

زه کی ده لیت: باوکه ته ماشا بکه، شۆفیره کات کاک چه سن،
 خزمه تکاره کات کاک یوسف و منی لیښ. بیجکه له م سیانه مان
 که سی تری لی نییه.

کاک سالم نه قسهکانی زه کی ده بیستی و نه گویی لی ده بیټ، نه و
 له تاو ترس و سه غله تی به رده وام له کوپه که ی ده پارپته وه:

— کورم، دهریانکه. تهماشاکه ئەمانه به چه قوکانی دهستیان
پارچه پارچه دهکن.

کاک سالم به ئاماده بوونی سی کەس لە لای، کۆتا ساتهکانی به
هاوار کردن و پارانەوه "دین، ئەشکه نجهم دهدهن، دهمکوژن، دین
بمبهن، پێگه یان پێ مهدهن" کۆتایی پێدیت.

کاتی کۆتا هه ناسهش ده دات، وهك ئەوهی بۆی به پانزه بیست
کەس ئەخنکێنن به راست و چهپدا په له قازده دهکات.

له گیان سپاردنیدا پوو خساریکی سامناکی ده بیست و ده موچاوی
تهواو رهش هه لده گه پێت.

زهکی دهیوت کاتی ک لای سه ریه وه دانیشتی بووم، ههستم به هه موو
شتیک کردبوو، به سه رسوپمانه وه سه یرم ده کردو ده پارامه وه که به
به زهیی و مه غیره تی خۆی لێی خۆش بیت.

ئه و پرسته یه م دووباره ده کرده وه که له مندالییه وه له به رم کردبوو:
"مردن بۆ ئیمانداران و چانیکه له فرمانهکانی دنیادا. گۆپینی
شوینیکه، سه رکه وتنیکه بۆ چوونه به رده م خوای په روه ردگار،
پویشتنه بۆ سه ردانی هاو پێیان. بۆ کافرهکانیش قه ناره ی هه تا
هه تاییه". (بدیع الزمان).

به لێ کاک سالم له کۆتایی ژيانیدا نه هاو پێکانی و، نه دهوله مهندی
و سه روه ت و سامانه که ی نه یانتوانی یارمه تی بدهن و ببنه
فریاد په سی.

ئەوێ لە پێتتاو دونیادا بە دەستی هێنابوو لە دونیادا بە جێیهێشت.
 ئەگەر لە دونیادا زەحمەتی بۆ پۆژی دوايي بکێشایە و کارو کردەوێ
 چاکی ئەنجامبدایە، ئەوا لە گەڵ خۆیدا دەبێردن.
 "گرنگی لە بیرنەکردنی ئەو پاستییە کە (مردنی هەر
 لە دایکبوویە ک و، لێپرسینەوێ هەر مردوویە ک) چەند بە پوونی خۆی
 نیشان دەکات! چونکە باوەرپنەبوون بە پۆژی دوايي، بۆ مردن
 بەرپەست نییە، لە چوونە ناو بەهەشت بەرپەستە."

بابه، سبهینى دهمرم

له گەل څاك شه فېقدا به يه كه وه له قوتا بخانه دا بووین، شه له هه موو بارو دڅيكا جياواز بوو. گه حجك بوو زور ده يوځينده وه، ليكولينه وهى زورى نه جام ده دا... له يه پوژيدا كاته كانى به باشى به پړوه ده برد، بيجگه له خه ويكى چوار سعاتى كاتيكي به تالى نه بوو.

"دو پوژى يه كسان بو يه كترى له زياندان" هه وليده دا به تايبه تى شه و نه رمووده يه پياده بكات، هه موو پوژيكي نوئ هه وليكى زورى ده دا بو شه وهى به ره مدار بيت .

به هيندهى حەزى بو زانسته هونەرى و ته كنه لڅيە كان حەزى به زانستى قورئانيش هه بوو. له لايه ك خوى فيرى زمانى ئينگليزى ده كرد، له لايه كى تریش خوى فيرى عه ره بى ده كرد. ميشكى به وانه كانى قوتا بخانه و به و زانستانه پرده كرد كه توژينه وهى له باره وه ده كردن، دل و دهروونيشى به جوانييه كانى ئيمان و باوه پ

پشوی ددها، به رده وام وره و ئومیدی ده به خشی. به کورتیه که ی؛
کاک شه فیک که سیکی جیاواز بوو.

ئه م جیاوازییه ی کاک شه فیک له ماوه یه کی کورتدا ده رکه وت. ئیتر
ئه و بوو بوو به دکتور شه فیکی به پیز، خوی به زانسته مادی و
مه عنه و بیه کانی په روه رده کردبوو. هم که سیکی زانستی و کلتوری
بوو، هم که سیکی ئیماندار و به به زه یی بوو. ئیتر کاک شه فیک
فریخته ئاسا پاریزه ری ده و روبه ره که ی بوو، دکتوریکی دیندارو
ته واو به ناوبانگ بوو که به رده وام یارمه تی هه ژارانی ده داو، پاره ی له
فه قیر و غه ربیه کان وهرنه ده گرت.

د. شه فیکی به پیز به شیوه یه ک خزمه تی خه لگی ده کرد که
هه میسه له ش ساغی و ئاسووده یی ئه وان یه که م مه به سستی بوو،
هه رگیز نرخه ی پشکینه کانی نه ده خسته حسابه که وه، ته نانه ت به ی
به رامبه ر سه دان نه خوشی هه ژاری ده پشکینی، زور کاتیش له
گیرفانی خوی پاره ی پی ده دان.

له وه ش زیاتر، به شیک له و که سانه به دکتوری به پیزیان
ده وت: "به م گرنگیدانه ی تو ده لئین ئیستیغلل"، ئه ویش به
هاوپیکانی ده وت:

- خوی په روه ردار پله ی مرفایه تی و، ژیری و دکتوری پیدام،
نیعمه ته مه زاننه ش سوپاسگوزارییه کی زوریان پتویسته،
سوپاسگوزاری دکتوریک ته نها به جیبه جیکردنی په رسته شه کانی

نییه، مړوځ به هڅی بوونه دکتورییه وه نابیته خاوه نی هیچ
سه رمایه به ک.

نییمه ی پزیشکان سوپاسگوزاریمان به رامبه ر نیعمه تی پزیشکی
نه وه به که به په روځه وه یارمه تی نه خوځش و هه ژاره بی چاره کان
بده ی، کاتیکیش که نه مه ده که ی، هه به به گویره ی میښکی خو ی
لیکدانه وه بڼ نه م یارمه تی یانه ی نییمه ده کات، به لام نه مه هیچ
گرنگیبه کی نییه، چونکه نییمه له به ر په زامه ندی خودا یارمه تی
پیشکش ده که ی، به هیچ جوړیک بیر له لایه نه که ی تری ناکه ی نه وه.
نه وان له و نییه ته دا، زو و یا دره نگ به هڅی نه م نیعمه تانه وه شهرم
ده که ن.

د. شه فیقی به پریز له به ر نه وه ی له لایه ن خه لکه وه زور خوځه ویست
بوو، حربه کان خو یان دا وایان لیده کرد ببیته سه روکی شاره وانی و
نه ندام په رله مان. به رامبه ر به م ده ستپیشخه رییه د. شه فیقی به پریز
زور به جوانی وه لامی ده دانه وه و ده یوت:

- دلی خه لکی شوین و سه لته نه تی منه، پاپانه وه پاکه کانی
نه وان و داوا باشه کانیان مایه ی به خته وهری منه، نیوه ده تانه وی به
دا وایه ک بڼ شویننیک کی کورت و کاتی، من له سه لته نه تی کی دوور و
دریژ و جی متعانه بیبه ش بکه ن.

د. شه فیقی به پریز نه ک ته نها نه خوځه کان، به لکو یارمه تی
نه وانه شی ده دا که کاریان ده کرد، نه و قوتا بییانه ی زیره ک بوون و

نه وانه شی توانای ماددیان که م بوو مالی بۆ دابین ده کردن، جل و
 بهرگ و خۆراکی بۆ ده سته بهر ده کردن و، که سهردانی ده کردن
 نهیئی سهرکه وتنی بۆ باسده کردن. جیا له وهش، زوو زوویش به
 بیرى ده هیئانه وه که سهرکه وتن ته نها به بوونی پارو پله و پایه و
 ده وله مهندى به ده ست ناهینریت، به لکو گرنگ نه وه یه مرؤف و ره بهرز
 بیئت و، بزانیئت له بهر چى ده ژى و، چۆن لیپرسینه وه ی له ته کدا
 ده کرىت، هه ره وک گرنگی و پتویستی به هاکانى ئیمان و باوه پیشى
 به بیرده هیئانه وه.

"پتویسته وانهکانى هونه رو ئایین به یه که وه باس بکرین، نه گهر
 قوتابى به ته نها باسى وانه ی هونه رى بۆ کرا ئه و گومانایى و
 نکۆلیکار ده رده چیت، خو نه گهر به ته نها وانهکانى ئایینی پى
 خویندرا ئه و ده مارگیر و که لله په ق خو ى نیشان ده دات " زوو زوو له
 شیوه ی بیر و پاکانى به دیع و زه مانى بۆ په ون ده کردنه وه .

له نامه یه کى (کاک شه فیق) دا ئه م پستانه جیى سهرنجى
 قوتابیه که ی بوون:

"پتویسته له میشکى قوتابیدا زانستو، سهرکه وتنو، نه رکی
 به ندایه تی هه بیئتو، به رماله که یشى له چه که چه ی میزه که یدا بیئت".
 هه چ گومانى تیدا نییه که نه و قوتابییه ی به م جوړه بیئت، هه م له
 سهرکه وتنیکه وه به ره و سهرکه وتنیکى تر هه نگاو ده نیئت، هه میش بۆ

یارمه تیدانی مۆڤه کان و به دهسته تینانی په زامه ندی خودا هه موو
کاته کانی به کاری به سوود پرده کاته وه .

کاک شه فیق ژیانیکی خاکی ده گوزه راند، له مالتیکی زۆر ساده و
ساکاردا ده ژیا، جلی ساده ی ده پۆشی، ئۆتۆمبیلکی مۆدیل نزمی
لیده خوپی، به جۆریک که له م پوه شه وه سه رنج پاکیشبوو بۆ
هاو پشه کانی، هه ندی له هاو پیکانی به ره له ستیان ده کرد.

کاک شه فیقیش وه لایمی ده دانه وه ده یوت:

— نه خیر، من له گه ل ئیوه دا له سه ره مان بیروبۆچوون نیم، به
پیویستی ده زانم وه ک مۆڤه کانی ده ورو به رم بژیم، نه گه ره ک نه وان
نه ژیم چۆن له کیشه و نه داری نه وان تیده گه م؟ هه ره ها نه گه ره له
ژیانیکی که شه ییدا بم، مۆڤه هه ژار و بی که سه کان به ئاسانی لیم
نزیک نابنه وه و باسی کیشه کانیا نم بۆ ناکه ن.

پۆژیک چووم بۆ سه ردانی هاو پۆ پێژداره که م کاک شه فیق،
هاو سه ره که ی که مامۆستا بوو له بهر سه رپۆش کردن له کار دووریان
خستبووه، که چه چوارده سالانه که شی نوورییه جگه ری نه خوشییه کی
قورسی هه بوو، له بهر نه وه ی د. شه فیق له کیشه یه کی گه و ده دا بوو
چووم دلنه وایی بده مه وه .

چوومه کلینکه که یه وه، ته و او قه ره بائخ بوو. نه خوشگه لیککی زۆر
ده هاتن و ده چوون، ده گریان، ده یان نالاند، پرسیا ریا ده کرد... د.

شەفییی بە پێزیش بە ئارامی وەلامی دەدانه وەو پشکنینی پێویستی
بۆ ئە نجام دەدان و هەوڵی دەدا فریای هەموو نەخۆشەکان بکەوێت.
خۆم کێشایە گۆشە یە کەو، بۆ ماوێە ک سەیری ئەو جەنجالییەم
کرد، بە راستی ئەو خزمەت و فیداکارییە ناوازییە د. شەفییی بە پێز
زۆر کاری تێکردم، زۆر هەستم بزوا.

لە بەر خۆمەو، وتم:

– ئانا ئاها، دکتۆرەکان، چی دەبوو ئەگەر چەند کەسیکتان وەک
د. شەفیی بوونایە، ئەو کاتە قەرەبانی نەخۆشخانەکان تەواو
دەبوو، پاشکۆکان پێدەگەیشتن، سکاڵاکان کە میان دەکرد؛ لە
جیاتی نەفرەت و نەعلەت لە مۆرفەکانەو دوعاتان پێ دەگەیشتن.
پاش تەواو بوونی پشکنینەکان د. شەفیی بە تەنها مایەو،
دوچار بواریان بۆ پەخسا کە دواي چەند سال دوری چاومان
بە یە کتر بکەوێت و، پازو نیازی دلمان بۆ یە کتر دەریپین.

هەرچەندە زۆر هەوڵم دا کە گوێبیستی خەم و پەژارەکانی بم،
بەلام د. شەفیی سەریاری هەموو ئەو کێشە و ناپەختیانە ی کە
دوچار ی بوو بوو نە بێزاری دەریپ ی و نە هیچ سکاڵایە کیشی کرد،
بە لکو بەو پە ی ئارامییە وەتی:

– دنیا مالی تاقیکردنەو، خوی پەرەردگار هەر بەندە یەکی
بە جۆرێک تاقی دەکاتەو، تاقیکردنەو کە ی ئێمەش بەم
شیوێە یە ... ئێمە ئەرکمان ئەوێە کە بە ئارامی سوپاسگوزاریین.

نهركى ئېمه سوپاسگوزار بيه نهك سكالآ، چونكه ئېمه به ديهيئراوين و
خودا به ديهيئنه ره، ئېمه مافى نه وه مان نيه سكالآ به رامبه ر به و زاته
بكه ين .

له كاتيكداس من وام ده زانسى هاوپيكم له ژيتر قورسايى
ناپه حه تيه كاندا سكالآ بكات و، له بهر خيزانه كه ي په خنه له ده ولت
بگريئ، له بهر نه خوشى كچه كه ي خه مه كانى ده ريبريئ، ماندووبوون
و شه كه تى ناشكرا بكات. به پيژ د. شه فيق به و ه لسوكه وته ي منى
شه رمه زار كرد و ده رسيكى وردى دادام.

له بهر نه وه ي له گه ل خويدا رابردويه كمان هه بوو، دواى ماويه ك
له نيو قسه كانماندا پرسى:

— نايا تق له خهون تېده گهيت؟

— وتم: نه خير، كه سيك خهون به پاست و دروستى نه بينيئ چوون

له خهون تېده گات؟

پيكه وه پيكنين...

به لام نه وه ده يويست خهونيكي پاستيم بى بگيريئته وه، كاتى

ههستم به مه كرد وتم:

— ناتوانم له ماناي خهون تيبگه، به لام گوى ده گرم. ويستم

له سه ر قسه كانى به رده وام بيئ.

به پيژ د. شه فيق، كه ميك بى دهنگ بوو. چاوه كانى بى سه ره وه

به رز كرده وه، بى نه وه ي فرميئسكه كانى ده رنه خات كه له

پوانینه‌کانیدا یاریان ده‌کرد، بۆ ماوه‌یه‌ك چاوه‌كانی داخست، به‌لام
نه‌یتوانی پێگه‌ له‌و فرمی‌سكانه‌ بگه‌ژین كه‌ به‌سه‌ر پوومه‌ته‌كانیدا تكان.
بۆئهو‌ی به‌پێژ د. شه‌فیق ئه‌و نا‌په‌حه‌تییه‌ی خۆی له‌ بې‌ربكات و
زیاتر هه‌ستی گه‌رم نه‌بێت و ت:

- خیره‌ ئن شالله.

ئهو‌یش به‌ ده‌نگێکی نوساو و خه‌مناكه‌وه‌ وتی:

- ئن شالله.

كاتی پێداگه‌رم كرد كه‌ ئه‌و بابته‌ باس بكات، ده‌ستیکرد به‌
باسکردنی:

هه‌رجاریك بپۆیشتمايه‌ بۆ ئه‌نقهره‌، ده‌چووم بۆ مزگه‌وتی حاجی
بايرام. له‌وێ نوێژم ده‌کرد. ئه‌وه‌بوو شه‌ویك له‌ خه‌ونددا له‌ مزگه‌وتی
حاجی بايرام نوێژم ده‌کرد، کاتێ نوێژ ته‌واو بوو جوولێیه‌ك پوویدا.
یه‌كێك وتی: بایان "به‌پێژ هه‌زه‌وتی عه‌لی" لێره‌یه‌، پاست پۆیشت
بۆ لای میحراب. منیش ده‌ستمکرد به‌ پۆیشتن. له‌به‌رده‌م میحرابدا
زاتێك هه‌ستایه‌ سه‌ر پێ كه‌سیکی بالا به‌رز، پێش سه‌پی، زۆر نوورانی
و پووگه‌ش، پاست به‌ره‌و قه‌ره‌بالتقییه‌كه‌ پۆیشت بانگیكرد وتی:
- پاوه‌ستن.

پوو‌خسار و چاوه‌كانی ئه‌و زاته‌ تیشکیان ده‌دايه‌وه‌و، چاوه‌كانی
ئێمه‌ی پاده‌گێشا، به‌ زه‌حمه‌ت به‌رامبه‌ر ئه‌و زاته‌ ده‌مانپوانی وتی:

- براكانم، من ئىمامى عەلىم، ھاتووم سەردانى ئىۋە بىكەم. كاتم كەمە، ناتوانم بۆ ماۋەيەكى دۈۈر و درىژ قىستەتان لەگەل بىكەم.. تەنھا نەگەر ھەركەسىكتان پىرسىيە ھەيە با پىرسىيەت ۋەلامى دەدەمەۋە. لە پىشدا لە كۆمەلەكەدا دۈۈ دلىيەك دروست بوو. پىش ئۈۋەي لە ھىچ كەسىكەۋە جۈۋەلەيەك بىكرىت، من خۆم ھەلدايە پىشەۋەۋ، دەستمكرد بە پىرسىيە كردن وتم:

- قوربان، كۆمەلەك ھەن لە پىگەي ئىۋە لايان داۋە، پىيان دەلئىن "ەلەۋىيەكان". چى بەمانە دەلئىت؟

ئەۋ سىما نورانىيە بە جارىك گىزىۋو، بە توۋرەيىيەۋە وتى:
 - پىگەكەي ئىمە، پىگەي خوداۋ پىتەمبەرە ﷺ ھەركەسىك لەسەر ئەم پىيازە بىۋات ئەۋا پىكەۋەين، ئەۋانەيشى كە پەپرەۋى ئەم پىيازە ناكەن ئەۋا لە خۇپايى خۇيان لە ئىمە ئەزمار دەكەن، ئەگەر ئەۋكەسانە خۇيان لە ئىمەش ئەزمار بىكەن، ئەۋا ئىمە لەۋان نىن .
 - باشە قوربان، ھۆكارى پارچە پارچە بوۋنى موسولمانان و سەرنەكەۋتنيان چىيە لە دۈۋۇزدا؟ پىۋىستە چى بىكرىت بۆ سەركەۋتن؟

كەمىك ئاسۋەتروەلامى ئەم پىرسىيەۋى دايەۋە وتى:
 - موسولمانەكان بە ناۋبانگى پابىرۋويان ھەلخەلەتان و، شانازيان پىۋە كردو، سەرەنجام تەمەلئيان نۈندۈ ئامادەكارىيان بۆ داھاتوۋ نەكرد. ئەھلى كوفرىش بۆئەۋەي لە تىكشكاندن لە بەرامبەر

ئىسلامدا پىزگارىيان بىت نۆر تىكۆشانو، سەرەنجام سەرگەوتوو
بوون .

لەبەرئەو پىوئىستە موسولمانەكان بە ھەلسوكەوتى ئىجابى
پىنگاى ئاشتى ھەلبژدین و بە شوین پىنگاى ھاودەنگیدا بگەپین،
چونكە ئەوانەى پىككەوتن دەكەن شىاوترین بۆ نوینەرايەتیکردنى
ئەھلى پاستى.

مەھیلن ئەھلى كوفر دووبەرەكى بخەنە نىوانتان. تیگەیشتوبین.
با خالى بینینتان قورئان و ئیمان بىت، بۆ ئەوئى كۆك و تەبابین
پىكەو. خۆ ئەگەر خالى بینینتان بىتە سىاسەت ئەوا دووبەرەكى
دەكەوتە نىوانتان.

بەككیش لە كۆمەلەكەدا پرسىارىكى كرد:

— قورىان، پەيوەست بە داھاتوومانەو ئومید ھەيە؟

ھەزەتەى عەلى (پەزای خواى لىبىت) بە شىوہەكى نۆر سەرنج
پاكیش وەلامى داہەو :

— بەلى، ئومیدتان ھەيە. لە داھاتوودا بەھیزترین دەنگ دەنگى
قورئان دەبىت. لە داھاتوودا ئیمان و قورئان فەرمانپەوايى دەكەن.
پرسىارىكم سەبارەت بە پۆلى موسولمانان ئامادەكردبوو كە لە
كتىبى وتارى شامى ناودارى بەدیعوززەمان سەعید نورسیشدا
باسكراو، پيش ئەوئى مەن پېرسەم ھەزەتەى عەلى (پەزای خواى
لىبىت) وەلامى داہەو:

- بهائی، سه بارهت به پۆله مه عنه و بیه که مان زانای گه وره
 به دیعو زه مانی به پێزیش باسی کردوو. بێگومان پاسته قینه ی
 وتوو، دروستی وتوو. نه گهر موسولمانان سه رقائی دونیای مادی
 بن و دالغه یان هه ر لای دنیا بیت، نه وا دووبه ره کی ده که ویته
 نیتوانیان و، نه رکه سه ره کیه کانیا ن له بیر ده که ن و، نه هلی کوفریش
 دلخۆش ده بن، سه ره نجام خوای په ره ردگاریش ته مه نیا ن له دنیا دا
 کورت ده کاته وه و، له پۆزی دوا ییدا له جیگه ی سه رده می قورئان،
 سه رده می زو لم ده هیتیت. به رپرسی نه مه ش نه و موسولمانانه ن که
 له و سه رده مه دا ده ژین.

- له پۆزی دوا ییدا موسولمانه کان لێ پرسراوی چین؟
 سه ره ره مان بۆ نه م پرسیا ره، هتواش هتواش به دووباره
 کردنه وه وه وه لایمی دایه وه:

- به له ئامیزگرتنی قورئان... به جییه جیکردنی
 په رستشه کان... به نه هیتشتنی دووبه ره کی... به هه لسوکه وتی
 ئیجابی.... به ناشتی و... به په ره رده کردنی موسولمانانه ی پۆله ی
 موسولمانان...

پرسیاری تریش کران، به لام له بهر جۆش و خرۆشی نه و خه ونه و
 لیلی هه ندیکیشی نه متوانی به ته واوی وه لاهه کانیم ده ستبه که ویت .
 که به خه به ره ماتم، له بارودۆخیکێ سه یردا بووم .

بهائی، به پراستی خه و نئیکى سه رسوپهینه ر بوو... بوو به ناوه پۆكى
 بابه ته كانى نه مېرمان، بوو به ئاگادار كړدنه وه و وړيا كړدنه وه...
 له پراستيدا هم په يامانه هينده گړنگن كه ده بڼه بڼه ماى سه ره كى
 له ژيانى تاك و كومه لدا... باشترين پښگای پزگار بوونن بۆ مړوفه كان.
 هالبهت له پوانگه كى ئاييڼى پيرؤزى ئيسلامه وه مړوفه
 به ديهيڼنراوېكى به پړزه و پټويسته ژيانكې شايسته بڅى كه له سه ر
 بڼه ماى كارو كړده وهى چاك و هه لويستى ئيجابى بنيات نرابېت.

پټويسته مړوفه نه وه بزانت كه له دونيادا نه ركى چييه و... گړنگى
 به زانست و ئيمان بدات و... خودى خوى پښكڅات و... سوود به
 ده ورو به ره كى بگه يه نيت... پټويسته نه وه كانى به باشترين شيواز
 په روه رده بگړين، خه لكى له ژيانى سه رده ميانه و تاييه تمه ندييه
 سه ره كيه كانى تيېگه ن و به شيوه يه كى ته ندروسست مامه له له گه ل
 كړپانكار يه كاندا بكه ن.

هه رچه نده سه ردانه كه م بۆ لاي د. شه فiq به مه به ستي دلدا نه وهى
 بوو، به لام من گه وړه ترين دلدا نه وه م له وه وه ده سته كه وت.

به پراستى سه ره كه وتنى نه و مړوفه به پړزه له كارو پيشه كه يداو،
 جيهانى پاك و بيگه ردى ناخيشى بيرو هزيان والا كردم، جيهانى
 ناخى نه وه نده نوورانيى و پووناك و پر نييه تى پاك بوو كه
 خه ونه كى باشترين سه لماندنى نه مه بوو .

بهائی ئەو د. شەفییەکی که لە لایەکەووە سەرقالی خزمەتکردن بوو
 لەبەواری پیشەکهیداو، لە لایەکی دیکەشەووە گرفتاریبوو بە دەست
 تاقیکردنەوەیەکی قورسەووە لە ژيانیدا، ئەمڕۆ خەریکە ژيانیکی
 سادە دەژی. بۆ ئەوەی بتوانم ئەم بیرەوهرییە بنووسمەووە
 لەسەردانەکهەدا مۆلەتم لە خۆی وەرگرت، ئەویش لە وەلامدا وتی:
 - بە گۆڕینی ناوم دەتوانیت بینووسیتەووە.

منیش هەر وام کرد، ناویکی خوازاوی وەک بەپێز (د. شەفییە)م
 بەکارهێنا.

بیرەوهری بەپێز د. شەفییە لێرەدا تەواو نەبوو .
 کچە چوار دە ساڵەکی (نووریە) که نەخۆشی جگەری هەبوو لە
 کاتی کۆچ کردنیدا پووداویکی سەیری بەسەر هاتبوو.
 نووریە پۆزێک پیش ئەوەی کۆچی دواوی بکات، بارودۆخیکی لەم
 شیوەیە بۆ باوکی باس دەکات:

- باوکە، ئەمڕۆ لە کاتی نیوەپۆدا، تەلەفۆن لێیدا، منیش
 هەلمگرت. لە تەلەفۆنەکهەدا دەنگێکم بیست وەک بلێی دەنگێکی
 ئەفسووناوی که زۆر کاری تێکردم، زۆر جیاوازیبوو. پیاویک بە
 دەنگێکی گۆ و شیرین پێی وتم:

- کچم خۆت نامادە بکە، سبەینی دەتەبین بۆ گەشت.

- وتم: چ گەشتێک، من ناتوانم لە جێگاگەم بەرزبیمەووە.

- سبهینی زۆر باش ده‌بیت، ته‌نانه‌ت ئاسه‌واری نه‌خۆشیه‌که‌ت
نامینیت. ده‌تبه‌ین و ده‌تگی‌پین، بۆ شوینی وه‌هات ده‌گی‌پین که زۆر
خۆش‌حال ده‌بیت .

- باشه ئیوه کین؟ ئایا باوکم ناگاداره له‌م گه‌شته‌؟

- ئیمه‌ هاوه‌لی سه‌روه‌رمان (حه‌زه‌تی عه‌لی)ین (په‌زای خوای لی‌بیت)،
سبه‌ینی (پۆژی هه‌ینی) له‌ کاتژمێر ۱۲:۰۰ دا هه‌وال به‌
باوکیشت ده‌ده‌ین .

هه‌م به‌پێ‌ز شه‌فیق و هاوسه‌ره‌که‌ی، هه‌م نووبیه‌ تێده‌گه‌ن که
قه‌سه‌کانی ئه‌م په‌یوه‌ندیه‌ ته‌له‌فۆنیه‌ پیره‌ له‌ نه‌هینی. هاوکات نووبیه‌
خانم به‌ باوکی ده‌لێت: "پێده‌چی سبه‌ینی من بمرم".

پاش پۆژێک واته‌ پۆژی هه‌ینی له‌ کاتژمێر ۱۲:۰۰ دا
نه‌خۆشیه‌که‌ی نووبیه‌ خانم قورس ببوو، سه‌ری که‌که‌ له‌ سه‌ر
کۆشی به‌پێ‌ز شه‌فیق بوو، دایک و باوک سو‌ره‌تی یاسینیان بۆ
که‌که‌یان ده‌خویند، که‌که‌ش هاوپێیه‌تی ده‌کردن، له‌ پێ‌گدا
چاوه‌کانی نووبیه‌ گه‌شانه‌وه‌ و تی:

- باوکه‌ هاتن.

به‌پێ‌ز شه‌فیق و تی:

- کێ که‌م؟

- هاوه‌له‌کانی سه‌روه‌رمان عه‌لی (په‌زای خوای لی‌بیت)... چه‌نده

مرۆڤی پوو‌خۆش و شیرین... ده‌مه‌ن بۆ گه‌شت...

به پیز شه فیک و خیزانه که ی ناتوانن که س له و ده وروپشته دا
ببینن، به لام هیچ گومانیا ن بیه له وه ی که نه وانه ی هاتوون
فریشته ن و بۆ دوا یین کار هاتوون.

نوورییه خانم که خوینهری ژیا نی حه زره تی عه لی (په زای خوای
لیبیت) بو، سه رسام بوو به تیگوشان و خزمه ته کانی، به رده وام
ورده کاری ژیا نی حه زره تی عه لی (په زای خوای لیبیت) و په یامه کانی
ده خوینده وه، بۆیه له کۆتا هه ناسه یدا چووبوو یه چاودیری مه عنه وی
حه زره تی عه لی یه وه (په زای خوای لیبیت) به م شیوه یه کۆتا
هه ناسه ی دا بوو.

هاوپی پی زردارم کاک شه فیک به خوشی و سروره وه نه و
بووداوانه ی ده گتیرایه وه ده یوت:

سو پاس بۆ خوا، که چه که م وه ک شه هیدیکی مه عنه وی به ئیمان وه
پویشته، که وره ترین سه رمایه ی پیو یستی به ده ست هینا.

نه و زۆر پاست بوو. که وره ترین سه رمایه ی مرۆف نه وه یه که به
ئیمان وه بجیتته ناو گۆر و، ژیا نی هه تا هه تایی به ده ست به یینیت.
خوای په روه ردگار بیکاته قسه متی هه موومان. نامین

زافه‌ری سه‌رفراز

له‌به‌ر "پۆڤی واڤو" چووم بۆ پارێزگایه‌کی به‌ناویانگی
پیشه‌سازی ئه‌نادۆل. ئه‌و پۆڤه له‌گه‌ڵ نوێنه‌ری ده‌زگایه‌کی
پیشه‌سازیدا باسما‌ن له‌ به‌رنامه‌که‌ی ده‌کرد وتی:

- مامۆستا، پێش ئه‌وه‌ی بیرم بچێته‌وه با پێت بڵێم؛ ئه‌مڕۆ بۆ
نانی ئێواره بانگهێشتی له‌ ئاكاو كراوین بۆ مالتێك.

به‌ په‌رۆشه‌وه پرسیم: بۆ كوی؟

- پیاوێك بیستبووی كه ئێوه دین، پێش دوو پۆڤه‌ات بۆ لای
ئێمه. وتی: "بۆ نانی ئێواره به‌لێن به‌ هیچ شوێنێك مه‌ده‌ن، من
میاندا‌ری مامۆستا ده‌كه‌م".

كه پێداگیریم كردو وتم: "ئه‌و پیاوه كێیه؟" ناوی نه‌وت، وتی:

- مامۆستا سه‌رسام ده‌كه‌م، ئه‌وه‌نده به‌سه‌ كه‌ بزانی‌ت
قوتابییه‌کی پێشوویم.

هم‌ خه‌م ده‌خوارد و هم‌ دلخۆشبووم.

له پاستیدا هه موو مامۆستایه کی دلسۆز به هه والی پیگه یشتنی قوتابیه که ی و میواندارییه که ی زۆر دلخۆش ده بیّت، چونکه قوتابی بۆ مامۆستا وه ک تاکیکی خیزانه که ی وه هایه، به هه والی کی خوشی قوتابییه که ی هه ست به خوشیه کی زۆر ده کات و، به هۆی باری نیگه رانبوونیشیه وه، هه ست به ئازاریکی قوول ده کات، نه مه سۆزکی زۆر سهیره، ته نها مامۆستا ده توانیّت لیّی تیّبگات .

به نزیک بوونه وه ی کاتی ئیواره، بهرده وام چاوم له ده رگا که بوو بۆ بینینی قوتابییه که م که پیش وهخت هه زم ده کرد بزانه کتیه .
پاش که مێک ئۆتۆمبیلکی که شخه له ده رگا که نزیک بووه وه، که نجیکی بالا به رزو، پوگه ش و چاویلکه له چاو له ئۆتۆمبیلکه که دابه زی. کاتیک نه و که نهجه ده م به خه نده و سه ر نهچاکی شه لی م نزیک ده بووه وه، پێشبینیم کرد هاو نیشتمانیک بیّت و هاتبیّت تا یه کتری بناسین و کتیبی بۆ واژوو بکه م، چونکه گومانم هه بوو له وه ی که نه و قوتابییه ی چاوه پێم ده کرد خاوه نی ئۆتۆمبیلکی ناوا که شخه بیّت.
که لی م نزیک بووه وه زه رده خه نه که شی زیادی کرد، به هه لۆیسته کانیدا وام هه سته کرد که سیکی نزیک بیّت.

بریسکه ی چاوه کانی کاری له ناخم کرد، ته وژمیکی جۆش و خروّش هات و هه موو لاشه می داپۆشی .

- مامۆستا، ده ستت ماچ ده که م، من زافه رم، خویندکاره که ی کۆلیژتان، له یه ک ساندای می شکی ماندوو و هیلاکم هاته وه سه رخۆو

ئەو خويندكارەى بېرھاتەو. لەگەل ئەو خويندكارەمدا كە ناخۆشى
زۆرى چەشتبوو، جىگەيەكى تايبەتى لە دالەدا ھەبوو باوھ شەمان كرد
بەيەكتردا.

- ئاھ زافەر گيان تۆى! چۆن ناتناسم. كەم مەنت گرياند؟ كەم
لەبەر تۆ خەوم لى زپا؟ كەم بۆت پارامەو؟ تۆ بەم بەژنە جوان و
ئۆتۆمبىلە كەشخەيەو ھاتوويت ميواندارىم بەكەيت ھا!

خوايە گيان، تۆ چەندە مەزنى. زافەرى خويندكارم بى پۆل و
پارە، بى كەس، نا ئومىد، ژيانىكى سەختى گوزەراند... ئىستا تۆ
ئەو زافەرەيت وا نىيە؟

دووبارە لە ئامىزم گرت، كە سەمان نەمانتوانى بەرەستى ئەو
خەمە بىن كە لە چاوەكانمانەو دەپژا، بەشەيكى بۆ ناخمان،
بەشەيكىشى لە پوومەتمانەو تا چەناگەمان تكا؟

ئاھ زافەرە بەدبەختەكەم... ئاگادارم كە چەند سال پيش ئىستا
لە دەست چووبوو، لەگەل ناخۆشى و ئازاردا دەژيا.

ھەوەل پۆژم بەبىردىت كە ھا ت بۆ قوتابخانە. زۆر لاوازو بى ھىز
بوو، لەخۆيدا نەقۇم ببوو، لە بارودۆخەيكى ناھەمواردا بوو ھەك ئەو ھى
بارىك لەسەر شانەكانى بىت و نەتوانىت ھەلبىگرىت ماندوو بوو وتى:

من زافەرم، خەلكى يۆزگاتم. سى براين، من گەورەترىنيانم. كاتى
تەمەنم دە سالان بوو دايكەم كۆچى دوايى كرد. باوكىشم ئاسنگەر

بوو، له سهر بيټا كه وته خواړه وه، له ناوځه دى بڼو خواړه وه نيش
ناكات، له ماله وه له جيگادا كه وتووه .

بڼو نه وه دى دلته وايي نه و قوتابيه څه مباره م بده مه وه قسه كانيم
تاقى كړده وه، پرسيم:

- باشه كى ناگادارى باوكټ ده بټټ؟

وتى:

- ماموستا باوكم ته نها كيښه نيبه. خوشكيكم هيه ته مه نى
دوانزه سالانه، نه خوځى گورچيله هيه، نه گهر چاره سهر نه كړيت،
كوټايى باش نابيت... نه ویش له جيگادا كه وتووه.

- كه سى تړت نيبه؟

- براهه كم هيه دوو سال له من بچوكتره، هرچه نده زور زيره ك
بوو به لام وازى له قوتابخانه هيتا، واته خوځى كړده قوريانى من له
لاى بهرگدروويه ك كار ده كات .

زافهر له وه زياتر خوځى بڼو پانه گيراو قسه كانى بڼو، هه نسكه
هه نسكى ناځى هه موو قوتابيه كانى هه ژاند.

هرچه نده زورم له خوم كړد بڼو نه وه دى نه گريم، به لام نه متوانى
سهر كه وتوويم. له گه ل قوتابيه كانمدا بڼو نه و نازاره به سوئيه دى
زافهرى قاره مان ده ستمانكرد به گريان.

زافهر له سهر قسه كانى به رده وام بوو وتى:

- چى بکه‌م، به‌زۆر ناردمى، نه‌مده‌ويست بيم. ده‌مويست
چاوديري باوکم و خوشکه‌که‌م بکه‌م، به‌لام نه‌متوانى باوکم پازى
بکه‌م. باوکم پيى وتم: "گەردنت ئازاد ناکەم"، وتى: "ناتوانم له‌خۆم
ببۆرم که‌م تۆ به‌هۆى ئيمه‌وه‌ بى چاره‌ بىت، ئيمه‌ مردووين، به‌لام
پيويسته‌ تۆ بژيت". زۆر پارامه‌وه‌، به‌لام نه‌متوانى پازى بکه‌م. من
ئىستا ده‌توانم چى بکه‌م، کاتى ئەوان له‌وى له‌گەڵ مردندا شه‌پ
بکه‌ن، من چۆن بتوانم ليرە بخوينم؟

به‌لى، هاوارى زافەر هه‌نده‌ به‌ ئازارو سوتينه‌ر بوو، بيجگه‌ له
پارانه‌وه‌ له‌ خواى په‌روه‌ردگار و داواکردنى يارمه‌تى لى چاره‌يه‌کى
ترمان نه‌بوو.

له‌ پشوى نيوه‌پۆدا بانگم کرده‌ ژووره‌که‌مه‌وه‌، به‌ نيازبووم
قسەى له‌گەڵ بکه‌م و دلشادى بکه‌م، که‌ قسه‌مانکرد باسى نه‌وه‌ى
کرد که‌ کيشه‌که‌ى ته‌نها نه‌خۆشى باوک و خوشکه‌که‌ى نيه‌، به‌لکه‌
زۆريش هه‌زار و بى پاره‌يه‌.

خانويان نه‌بوو، له‌ خانوى کرێدا نيشته‌جى بوون. براکه‌ى که‌
لاى به‌رگدروو نيشى ده‌کرد، نه‌و پاره‌يه‌ى وه‌رى ده‌گرت به‌ته‌نها
به‌شى کرى خانوه‌که‌ى ده‌کرد. بۆ دابينکردنى خواردن و داوده‌رمان
و پيداويستيه‌کانى دیکه‌ش چاوه‌پيى ده‌ستى که‌سانى
خيزخوابوون.

هه‌چ‌ه‌ند نه‌ده‌کرا هه‌موو کێشه‌کانی زاف‌ه‌ر چاره‌سه‌ریک‌رێن، به‌لام
 هیچ نه‌بێت پێویست بوو که له‌لای بێن و ئاگاداری بێن.
 بۆ‌ئەوه‌ی زاف‌ه‌ر که‌مێک هه‌ستێته‌وه‌ سه‌رپێ، له‌گه‌ڵ قوتابییه
 فیداکاره‌کاندا پشتمان گرت، پلانیگمان دانا .
 باوکی قوتابییه‌کم ده‌وله‌م‌ه‌ند بوو، کرێی ئه‌و خانووه‌ی گرت‌ه
 ئه‌ستۆ که‌ خێزانی زاف‌ه‌ری تێدا نیشته‌جێبوون. هاو‌پێه‌کی زۆر
 به‌پێزیشم که‌ خاوه‌نی نه‌خۆشخانه‌یه‌کی تابییه‌تی بوو ئه‌رکی
 تیمارکردنی باوکی و خوشکه‌که‌ی خسته‌ سه‌ر خۆی .
 قوتابیانی پۆله‌که‌ به‌ جارێک هاتن، خه‌رجی زاف‌ه‌ریان دا‌بین‌کردو،
 هه‌موو ئه‌مانه‌ له‌ ماوه‌ی یه‌ک دوو مانگدا هاتنه‌ دی.
 زاف‌ه‌ر هه‌م قوتابییه‌کی زۆر زیره‌کی پۆله‌که‌و، هه‌م خاوی‌ن و، پێک
 و پێک و تێکۆشه‌ر بوو...
 زۆر خۆش‌حال بووین له‌به‌ر ئه‌وه‌ی که‌ کاره‌کانی زاف‌ه‌رمان خسته
 سه‌ر پێگای خۆی، به‌لام چه‌ند پۆژێک له‌ پێش تاقیکردنه‌وه‌ی کۆتایی
 ساڵدا هه‌والی کۆچی دوا‌یی باوکی پێگه‌یشته‌، زۆری نه‌برد
 خوشکه‌که‌شی کۆچی دوا‌یی کرد.
 زاف‌ه‌ر جارێکی تر به‌مۆی ئه‌م ئازارانه‌وه‌ پوو‌خا، به‌لام هاو‌پێکانی
 ئه‌ویان به‌ تنه‌ها جێنه‌هێشت، له‌ هه‌موو جارێکدا ده‌بوونه‌ پالێشتی،
 نمونه‌ی پشتیوانییه‌کی ماددی و مه‌عه‌وی جوان بوون.

من به هژی پئویستی کاره که م چوومه پارێزگایه کی تر، له گهل زافهردا په یوه ندی ته له فزنیمان بهردهوام بوو، تا دواچار توانای خۆ به پێوه بردن و، وزه و متمانه به خۆبوونی به دهسته پێتا.

نزیکه ی شهش ساله له گهل زافهردا نه مانتوانی یوه چاومان به یه کتر بکه ویت. بانگهێشتی کردم بۆ یه که م دهسته پێکی کاره که ی نه متوانی بچم، پێش دوو سال ئاههنگی هاوسه رگیری هه بوو نه متوانی به شداری له وه شدا بکه م.

ئه وه تا ئیستا ئه و زافه ره میوانداری کردووین...

به یه که وه چووینه ماله که یه وه...

که ته واهو بووین له و سفره و خوانه ی که هاوسه ره که ی پازاند بوو یه وه، توانیم گوێ بیستی به شیکیش له ژیا نی بم که له پاش من تیایدا ژیا وه.

ئه و براهی که له لای به رگدروو کاری ده کرد، دهستی کردبوو به بازرگانی کردن به پۆشاکێ ئاماده کرا وه و گه یشتبوو به ژیا نیکی پێک و پێک... زافه ریش له گهل کچی ب نه ماله یه کی ده وله مه نندا هاوسه رگیری کردبوو، به شیکێ ژیا نی کردبوو و قوربا نی بۆ هه ژاری . نیتر ئه ویش مامۆستا بوو، تێده کۆشا بۆ پزگارکردنی زافه ره کانی دیکه .

پاش ئه وه ی به یه که وه نوێژمان کرد، ئه و تابلۆیه ی نیشاندام که به دیواره که وه هه لئو اسیبوو وتی:

- مامۆستا، ئه‌و وته‌يه‌م له‌به‌ر كردوو كه‌ پشتيوانم بووه‌ و تواناي پي‌ به‌خشيووم .

"ئه‌وه‌ي زاتي (الله) بناسي‌ت و گو‌ي رايه‌لي بكات كه‌ر له‌ به‌نديخانه‌شدا بي‌ت به‌ختياره‌، ئه‌وه‌ي له‌ به‌ري بكات له‌ كۆشكيشدا بي‌ت له‌ به‌نديخانه‌دايه‌و چاره‌ په‌شه‌". (وته‌كان)

ناخوشييه‌كاني ژياني، ئيمان و باوه‌ري پته‌وي به‌ خواي په‌روه‌ردگار بي‌ هيوانه‌بوون و سنگ فراوانيه‌كه‌ي، ماله‌ خو‌ش و دلگيره‌كه‌ي، هه‌موو ئه‌مانه‌ سه‌رله‌نو‌ي جو‌ش و خرو‌شيان خسته‌وه‌ دله‌ ماندوو كه‌مه‌وه‌ و پريان كرد له‌ خو‌شي، چونكه‌ قوتابي به‌شيكه‌ له‌ ژياني مامۆستا، پيويسته‌ به‌و شيوه‌يه‌ش بي‌ت. خواي په‌روه‌ردگار ئيمه‌ شايسته‌ بكات بو‌ قوتابييه‌كانمان، ئه‌وانيش بو‌ به‌ديه‌ينه‌ره‌كه‌يان .

چیرۆکی ژيانی قوربانییه کی دهستی هیرۆین

چیرۆکی ژيانی کچیکی گهنجی بێبهش له ئامیزی گهرمی خیزان،
بیزار بوو له شهپی دایک «باوک» مه حروم له ژيانیکی شایسته. که
ژيانی گهنجیتی له ژێر کاریگهری خراپی ماده هۆشبه رهکان و خووه
نامۆ زیانبه خشه کاندایه سه ر برد.

ئه و ژيانهی که به ئومێده وه دهستی پێکردو، به ناخۆشی سالانی
گوزه راو، به خۆکوشتن کۆتایی هات...

ئه م چیرۆکه پیشکەشه به وانهی که خه می مندا له کانپانه و،
ئاماده ن په ند له ئه زموون و به سه رهاتی کهسانی ده وره ریان
وه ریگرن.

ناو، کانات گیونێر.. له سالێ ١٩٧٠ دا له (موش) له دایکبووه.
له بهر بیهوێچوونی سۆشیالیستیانه ی باوکی ژيانی مندا لێی له شاره
جیاوازه کانی ئه نادۆله به سه ر بردووه.

چووه ته كۆلۈجى پزىشكى زانكۆزى جەراح پاشاي ئىستەنبول. لە
ماوھى (۸) سالددا بە زەحمەت توانىۋىيەتى تا پۇلى (۴) بخوئىت،
دوچار بەھۆزى دەروونى وئىل و بىر و خەيالى پەرش و بلاۋ،
دەورە بەرە زىانبەخشەكە يەۋە كەۋتۆتە تەلەي ھىرۋىنەۋە،
نەيتوانىۋە درىژە بەژيانى ئاسايى بدات.

لە گىرپانەۋەي چىرۋكى ئەم ژيانە پىر پەند و ئازارەدا، ئامازە بەو
تېبىنىيانە دەكەين كە ئەم گەنجە ماوھىكى كورت پىش خۆكۈشتن
نووسىۋنى:

سرىنچم گرت بە دەستەۋە، بە جۆرۈك كەۋتمە كۆبەندەۋە كە زۆر
دېرىن بوو، دەبوو ھىچ شتىك لە دواي خۆم بەجىتەھىل، بىرم لەۋە
كردەۋە كە بە لايەنى كەمەۋە ھۆكارى خۆكۈشتەكەم بزانن؛ لە
پاستىدا قەرزارى كەس نىم، دوژمنايەتېشم لەگەل ھىچ كەسىكدا نىە،
تەنھا دەمەۋىت پەيامىكى گرىگ بگەيەنم، كە ئامانجى سەدان سالى
ھەبىت. ۋەك ئەۋ سىگنالانەي دەنئىردىنە بۆشايى ئاسمان كە
سەدەھا سالى تىشكىي دورە.

كاتى بىر دەكەمەۋە چى بنوسم نامەۋىت پىرىم و بە ئەجەلى خۆم
بىرم، بەلام ئاشزانم چۆن دەست پىبىكەم، بۆ نمونە ئەگەر بەم
شىۋەيە دەست پىبىكەم: خەلگىنە، من بىرپارى خۆكۈشتنم داۋە،
دەزانن بۆچى؟ چونكە تا ۲۷ سال بەرگەي ئەم ئازارانەم گرت،
ئەۋانەشى ۋەك منن پىۋىست ناكات لەۋە زياتر بژىن. خۆىشم نازانم

دەلیم چی ئەی ئەگەر لەجیاتى خۆكوشتن بپارى مانەوهم بدایە بۆ
ئەوێ نەوهم هەبێت! گرنگ نییە كە هێشتا ژیری لە مێشكمدایە،
ئەو شوینەى كە پێویستە بۆ چوونە سەر شانو دابینم نەكرد، بەلام
ئەو شوینە دەزانم كە پێویستە لێوێ دەربچم. زۆر باش ئاگادارى
خوتان بن، دوور بن لە خوو پەوشتە خراپەكان.

كەسێك شك نابەم تا پێویست بكات ژيانمى لە پێناویدا بكەمە
قوربانى، پێویستیش ناكات هۆكارى خۆكوشتم بزانن، هەروا چەند
دێرێك پەش دەكەمەو.

"تەنها دەمەوێت چەند شتێك بۆ بنەمالەكەم كە بەهۆى منەو
تیاچوون و پەكیان كەوت، پەون بكەمەو.

هەموو ئەو شتانەم كرد كە لە من چاوەڕوان نەدەكرا، زۆر
شەرمەزارم كردن، چونكە ئەوان بەوجۆرە منیان پى گەياند كە
دەرووبەر بڵێن: "ئەها چ منداڵێكى باشتان پەروەردە كردووە".
بەتایبەتى داىكم...

بەگشتى نەمدەتوانى زۆر چاوم بە داىكم بكەوێت، ئەو داىكێكى
تێكۆشەر بوو. وەك داىكى منداڵەكانى دیکە لە ماله‌وه دانەدەنیشت
خواردن نامادە بكات و، خۆى فێرى چنێن بكات. پێویست بوو كار
بكات. هەمیشە گلەیی دەكرد، بەلام لە پاستیدا كارەكەى زۆر
خۆش دەویست. لولە خوینەكانى قاچى فراوان بوو. گزنگى
بەیانیان دەپۆیشت، تاریكى ئێواره دەهاتەو. ئێمەى لەگەڵ لادییە

نەخوئىندە ۋارەكاندا گەۋرە كرد، كەسيانم خۆشەندە ۋىست، گالتەم
پىدە كردن، لەگەلئاندا پامدە كرده كۆلان، ياريم لەگەل دەكردن.
هەميشە كۆلانم لە مال پى باشتربوو.

كاتى تەمەنم ۱۰ سالان بوو سەرى پوچى تىيەلداروم بەخەمى
مال و ۋلات جەنجال بوو بوو. چوونە كۆلان قەدەغە بوو، چونكە
ئەفسەر و پۇلىسى لىتوو، باوكم و دايكم لە يەكترى جيا بوو بوونە ۋە.
ئەو سالە گواستبوومانە ۋە بۆ ئەو شارە بچوكى ئەنادۆل، كە دايكم
و باوكمى تىادا لە دايك بوو بوون و پىگەيشتبوون، ھەر ۋەھا دايكى
دايكم و دايكى باوكمى تىادا ژيا بوون. ئىتر نىۋەى ئەو شارە خۆيان
لە شەپى دايكم و باوكم ھەلدە قورتاندى، ژەھرى پرتە و بۆلەيەكى
ناناسايى تىكەل بە ژيانمان بوو بوو.

شار بوو بوو ۋە دوو بەشە ۋە : لايەنىك پالېشتى دايكمى دەكرد،
لايەنىكىش پالېشتى باوكمى دەكرد. مەن لە لايەنگرى دايكم مامە ۋە.
يەك پۇژ دواى ئەۋەى كە دايكم دەستى مەن و براكەمى گرت و
پفاندنىي بۆ مالى ئەنكم، چووين بۆ ھىنانى كەل و پەلەكانمان. باوكم
لەسەر ئىش بوو، ئەو جگەرەنەى كە شەو كىشابوونى لە تەپلەكى
جگەرەكەدا دىئوناسا مۆلكيان دروستكردبوو، كە بارودۇخى ئەوم
ھىنايە پىش چاۋى خۆم، تەۋژمى ئازارىكى نۆر گەۋرە بەگيانمدا
تىپەپى. باوكم نۆر خۆشەندە ۋىست، بەلام بەھۆى كارىگەرىي دايكم و
دەۋرە ۋە كەيە ۋە ھەزم دەكرد لە يەكترى جيا بىنە ۋە. دايكم

گرنگی تایبەتی بە من دەدا، چونکە دادوەر وتەى منیشی
 وەر دەگرت. براکەم زۆر بچوک بوو "هەستی بە هیچ شتێک نە دەکرد،
 لە پێشدا ئەویش لایەنگری دایکم بوو. پاشان بیرم نایەتەووە چۆن
 بوو، دەستی کرد بە مانەووە لە مائی نەنکم (دایکی باوکم) لە گەڵ
 باوکمدا، بیرم دیت پۆزێک لە ناوەندی شارەکە براکەم قۆلێکی بە
 دەست دایکەووە بوو، قۆلەکەى تریشى بە دەست باوکەووە بوو،
 پایان دەکێشاو هاواریان بەسەر یەکترا دەکرد.

ماوەیه ک دواى ئەم پووداوە باوکمیان پازى کرد کە واز لە براکەم
 بهێنێت. نەگبەتە بۆ ئەوێ خێزانەکەى بتوانن بە یەک شاد ببنەووە
 بە هەموو شتێک پازى بوو. کاتى دادگایی بە پێوە چوو، دادوەر
 پرسى پازى لێکردم کە چى بوو، منیش ئەو قسانەم کرد کە پێیان
 لەبەر کردبووم: "باوکم مەى دەخواتەووە، چاودێرىمان ناکات، خراپ
 لە گەڵ دایکم هەلسوکهوت دەکات." پارێزەرەکەى باوکم بە
 دادوەرەکەى وت: "ئەو هێشتا منداڵە لەوانەى ئەم قسانەیان
 فێرکردبێت." منیش دەستبەجێ بەتۆپەییەووە وتم: "جەنابی دادوەر،
 ئایا من ئەوێ نەندە منداڵم کە بتوانن فریوم بدەن؟ ئەمانە قسەى
 خۆم." دادوەرەکە زەرەخەنەىکى کرد و بپاریدا کە یەک سال
 بەجیا بمێنەووە.

ئەو یەک سالە زۆر خوش بوو، کۆتایی هەفتهکان باوکم ئێمەى
 دەبرد و هەموو داخواییهکانمانی جێبەجێ دەکرد، تەنانەت لە

كۆتايىدا بومە خاۋەنى پاسكىل. لەم ماۋەيەدا ھەموو پۇژىك باۋىك
كەسىكى دەنارد بۇ لامان تا ھەۋلى ئاشتېۋونەۋە بىدات، لە كۆتايىدا
دايىك نەيتۋانى خۇي پابگىرەت و، دوۋبارە بۇ ماۋەيەك پىكھاتنەۋە.

لە پاستىدا باۋىك زۆر خۇش دەۋىست، ئىستاش زۆر
خۇش دەۋىت. يەككە بوو لە زىرەكتىن ئەۋ مۇقائەنى كە دەمناسىن.
كەسىكى زۆر سەر پاست بوو، ھارپىيەكى زۆر مېھرەبان و گىيانى بە
گىيانى بوو، زۆر خىرا قەناعەتى بە مۇقەكەن دەكرىد، زۆر خىراش
دلىككەۋى دەپەۋىيەۋە. لە سايەنى ئەۋ سەرپاستىيەۋە لەۋ شار بۇ
ئەۋ شار دەسۋاپىنەۋە. باۋىك دىنى نەدەكرىد، ھەر فەرمانبەرىكى
دەۋلەتلىش لەم ۋلاتەدا دىنى نەكرىدە ھىچ كەس خۇشى نەدەۋىست.
پىش ۱۲ ى ئەۋىلۇل، نىۋە شەۋىك پۇلىس داي بەسەر مالاكەماندا و
باۋىكىمان دەستگىر كرىد، كەسىك ھەۋالى لىدەۋى. بىگومان ھىچ
شىتلىكىان نەۋزىيەۋە. لەۋانەيە سۇشالىيىست بوۋىت بەلام ھىچ
كاتىك نەۋىۋ بوو بە كۆمۇنىست، بەدلىيايىشەۋە ھەرگىز پازى نەۋىۋ
ھىچ شىتلىك بەچەك چارەسەر بىكرىت.

قۇناغى ھەرزەكارىم بەۋپەپى ناھاسەنگىيەۋە تىپەپاند. ھىچ
شىتلىك لە پرتە و بۆلەۋ چاۋى ناۋچەكەمان دەربازى نەدەۋىۋ، چاۋ لە
ھىچ شىتلىكى عىيە نەدەۋىۋىرا.

لەبەرئەۋەى ھەزم لە پاسكىل سۋارى بوو، گۆپم بەۋە نەدەدا كە
بوم بە گەۋرەكچ و شەرم نەدەكرىد، كاتىك لە دوكانى مېۋەفۇش

له گه ل چه قاوه سووه کانی گه په کدا شه په دهم ده کرد باپیرم به زور ده بیردمه وه بۆ ماله وه دایکم له گه رماوه که دا لیدده دامو، به ده نگیکی ناساز هاواری ده کرد: "ده بیته سۆزانی؟" نه خیر، نیازیکم نه بوو که وه ک سۆزانی به کم لیبیت، به لام هه موو خیزانه که له م ترسه دا ده ژیا، منیش کتوپ نه وانم تووشی سه رسامی کرد. چیم کرد؟ ده ستم کرد به نوێژ کردن! به پانتۆلیکی دپاوه وه له ناوه پاستی پۆسته ره کاندانویژم ده کرد، هه ر پینچ فره که م به بی که موکوپری ده کرد.

نۆر بیزاریبوم له و شاره نه فره تییه. باشتروابوو له زانکو پامبکر دایه، به لام له لایه که به کلتوری دایک و باوکه وه به سترابوومه وه، له لایه کی تره وه نه وانیه نه ته وه چیتیان ده کرد پیتیان ده وتم سه رلیشتیواو.

له ته مه نی (۱۵) سالییدا ده ستم کرد به جگه ره کیشان. باوکیشم خۆشبیته! نۆر له میژیوو به مه ی ناشنا بوو بووم.

له پاستیدا سوپاسی ده که م له به رنه وه ی که وتی بپۆ بۆ نیسته نبول، پتی وتم: "ناگاداریه ئیره تاکسیمه، نه وی کادیکیه، بۆنه وه ی لییره وه تیپه پیت چاوه پوانی وه ستانی ئۆتۆمبیله کان مه که، تۆ تیپه په نه وان ده وه ستن". بۆ به جی هیشتنیشم سوپاسی ده که م.

له ته مه نی (۱۷) سالییدا بووم، به ته نها له نیسته نبول بووم.

سەرم دەکرد بە ھەموو کونیکدا. سەرەتاش لە پەناگە پەرەوێز
خراوەکانی کۆلیژەکانو، یانە کۆمەڵایەتیەکانی شۆپشگێڕەکانەو
دەستەپێکرد ... خەڵکی لەو شوێنانەدا کاری داوێنپێسی و پەرە
شەرمەزاریان ئەنجامدەدا. یەكەم خۆشەویستم لەوێدا پەیداکرد،
ماوەیەکی دوور و درێژیش بە ئازاری ئەو پەيوەندییەو تەلامەو.

ناوی گرنگ نەبوو، کەسایەتیشی ... سالانێک نەیتوانیبوو خۆیندن
تەواو بکات، زۆر شۆپشگێڕ بوو. یەكەم خۆشەویستم بوو کە
پێکخەری کاری بەدەرپەوشتی بوو.

نێتر پۆژەکانی ژێر پردەکە دەستی پێکرد. مەی خواردنەو،
گۆرانی وتن و بێ ئابەوایی ... پاشانیش لە جیگای نوستنی
شۆپشگێڕێکی بێ نرخدا چاوەکانم کردەو.

لە ئێستەنبۆل ئازاد بووم، بە ئارەزووی خۆم دەچوو مەدەرەو،
تەنھا ئامانج گەپان بوو، بەلام لە یادەوهری کەسیکی بێ نرخدا
چێژەکەم لە دەستدا. کاتێ دەچوو قوتابخانەیش بە سوک
تەماشایان دەکردم، بۆیە خۆم پێ پانەدەگیراو خێرا پامدەکردەو بۆ
مالەو، ھەر لە سەرەتای خۆیندنەو دەستمکرد بە قۆپی کردن لە
وانەکاندا. بەخۆم دەوت: "ئەمە ئازادییە"، بێگومان نەخێر! تۆ
لەنیو ئەم چوار دیوارەدا ھەرگیز ئازاد نیت، تەنھا لە پوانگە
بیرەلاوازەکانتەو ئەمە بە ئازادی لە قەڵەم دەدەیت.

دووبارە ناشگەپیتەو بۆ لای کەسە ساویلکەکانی قوتابخانە.

دهمه ویت مهی بخومه وه ! نامه ویت له بیره وه ریبه کانمدا هیچ
شتیکی بیزارکه ره بیت، دهمه ویت خوشحالم به و ژبانیه که
به سه رمبردوه، به لام به چی دهجیت ...

زۆربه ی کاته کانم له ژیر پرده که دا به سه رده برد، ئیت ژیر پرده که
بوو بووه ناویشانی دووه می من. له ویدا مه ییم ده خواره وه، له گه ل
سه رخوشه کانی تر دا پامده بوارد، به لام به ته وایوونی
سه رخوشیه که نازاره کان ده ستیان پیده کرده وه.

کاتی که بیر له خۆم ده که مه وه هه ست به شه رمه زاری ده که م،
نه فره ت له و کارانه ده که م که کردوومن، بیزم له هه لسوکه وته کانم
دیته وه ... له ناو بچیت مرۆفی له م جۆره، ژبانیه له م شتیه وه ...

به شداری کۆبوونه وه ی هاوپی شۆرشگێره کانم ده کرد، تیر تیر به و
وته نا پاستانه یان پیده که نیم که به ناوی پاستیه وه ده یانوت، چونکه
خویشیان باوه پریان به قسه کانی خۆیان نه بوو.

هاوپی خوشه ویسته کانی من نه مانه یوون.

له گه ل نه واندا نانم ده خواردو، ده مخواره وه و، گفتوگۆم ده کرد،
خوشه ویستیم ده کرد. به ناره زووی خۆم ده پۆیشتم به ملالادا،
هه رچه کم بویستایه ده مکرد، ده م و چاوم نه ده شۆرد، جیگای
خه وه که م نه ده کرده وه، ژبانیه ی که له م شتیه وه ...

له ژبانیه که م که به تپه پوونی پۆژ زیاتر سه خت ده بیت و ناتوانم
لیی ده رچم. چه ند جیگای خه و، چه ند خوشه ویست، چه ند که س که

ناپاکیم له گه ل کړدوون... خوا له ناوم بهریت! ناوم بوو به
پوشنبریکي سوزانی!

که بیرده که موه سهرم ده کیشم به دیواره کاند، پاش کورتاژ بیژم
له خۆم دیته وه، پوو پوهش ده بم.
نیت بهرگه ناگرم، نه خۆشم، نیتسکه کانم شو ده دهن، نه فرهت له
هه موو شتیک و هه موو که سیک ده که م.

خیزانه که م پاش وازه تانم له قوتا بخانهش ته واو بی ژومید بوون
لیم. له کویدا هه لیم کړدووه؟ به لام نه گه ر من مندا لم هه بووایه،
بۆنه وهی نه که ویته نه م شهرمه زارییه وه نه مده هیشت له مال
دهر بیت. نه وه نده هه لیم کړدووه که له ژماردن نایه ن...

نیت ته واو له پتی ژین ده رچووم .

ده زانم پتویسته چی نه جام بده م .

که س له ماله وه نییه... به گویره ی نه وهی که هیچ شتیک نه ماوه
بنووسریت... به لی، نیت شاتوی ژانم ته واو بوو!

(کانات گونیر. پوودای هیروین ۵ - ۱۱۶)

کانات گونیری، سهر لیشیواو که له ژياندا هه موو به ها مړییه کانی
له ده ستدا، خوی کوشت. پتویسته هه موو تاکیکی کومه لگا که مان
په ند له هوکاره کانی خو کوشتنی کانات گونیر وه ریگرن، به تاییه تیش
دایکان و باوکان و دامه زواوه په روه رده ییه کان که به پرپر سیارن له
په روه رده کړدن و ئارپاسته کړدنې نه وه کانی داهاتوو.

فیداکاری مامۆستایه‌کی زانکۆ

نۆڕ منداڵ بووم که باوكم كۆچى دواى كرد. دايكم به‌ته‌نها خۆى په‌روه‌رده‌ى كردم. برا و خوشكى ترم نه‌بوو. دايكىشم هاوسه‌رگيرى نه‌كرده‌وه. به‌يه‌كه‌وه به‌شداربووين له‌ ناپه‌ه‌تیه‌كانى ژياندا. چونكه بارى ئابوورىمان نۆڕ لاواز بوو، مال و داهاتیكى پێك و پێكمان نه‌بوو. دايكم خزمه‌تكارى مالاى ده‌كرد، منیش له‌لای هه‌ندى بازركان به‌ پاره‌یه‌كى كه‌م نیشم ده‌كرد. به‌لام دايكم نه‌خۆش كه‌وت، نه‌یتوانى له‌سه‌ر كار كردن به‌رده‌وام بێت، له‌به‌رئوه‌ ناچاربووم زیاتر كاربكه‌م.

به‌هه‌زار ناپه‌ه‌ه‌تى له‌ زانكۆم وه‌رگيرام، به‌لام ناپه‌ه‌ه‌تى پاسته‌قینه به‌ وه‌رگيرانم له‌ زانكۆ ده‌ستى پێكرد. به‌ ناچارى دايكىشم هه‌تا بۆ ئه‌و شارهى كه‌ زانكۆكه‌مى لێبوو، خانویه‌كمان به‌ كرێ گرت، منیش له‌ زانكۆ ده‌ستمكرد به‌ خوێندن. به‌لام خه‌رجى یه‌كجار قورس بوو كه‌ نه‌مه‌توانى دابینى بكه‌م.

له حانوتی زانکۆکه دا ئیشیکى شهوانه م بۆ خۆم دۆزییه وه. ئه و
 پارهیەشی وهرمده گرت تهنها بهشی کرێ خانووه که ی ده کرد، نه
 ده رمانم بۆ دایکه نه خۆشه که م پێ دهسته بهرده کرا، نه خه رچی
 زانکۆشم پێ دابینده کرد. ئیتر وازم له زانکۆ هێنا و، کاتێ له
 گه پانه وه ماندابووین بۆ ناوچه که ی خۆمان، له زانکۆ مامۆستایه کی
 ئینگلیزی هه بوو که زۆر خۆشه ویست بوو و، منیش زۆرم
 خۆشده ویست و بریارم دا سهردانی بکه م و بارودۆخه که ی بۆ باس
 بکه م. له ناخه وه گوێی لیگرتم، ته نانه ت چاوه کانی پرپوون له
 فرمێسک، زۆر ههستی جولا، وتی: "چیرۆکی ژیا نی تۆش له ژیا نی من
 ده چیت" تهنها ئه و ئامۆزگاریبانه ی بۆ زیاد کرد :

- ئارامبه ها ! مه لێ واز له زانکۆ ده هێنم. من ده بمه پالپشتت.
 له شوپینێک ئیشیک یان ده رماله یه کی قوتابیت بۆ په یدا ده که م. بۆ
 دایکیشته هاوڕێی پزیشکم هه یه داوایان لێ ده که م تیماری بکه ن.
 سه رهتا هه ندێ کتیبته ده ده می بیانخوێنه ره وه و، هه ولبده وره ت
 به رز بێت. پاشان زوو زوو چاومان به یه کتر ده که ویت و، پێکه وه
 هه ولده ده یه کێشه کان چاره سه ر بکه یه ن .

زۆر دلخۆشبووم که مامۆستا گوێی لیگرتم و بریاریدا یارمه تیم
 بدات. ئومێدیکێ زۆری پێ به خشییم. کاتێ هه موو شتی که چاره سه ر
 بوو سه ره له نوێ "سلاوم" له دونیا و زانکۆش کرده وه .

کتیبه‌کانی ئیوه‌ی پێدام؛ (ئەو پیاوێ لە دووی خۆی دەگه‌پێ،
مەمه‌دی دوزجەیی، ژیانکی نوێ)... پاشانیش (پەيامه‌کانی نوێ)
پێدام. بە‌تایبه‌تی زۆر سوودم له‌ پەيامه‌کان وه‌رگرت. دیدو بۆچوونم
به‌رامبه‌ر به‌ ژيان گۆراو، گه‌شبینانه‌ به‌ره‌و پیری کاره‌کانم ده‌چووم.
زۆر به‌ جوانی په‌رسته‌شەکانم نه‌نجام ده‌داو له‌ناخه‌وه‌ هه‌ستم به‌ شادی
و خوشحالی ده‌کرد.

مامۆستا که‌م ئیشیکێ باشتری بۆ دۆزیمه‌وه‌. تیمار کردنی
دایکیشمی به‌ پزیشکه‌کانی هاوێتی سپارد. منی وه‌ک مندالێکی خۆی
پاراست و چاودێری کردم، له‌گه‌ڵ دایکه‌دا زۆری بۆ پارێنه‌وه‌.
مامۆستا که‌م بۆ خۆیندنی ئەکادیمی چوو بۆ ئینگلته‌را. منیش
گه‌یشتمه‌ دوایین قۆناغی خۆیندن.

له‌ شوێنی کارکردنه‌که‌م پاره‌یه‌کی باشم ده‌ست ده‌که‌وت. به‌لام
له‌ دوا‌ی پۆیشتنی مامۆستا که‌م ئەو پاستیه‌م بۆ ده‌رکه‌وت که‌ به‌شیک
له‌و پاره‌یه‌ مامۆستا که‌م هه‌موو مانگی‌ک له‌ گیرفانی خۆی دابوو
سه‌رکاره‌که‌. هه‌روه‌ها پاره‌ی تیمارکردنی دایکیشمی له‌ گیرفانی
خۆی دابوو. واته‌ مامۆستا که‌م سی‌ سال‌ به‌ توانای خۆی ئاگاداری
ئیمه‌ی کردبوو.

هه‌موو ئەو پاستیانه‌م بۆ ده‌رکه‌وت، سه‌رسام بووم. چۆن مرقفیک
ئه‌وه‌نده‌ باش ده‌بێت؟ ئه‌وه‌نده‌ فیداکار ده‌بێت؟ ئه‌وه‌نده‌ هه‌زی له‌
یارمه‌تیدان ده‌بێت؟

ئەم ھەلۆیستە جوامیرانەیی مامۆستاگەم بێر و دیدەکانمی
 بەرامبەر ژیان و مۆفەکان گۆپی و زیاتر گەشبینی کردم، فێری
 ئەوێ کردم کە پێویست ناکات مۆف بۆ ژیان نیکەران ببیت و یاخی
 ببیت، بەلکو پێویستە ھەموو مۆفیک لە ژياندا ھەولبەدات پووبە پووی
 کێشەکان ببیتەو، ئەو کاتە خوای بەبەزەیی دەرگای پزگاریبونی
 لەبەردەمدا والا دەکات. خوای گەورە لە مامۆستاگەم و
 ھاوشتیوکانی و ئێوەش پازی بیت، نمونەی مامۆستایانی لە و جۆرە
 زیاد بکات تا کەسانی بێچارە و لانیەوانی وەك ئێمە پزگاریکەن لە
 یاخی بوون.

ئەمرە چاودار

گاتس و قاوشى بەكاربەرى

ماددەى ھۆشبەر

لە ویلايەتى فلۆرىداى ئەمریکا بەندیخانەىەکی بەناویانگ ھەيە بە ناوی (خانەى چاکسازى)، ئەو گەنجانەى لیدەمىنیتەوہ کە ئالودەى ماددە ھۆشبەرەکان بوون.

(مالى چاکسازى) وەك لە ناوہ کەشیدا ئاشکرایە؛ گەنجەکان بە ئاراستەى پزگارى دەبات لە خووہ زیانبەخشەکانو، خەریکی پراکتیزە کردنى بەرنامە پەرورەدەییەکانە. پەيوەست بەو گەنجانەى کە ئالودەبوون بە ماددە ھۆشبەرەکانەوہ، ژمارەى ئالودەبووانیش پۆڭ بە پۆڭ لە زیادبووندایە بە جۆرێک کە (مالى چاکسازى) بەو گەنجانە خەریکە پەر دەبێت.

وہك ئاشکرایە بەکارھێنانى ماددە ھۆشبەرەکان لە لایەن تاکەکانەوہ ژيانى کۆمەلگا دەشیۆینیت و زۆرێک لە بەھا

مۆڧايەتتەكان دەسپۆتەو، بۆ دەربازبۆون لەم خووە زیانبەخشە
ئەم دامەزراوەیەو هاوشتۆهكانی لەسەر سۆ پێگا دەپۆن:

۱- هەولەدان بۆ دۆزینەوێ کار بۆ گەنجەكان و بەرزکردنەوێ
ئاستی ماددییان... بەلام لە ئەنجامدا بۆیان دەرکەوتوو کە لە
بەرزبۆونەوێ ئاستی ماددیدا چاوەپوان دەکرێت بەکاربەرانی ماددە
هۆشبەرەكان ژمارەیان زیاتر ببێت.

۲- پاوێژکردن بە دەروونناسان بۆ پزگاکردنی گەنجەكان لەو خووە
زیان بەخشانه، بەلام پاش ماوەیەك دەرکەوتوو کە هەندێك لە
ئالودەبۆوان سەرەپای مانەویشیان لەژێر چاودێری پەسپۆپی
دەروونناسیدا هەر وایەستەن بە ماددە هۆشبەرەكانەو.

۳- سەردان کردنی قەشەكان، کە دواتر بۆیان دەرکەوتوو کە ئەم
پێگەیش کاربەری نییە.

گاری نیکالس بەپۆهەری بەندیخانەکەو، ماری بێر بەپۆهەری
تویژینەوێ دەروونناسی سەبارەت بەوێ کە چۆن چارەسەریك بۆ
ئەم بارودۆخە بدۆزنەو، لە لایەکەو تویژینەوێ جۆراو جۆریان
ئەنجامداو، لە لایەکی دیکەشەو پێشنیازەكانی بابەتەکیان برده
لای پەسپۆپەكان .

سەبارەت بە قاوشی بەناویانگی (A) پاپۆرتیکی زۆر سەیر بۆ
بەپۆهەری (مالی چاکسازی) دیت، کە پابەرانی گەنجانی بەکاربەری
ماددە هۆشبەرەكان تیایدا بەندکراون. لە پاپۆرتەکەدا نووسراو؛

ئەو كەسانەى ماددەى ھۆشبەر بەكار دەبەن زۆر ئارام كراونەتەو،
شەپ ئاكەن، دەستيان كىردوۋە بە دورىكە وتتەو لە ھەلسوكە وتى
تىكدەرانە .

گارى نىكالىس بە پىئو بەرى بەندىخانە كە ئەو فەرمانبەرەى
پاپۆرتە كەى پىشكەش كىردىو بانگ دەكاتە لای خۆى و، لە گەل
مارى بىر بە پىئو بەرى توۋىنەو ەى دەرووناسى بە يەكەو ە داواى
وردە كارى و زانىارىى لىدەكەن .

ئەو فەرمانبەرەى بە دوا داچوونى لە قاوشى (A) كىردىو، دەلىت:
- منىش سەرم سۇرماو ە. قاوشى (A) قاوشىكى بە دناو بوو،
ھەموو پۆزىك كارى سەرشىتتەنى تيا ئەتجام دەدراو خوینى تيا دا
دەپزدا. بىجگە لە ھەوالى بىزاركەر و ناخۆش ھىچ شتىكى دىكەم لە
پاپۆرتە كەمدا نە دەنووسى، بە لام لەم مانگە دا شتىكى سەیر لەو
قاوشە دا پویداو ە !

نىكالىسى بە پىئو بەر و بىرى دەرووناس بە تاسەو ە پرسىيان:

- شتى ەك چۆن؟

- ەك لە پاپۆرتە كەمدا ئامازەم پىكىردوۋە، بەندىبەكان ئارام
بوونەتەو ە، ھىرش ئاكەنە سەرىكەترى و بە ھىچ جۆرىك زيان
بەكەس ئاگەينەن، تا ئىوارە بە ھىمنى دادەنىشن و كتىب
دەخویننەو ە، گەتوگۆ دەكەن .

- چ كتىبىك دەخویننەو ە؟ بابەتى گەتوگۆكەيان چىبە؟

- نەمتوانى بە تەواۋى ئەمە شىكار بىكەم، بەلام كەسىك ھەيە كە
وردەكارىيەكانى ئەم بابەتە باس دەكات.

بەپۈتەبەرەكە يەكسەر پەرسى:

- ئەو كەسە كىيە؟

- دوو مانگ لەمەوبەر كەسىكى تەمەن مام ناوہندى
پەرور دەبیان ھینا، ناۋى (دارىيل گاتس) ە. لە ئۆتۆمبىلەكەيدا
ماددەى ھۆشەريان دۆزىۋەتەۋە، بەلام ديارە كە خۆى ھىچ
پەيۋەندىيەكى بەم ئىشانەۋە نىيە. كەسانىك تووشيان كەردۈۋە،
چۈنكە مەۋلىكى زۆر سەرپاست و كاريگەرە، لە ھەمان كاتدا
شۈپكەوتەى مەمەدە، واتە موسولمانە.

گارى نىكالىس بەپۈتەبەرى بەندىخانەى (مالى چاكسازى)، لەگەل
مارى بىر بەپۈتەبەرى توۋىژىنەۋەى دەرووناسى، پشكەرى قاۋشى
(A) دا چۈن بۆ قاۋشەكە، دىمەنىكى زۆر سەريان بەرچاۋكەوت؟
ھەموو بەندىيەكان لەيەك پىزدا پەويان كەردىۋە يەك لا، بەبى
دەنگى پاۋەستابوون و، كەسىكىش لەبەردەمىاندا پابەرايەتى
دەكەردن...

نىكالىسى بەپۈتەبەر بە سەرسۇرمانەۋە لە فەرمانبەرى قاۋشەكەى
پەرسى :

- ئەمانە چى دەكەن؟ پەنگە ھەمويان ژىرييان لەدەستدائىت،
ياخود بېرىكى زۆر ماددەى ھۆشەريان ھىتائىت.

فرمانبره که به دلخوشییه وه وتی:

- نه و که سهی بۆم باسکردن ئه وه یه که له پیشی پیشه وه
پابه رایه تی ده کات. با چاوه پوان بکهین، ئیشه که یان ته واو بکهین،
ئه م پرسیارانه له وه ده پرسین.

به ندییه کان له ناو جۆش و خروشیکی زۆردا به که له چه کراوی
به پیۆه ده وه ستان و به پێک و پێکی ده چه مانه وه، سه ریان
ده خسته سه ر زه وی و، له ده وه به پاپانه وه وه ده یانپوانی بۆ ئاوات
و خواسته کانیان.

به ته واو بوونی کاری کۆمه له که، به پیۆه به ر دارپێل گاتسی پابه ری
کۆمه له که ی بانگ کرده لای خۆی:

- ئیوه چی ده که ن؟

گاتس به وه پی متمانه بوخۆبوونه وه وتی:

- ئیمه نوێژمان کرد.

- ئه مه مانای چیه.

- نوێژ، په رستشیکی موسولمانانه. هه موو پۆژیک پینج جار

ده چینه حزوور خوای په روه ردگارو، به ندایه تی خۆمانی پێ
پاده گه یه نین و داوای یارمه تی لێ ده کهین.

- وانا ئیوه موسولمانن؟

- به ئێ.

- باشه، ئه م ئالوده بووانه ش موسولمان بوون؟

- بهائی.

سه رسو پرمانی به پٿو بهر که زیادی کرد:

- نه و سوودانه چین که موسولمانیتی بۆ تاك و کومه لگای
ده سته بهر ده کات؟

- موسولمانان، باوه پرمان به وه هیه که بۆ تاقی کردنه وه
هاتونده ته دونیا وه، دوی مردن دویاره زیندوو ده کرینه وه،
لیپر سینه وه یان له گه ل ده کریت ده باره ی نه و کارانه ی که
نه نجامیاندوه. له ژانیاندا گوپراهائی فره مانه کانی خوی به دیهینه رو
فرموده کانی پیغه مبهری خوا حه زده تی موحه مبه دﷺ ده که ن و،
هه موو ژانیان به پتی قورئان و ئاموژگارییه کانی حه زده تی
پیغه مبه رﷺ پیکده خه ن.

به پٿو بهری (مالی چاکسازی) به رده وامی ده دا به پرسیاره کانی:

- باشه، موسولمانان له ژیاندا چون هه لسوکه وت ده که ن؟

- نه و په رسته شانه نه نجام ده دهن که خوی په روه ردگار فره مان
پیکردوون، پٿز له ماف و یاساکان ده گرن، هه رگیز به بی مؤله ت
ده سته کاری هیه شتیکی که سیتی تر ناکه ن، خویان به دوور ده گرن
له تیکدانی ئاسووده یی کومه لگا، زور دوورن له وه لسوکه وتانه ی که
کومه لگا ناته ندروسته کانیان ته نیوه وه ک درو، فیل، فریودان، دزیی،
کوشتن، بوختان و ده ستریزئی کردنه سه ر مافی که سانی دیکه و،
متمان نه بوون به به دیهینه رو، شیواندنی به ها کانی موفایه تی. له

گرنگترین نه وه لاسوکه وتانه ی له موسولمانان داواکراون بریتین له :
په یداکردنی پاره به ئاره قی نیو چه وانو، یارمه تی دانی نه دار و
داماوه کان و، به جیپهنانی ئه رکی به ندایه تی له گه ل نه دنامه کانی
خیزاندا.

ماری بیړی ده رووناس له بهرام بهر باسه کانی (دارییل گاتس) دا
خوی بو پانه گیراو وتی:

- نه گه ر نه وه ی باسی ده که یت پاست بیت، نه وا له کومه لگادا
کېشه نامېنیت، واته نیمه ش بی کار ده مینینه وه!

گاتس ده پرسیت: "نایا ناگونجیت؟"

بیړیش ده لیت: "به سه تو پاست ده که یت، قایلیم"

به پتوه بهر به رده وامه له سه ر پرسیاره کانی:

- تو چوڼ هینراویت ئیره؟

- مادده ی هوش به ریان کړد بووه ناو تو تومبیله که مه وه و

پاشانیش هه والیان لی دابووم.

- بوجی؟ که تو که سینکی نه وه نده سه ر پاست بیت، له بهرچی

نه مه ده که ن؟

- له بهر نه وه ی سه ر پاستیی ته گه ره له بهر ده م قازانجی نه وانه دا

دروست ده کات که کاری نادروست ده که ن.

بیړی ده رووناس ده پرسیت: ئیوه چوڼ بوونه موسولمان؟

— کاری من په‌روه‌رده‌ییه، ماوه‌یه‌ك مامۆستاییم كردووه. له‌و قوتابخانه‌یه‌ی كه مامۆستا بووم تیايدا مامۆستایه‌كی ئی‌بوو خه‌لكی میسر بوو. هه‌لسوكه‌وته‌كانی زۆر کاریان تی‌كردم، بووین به‌ هاوپی‌و، هاوینی پ‌ا‌بردووه‌یه‌كه‌وه‌ چووینه‌ میسرو، عه‌ره‌بستانی سه‌عوودییه‌و، پاکستان و تورکیا. به‌ تایبه‌تی ئه‌وه‌كه‌سانه‌ی له‌ تورکیادا ناسیمن زۆر کاریگه‌رییان هه‌بوو له‌ سه‌رم. له‌ دونیای ئیسلام و دینی ئیسلام وردبوومه‌وه، موسولمان بووم.

به‌پ‌تۆه‌به‌ره‌كه‌ چاوی ب‌پی‌بووه‌ ئه‌و ك‌تیبانه‌ی له‌سه‌ر می‌زه‌كه‌ دانرا‌بوون:

— بۆچی ئه‌م ك‌تیبانه‌ ده‌خویننه‌وه‌؟

— ئه‌م ك‌تیبانه‌، ته‌فسیری قورئانن له‌ تورکیاوه‌ ه‌یناومن. (په‌یامه‌كاني نوور)ی مامۆستا سه‌عیدی نوورسین به‌ زمانی ئینگلیزی... زۆر سوودم ئی‌وه‌رگرتوون. ئیستاش هه‌موو پ‌یکه‌وه‌ ئه‌م ك‌تیبانه‌ ده‌خویننه‌وه‌.

به‌پ‌تۆه‌به‌ره‌وه‌ك ئه‌وه‌ی چاره‌سه‌ریکی بۆ ك‌تیشه‌ ب‌ی‌ چاره‌كاني چه‌ندین سه‌له‌ی ناو كۆمه‌لگا د‌ژی‌بیته‌وه‌، وتی:

— ب‌ی‌ر، ئاگاداریه‌. ئه‌مه‌ چاره‌سه‌ریکی کاریگه‌ره‌ بۆ ك‌تیشه‌ی به‌ندییه‌كان چی ده‌ل‌یت؟

ب‌ی‌ر، ده‌ل‌یم پ‌تی‌ پ‌ازی بین، پ‌ی‌گه‌ چاره‌یه‌كی پ‌رپ‌ایه‌خه‌.

پاشان نیکالسی به پټوه بهر ده سستی خسته سهر شانی (گاتس) و،
هاواری کرد.

نهمه زور سهر سوپهینه ره. هیتانه سهر پټی نه و گه نجان هی که
نیمه و کومه لگا و خیزانه کانیاں به ده ستیانه وه بیزار بووین، نه گهر
لیتره له په پره وکردنی نهم بهر نامه یه دا سهر که وتوو بووین، نه وا
پټیو سته له هه موو به ندیخانه کانی نه مریکا دا بلاو پکړیته وه، ته نانه ت
له هه موو کومه لگای نه مریکیدا... له مه و دوا هه راخواییه کتان
هه بیت جیبه جی ده کړیت. هه ر چیه که بخوازن... کتیب؟ پاره؟
له سهر پرگار کردنی نهم که نجان به رده و امین بو نه وه ی چیر
کومه لگا به ده ست نهم کیشانه وه نه نالینیت.

باسه کانی گاتس و نه وانه ی له به ندیخانه که دا بوون زور
کاریگه ریاں له سهر نیکالسی به پټوه بهر و بیتری ده رووناس
به جیهیت. نهم به ره و پیشچوونه یه کجار سهر سوپهینه ر و گرنګ
بوو. نه مریکا به و هه موو پیشکه وتنه ته کنه لوجییه وه بی توانایه
به رامبه ر کیشیه که، به لام موسولمانیک به هه لسوکه وت و په وشتی
جوانی چاره سهری ده کات. نهمه وه رچه رخانیکي گرنګ بوو بو
کومه لگای نه مریکی، خیرا بلاو بوونه وه ی نیسلا میش له نیوان
هاولاتیانی نه مریکیدا له مانه وه سهر چاوه ده کړیت.

نه و پوژده ی که نیکالسی به پټوه بهری (مالی چاکسازی) و بیتری
یاریده ده ری له سالی ۱۹۹۸ موسولمان بوون، له به ندیخانه که دا

مه‌راسیمێك پێكخرا، یه‌كه‌مین جار بوو په‌روه‌رده‌ییه‌كان له‌گه‌ڵ
به‌ندییه‌كاندا ده‌ست له‌ناو ده‌ست بکه‌ن.

وته‌ی نیکائۆسی به‌پێوه‌یه‌ر له‌ مه‌راسیمه‌که‌دا، نه‌ك ته‌نها بۆ
ئه‌مریکا به‌لکو بۆ هه‌موو ئه‌و مۆرفانه‌ی وهره‌یان له‌ده‌ستداوه
وانه‌یه‌کی په‌روه‌رده‌یی، پێشنیاریکی گ‌رنگ بوو.

- به‌پێزان، ئه‌مۆ سه‌ره‌له‌نوێ له‌ دایکبوونمان پێڕۆزده‌که‌ین.
گه‌وره‌ترین داهێنان بۆ مۆرفه‌كان و کۆمه‌لگاکان، گه‌وره‌ترین
به‌دواداچوون و متمانه و ئاسووده‌یی؛ بوونه به‌نده‌ی خوای گه‌وره‌یه
به‌ زانین و سه‌رکه‌وتنه‌وه. ئه‌و مۆرفه‌ی که به‌ تێگه‌یشتنی ته‌واوه
نیمانی به‌ خوای په‌روه‌ردگار هه‌یه هه‌م خۆی و هه‌میش کۆمه‌لگا له
خراپه‌کارییه‌كان به‌دوور ده‌گرێت. ئیستا پێویسته به‌ خێرای ئه‌م
نیمانه به‌ کۆمه‌لگادا بلۆپکه‌ینه‌وه. پێویسته هه‌ر له ئیستاوه بۆ هه‌ر
به‌ندیخانه‌یه‌ك، قوتابخانه‌یه‌ك و جێگایه‌کی ئیش و ته‌نانه‌ت بۆ هه‌ر
خێزانیك گاتس ئاسایه‌ك دابنێین، ئه‌گینا داهاتووی ئه‌مریکا زۆر
مه‌ترسیدار ده‌بێت. مۆرفه‌كان به‌ هیزو، فشارو، پاره‌ کۆنترۆڵ
ناکړین، چونکه ئه‌و که‌سانه‌ی که ده‌یانه‌وێت خه‌لکانی دیکه‌ کۆنترۆڵ
بکه‌ن ئه‌و که‌سانه‌ن که له‌ نێو خووه‌ زیانبه‌خشه‌کاندا. پێویسته
له‌ پێناو به‌ره‌و پێشبردنی ئه‌مریکا و ئاسووده‌یی کۆمه‌لگاکه‌ماندا هانی
بلۆبوونه‌وه‌ی ئیسلام بده‌ین.

واته.. ئۆوه.. ئەو پیاوھن؟

هه موو سالتیک له مانگی ږهه زاندا بانگه‌یشت ده کرام بۆ
پیشانگای کتیب که له حهوشه‌ی مزگه‌وتی سولتان نه‌حه‌د
ده‌کرایه‌وه.

ږووخساره‌گه‌شاوه‌کان، نه‌و ږرسیاران‌ه‌ی به‌خه‌یالدا نایه‌ن، نه‌و
هه‌ستانه‌ی له‌دله‌وه و دلسوزانه به‌ره‌مه‌کانیان ده‌نرخاند، ږیروزیایی
و ده‌ستخوشتی و ته‌نانه‌ت سه‌رکونه‌کانیشی جوش و خروش‌ییکی
زوریان ږیده به‌خشییم. له‌م یه‌کتر بینینه‌دا له‌گه‌ل خویته‌ره‌کاندا یه‌ک
مه‌به‌ست کۆیکردینه‌وه نه‌ویش هه‌لسه‌نگاندنی کارو به‌ره‌می
نووسه‌ران و ئاماده‌کاران بوو له‌لایه‌ن خویته‌ران و ئاماده‌بووانی
پیشانگاکه‌وه.

سه‌رنج و تیبینی ئاماده‌بووان سه‌باره‌ت به‌ به‌ره‌مه‌کان به‌رچاو
ږوونییان ږیده به‌خشییم و نه‌زموونیکي گرنگ بوو بۆ من.

له کاتیڤدا پښگای (ته مینونو) م گرتیوه بهر، له که شتیبه که دا بیرم
له مانه ده کرده وه .

له که شتیبه که دا له ته نیشته جامه که وه دانیشتم، زور سه یر
نوقمی نیو ده ریای خه یال بووم .

پاش که میځ به قسه کردنی پر که یفی دوو پیاوی به ته مه ن،
له گول دوو نافرته تی که نه چ به ناگا هاتمه وه .

له گول پیاوه به ته مه نه کانددا به ئیشاره ت کردنیکی ساده
سلاومان له یه کتر کرد، زوریش تی نه پهری یه کترمان ناسی . پیاوه
پیره کان باوکی نافرته ته که نه چ کان بوون . که چه که نه چ کانیس
خویندکاری زانکو بوون . به یه که وه ده چوون بۆ پیشانگای کتیبی
سولتان نه حمده .

یه کیځ له که چه که نه چ کان که ناوی (عاکیف) بوو، چاننا
دهستیبه که ی کرده وه . له ناویدا کتیبه که ی منی به ناوی (نهو
پیاوه ی له دووی خوی ده که پیت) ده رمینا، له و جیگایه ی که تیایدا
وه ستابوو دهستی کرده وه به خویندنه وه .

پرسیم: "چون کتیبیکه؟"

وتی: "زور ناوازه یه . کتیبه کانی (مه مه دی دوزجه یی) و (خوم
دوزیبه وه) ی نه م نووسه ره م خویندوه ته وه . ئیستاش نه مه
ده خوینمه وه . پاسپارده یه کتان پیده لیم، زورتان به دل ده بیت؟

نه گهر مندالتان ههيه، ئهه كتيبانه يان بۆ بگهڤن و پيشكه شيان بگهڤن.
به پاي من ئهه كتيبانه جوانترين ديارى باوگن بۆ منداله كانى".
كهه گه نه كهى هاوپيشى كه له ته نيشتييه وه دانيشتبوو
پالپشتى قسه كانى عاكيفه خانى كرد كه به گيان و له دله وه
ده يكرن.

به كيك له پياوه به ته مه نه كان هاته پيشه وه :

پرسى: "چ كارىك ده كه يت؟"

وتم: "مامۆستاي زانكۆم".

بۆ ساتىك خۆى كشانه وه و خۆى پيك كردو، به دهنگى كه ميك
هياوشت وتى:

- كهه كهه م بيوون. ئيوه ئهه كتيبانه تان خوڤندوووه ته وه.
له بهر نه وهى ئهه كتيبانه كارىگه ريبان هه بووه له سهرى ههركهس
ديته بهردهمى پيشنيارى ئه وهى بۆ دهكات كه بيانخوينتيه وه.
وتم:

- نا نا زۆر ئاساييه. كهه كهت، پاست دهكات. به دلنپاييه وه
پيوسته مرقۆه پاسپيژدرت بۆ خوڤندنه وهى ئهه كتيبانى كه
ئامانچ و نهركه كانى به ندياهتى بىرى مرقۆه دههيننه وه. ئهه نهركى
هه موو مرقۆيكي خاوهن په يامه.

له مه وه كهه گه نه كهه پوهى كرايه وه پرسى:

- شويني كاره كه تان له ئستهنبوله؟

ۋەتەن:

— نەخىر، لە دەردەۋەى ئىستەنبولم.

— چۈشەنچە دەلىلەنمە؟

— ۋەتەن پەردەدەمى.

— مەنىش لە كۆلىجى پەردەدەم. خۆزگە مامۇستايەكى ۋەك

ئۆيە تىگەشتىۋ ۋەتەن پى بۇتۇنلۇقىدە. ئىمەيان بە ھىلاكا بىردەۋە .

ۋەتەن: نا ۋا نىيە. مامۇستاكەن بە ھىلاكتان ئابەن. تەنھا لە ۋەتەن

بىيانەۋىت زىاتر ھەۋلىدەن ۋ خۇتەن مەندۇۋىكەن.

پەرسى: مامۇستا، ئاۋتەن چىيە.

ۋەتەن: خالىد ئىرتوغۇل.

بەلام كچە گەنچەكە ھىچ بىرى بەلەى ئەۋەدا نەچۈۋ. لە كۆيۈە

دەۋانەت (خالىد ئىرتوغۇل) مامۇستاي زانكۇ لەگەل (خالىد

ئىرتوغۇل) سەر بەرگى كىتەپكە ھەمان كەس بىن...

— بۇ ئەركىك ھاتۇن بۇ ئىستەنبول؟

— بەلى، بەلام مەنىش بەم ھۆيەۋە سەردانىكى پىشانگەى

كىتەپكە دەكەم.

— زۆر باشە، مامۇستا، نوۋسەرى ئەم كىتەپ ئەمىۋ ۋاۋو لەسەر

كىتەپكەنى دەكەت. ئىمە دەچىن بۇ ئەۋەى بىناسىن ۋ ، ھەمىش

ۋاۋو لەسەر ئەم كىتەپكە بىكەت.

سه رسام بووم له وهی که چی بهم ئافره تانه بلایم که سوودیان له کتیبه کانم وه رگرتووه. ئایا ئیستا باشه بۆ یه کتر ناسین، یاخود له کاتی واژوو کردنه که دا. راستیه که ی بوار نه مابوو، پردی که شتییه که گیشته، ئیسه ش دابه زین. به هوی قهره بالغیه وه یه کترمان ون کرد. به لام له شوینی واژوو کردنه که پویه پووی یه کتر ده بووینه وه. زۆر بیرم له و کاته ده کرده وه، ئاخۆ چۆن کاردانه وه یه کم ده بیت.

پاش ئه نجامدانی نوێژی نیوه پۆ که مێک درهنگ چووم بۆ شوینی واژوو کردنه که. تا بلای قهره بالغ بوو.

خیرا دهستم کرد به واژوو کردنی کتیبه کان و لهم نیوه نده شدا که م که م ده مه ته قیم له گه ل خوینه راندا ده کرد. به درێزایی نه و ماوه یه ش هه ره له بیرى سه رسو پمانی کتوپپی عاکیفه خانمدا بووم.

زۆری نه خایاند، گوئیستی هاواریک بووم، وتی:

— ئانا ئانا، نه و پیاوه بوو.

من و هه موو نه و خوینه رانه ی ده وری میزی واژوو کردنه که پوومان کرده ئاراسته ی هاتنی ده نگه که.

عاکیفه خانم له گه ل هاوپی گه نه که ی ته نیشتی و پیاوه به ته مه نه کاندا له سه رسو پمانیه کی زۆردا بوون.

به ده نگیکى پپ جۆش و خروشه وه وتی:

- گله بییت لی بییت ماموستا گیان. بۆچی له که شتییه که دا نه وه ت

شارده وه که تو خالید ئیتر تو غرو لیت؟

وتم: بۆنه وهی تو بخه مه نه م سه رسامیه کتوپره وه.

- منت زۆر سه رسام کرد. به درێژایی ته مه نه نه م پوودا وه

کتوپره له بیر ناکه م.

گه پامه وه بۆ لای خوینه ره کانم وتم:

وا هه ست ده که م بیر له و جۆش و خرۆش و سه رسامیه ی عاکیفه

خانم ده که نه وه، بۆنه وهی تیپگه ن گویم لی بگرن، چونکه زۆرێک له

خوینه رانی کتیه کانم ده پرسن: له بهرچی نه و پوودا وه ناوا زانه ی له

کتیه کاندا باس ده کرین هه ره به سه ر تۆدا دین. نه وه تا نه وه

نمونه یه کی زیندوو... هه مو نه مانه ش توانستی خوای

په ره ردگارن، که زانا و ئاگاداره به حالی به نده کانی. ویستی وابوو

که زۆرترین وانه له پوودا وه کانه وه وه ریگرم.

هه‌له‌مان کرد

هاوپی زۆر به‌پێزم کاک خالید...

هه‌رچه‌نده سالانێکی دوور و درێژه پووبه‌پوو یه‌کترمان نه‌بینیوه، به‌لام کاتی‌ک کتێبه‌کانت ده‌خوینمه‌وه هه‌ست ده‌که‌م که هه‌شتا هه‌ر له‌یه‌ک دوورنه‌که‌وتوینه‌ته‌وه.

درێژه‌دانت به‌هه‌له‌کانت له‌بواړی نووسیندا به‌رهمی زۆر باشی به‌خشیووه. به‌بینینی کتێبه‌کانت له‌پیشانگای کتێب فرۆشه‌کاندا، وه‌ک هاوپییه‌کی دیرینت هه‌ست به‌شه‌ره‌فیکی زۆر گه‌وره‌ ده‌که‌م. هه‌ندی جاریش که ده‌چمه‌ لای کتێب فرۆشه‌کان به‌وتنی ئه‌وه‌ی "نوسه‌ری ئه‌م کتێبانه‌ هاوپی قوتابخانه‌مه" خۆم پشکدار ده‌که‌م. تا ئیستا نه‌متوانیوه له‌ته‌له‌فۆندا درێژه‌ی ئه‌و پووداوانه‌ باس بکه‌م، دیاره‌ هه‌نوکه‌ش له‌سه‌ر پێداگری تو‌قه‌له‌م هه‌لده‌گرم و ئه‌م به‌سه‌رهاته‌ ده‌نووسمه‌وه، هیوادرم بپێته‌ مایه‌ی خێر.

دوای نه وهی له گه ل تودا له قوناغی دواناوه ندی ده رچووین و ده ستمانکرد به خویندنی زانکو، شه پی پاست و چه پی قوتا بخانه که مان له لوتکه دابوو. ماموستا کانمان هه ندیکیان لایه نگری پاست و هه ندیکیشیان لایه نگری چه پ بوون. نیمه ی قوتا بیانیش به هه مان شیوه دابه ش بوو بووین به سه ر ئه و دوو ده سته یه دا. منیش له بهر نه وهی له خیزانیکی دینداردا په روه رده کرابووم وابه سته ی ئایین بووم و لایه نگری پاست بووم.

یه کیك له و ماموستایانه ی که له قوتا بخانه که ماندا خاوه نی بیروباوه پی چه پ بوو، هه ندی جار له پر ده هاته نئو چه ند وانه یه کی نیمه وه. ئه و پسپوړیکی باش بوو له گوره پانه که دا. له سیاسه تیشدا که سیکي سه نگین بوو. به لام بی بړوا و خودا نه ناس بوو. باوه پی به خوداو پیغه مبه رو قورئان و هیچ بابه تیکی ئایینی نه بوو، جگه له وهش به ئاشکرا نکولی ده کرد.

نیمه ش به رامبه ر به م هه لویسته ی ماموستا که مان، له جیاتی قه ناعت پیکردن و پازیکردن پښتای به ره نگاریوونه وه مان به باشت ده زانی.

چه ند جار له ماموستا که مان دا، پووخساریمان بریندارکرد، هه په شه مان لیکرد، زیانمان به ئو ترمیله که ی گه یاند و شوشه ی په نجه ره کانی ماله که یمان هیئایه خواره وه.

ئەو ەش سەركىشىيەكانى گەنجىتى! پىمان وابوو بەو جۆرە كارانە
خزمەت بە ئايىن دەكەين. بەدلىيىيەو ە لەو تەمەندە نەماندەزانى
كە ناكىرى بە لىدان و ترساندن قايىل بكرىت.

كاتى بەسەرىدا دەهاتىن، مامۇستاكەمان زىاتر تووپە دەبوو و،
زۆر زىاتر گوپى بە كۆششەكانى دەدا.

قوتابخانەمان تەواوكرىو، بووين بەخاوەن پىشەى جۆراوجۆر.
هاوكات بەگژىيەكداچوونەكانى كۆمەلگا ئارام بوونەو ە. ئىتر ئىمەش
هەستمان بەو ەلەنە كرد كە ئەنجاممان دابوون. تىگەيشتىن كە قايىل
كردنى كەسەكان بە ەەر بىروياو ەپىك لەپىگەى ترساندن و
توندرپەويىيەو بەدى ناىەت، بەلكو لەپىگەى گفتوگوئى ەيمنانەو
قەناعەت پىكردنەو ە دىتەدى.

هەرچۆنىك بىت سالان تىپەرىن، بەمەبەستى بەجىيەتنانى كارىك
هاتم بۆ تراپىزۆن. ئەو مالىەى بە كرىم گرتىبوو نزيك مزگەوت بوو.
پۆڭكى ەينى كاتى لە مزگەوت دەماتە دەرەو ە پووبەپووى
كەسىك بوومەو ە كە زۆر لەو مامۇستا خودا نەناسەمان دەچوو،
چونكە ئەو مامۇستايەشمان خەلكى تراپىزۆن بوو. بىرمكردەو ە وتم
لەوانەىيە ئەم كەسە برا يان خرمى بىت، چونكە ئەو كەسەى كە بىنىم
كاللوى لەسەردا بوو و پىشيشى ەبوو. چووم بۆ لای وتم:

- بىوورە، تۆ لە مامۇستايەكم دەچىت، ئەويش خەلكى تراپىزۆن
بوو. لە زانكۆ مامۇستام بوو...

هیشتا قسه کاهم ته و او نه کرد بو و تی:

- نالیت شه و نه و مامۆستایه مه!

ناوانم باسی بکه م زۆر شهرمه زاریبوم، و تی:

- گرنگ نییه کوپم. شه و سهرده مه راستی له گه ل چه و تی و

درۆکاندا تیکه لی یه کتری بیوون، سهرده میك بوو که خاوه ن

بیروباوه ره جیاوازه کان به گزیه کدا ده چوون. له و سهرده مه دا

هر دوولامان هه له مان کرد، له کاتی کدا ده کریت کیشه ی نیوان

مروفه کان له پرگه ی گفتوگوو لیکتیگه یشتنه وه چاره سهر بکریت،

به بی شه و هی هه چ که س ناچار بیت په نا بیاته بهر هه رشکردن و

شه پرکردن. نه گهر بیروپاکانت به هه ز بچه پیشه وه، شه پر و

دوژمنایه تی له دلدا ناگیرین.

مامۆستاکه م زۆر راستی وت.

به بیرى کیدا ده هات خودا نه ناسیکی به ناویانگ بکه پرته وه و،

ده ست بکات به نوێژ کردن و، پش بهیلتیه وه؟ له وانه شه نه گهر ئیمه

له و سالانه دا تیگه یشتووانه تر هه ل سوکه وتمان بکردایه، مروفی وه ک

نه م زووتر راستیان ببینایه. له بهر شتوازی هه له ی ئیمه که سانیکی

زۆر پیداکریان کرد له سهر پرێبازی بیباوه پی بمیننه وه.

هیوام وایه جاریکی تر هه له ی له و جوړه دووباره نه کهینه وه و، له و

پوژانه شدا نه ژینه وه. به هیوا ی بینینه وه ت، له ئامانه تی خودا بیت.

ئەسرینە ترسینەرەکانی

فارووق

بەیانیان ماندوو بووم بە دەستی وانە و تنەو، نێو پوانیش کە
دەگە پامەو، مالهەو، یە کسەر دە چوو، ژوورە کە مەو، تا کە مێک
پشوو بدەم، بە لام ئەو نەندە ی پێ نە دە چوو لە دەرگا دە درا.

ئەم پۆش کە وێم با کە مێک پشوو بدەم، یە کسەر لە دەرگا درا.
هەر کە دەرگام کردەو، وە کە هەمیشە فارووق خۆی کرد بە ژووردا.

فارووق منداڵی خێزانیکی کەم دەرامەت بوو، قوتابییهکی
غەریبو، نییەت باش و تێکۆشەر بوو.

بەردەوام لە هەول و تێکۆشاندا بوو بۆ ئەوێ بە سەر کێشەکانیدا
زال بیت، بۆ ئەم مەبەستەش زوو زوو سەردانی دەکردم و پرسباری
جۆراوجۆری ئی دەکردم، دە یویست شتانیکی زۆر بزانییت و لە
پووداوێکان تێبگات.

ته‌ن‌ها که موکوپری نه‌وه‌بوو که زۆر هه‌ست ناسک و په‌شۆکاو بوو.
له‌به‌ر نه‌وه‌ی ده‌یویست خێرا هه‌موو کاره‌کانی له‌یه‌ک کاتتدا نه‌نجام
بدات، پێویستییه‌کانی سه‌رکه‌وتنی زۆر باش به‌ده‌ستنه‌ده‌هێنا.

سه‌رله‌نوێ ئه‌م‌رۆ ئه‌و جۆش و خۆش و ترسه‌ی له‌سه‌ردابوو. به‌
گه‌شانه‌وه‌ی چاوه‌کانیدا دیاربوو، که‌چه‌نده‌ له‌بێ ئارایمیدایه‌ بۆ ئه‌و
بابه‌ته‌ی ده‌یویست پرسبازی له‌باره‌وه‌ بکات و لێی تییگات.

بۆ هێورکردنه‌وه‌ و ئارامکردنه‌وه‌ی وتم:

— فارووق په‌له‌مه‌که، کاتم زۆره‌. تا کۆتایی گویت لێده‌گرم، هه‌یچ
په‌له‌مه‌که، یه‌که‌مجار به‌وشیوه‌یه‌ دانیشه‌، ده‌ی با بزاتم.

به‌رامبه‌رم دانیشه‌، داوای دوو چام کرد. چه‌ند بابه‌تیکم بۆ
باسکرد بۆ ئه‌وه‌ی هێوری بکه‌مه‌وه‌.

پاش ماوه‌یه‌ک ئارام بووه‌وه‌ وتم:

— ئیستا گوتییستی باسه‌کانت ده‌بم، ده‌توانیت ده‌ست
پێبکه‌یت."

فارووق به‌وتنی:

— ئه‌م‌رۆ له‌ورده‌کاری بابه‌تێکی زۆر گرنه‌گ تێگه‌یشتم. چووه‌ ناو
باسه‌که‌وه‌. "چۆن بووه‌ که‌تا ئه‌م‌رۆ سه‌رنه‌م له‌م بابه‌ته‌ نه‌داوه‌.
له‌به‌ر ئه‌وه‌ زۆر له‌خۆم تووپی ده‌بم."

وتم: "منیش خه‌مه‌، ئه‌و بابه‌ته‌ چیه‌، ده‌مه‌وێت گوێ بیستی
بم."

به نيگا گهرم و گورپه كهيدا دياره، ده بئيت له بابيه تئكي نۆز گرنگ
تئيكه يشتبئيت، به سهر سوپرمانه وه له خالتيك پاماو، ناخي هه لپشت،
وتی:

— مامۇستا، خهفته به هه موو شتئكي ده وروپه رمان ده خۆم،
ده مه وئيت لييان بگۆلمه وه و فير بيم، بۆچی ناچينه نئو ورده كاری
ئه و بابيه تانه ی كه په يوه ندييان به خۆمانه وه هه یه؟

پرسيم: "چۆن ورده كارييه ك؟"

ته واه به جۆش و خرۆشه وه وتی:

— نازانم له كوێوه دهست پئيكهم.

پاش ماوه يه كه به رده وام بوو وتی:

— مامۇستا، خواي په روه رديگار ئيمه ی به شتوازي تئكي ناوازه و پێك و
پێك به ديهيئاوه، به لام ههستی پئيناكهين.

وتم: "پيرۆزاييت لئده كه م كه گه يشتويته ئه م بير كردنه وه یه."

— به داخه وه تازه به مه گه يشتووم. به دلنڤيايه وه ئه ويش به هۆی

پووداويكه وه...

فارووق دريژه ی به قسه كانيداو وتی:

— دايكي باوكم به هۆی به رزی فشاری خوينه وه تووشی ئيفليجی
بوو. چاره كانی كراوه ن، به لام نابيين. گوێچكه كانی ئاساين، به لام
نابيستن، زمانيشی ده جوولئيت، به لام ناتوانئيت بدوئيت. ناتوانئيت
دهسته كانی بجوولئيت، ناتوانئيت هه لسيته سهر پئيكانی و بپوات .

بۆچی ئېمە ھەست ناکەين که خوای پەرورەدگار چەندین ئەندامی
 ناوازی پى بەخشیوین و، لە چوارچێوەی سیستەمى
 سەرلێکەوتەو ئەندازەکارییهکی بى وێنەدا ئېمەى بەدیھێناوە که
 ژیری پەى پێنابات. ئېمە ھەست بەو ناکەين که لە ناو نازو
 نېعمەتێکی بى شوماردا دەژین.

مامۆستا، بێرکەنەو ئەگەر چاوەکانمان نەبینن، ئامادەین
 ھەرچیمان ھەبە ببەخشین تا ببینە خواھەنى یەك چاو. باشە،
 بەرامبەر بە یەك چاو چەندە سوپاسی پەرورەدگارمان دەکەین؟
 ئەگەر گوێگانیشمان نەبێستن، بۆ ئەوێ ببینە خواھەنى یەك گوێ،
 ھەموو ھۆکاریك دەگیرنە بەر، باشە بەرامبەر بەوێ خوای گەرە
 گوێی پى بەخشیوین، چى دەکەین؟ ئەگەر ژیریمان لەدەستدایەت و
 ھەك شەیت لەم نێویدا بسوڕێنەو، کە سێکیش مێشکێکی
 تەندروستمان پى ببەخشەت، دڵنیام لەوێ کە خۆمان دەکەین
 قوریانی بۆ ئەو کەسە، بەلام بەرامبەر خوای پەرورەدگار کە مێشکی
 پى بەخشیوین چەندە ئەرکی بەندایەتى جێبەجێ دەکەین.

سەرئەنجام لە ھەموو ئەندامەکانم دەدەم، کە لە چوارچێوەی
 سیستەمى ناوازدەدا ھەر خانەبەو ئێشى خۆی بە جێدەھێنێت.
 بەرامبەر بەو زاتەى کە ھەموو ئەم نېعمەتانەى پى بەخشیوین،
 پێویستە چى بکەین و چۆن ئەرکی بەندایەتیمان جێبەجێ بکەین؟
 بەرپرسیاریتی مەژۆن زۆر قورسە.

بۆ کرپنی بوکه شوشه یه کیش ده بی پاره بده یین، هرچی پاره و توانامان هه یه به شی به ده سته ینانی نه ندامه کانی جه سته مان ناکه ن، که واته چۆن سوپاسگوزار نه بین به رامبه ر به و زاته ی که هه موو نه و نه ندامه پێک و پێک و گونجاوه ی پی به خشیوین؟ به پای من گرنگترین بابته که مرقه پتویسته بیرى لی بکاته وه ده بیته نه مه بیته.

فاروق له بابته یکی زۆر گرنگ تیگه یشتبوو، که تایهت بوو به بیرکردنه وه و تیرامان به مه به سته تیگه یشتن له ئامانج و نه رکى مرقه له ژياندا.

فاروق به گهرم و گوپی به رده وام بوو له باسکردنی ورده کارییه کان.

باوکم نه نکمی نه خو شخانه به نه خو شخانه گێپا. بردی بۆ لای پزیشکه پسپۆره کان، پاره ی زۆری خه رج کرد، هه موو نه م زه حمه تانه به س نه بوو بۆ نه وه ی بتوانی هه لسیته سه ر پی. له کۆتاییدا وتیان بیبه نه وه با پشوو بدات، شتی که نه ماوه بۆی بکریته، ئیستا چاره پیتی پۆژی کۆچکردنه که ی ده که یین .

نه م بابته هانی دام بیربکه مه وه چاوێ که نه بینیتو، گوئییه که نه بیستیت و زمانێ که نه توانیت گۆ بکات و، به ناوبانگترین پزیشکه کانی دونیاش نه توانن چاکی بکه نه وه، بلێن: "هیچ

شتیکمان له دهست نایهت". هه موو ئه مانه به لگن له سه ر نه وه ی
که له سه روو مرقه وه هیزیک هه یه که ئه مانه ده کات.

کار به نه وه ندهش ته واو نابیت. لاشه یه کی به نرخ و به هادارمان
پیده به خشیت و، هاوکات پتویسته کانی نه و لاشه یه ش ده نیرتیه
دونیاوه؛ (خواردن و، خواردنه وه، هه موو نه و شتانه ی که تام و
خوشی ئی وهرده گرین)... هه موو ئه مانه به بی به رامبه ر و به خۆپایی
ده به خشیت.

باشه مامۆستا، ئه م نیعمه ته زۆر بی که موکۆپی و نه ژمیردراوانه
به خۆپایی ده دریت؟

پاسته وخۆ ته ماشای نه و فارووقه م کرد که له ناخوه به هه ستیکی
شیرین و پاکه وه باسی نه و وورده کاریبانه ی بۆ ده کردم که تازه
پێیان که یشتبوو.

وتی: مامۆستا ئیمه زۆر سپله یین، چۆن بیر له م نیعمه ته زۆر و له
ئه ندازه به ده رانه ناکه ینه وه و خۆمان به شتانی لاوه کییه وه سه رقال
ده که یین؟

باوه رم وایه که لیپرسینه وه ی ئه مه زۆر قورسه و، سزاکه شی زۆر
توند ده بیت. فرمیسک به چاوه کانیدا پێچکه ی به ستبوو.

نه و فارووقه ی که هه موو کاریکی به جۆش و خروشه وه نه نجام
ده دا، ئه م جاره له پیش بابه تانیکێ زۆر گرنگدا ده ترسیت و
ده گری .

به لام ترسانی له و جۆره ی زۆر لێدیت، له بهر چاوم گه و ده ی
ده کات و، سه رسو پرمانم به رام به ری زیاد ده کات. به ته و او یوونی
قسه کانی فارووق، ئه و کتێبه ی که له سه ر میزه که دامنا بوو کرده وه
و دهستم کرد به خویندنه وه ی:

" ئه ی ئه و که سه ی خۆت به مرۆڤ ده زانیت! خۆت بخوینه ره وه!
مه گه ر ده کریت گیانه له به رو بێگیانه کان بینه مرۆڤ".

...تۆ به بی هوده نه خولقی ندراویت، چونکه له م میوانخانه ییه ی
دونیادا هیچ شتێک به بی مه به ست و، به بی یاسا نابینیت، که واته تۆ
چۆن ده توانیت بی مه به ست و بی یاسا بیت؟

... مرۆڤ جل وه ی بۆ به په لا نه کراوه تا چۆن و له کویدا ده به ویت
به سه ره به ستی راپوێریت. به لکو کرداره کان له سه ر تۆمار ده کرین و
وینه یان ده گیرین و، هه رچی ده کات ده نووسریت، تا کو له ئه نجامدا
به پر سیاری کرده وه کانی بیت.^۱

له سه ر ئه م بیر کردنه وه جوانه ی پیرۆزیاییم له فارووق کرد و،
خودا حافیزیم لێکرد. چونکه منیش زۆر سوو دم له و ورده کارییانه
بینی که لێیان تێگه یشتبوو.

۱- کتێبی (وته کان)- به زمانی کوردی/ نووسینی م. سه عیدی نوری، لاپه ره ۱۰۹

ژیان بو من رښواردن و خهوتن بوو ...

ماموستای به پېژم:

پېشه کی سوپاستان ده کم که به وپه ری دلسوزی و
له خوږور دنه وه بوونه ته یارمه تیده رو پټنیشاندهرم.

پېشتر به لټنم دابوو که به رده وام نامه تان بڼووسم، به لام به
جوړیک بوار نه بوو. له کوټاییدا چاره نووس نه مړو بوو. دایک و باوکم
خه لکی بینکولن. له سالی ۱۹۸۹ دا گواستمانه وه بڼو نیسته نبول و،
من له مندا لیه وه هر له نیسته نبولم. باوکم بازرگانه، دایکم ژنی
ماله وه یه. پېنچ خوشک و براین؛ ۲ کچو، ۲ کوپ. خوشکیکی گه ورده م
هاوسه رگیری کردووه، دوو برام ده خوینن، خوشکه گه وره کانی
تریشم کار ده که ن، منیش ده چم بڼو خویندنگا. نیستاش ده مه ویت
بچه ناو بابته که وه.

تا نیستا هیچ ناره حه تییه کم نه بینییوه. هرچییه کم ویستوه
بووه، به لام نه مه من دلخوش ناکات. هه میشه له ناخدا هه ست به

که ساسی و دلشکای ده که م. سه رقالی که پان بووم به دوی
 دوزینه وهی بیرویاوه پدا که سه ره نجام به ره و هاویه ش دانانی بر دم.
 له به رنه وهی بیرم له بابه ته زور قوله کان ده کرده وه و وه لأم دست
 نه ده که وت، باوه پم دابه زیوو بۆ سفر. هاوپیکانی ده وریه ریشم باش
 نه بوون.

له پووی باوه پده و ژیان به لای منه وه به ته نها بریتی بوو له نان
 خواردن و، پاباردن و خه وتن. بیرم له هیچ شتیکی دیکه نه کرده وه.
 له قوناغی خویندنی ناماده بییمدا (نازادی بیرکردنه وه) لای من له
 هه موو شتی گرن گتر بوو هه موو مرقفیکی دیندارم به کژنه په رست له
 قه لأم ده دا. کاتی له خویندنگا بووم زور حه زم له وانه ی فه لسه فه
 ده کرد. له گه ل مامۆستای فه لسه فه دا بیروپاکانمان گونجا بوو، نه ویش
 ژیا نی نازادی ده خواست، ئیمه ش به رده وام پرسیارمان ئاپارسته ی
 مامۆستا که مان ده کرد و داوای وه لأمه کانیا نمان ده کرد نه ویش بۆ
 نه وه ی له خۆی تیکبدات پرسیا ری دیکه ی ئاپارسته ی ئیمه ده کرد.
 ئیمه ش ده چووینه بیرکردنه وه ی قوله وه. مامۆستامان به پاست
 ده زانی و، پاکانی به لامانه وه ژیرانه بوو.

ژماره یه کی دیکه له مامۆستا کان که باوه پیان لاوازیوو. به تایبه تی
 مامۆستای نه ده بیات هه موو کات پرسیا ری لیده کردین، هه می شه
 پیویست بوو قسه کانی نه و پاست بن، چونکه ئیمه مافی نه وه مان
 نه بوو په خنه بگرین. به تیبینی هه په شه ی ده کرد. له به رنه وه هیچ

كه س نه يده توانى پوويه پووى بېته وه. دواچار پاوېچوونى نه و
مامؤستانه كارىگه رى ژوريان هه بوو له سهر بيركردنه وه كانم و بهر و
ژيانى نازادىخوځى ناراسته يان كردم.

نه دنامانى خيزانه كه شم هه رچه نده له پووى دينه وه به ته واوى
به هيژ بوون و، نه ركه كانى دينيان به جيده هيئا، به لام هيچ كاتيځ
له منيان نه ده پرسسيه وه. نه مهش زياتر بووه پالنه ر بزم تا له
گوشه ي بيروپاوه تووشى لادان بيم.

خويندنگام ته واو ببوو. پتويست بوو ئامانجيك بۆ خۆم هه لېژيرم.
يان ده بوو له خويندنگه به رده وام بم يان كار بكه م. له ده وروبه ر
دور كه وتمه وه و ته نها بووم، نه وهش منى هژگري كتيب خويندنه وه
كرد. ده ستم كرد به كتيب خويندنه وه.

كتيبك ته واو ده بوو، ده ستم ده كرد به خويندنه وه ي كتيبكى
تر. به لام نه مده توانى نه و كتيبانه به ده ست بځم كه ده مويست.

پژژيكيان له ماله وه كتيبك هاته به رچاوم. كتيبكى به پرژ
مامؤستا فه تحولا گولن بوو. له سهره تادا نه مويست بيخوينمه وه.
گورپانكارى له بيركردنه وه كانمدا ده ستي پيكردبوو. له گفتوگويه كدا
خوشكه گه وركه م به شدارى كرد و، وتى كه چيروكى ژيانى (محمدي
دوژجيه ي) و بيروپاكانى ليكچوون له گه ل هى مندا، له كتيبخانه كه
پيشكه شى كردم. له سهره تاوه نه مويست نه م كتيبش بخوينمه وه،

به لām هیزیک منی ئاراسته ی خویندنه وه ی کرد و خویندمه وه. زۆر کاری کرده سهرم، نه و شه وه تا به یانی نه خه وتم.

پاش خویندنه وه ی کتیبه که که وتمه ناو بیرکردنه وه ی قووله وه. نه م کتیبه زۆر منی هه ژاند. "هه مان نه و بیروپایانه ی که من هه مبیون و هه مان نه و پرسپارانه ی که ده مپرسین". به لای منه وه شتیکی باوه پپینه کراو بوو. نه و ئیواره یه ته و به م کرد. نه و پۆژه بق یه که مجار باوه پم به خوی پهره ردگار هینا. به دریزایی نه و هاوینه نزیکه ی ۳۰ کتیبی دینیم خویندنه وه.

له کتیبه کانتاندا چیرۆکی زۆر سه رسوپهینه ری ژیان هه ن. زۆر کاریگه رییان هه بوو له سهرم. کتیبه کانی (مه مه دی دوزجی، نه و پیاوه ی له دووی خۆی ده که پیت، خۆم دۆزییه وه، ژیانیکی نوێ)م خویندنه وه. هه مووشیان یه که له یه کتری باشترن. نه که ر خودا بیکاته قسه م نه وانی تریش ده خوینمه وه. ژماره ی ته له فۆنه که تانم له که ناله کانی راگه یاندنه وه وه رگرت و خیرا په یوه ندیم پتیه کردن. له و پۆژه وه تا ئیستا ده لیم نامه تان بق ده نووسم، به لām قیسمه ت وابوو که نه مرق بینووسم. ده بوایه چاومان به یه کتر بکه وتایه، به لām به جۆریک پتیکه که وت. مامۆستا ئیشه لا پۆریک چاومان به یه کتر ده که ویت.

نه که ر له ده ورو به ریش دانه بریم و کتیبه کانی (به دیعوزده مان) نه خوینمه وه نه و ئیوه ده وریکی گه وده تان هه بووه. نه که ر

کتيبه کانی تۆم نه خويندایه ته وه له وانه يه بهرده واميم به بيروپا
کۆنه کان بدياه. خوا لیت پازی ببيت مامؤستا گيان، بهههشت
شوینت بیت. له خوای پهروهردگار ده پاپيمه وه که کتيبه کانتان
بيته مايه ي هيدايهت بۆ که سانی وه کو من.

پاش نه و داپرانه م له ده وروبه ره که م شيوازی ژيانم زۆر گۆپا.
ده چوومه ناو کۆپو گفتوگۆ وه و، دهستم کرد به خويندنه وه ي
په يامه کانی نوور. خۆشه ويستی ناخم به رامبه ره به مامؤستا نوورسی
زیادی کرد، وینه که ي له و ماله هه بوو که بۆ وانه خويندن بۆ ي
ده چووم. داوای وینه يه کيم کرد بۆ خۆم. پيياندام وه له ماسی به
میزی کۆششکردنه که مه وه پاشانیش ليم کرده وه و به کتيبخانه که دا
هه له ماسی، چونکه که ته ماشای نه و وینه يه م ده کرد وه كه نه وه وابوو
بيه وي شتيکم بۆباس بکات، بهرده وام نامۆزگاری تيدا ده بينرا.
له وانه شه من وام ههست کرد بيت. ده مويست بيمه قوتابی مامؤستا
سه عیدی نوورسی به لام خۆم به شياو نه ده زانی، پشووی هاوینم به
خويندنه وه ي کتيب و چاره سه رکردنی پرسياره دينييه کانمه وه
به سه ر برد.

دوای نه وه ي خويندنگا کرايه وه، دهستم کرده وه به کۆشش کردن
له وانه کانمدا. سيستمی وانه ي پابه رایه تی خويندنگا که م زۆر به دل
بوو. گرنگی به پرسيارى هه موو خويندکاره کان ده دا و وه لامی
پرسياره کانیانی ده دایه وه. له ماوه يه کی کورتدا ديمانه يه کم له گه ل
مامؤستای پابه رایه تيدا سازکردو بووینه هاوپی. له بابته

دینیه کاندازور یارمه تی ددهام. هه ولئیکی زوری له که لدام له
فیروونی نوێژدا.

دهستمکرد به نوێژکردن، ته نانه ته گهر به مانا ته واوه که شی
نه بیته نوێژکردن فیرووم. کاتی ئیواران دهخه وتم بیرم ده کرده وه
له ناخدا دهنگیک پیی ده وتم: "شه وه له خه وندا که سیکی به ته مه ن
ده بینیت". به لام ده موت پرنگه ئه مه خه یال بیته. ئه وه بوو شه ویک
به راستی له خه وندا که سه به ته مه نه که م بینی، هاتبوو بۆ لای ئیمه.
بوختانیان بۆ هه لده به ست، که س ئه وی له خۆ نه ده گرت، له به رنه وه ی
له به ندیخانه ده رچوو بوو. ده رگا که ی مائی ئیمه کراوه بوو، هاته مائی
ئیمه. له ژوره که دا له گه ل مامدا به رامبه ر به یه ک دانیشتن. منیش
له که لئینی ده رگا که وه ته ماشام ده کردن. پووێ کرده من و وتی:
"پاش دوو سالی دیکه ده مریت".

خه ونیکی سه رسوپهینه ریوو، ئه و که سه م ده ناسی له خه ونه که دا
بینیم، ماموستا (سه عیدی نوورسی) بوو. زور سه رسوپهینه ر بوو
شه و کاتی خه وتم وه ئه وه ی که سیکی پییم بلایته خه ونیکی له و
شیوه یه ده بینیت.

به یانی که به خه به رهام بۆم ده رکه وت ئه و ده نگه ی شه و راست
ده رچوو. به راستی له خه ونه که مدا که سیکی به ته مه نه بینی، ترسیکی
که وته ناخه وه. خه ریک بوو له هۆش خۆم بچم. له تاوا گریام.
ته مه نه ۱۸ ساله. هیشتا شتانیکی هه ن که ده بیته ئه نجامیان بده م.

له پاستیدا له مردن ناترسم، چونکه ده چم بۆ لای نه و كه سانه ی
 خو شم ده وین، به لام له وه ده ترسم كه خو م ئاماده نه كړدوه .
 ئیستاش خشته یه كم داناوه بۆ جیبه جی كړدنې كار ه كانی پوژانه :
 چوار كاتژمیر بۆ خه وتن و یه ك كاتژمیر بۆ (۲) ژم نان خواردن و
 شه ش كاتژمیر بۆ سه عیكردن له وانه كانمداو نه وی تری به
 عیباد ه ته وه به سر ده به م. نه گه ر له زانك و ه ریگیریم نه وا پشتیوان
 به خوا له و بواره دا خزمه ت ده كه م.

"دوا جار ده مه ویت بلیم كه له نامه نوی سیندا لی هاتوو نیم، له وانه یه
 نوی سینه كه م كه مو كوپې زوړی تی دابیت، هیوادارم به پړزتان
 چاپو شى له هه له كانم بكن "ژیان یاسایه و، نوی سین سهر فزاییه".
 له كورترین ماوه دا چاوه پړی نامه تان ده كه م. له ئامانه تی خوا دا
 بن.

فاتمه ئیشك

ئافرىمىكى گەراۋە لە خۆكۈشتن

مامۇستاي بەرپىزم:

ئەۋەى پراستى بېت لەسەرەتادا زۆر دوۋدل بووم نەمدەزانى ئەم
نامەيە بىنوو سىم يان نا، لە پاشاندا بە ھاۋكارى ھاۋسەرەكەم، بېرىمدا
بىنوو سىم، بۆئەۋەى كچە لاۋەكان پەندى لىۋەرىگىن.
ژيانىكى زۆر بى ماناۋ ناشىرىن دەژيام كە لىرەدا نامەۋى ئاماژە بە
ۋردەكارىيەكانى بىكەم، بەلكو دەمەۋىت پەيامىكى تايىبەتى ئاراستە
بىكەم، بەھىۋاى ئەۋەى ئەۋكەسانەى كە ۋەك من لەكىشەدا دەژىن و
گىرۋدەبوون بە دەستى كۆمەلگاي بى بەزەبىيەۋە گۆتپان لەم دەنگە
بېت و سوۋد لەم بەسەرھاتە ۋەرىگىن. ئومىدەۋارم ئەۋكەسانەى لە
ژيان بېزارىۋون و، بىر لە خۆكۈشتن دەكەنەۋە، جارىكى دى
بگەپىنەۋە بۇ ژيان و لەپىناۋ بەختەۋەرى و ئاسۋودەيىدا تىپىكۈش.
دەخۋازم منىش بە نوۋسىنى ئەم نامەيە ئەركى سەرشانى خۆم
جىيە جى كرىبىت.

هەلبەت ھەموو مەرقۇڤىك لەژياندا بەچەندىن وىستگەى جۇراوجۇردا
گوزەردەكات و پووبەپووى زۆر پووداوى خۆش و ناخۆش دەبىتەو.
مىنىش وەك ھەر مەرقۇڤىك لەيەكەك لە قۇناغەكانى ژياندا دوچارى
قەيرانى دەروونى بووم.

زۆر دلتەنگ بووم، وامدەزانى ھەموو دونيا بەسەر مندە پووخاوە،
خۆشىم لە ھىچ شتەك وەرەدەگرت. خۆم لە خزم و دۆست و
ھاوپەیکانم دەدزیبەو، چونکە وامدەزانى ھەموو ساتى ھەلەكانم
دەدەنەو بە پوومدا .

لە قەيرانىكى دەروونى سەختدا دەژيام، زۆر بەخىراىى كەسەكانم
دەشكاند. خەزم نەدەكرد بچمە ژىر فەرمانى كەسەو و ئامۇژگارى
وەرگرم. بووبوومە فیدای ھاوپەى نیاز خراپەكان. ھەموو بەھا
جوانەكان لەدەستدا.

بۆئەو ھى لەسەر تاوانەكانم سزا نەدرىم و لىپرسىنەو ھەم لەگەل
نەكرىت، باو ھەم لەدەستدا، باو ھەم وابوو كە خودا و دواپۇز بوونيان
نىيە، ياخود دەمخواست بەو شىئو ھە بىت.

ئەو كەسە دىندارانەشى كە دەمناسىن، لەجياتى خۆشەويستى و
پووخۆشى بە سزا و ترساندن لىم نەزىكەبوونەو. وەك ئەو ھى دىن
ناو ھى سزا و بەندىخانەو، خوداش ھەزىكى بى بەزەى بىت.

ئەم جۆرە بىر كەردنەو ھە تىگەيشتنە ھەلەنە تەواو بىزاريان
كەردبووم. وامدەزانى ھەموو شتەك تەواو بوو، بۆيە بىر يارمدا بىر لە

خۆكۈشتن بگە مەۋە. بەخۇمم وت: "پىئويستە ئەم ژيانە كۆتايى
پىيىت، چونكە تەنھا مايەى نازارە بۆ من".

باوكم لە مالّ دەريكردم و وتى: "ئيتەر تۆ بوويته كچى كۆلان!"...
دايكيشم نەبوو كە بە دوامدا بگەرپتو، لېم بېرسپتو، دەستم بگرپت.
ئەۋە بوو پۆژىك مامۇستا سىبېلّ مامۇستاي زانستى ھونەرى
قۇناغى ناۋەندىم لە بەرامبەرم دەركەوت. خوايە گيان تۆ چەندە
مەزنى. ھەرگىز ستم لە بەندەكانت ناكەيت، بەزەيىت ھەموو
دونيای داپۆشيوە.

چۆن گەپامەۋە بۆ ژيان؟

ناتوانم باسى بگەم:

مامۇستا سىبېلّ ئاگادارى ئەو پووداۋانە بوو كە بەسەرم ھاتىبون.
بەلام نەيەشت من ھەست بگەم. تەنانەت دەيوت تۆ لە كچە
سەرگەوتوۋە سەرپاست و خۆشەويستەكانى قوتاىخانەيت، منيش لە
ناخمدا پېدەكەنيم و پامدەيوارد.

ۋەكو دايكىكى بەسۆزو مېھربان گرنگى پېدەدام ... پۆژانە لە
مالەكەيدا سەنگين دەبووم، بەيەكەۋە دەپۆيشتين و كارمان دەكرد.
خوای گەۋرە پەحمى پىيكردم و نوورى شادىي خستە دلەۋە.
دونيامى پۆشنكردهۋە.

مامۇستا سىبېلّ يەكەمجار كىتپەكانى ئىۋەى پېدام (ئەو پىياۋەى
لەدووى خۆى دەگەرپت، خۇمم دۆزىيەۋە، مەمەدى دوزجەيى) و

ئەوانى دىكە... پاشان پەيامەكانى نوورى مامۇستا (سەئىدى
نوورسى) پېئدام.

هەلبەت لەم دونيا بىزاركەرەدا بەهەشتىكىش ھەيە، بەلام ئىمەي
مىرۇف زۆرچار ئاگادارنىن...

ئەگەر لە كۆتا بارودۇخم دەپرسن، ئەوا زۆر دلخۆشم. كەسىك
دەرکەوت كە منى پەسەند كرد. ھاوسەردارم. يەكەم مىندالم كۆچى
دوایی كرد، بووہ چۆلەكەي بەهەشت. ئىستا لەگەل مىندالى
دوہەمماندا (زەھرا نوور) بە خۆشى ژيان دەبەينەسەر .
زۆر دۆعات بۆ دەكەم. ياخوا خامەت بە بېرشت بېت.

خوشكت، ئەسرا گيونىش

تهنانهت بیرم له خوځوشتن کردهوه

مامۆستای به پۆرم:

من ته مه نم ۲۱ ساله، ده رچووی ئاماده ییم. له نه کچای سه ر به
بالک نه سپر که شوینیکی بچوکی نیشه جی بوونه له که نار ده ریا
ده ژیم. تا نه مپۆکهش به بی هوده ژیان به سه ر ده به م و ئیسلامیه تیم
په سه ند نه کردوه. که سیکم به دل و گیان باوه پم به بوون و تاک و
ته نهایی خودا هه یه، به لام تا ئیستا نه وه ی پی ده لێن نوێژ کردن و
پۆروو گرتن نه نجام نه داوه.

تا نه مپۆ خوّم داوه به ده م کاری بی سووده وه و به پیی
پیویست له دینه که م شاره زانیم. تهنانهت بی نه وه ی بیر له داماتوو
و قیامهت بکه مه وه، تا هه نوکهش له نێو سه رکێشیه کانی که نجیتیدا
ده ژیم. له هه لسه وکه وت و فه لسه فه ی ژیاندا لاسایی نه وروپا
ده که مه وه. له ژیاندا زۆر که سیکی سه ره پۆم و هه لیه ی زۆرم

نه نجامداوه، ته نانه ت جارښك كار گه ښسته نه وهى كه بير له
 څوكوشتن بگه مه وه، سهره تاي نه م پووداوه ش به مجوره بوو:
 پوڅيكيان له گه ل كه سيكدا په كترمان ناسى و څوشم ويست.
 مه موو شتيك زور باش بوو. پاشان له بهر ه ندي هوكار
 جيا بوينه وه. من پاش جيا بوونه وه كه زور گوږام. خووم دايه مهى
 خواردنه وه. مه يلى څوكوشتنم ده كرد، به لام نه متوانى څوم بكوژم.
 پاشان خيزانه كه م بڼ نه وهى من له ناكچاي دوور بخه نه وه ناردميان
 بڼ مالى خوشكه كه م. زاواكه مان و خوشكه گه وړه كه م له گديز سهر به
 كوتا ده ژين. هاتمه گدين، زاواكه مان كه سيكي دينداره. پزيشكه.
 كيښه كانم بڼ باسكرد و پيم وت كه له گه پراندام و له دووى څوم
 ده گه پيم.

كتيښه كهى توى به ناوى "نه و پياوهى له دووى څوى ده گه پيټ"
 پيدام خوښدمه وه. پاشان كتيښه كانت به ناوه كانى "محه مه دى
 دوزجيهى" و "ژيانىكى نوئ" م خوښده وه. به هوى كتيښه كانتانه وه
 به حه زره تى به ديعوززه مان سه عيدى نوورسى ناشنا بووم، چونكه
 تڼ هه ميشه باس له و ده كه يت و ده رياره دى په يامه كانى نوور له
 زاواكه مانم پرسى. كتيښيكي څوى پيدام، كه باس له ژيانى
 حه زره تى سه عيدى نوورسى ده كات، خوښدمه وه. پاشان پرسى ارم
 كرد كه نايا څوى په يامه كانى نوورى هيه يان نا. كتيښى
 "وته كان" ي پيدام. با زور دريژده پيښه دم، له ناخمدا
 په شويويه كى زور گه وړه هيه. ده مه وټ بگوږيم به لام نازانم له

کۆيۆه دەست پى بکەم و بپيارمدا ئەم نامەيە بۆ تۆ بنووسم. وابزانم
تەنھا تۆ دەتوانیت يارمەتيم بەدەيت...

مامۆستا، لە کۆيۆه و چۆن دەست پى بکەم. چۆن پابردووم لە ياد
بکەم و سەرلەنوێ بەئاسوودەيى بژيم. چۆن هەولێ گۆرپانکاری بەدەم
و لەکاری هەلە و بێ سوود دوور بکەم و هەو. لەم سەردەمەدا
موسولمانان لە ژێر فشارێکی زۆردان. فەلسەفەي ماددى کاریگەری
سلبى هەيە لە سەر مێشکى هەموو تاکێکی کۆمەڵگا و زۆرێک لە
کەنالهکانى پاگەياندن و ناوەندە کۆمەڵایەتیهکان هەول دەدەن بۆ
ئەوێ کاریگەری لە سەر کچان و کوپان دروست بکەن و، گەنجێک
بەرهەم بێنن کە شوناسى خۆی ون کردبێت و بووبێتە کۆیلەي
حەزوناڕەزووھەکان. مامۆستای بەرپۆز لە سەردەمیکی وەھا دا چۆن
خۆم کۆنترۆڵ بکەم و لاپەرەيەکی نوێ لە ژياندا هەلبەدەم و هەو، وەك
موسولمانێکی راستەقینە بژيم.

مامۆستا گيان، لەو بابەتەدا يارمەتيم بەدەن کە لە کۆيۆه و چۆن
دەست پى بکەم، چۆن لە دونیادا خۆم لە هەلە و تاوان بپارێزم، چۆن
لە سەرەتاوە دەست بکەم بە دیندارى. پێگام نیشان بەدە، من
چاوەڕوانى نیشانهکانى حەزەرەتى بەدیعوززەمان سەعیدى نوورسى
دەکەم، لەو بېروايەدام دەبێتە يارمەتیدەرم.
لەگەڵ پۆز و خوشەويستيمدا...

ئىبروھن پەشیل

خۆم دەكوشت

مامۇستای بەرپۆزم:

نزیكەى كاتژمیریکە پینووسم بە دەستەوہیو، كاغەز لە
بەردەمەدایەو، بەلای میژەكەوہ دانیشتووم. دەمەوێت نامەت بۆ
بنووسم، بەلام نازانم چۆن دەست پێبکەم.

لەناو سەرسوڕهێنەرترین جۆش و خرۆش و ترسدام. بڕوا بکە لە
پەشوکاویدا پینووسەكەم بۆ ناگیرێت.

چیرۆكى ژيانم پەرە لە لادان و سەرەپۆیی، كاتى ھەر
بەسەرھاتیكى ئێو ژيانەم بێردەكەوێتەوہ ھەست بە غەمبارى
دەكەم.

كاتێك دەمەوێت بەشێك لەو بەسەرھاتانە بخەمە سەر كاغەز
دەترسم لەوہى كە گومانەت ھەبێت لە قسەكانم، بەلام پێویستە لە
شوێنیکەوہ دەست پى بکەم، چونكە تازە بپرێارم داوہ ئەگەر
قورسیش بێت. پێویستە پووداوہ سەیرەكانى ژيانم بۆ باس بکەم

بۆ ئەو هی کهسانی دواى خۆم په ندی لى وه ریگرن، چونکه ئەمه به پر سياریه کی گرنگ و ته نانه ت ئه رککی به ندایه تیه .

هیوادارم به هۆی ئه و پووداوانه ی که باسیان ده کهم، به چاوی هه له سه یرم نه کهن و به که سیکى دوو پووم له قه له م نه دهن، چونکه ئەو هی نووسیومه پاسته و پوویداوه و تیایدا ژیاوم .

من له کریککالدا هاتوومه ته دنیاوه . خیزانه که مان له نه بوونیدا بوون . باوکم له داخی هه ژاری ده ستی دابوو یه مه ی خواردنه وه و بئ ئیش ده سوپایه وه .

دایکم له ده ست بئ ئیشی و مه ی خواردنه وه ی باوکم نۆد توو په بوو، له بهر ئەو هه ش به رده وام شه پ و ده مه قاله یان بوو .

باوکم له لایه ک له بهر هه له کانی خۆی و، له لایه کی دیکه شه وه له بهر نه وه ی دایکم زیاد له سه ری ده پویش ت مالى به جیه پویش ت، وتی: "ده چم بۆ ئەلمانیا"، سه ره پای ئەو هی ۲۶ سال تێ په ریوه هیش ت نه که پاره ته وه . که س نییه هه والی بزانی ت که ئایا چی به سه ر هاتو وه، چی ده کات، ده ژى یان مردو وه . هه رچه ندە ئەمه ده بیته درامایه کی نۆد جیاوازی زنجیره پووداوی ئازاری ژیاوم، هیش ت دلم به رده وامه له کپووزانه وه .

به بئ باوک گه وره بوون چه ند زه حمه ته .. خودایه، به سه ر که سیدا نه هی تیت . گورگه برسیه کان فیل بازانه چاودیری ئەوانه ده کهن که

به بی باوک گه وره بوون و له بی هیژترین سائدا هیژشیان بۆ ده بهن.
کۆمه لگا پره له م نمونه پر ئازارانه .

که باوکم ماله وهی جیهیشت من هیشتا پیم نه نابوو ته مهنی یه ک
سالییه وه. دایکیشم ژنیکی به شان و شه وکت و ته من ۱۹ سال بوو،
دهرچووی قوئاغی سه ره تایى بوو. جگه له وهش باوک و دایکی
دایکیشم له ژياندا نه بوون.

له بهر چه ند هۆکارێک نه مانتوانی له کریککال نیشته جی ببین.
دایکم ژنیکی زۆر په وشت به رزو به جهرگ و ده سه لاتدار و خو سه پین
بوو. له قسه و ته دا درێغی نه ده کرد. له وانه شه له بهر نه مانه باوکم
به بی چاره یی وازی لیهیناییت.

به یارمه تی خزمیکی دوورمان له نه کهره نیشته جی بووین.
لیره وه نا په حه تیه کانی دایکم ده ستیان پیکرد.

مامۆستا گیان بیربکه نه وه، له شویننکی وه کو نه کهره دا، ژنیکی
گه نجی جوان، مالتیک و ئیشیکی پێک و پێک نه بیّت، ناخۆ چ
مه ترسییه ک چاوه پوانی بکات؟ من که سه ره تا دنیا و مرفه کانم
ده ناسی به یه که وه له گه ل دایکمه له م ناخۆشیه سه ختانه دا ژیاين. تا
بلی ژیاينکی ناخۆش و تال بوو، خواجه کهس به و شیوه یه نه ژى.

دایکم هاو سه رگه ییه کی سه ره نه که وتووی کرد بوو. له بهر نه وه
سووربوو له سه ر نه وهی که جارێکی دیکه هاو سه رگه یی نه کات. هر
به وه یه شه وه تووشی کێشه و ناسۆری زۆره ات.

که دهستم کرد به خویندنی سهره تایی، دایکم تووشی کۆمه لێک نه خۆشی درێژخایه ن بوو، چونکه بهردهوام ههولێ ده داو له سه رو توانای خۆیه وه ئیشی ده کرد بۆ ئه وه ی ژیا نێکی شایسته م بۆ دابین بکات.

دایکم له ده ره وه به تواناو خۆسه پێن ده رده که وت، به لام که ده هاته ماله وه تا به یانی به بی ده نگ فرمی سکی ده رشت.

ماوه یه ک خه ریکی خزمه تکردنی ژن و می ردی کی ده وله مند بووین، بارودۆخمان که می ک باش بوو یوو، به لام نه یان هیشت له ویش ئاسووده ببین.

که گه یشته قوناغی ناوه ندی، باشت ههستم به و ئازارانه ده کرد که دایکم ده یچه شتن، چونکه هه ندی که س که ده یانزانی بی باوک و بی چاودێرم منیشیان بی تاقهت ده کرد.

سالان چوونه پێش، ژیا نی منیش سه خت بوو. له لایه ک دایکم به هۆی خراپی گۆزه رانه وه ده پزیشته بۆ کارکردن و به ردهوام نه خۆشییه کانی په ره یان ده سه ند، له لایه کی دیکه وه من کچی کی گه نچ بووم و چه ندین مه ترسی ده وره یان دابووم... به کورتیی هه که ی؛ زۆر ته نها و بی چاره بووم.

که گو رگه برسییه کانی ده وورویه رم بی زاریان ده کردم، دونیام ئی ده هاته وه یه ک و بی زاریم ده رده به یی و له خودا یاخی ده بووم و ده موت: "له به رچی ئه م ناخۆشییا نه هه ر بۆ ئیمه یه؟"، له ناخه وه

ده گريام. له بڼه پرتدا خيژانه که مان دوور بوو له ديندارۍ به م هوځه وه
باوه پيشمان به دلته واييه کي واتايي نه بوو.

له قوناغۍ ناماده ييدا له گټل شم بڼۍ سه رو به رهي و
په رته وازيېدا تالام به گروپه زيان به خشه کانه وه. ده ستم دايه
جگړه کيښان و مې خوار دنه وه و کومه ليک خووي زيان به خش.
دايکيښم زور نيکه ران بوو بڼۍ نه و بارودوخه ۍ من، زور هه ولې ده دا
له م هه لسوکه و ته زيان به خشانه دوورم بخاته وه.

سهره پای هه موو شم کاره زيان به خشانه، هيشته دروستيم له
ده ستنه دابوو، يان به و شيږه يه هه ستم ده کرد.

به تپه پېووني کات، به هوځۍ نه و هه لسوکه و ته زيان به خشانه وه
هه ست و سوزم نه مابوو، مه يليشم بڼۍ "بڼۍ باوه پي و پڅخراو و
دامه زراوه چه په کان" دروست بوو يوو. وه ک نه و هې بلڼۍ - حاشا -
به بڼۍ باوه پي به خداو به چوونه ناو دامه زراوه چه په کان به ویت
توله له کومه لگا بکه مه وه.

دایکم به هوځۍ سه ختي ژيان و په ره سه نندۍ نه خوشييه که په وه
نه يتوانۍ له وه زياتر به رگه بگړت، هيشته ته مېني (۳۷) سال بوو
کوچۍ دوايي کرد. منيش له ژياندا به ته نها مامه وه.

له ناو بپهيوایي و نا اراميدا ده ژيام، هندی جار له بهر بڼۍ شويني
له گټل هاورپياني گروپه کانددا ده مامه وه، له بهر نه وه هندی پوځ
نه مده نتوانۍ سر له دایکم بده م. ښجا نه و پوځه ۍ دايکيښم کوچۍ

دوايى كرد، يه كيك بوو له و پوژانه ي كه نه متوانى سهردانى بكه م.
نه مه منى ته واو بېزار كرد، ياخى بوونه كه م زياى كرد، ده ستم كرد
به نارندى نه فرين بۆ خۆم، بۆ كومه لگا، بۆ ژيانم. خۆشه ويستترين
كه س، دايكم كه ژيانى خۆى كرده قوربانى ژيانى من به ته نها
جي مهيشت، له كوتا ساتى ژيانيدا له لاي نه بووم، نه مه منى په ريشان
كرد.

بريارمدا خۆم بكوژم، بۆ نه مه ش له ناخى خۆمدا ده ستمكرد به
پلان دانان، چونكه هيچ شتيك نه مابوو كه بمبسه ستينه وه به
ژيانه وه... شوين و مالم نه بوو. خویندنه ته واو كړدبوو، نه بوو بووم به
ده سك بۆ ته وړيك. گويم به ژيان نه ده دا له نيو گروپى هاوړپياندا
شتيكم نه مابوو له ده ستنى نه ده م. بى بېوا بووم و ته نانه ت بى
به زه يى بووم. كه به و جوړه ش دايكم له ده ستندا... چيتر به لاه وه
گرنگ نه بوو له ژياندا بمينم.

شيوازى خوكوشتن و، شوين و پوژه كه يم ديارى كړدبوو. پاش دوو
پوژ نه م نيشه كوتايى ده هات. بۆچى پاش دوو پوژ... چونكه
پيويست بوو نه و دوو كه سه ي ژيانى منيان زه هراوى كرد بوو توله يان
لي بكه مه وه و پاكيان بكه مه وه. پيويست بوو له گه ل مندا دوو ميكروپ
كه ژيانى پاك و پوختى مړوفه كانيان په ش كړدبوو بمن.

چووم بۆ نه و ژير زه مينه ي كه دايكم تيايدا كوچى دوايى كړدبوو.
ويستم پيش خوكوشتن بۆ دوايى جار سهردانى نه و شوينه بكه م.

كاتى لەناو دەرگاكدەدا وەستابووم دووبارە ئازارى ئەو
يادەوهرىيانەم بەبىردا ھاتەو، ئەوئەندەى پىئ نەچوو بەدەنگى
ژنىكى بەتەمەن ھاتمەو بە خۆمدا.

وتى: "تۆ فاتۆش نىت؟"

ئاوڤم بۆ پىشتەوهم دايەو، ئەو بوو.

ھاوڤى خۆشەويستەكەى دايكم، ھاوبەشى نەينىيەكانى، پووڤە
نەريمان لە قاتى سەرەو نىشتەجى بوو.

زۆر يارمەتى دايكمى دابوو، چەندىن جار دايكمى بردبوو بۆ لای
پزىشك، دەرمانەكانى بۆ كڤى بوو و زۆر يارمەتى تىرى دابوو كە
نايانزانم، ژنىكى باش بوو.

كە لەگەڵ پووڤە نەريمان چاومان بە يەكتر كەوت، نەمتوانى
سەيرى چاوەكانى ئەو ژنە پاك و پوخته بكەم. بىرمكردەو و وتم:
"كچىكى گەنج و پيس بوو بە تاوانەكان مافى ئەوئەى نىيە ئەگەر بە
تەماشاكانيشى بىت ژنىكى نمونەيى بەشەرەف و فريشته ئاساى
وەك پووڤە نەريمان پيس بكات".

بەلام ئەو بەوڤەڤى سۆزو مېهرەبانىيەو منى لە ئامىز گرت.

وتى: "پۆلەكەم، تۆ لە كوڤىت؟ زۆر شتى گرنگ ھەن كە بۆتى
باس بكەم. ھىچ نەبى وەرە با بچينە مالەو".

قۆلمى گرت، بە زۆر منى بردە مالەكەيەو كە قاتىك سەرۆتريوو.

له و ماله خاوينه دا خۆم لا بيزراو بوو، وهك ئه وهى بلّى پيم له
هر شويتىكدا دانه نا پيسم ده كرد.

به رامبه رم دانىشت. سه ره پاى هه موو پيداگرى و پىگريه كانم
خواردنى هينا. ئه وه بۆ چهند مانگىك ده چيت يه كه م جاره (بسم الله)
ده كه م و به دلى خۆم خواردنىك ده خۆم، هيشتا خواردنه كه به
گه روومدا نه چوو بوويه خواره وه، كه چى هه ستم به خۆشيه كى
به كجار سه ير ده كرد.

به و هه موو خاوينى و نيهت باشيه وه له به رامبه رمدا دانىشتبوو،
پۆشته، پوو خسارى وهك نوور گه شاهه، فريشتهى چاكه پوره
نه ريمانى پاكو خواوين، كاريگه ريه كى سه يرى هه بوو له سه رم
له حزوورى گه و ره يى ئه ودا منى بچوك بچوكت ده بوومه وه.

كه سه يرى حالى خۆم ده كرد هه ستم به شه ره زارى ده كرد.
ئه وه بوو له پرىكدا دهنگى به رزكرده وه و وتى: "كچم ئاسووده به
منيش له جىگای دايكتم. بۆچى خۆت به غه ريب ده زانيت.
خواردنه كه ت به باشى بخۆ. قۆريه چاكه شم له ئاگردانه كه دا داناوه،
كه ميكي تر هه م چايه كه مان ده خۆينه وه، هه م قسه له سه ر ئه و
شانه ده كه ين كه دايكى خوالىخۆشبووت بۆ باسكردم."

كه وتى "خوالىخۆشبوو" دهنگى پچر پچر بوو. منيش دلّم
به خياريى لىى ده دا. دواى چه ندين مانگ ئه وه يه كه م جار بوو
هه ستم به ئازارو دلخۆشان ده كرد، چونكه پيشتر بۆ ماوه يه كى زۆر

سۆزۈ بەزەيى لە دالدا نە مابوو، ھەموو شتەكان لە بەرچاومدا خراب
بوون، سەلم لە ھەموو كەسەك دەكردهو، ھەموو شوپەنەك لا تاريك
بوو.

نانەكەم خوارد. دواتر لەگەڵ پوورە نەريماندا باسى ھەموو
شتەكان كرد. بۆئەوێ لە كاتى نان خواردنەكەدا من دالەنگ
نەكات، نە ھاتە سەر باسە سەرەكیەكە.

پاش ئێوێ قورى و پەرداخەكانى لەسەر مێزەكەى بەردەم
دانا، بۆ ماوەیەك بە چاوى پەر فرمێسكەوێ لێم وردبوویەو، وەك
ئێوێ ھەستى بە زيانى پەشبینى و خۆكوشتن كردبێت.

وتى: "كچم، لەوانەى تۆ نەزانیت، بەلام وەكو منداڵەكانى خۆم
مامەلەم لەگەڵ تۆ دایكى خوالێخۆشبووت كردو، ھەرگیز جیاوازی
نەكردوون. من ژنیكى نەخویندەوارم، بەلام خواى پەرەردگار پۆزانی
خراپ و باشیشى نیشانداوم. ھەرچەندە كەسانىكى كەم دەناسم،
بەلام بە تەماشاكردنى پووخساریاندا، تێدەگەم لە چ بارودۆخیكەدان.

فاتۆش گیان، دەزانم ژيانىكى زۆر سەختتان گوزەراندو. ھەيە
نەزانیت بە تەنھاییو، بى پارەيى چ ئازارگەلێكتان چەشتو؟ بەلام
ھێشتا كچىكى ئازا و بەجەرگیت كە لەسەر پێیەكانى خۆت
پاوەستاویت و، ھاتوویت و پەنات بردو، تەبەر یادەو، ھەريیەكانى
دایكت. ھەزار ماشەلا. ئەگەر كەسێكى تەربووا، كى دەزانى
كەوتبوو چ بارودۆخیكەو؟"

پووره نه‌ریمان ژنیکی زۆر ساده و دلپاک بوو. هەرچه‌نده به پووخسارمدا ده‌یزانی له چ بارودۆخیکی خرابدام، به‌لام وهك نه‌وهی هیچ نه‌بووبیته‌ پێژه‌وه ده‌ستی به‌سهرمدا ده‌هێناو به‌باشی هه‌لسوکه‌وتی له‌گه‌ڵ ده‌کردم. پاسته‌كه‌سیکی نه‌خوێنده‌وار بوو، به‌لام به‌قه‌ده‌ر ده‌روونناسیك سه‌لیقه‌ی هه‌بوو.

وتم: "پووره نه‌ریمان تامه‌زۆی نه‌و قسانه‌تم كه‌ ده‌تویست سه‌باره‌ت به‌ دایكم بیانلێیت".

وتی: "فاتۆش گیان هیچ خه‌فه‌ت مه‌خۆ، دایكت به‌ شیوه‌یه‌ك وه‌فاتی كرد، كه‌ ئیشه‌لا خوای په‌روه‌ردگار نه‌و شیوه‌ مردنه‌ش ده‌كاته‌ قسه‌تی ئێمه‌ش".

وشه‌ی "مردن" وه‌ك كوته‌ك ده‌ستی كرد به‌ لێدانی مێشكهم. مردن... له‌ مردنیشدا باشی هه‌یه‌؟ مردن و، جیا‌بوونه‌وه له‌ دنیا... مرۆڤ ده‌به‌نه‌ نێو خاك.

باشه‌ نه‌مه‌ كوێی جوانه‌؟

پووره نه‌ریمان باسی نه‌وه‌ی ده‌کرد كه‌ دایكم چۆن به‌ ئێمانه‌وه كۆچی دوا‌یی كردووه‌.

فاتۆش گیان، دایكت چوار مانگ له‌مه‌وپێش له‌ شه‌ویکی پێرۆزدا خه‌ونیکی بینیبوو. خۆ دیاره‌ دایكت به‌هۆی نه‌خۆشییه‌وه زۆر نه‌یده‌توانی په‌رسته‌شكه‌انی نه‌جام بدات. نه‌و شه‌وه‌ پێرۆزه‌ له‌ مائی ئێمه‌ تا ده‌مه‌وبه‌یان خه‌ریکی عیباده‌ت و قورئان خوێندن و پارانه‌وه

بووین. دایکی خوالیخو شېبوت نه و پوڅه له خه ونه کېدا زاتیکي زور به پړزی بینیبوو. نه و کهسه به دایکتی وتبوو: "کچم، نه جەلت نزیکه. واز له پرستش کانت مه یتنه. ئیشه لا نه و نارپه حەتیانی که چەشتووتن، دهنه که فارهت بۆ تاوانه کانت، من دوعات بۆ ده که م". دایکیش وتبوی: "تاوانه کانم له نه خوشییه که م زورتین، نه رکی به ندایه تیم به جینه هیناوه. زور ده ترسم". نه و زاته پیرۆزهش وتبوی:

"مه ترسه کچم. لیپوورده یی خوی پەروەردگار له نه ندازه به دهره، هەرچه نده هه له و تاوانت زۆر بیت، پتووسته پووبکه یتە خودای پەروەردگارو، به رده وام داوای لیخو شېبونی لیبکه و، په شیمان ببه روه ووه، به لێن بده که جاریکی دیکه نه که پتیته وه سەر نه و هه لانه، خودا له هه موویان خو ش ده بیت. به زه یی و لیپوورده یی خوی پەروەردگار یه کجار زۆره، به شی هه موو که سیك ده کات". پووره نه ریمان به هه موو هه ست و سۆزیکیه وه نه و باسه ی ده گتیراپه وه که نه و ده نگه گریانای و گهرمه ی هه موو دونیا و ژیری و ههسته کانمی ژیا نه وه.

نه و پووداوه زور سه رسوپه یتنه رو ئومید به خش بوو، پتیشتر شتی له و جۆره م نه بیستبوو... که واته پښگا هه یه بۆ پزگاریبون له خراپه کارییه کان.

تهوبه ده كه یت و به لاین ده ده یت به خوای په روه ردگار كه جار ټكي
 ديكه نه و ه لانه ی پابردو نه نجام نه ده یت ه و، نه و كات خوای گه وړه
 له ه موو تاوانه كانت خوځش ده بیټ، نایا به و شیوه یه یه؟ نه مه
 موژده یه كي زور ناوازه بوو. یه كه مجاربوو تروسكایی نومید له ناخمددا
 ده ريكه ویت.

پرسیم: "نه و زاته كي بوو كه چوو یووه خه وني دایكه وه؟"
 وتی: "زاتيك بوو به ناوی (سه عیدی نوورسی)".

— نه و سه عیده به ریزه كټیه؟

— نازانم پوله كم. هه رچونيك بیټ ده بی كه سیكي پیروز بیټ.

پوره نه ریمان، به رده وام بوو له سه ر گپړانه وه ی به سه ر هاتی
 دایكم:

— كچم دایكت زور گړپا، چون باسی لیوه بكه م. دابرا و ده سستی
 كرد به نه نجامدانی نویژه كانی، ده سستی كرد به گپړانه وه ی نویژو
 پښووه كانی. وه كه نه وه ی بللی نه خوشیبه كه ی كه مېوې ته وه، وړه ی
 زور به رز بوو. به ته واوی گه پایه وه بق لای خوای په روه ردگار و خوی
 بق مردن ناماده كرد، به لام له و ماوه یه دا به رده وام بیري لای تویش
 بوو، ته نانه یت كه ساتیش ناوی توی له سه ر زار لانه ده چوو.

ناه دایكه گیان، به هوی منه وه تووشی نازارو نا په حه تی زور
 بوویت... تق پېش نه وه ی كچی دواپی بكه یت گه پوایته وه بق لای
 خودا و خوت بق مردن ناماده كړدوه!

گه پانه وه بۆ لای خوا و خۆ ئاماده کردن بۆ مردن... شادی به خشیبوو دایکم، وره ی به رز کردبووه وه... دایکم پیتش مردنی ته و به ی کردبوو و خۆی بۆ مردن ئاماده کردبوو بۆ نه وه ی به ئیمان وه بگه پتته وه بۆ لای خوا... که چی من ده مه ویت به خۆکوشتن و یاخی بوون کۆتایی به ژيانم بهینم. که واته هه موو مردنێک وه ک یه ک نییه.

پووره نه ریمان به رده وام بوو له سه ر باس کردنی کۆتا ساته کانی ژيانی دایکم:

- هاته خواره وه بۆ نه وه ی چاودێری خوالێخۆشبوو بکه م، خوايه گیان، نه و پۆژه که سێکی تربوو. وه ک نه وه ی له هه موو ئیش و ئازار و دلته نگیه ک پزگاری بوویت، هه موو ئیشه کانی دونه یای ته واو کردبوو، خۆی ئاماده کردبوو وه کو پێواری خواحافیزی له ژيانی دونه ی بکات. پووخساری یه کپارچه ده دره وشایه وه.

وتم: "حالت چۆنه یاسه مین خان؟"

وتی: "هه زاره ها سوپاس بۆ خوا، نه مپۆ به ئارامی نوستم. تاوه کو نوێژی به یانی له خوای په روه ردگار پارامه وه. بۆ کچه که م پارامه وه. ئیشه لا خوای گه وره نه ویش چاک ده کات."

نه متوانی خۆم پابگرم. خۆم هاویشه ئامیژی پووره نه ریمان وه. یه که م جاریوو له هه ستێکی وه ها شیریندا بژیم و به گریان دلشاد

بیم.

- واته دایکی خوالیخو شېبوم له کۆتا ساته کانی ژيانيدا له خواى
گه وړه پاراوه ته وه بۆنه وهى چاک بېم ها !

- پووره نه ريمان، نه مه گيرا ده بېت؟ واته پارېدوى خۆم واز
لېښم.

وتى: "خه ههت مه خو فاتوش گيان، نېشه لا خواى گه وړه نزاى
دايكت ناگېرېته وه".

منى له ناميز گرتو فرميسكه کانی سرېم و به سۆزو مېهره باننېه وه
دهستى هينا به سه رما.

وتى: "کچم موزده راسته قينه کهم نه وتووه".

دهستى کرد به باسکردنى نه و پووداوهى که منى سه ره وژير کردو
بوو به گرنگترين وانهى ژيانم.

- دايکی خوالیخو شېبوت له پر ته ندروستى تېکچوو. له جېگادا
که وت. زۆر هه ولما بېبم بۆ لای پزېشک، به لام نه بېهشت، چونکه
تېگه یشتبوو له وهى که ئېتر دونيا به جېده هيليت. چاوى برېبوويه
دهرگا که. وتى: "پووره نه ريمان، نه وه تا هاتن" هه وليدا
هه سستېته وه. زۆر دلخۆش بوو. ناوېم بۆ لای دهرگا که دايه وه و وتم:
"کى هات ياسه مين؟" وتى: "ده بېنيت پووره نه ريمان. نه وان
هاتون من ده بن". من پيدا گريم کرد وتم: "نه وانه کي؟" "نه و
فرېستانه که هاوېم ده بن له گړدا. چه نده جوان و نوورانين".

پووی کرده من وتی: "فاتۆش گیانم دەسپێتم بە تۆ. گەردنیم
 ئازاد کردوو. داواکارم لەخوای گەوره پزگاری ببێت لەو پێگا چەوتە
 و ببێتە قسەتی موسولمانێک کە بە شیرێ حەلال گەوره بووبێت.
 تەنھا ئەمە ئازارم دەدات. خوالێخۆشبوو بە خوێندنی شەھادەت
 گیانی سپارد، فەڕی بۆ بەهەشت، پۆیشت..."

مامۆستا گیان، نەمتوانی بەرگەی ئەم ئازارە بگرم، هێشتا لە
 ئامیژی پوورە نەریماندا بووم دەستمکرد بە گریان.

شاخ دایکی خوالێخۆشبووم، دایکە گیان! تەنانت لە کۆتا
 هەناسەیدا ئەم کچە یاخی بوو، پیس و تاوانبارە لە بیرنەچوو.
 تەنھا کێشەی من بوو... گەردنیشی ئازاد کردووم. شاخ دایکی
 میهرەبان و بەسۆزم، دایکە گیان...

لەگەڵ پوورە نەریماندا بە دوور و درێژی قسەمان کرد. دونیای
 ئەو تەواو لە دونیای من جیاوازیوو، بۆنی شادی و مەرفایەتی
 لێدەهات. ژبانی منیش بەقسە ئازادیخوازانە و سەردەمی بوو، بەلام
 لەپاستیدا بۆنی خرابەکاری و ترس و پیسی لێدەهات.

لەژیاندا هەلەی نۆرم کردبوو، پاکبۆنەوێ لێیان نۆر قورس بوو.
 ئایا دەکرا نۆگۆی لە هەلەکانم بکەم؟ ئایا دەمتوانی وەک ئەوێ هیچ
 پووی نەدابێت تێکەڵ بە کەسانی پاکو، سەرپاست و نیاز باش بێم؟
 یاخود بەو بارودۆخەو دەمتوانی داوا لە خوای گەوره بکەم
 بۆئەوێ لێم خۆش ببێت.

بەلام دايكى خوا لىخۇشبووم ئەمەي دەويست، ھاتم بۇ ئەم
شويئە بۇئەۋەي پىش خۇكۇشتىن بۇ كۇتا جاس سەردانى
يادەۋەرييەكانى دايكم بگەم، نەمدەزانى پوۋبەپوۋى پوۋداۋىكى لەۋ
جۇرە كىتوپ دەبمەۋە. لەۋانەيە ھىزىك ھەيىت كە راست بۇ شويىنىك
پاماندەكىشىت.

پەرداخە چايەكەي بەردەم بەتال بوۋبوۋەۋە. چايەكەم
خواردبوۋەۋە، بەلام بىرم نەدەكەۋتەۋە چۇن خواردبوۋمەتەۋە.
نزيكەي دوو سى كاتۇمىر لەلاي پوۋرە نەريمان مامەۋە. ئىتر
داۋاي پوۋخسەتم كرد بۇ ئەۋەي بېۋم، ئەۋەندەي پى نەچو ئىسرا
نوۋى ھاپىم ھات.

پىم دەۋت ھاپىكەم، بەدلىيىيەۋە ھاپى قۇناغى ئامادەيىم
بوو. نەك ۋەكو ھاپىيانى گروپەكەم، يان ۋەك من...

لەگەل ئىسرا نوۋدا بەيەكەۋە قۇناغى ئامادەيىمان خويىند. ئىسرا
نوۋد ئەۋەي پوۋرە نەريمان بوو. يەكەم كچى كوپەكەي بوو. دايكى
ئىسرا نوۋرىش دوو سال پىش ئىستا لە پوۋداۋىكى ھاتوچۇدا گيانى
لەدەست دابوو.

لەم مالاۋدا خۇيى و پوۋرە نەريمان و باۋكى بەيەكەۋە دەژيان.
ئەۋژىر زەمىنە يەك ئوۋرييەي مالى ئىمەش ھى ئەمان بوو، بەلام
پوۋرە نەريمان سەلامەت بىت، لەگەل ئەۋەي بۇ ماۋەي ۲ سال
پارەي لە دايكم ۋەرنەگرتبوو بە ھەموو جۇرەك يارمەتیشى پىشكەش
كردبوو.

نزيكەى سائىكە نەمتوانىوہ چاوم بە ئىسرا نوور بگەوئىت، ئەو
كاتە كچىكى گەنجى ئارامو كراوہ بوو، بىرى چەپى ھەبوو.

بەكترمان لە ئامىز گرت، ماوہ يەك غەرىبىمان بەلاوہ نا.

پىش چوار مانگ مامۇستايەكى پىشووئى ئىسرا نوور كتیبەكانى
تۆى (ئەو پىاوہى لە دووى خۆى دەگەرئىت، محمدى دوزجەيى و
خۆم دۆزىيەوہ) دابوو بە ئىسرا نوور، كتیبەكانت زۆر كاريگەرييان
لەسەر ئىسرا نوور دروست كردبوو، بالاپۆشى پۆشيبوو دەستى
كردبوو بە نوێژەكانى، تەنانەت باوكيشى كتیبەكانتانى خوێندبوو،
ئەويش گەرپاڤوہ و واژى لە مەى خواردنەوہ ھىتابوو، دەستى
كردبوو بە ئەنجامدانى پەرستشەكان.

ئىسرا نوور و باوكى ھەندى پۆژ بەشدارييان لە وانە دينىيەكاندا
دەكرد.

ئىسرا نوور ئەوہندە باسى كتیبەكانى كرد، كە تامەزىوى بووم.
لە جانتاكەيى دەرھىنا و داى بە منىش. ھەروا تەماشايەكى پاست و
چەپى كتیبەكەم كرد.

پاستىيەكەى پووہ نەريمانىش بەنياز نەبوو ئەو پۆژە پىگەم
بدات بۆم، لەوى بوومە ميوانى ئىسرا نوور.

ئىنجا مامۇستا گيان، ئەو شەوہ بوو بەخالى وەرچەرخان لە
ژياندا.

ھەر ئۇ شەۋە كىتئىبى (ئەۋ پىاۋەى لە دوۋى خۆى دەگرىت)م
خوئىندەۋە و تەۋاوم كرد. بە ماناى وشە كىتئىبىكى ناۋازەيە. ئەى
(مەمەدى دوزجەيى)! نەمدەتوانى پىشېينى ئەۋە بكم كە كىتئىبىك
ئەۋەندە كاريگەرى ھەيىت لەسەر مەۋۇ و ژيانى بگىرپىت.

پاش ئەمە پەۋداۋەكان بە شىۋەيەكى جوان بەرەۋپىشچوون...
خۋاى پەۋەردگار دەرگاكانى پەحمەتى بەجۆرىك بەپەۋمدا كردهۋە
كە.. پاپانەۋەكانى دايكى خۋالىخۆشبووم بە جۆرىك گىرا بوون كە..
لە ساىەى كىتئىبەكانتەۋە سەرلەنۋى خۆم دۆزىيەۋە گەپامەۋە
بۇ ژيان. سوپاس بۇ خۋاى گەۋرە كە لەۋ خراپەكارى و تاۋانانە
پزگارىم بوو.

لەپىگەى خوئىندەۋەى كىتئىبەكانتەۋە پەيامەكانى نوورم ناسى.
سوۋدىكى نۆرم لىۋەرگرتن. پەيامەكان بوونە تىشك و ئومىدى ژيانم.
پىشېينى ئەۋەش دەكەم كە ئەۋ زاتەى بەناۋى سەعیدى
نوورسىيەۋە دايكى خۋالىخۆشبووم لە خەۋنەكەيدا بىنېبوۋى،
خەزەتى سەعیدى نوورسى نووسەرى پەيامەكانى نوورە. ئىۋە
پاتان چۆنە؟

ئىستا بوۋكى پەۋرە نەرىمانم، ئەۋ كەسەى ھەۋلى زۆرىدا بۇ
ئەۋەى پەيۋەست بىم بە ژيانەۋەۋ پاستىيەكان بدۆزمەۋە. واتە بووم
بە دايكى ئىسرا نوۋرى ھاۋپىم. ھەرچەندە باۋكى تەمەنى نۆر لە من
گەۋرەتر بوو، بەلام بەلامەۋە گرنگ نىيە، چونكە ئەۋ مەۋقە دۆستانە
منيان پەسەند كرد و، پىيان لە جەرگى خۋيان نا. ئىدى من بىريارم

دابوو به ئاسوودهیی بژیم و، نه گه پێمهوه بۆ ئه و جیگا پیس و خراپانه.

دوو سال ده بێت هاوسه رگبریم کردووه. کچی کمان ههیه جوانی دونیا کمان. ته مانی یه ک ساله. ناوی یاسه مینه. به ناوی دایکی خوالیخۆشبوومهوه ناوم ناوه. خۆای پهروه رگار قه ده ری ئه م باشتر بکات.

زۆر شادمان و دلخۆشم. میزدیکی زۆر تیگه یشتووم ههیه. ده مانه ویت له گه ل تۆدا یه کتر بناسین و بانگه یشتت بکهین بۆ ماله وه... زۆر خۆش حال ده بین شه ره ف مه ندمان بکهیت. ئیستا ته نها داخوایم ئه وه یه که هه والیکم له باوکم هه بێت، به مردوویی یان به زیندوویی...

له وانه یه زۆر درێژه م به قسه کانه دابیت له م نامه یه دا، به لام هیشتا یه ک له سه ر ده ی به سه رهاتی ژیا نهم نووسیوه.

یه ک به یه کی ئه م دێرانه م به جۆش و خرقشه وه نووسیوه و به فرمیسک ئاومداون، به بی ئه وه ی هیه وشه یه کی بۆ زیاد بکه م، ته نانه ت له وانه یه وه کو پێویست نه منووسی بێت.

مامۆستا گیان، به راستی تۆ نازانیت چه نده سوپاست ده که م، چه نده دۆعات بۆ ده که م. ژیا نی منت پزگار کرد. خۆای گه و ره ته ندروست و شادمانت بکات و خامه ت به برپشت بکات. ده سه ته کانت ماچ ده که م.

هاتمه نوور

مامۆستا پهمهزان

له م نووسراوه دا بپگهیهکی دوور و درێژی ژبانی خوێندکاری
پهمهزان ده‌میرتان پێشکesh ده‌که‌م، که ژبان و مردنی پهن له
په‌ندوانه. له‌و باوه‌په‌دام که سوودی زۆر له‌ خوێندنه‌وه‌ی
یاداشته‌کانی وه‌رده‌گرن. یاده‌وه‌رییه‌کانی مامۆستا پهمهزان به‌م
شیوه‌یه‌ ده‌ستپێده‌کات:

له‌ خیزانیکی که‌م ده‌رامه‌تا ها‌تومه‌ته‌ دنیاوه. ماوه‌یه‌ک بوو
بیرم له‌ دا‌هاتوو ده‌کرده‌وه. نه‌وه‌نده‌ی نه‌خایاند هه‌واڵم پێگه‌یشت
که‌ له‌ قوتا‌بخانه‌ی سه‌ره‌تایی وه‌رگیراوم. له‌خۆشیدا وامده‌زانی
هه‌موو دنیا هی منه.

قوتا‌بخانه‌که‌ له‌ هه‌رێمه‌که‌مانه‌وه‌ زۆر دوور بوو. ده‌مزانسی به‌
چوونم بۆ ئه‌وێ زۆر بیرى دا‌یک و باوک و خوشک و برا‌کانم ده‌که‌م،
به‌لام له‌ پێناو خوێندندا ئاماده‌ بووم به‌رگه‌ی هه‌موو ئه‌و نا‌په‌ه‌تیانه
بگرم.

قوتابخانه که شه‌وانه بوو. دهموت له‌وی سکم تیر ده‌بیټ و جل و به‌رگی نویم ده‌بیټ. ده‌ولت هه‌موو پټداویستییه‌کمان بۆ دابین ده‌کات. به‌ته‌واوکردنی خویندنیس ده‌بمه‌مامؤستا. ئه‌مانه‌بۆ مندالی خیزانیکی هه‌ژاری وه‌ک من زۆر گرنگ بوون، چونکه‌له‌مالی خۆمان نه‌مده‌توانی ته‌نانه‌ت خه‌یالیشیان پټوه‌بکه‌م.

بۆ یه‌که‌م جار له‌ خیزانه‌که‌م مامؤستایه‌ک هه‌لده‌که‌وت. ده‌بووم به‌ تیشکی ئومیدیک بۆ خیزانه‌که‌م که‌له‌ناو نه‌بوونییه‌کی گه‌وره‌دابوون. له‌ئه‌نجامدا ده‌بووم به‌که‌سیکی خاوه‌ن موچه‌و، جوان پۆش، خاوه‌نی خه‌یالی داهااتوو، که‌سیک که‌به‌هه‌موو جوړیک ده‌متوانی یارمه‌تی خیزانه‌که‌م بده‌م.

دایکو باوک و خوشک و برا و خزمه‌کانم به‌فرمیټسک پشته‌ن منیان به‌ره‌و قوتابخانه‌که‌م به‌پێ کرد. بۆئوه‌ی به‌خێومان بکه‌ن و که‌وره‌مان بکه‌ن، دایکم و باوکم ده‌یان وت: "کوچم خه‌فته‌بۆ ئیمه‌مه‌خۆ، تۆ گرنگی به‌خۆت و خویندنه‌که‌ت بده‌. ئاگاداربه‌ئه‌گه‌ر پاره‌ت پێ نه‌ما، هه‌والمان بۆ بنیره‌ئیمه‌پاره‌ت بۆ ده‌نیرین".

ئاه‌دایکه‌گیان، بازنه‌که‌ی ده‌ستی که‌زۆر گران به‌هاش نه‌بوو فرۆشت و، پاره‌ی خه‌رجی پێدام، له‌کاتی‌که‌دا خۆی نه‌خۆش بوو پټویستی به‌چاره‌سه‌ره‌بوو.

برا بچوکه‌که‌م پاره‌ی شوانییه‌که‌ی له‌ده‌ستدا بوو بۆ ئه‌وه‌ی من ئاگام لێی بیټ خستبوویه‌گیرفانه‌وه‌. ئه‌وله‌ژێرکه‌رمای

سوتینه‌ردا نانی وشکی ده‌خوارد و، منیش له قوتابخانه بیرم له
داهاتووی خۆم و خوشک و براکانم ده‌کرده‌وه.

باوکم چاکه‌ت و پانتۆلێک و جوتیک پیللوی بۆ کپی بووم. ئه‌وه
یه‌که‌م جلم بوو که له ژياندا به‌تازه‌یی له‌به‌رم کرد. له‌ کوێوه‌ بزانم
که باوکی زه‌حمه‌تکێشم بۆ پاره‌ی ئه‌و جلانه به‌ درێژایی بیست پۆژ
به‌ ته‌ور دار ورد ده‌کات بۆ ئه‌و پیاوه‌ی که جله‌کانی ئی کپیوه. باوکم
به‌و لاوازی و ماندویتییه‌وه به‌رده‌وام له‌ هه‌ولێ ئه‌وه‌دا بوو که
کوچه‌که‌ی موحتاج نه‌بی‌ت.

چووم بۆ قوتابخانه‌و له‌وێ نیشته‌جێبووم. دونیا‌یه‌کی زۆر
جیاوازیو بۆ منداڵێکی بچوکی گوندنشین، شوینیکی زۆر
سه‌رسوڕه‌ینه‌ر بوو.

هه‌موو شتی‌ک له‌به‌رچاوم نامۆ‌گه‌وره‌ ده‌رده‌که‌وت، هه‌ر له‌و
قاپانه‌ی که نانمان تیا‌دا ده‌خواردن، تا ده‌گاته‌ چه‌تالۆ، که‌وچک و،
نوێن و دۆلابه‌کان، ته‌نانه‌ت ئه‌و قه‌نه‌فانه‌ی که له‌سه‌ریان
داده‌نیشتین.

هه‌ولم ده‌دا به‌م ژيانه‌ نوێیه‌ پابیم و له‌و حه‌په‌سانه به‌ناگابیم،
چونکه من ته‌نها ئامانجیکم هه‌بوو ئه‌ویش ئه‌وه‌بوو که ساتیک زووتر
قوتابخانه ته‌واو بکه‌م و، کۆتایی به‌ بێ چاره‌یی و هه‌ژاری خۆم و
خێزانه‌که‌م به‌یتم.

به‌لای منه‌وه به‌ بوونه مامۆستا هه‌موو شتی‌ک ته‌واو ده‌بوو.

دهستانکرد به ناسینی یهك به یهکی نهو مامۆستایانهی که
وانه یان پێ دهوتینه وه. نهو پهوداوانه شی منیان ده ترسان و لێیان
دهسله میمه وه له وکاته وه ده رکه وتن.

به شیکی زۆری مامۆستاگانمان بێ پڕوا بوون. له هه موو
وانه کانیاندا دژی خوداو دین و قورئان قسه یان ده کرد و، بیری
ئیمه یان تیکده دا.

له گه ل تێپه پڕوونی کاتدا که وتبووینه ناو بارودۆخیکی
مه ترسیداره وه، بۆ ته واوکردنی قوتابخانه پێویست بوو به و جۆره
بیربکه ینه وه که مامۆستاگان ده یانویست، نه گینا ژیا نی قوتابخانه
ده که وته به ره ره شه و، خه یالی مامۆستایه تیش به فیرۆ ده چوو.

له سه ره تادا زۆریه ی نهو قوتابیانه ی ده هاتن بۆ قوتابخانه دیندارو
پاک و بێگه رد بوون، هه ولێان ده دا به ره ره چی نهو بیروبوو چوونه
هه لانه ی ناو ناوه ندی خویندن بده نه وه.

نهو قوتابیانه ی که به ره له ستی گفتوگۆی مامۆستاگانیا ن ده کرد،
یا ن کاریگه ریا ن ده خسته سه ر بیری مامۆستاگان، یا ن له ترسا و له
خه می داهاتو یاندا ده ستیا ن ده کرد به گۆپا ن.

له و ماوه یه دا سالتیک تێنه ده په پی نهو قوتابییه پاک و خاوێن و
باوه پدارانه ی که ده هاتن بیرکردنه وه یا ن ده گۆپا، وه ک که سیکی دژ
به دین و ئیما ن ده گه پانه وه ناو خێزانه کانیا ن.

نه متوانی نه م بارودوخه بق خیزانه که م باس بکه م. ئینجا وه جاران نه مده توانی به خوشحالییه وه نویژ بکه م، بچم بق مزگه وت و به گه رموگوپی به هاکانی باوه پ له ناخمدا بیاریزم.

سالی دووم ئاسته نگه کان هینده ی تر زیادیان کرد. ئه و هاوپیانه ی که دژی گفتوگوی ماموستاکان ده وه ستانه وه، یان نه یان ده توانی پوله کان تیبه پینن، یان به گروپیکه وه تیوه ده گلان و له قوتابخانه دوورده خرانه وه. ئیمهش به هژی ئه و بارودوخه وه خه فه تمان ده خوارد.

هه موو پۆرتک له قوتابخانه پشکنین ده کرا. ئه گه ر کتیب یان بلاوکراوه یه کی ئایینیان بدۆزیایه ته وه، ئه نجامه که ی زۆر مه ترسیدار ده بوو.

زۆرتک له ماموستاکان به ئاشکراو پاسته وخۆ به رده وامییان به پروپاگه نده کانیان ده دا.

باسی ئه وه یان ده کرد که سه ره سستی له کۆمۆنیزمه وه سه رچاوه ی گرتوه . (حاشا) خودا بوونی نییه، دین و قورئان بیری ناما قولین، پیغه مبه ر مرۆشه کانی فریوداوه، ئه وه ی پتی ده وتریت پۆژی دوا یی شتیك نییه بوونی هه بیته، بابه ته کانی وه ک فریشته، به هه شته، جه هه نه م، لیپرسینه وه هه موو درۆن، هه موو شتیك له دونیادا بریتییه له که یف و خوشی و پابواردن.

نه گهر قوتاييه كان بهر هه لستی نه مانه یان بکردایه، به خراپی
هه لسوکه وتیان له گه ل ده کراو سزا ده دران.

منیش که مامۆستا کان به و شیوه به باسیان له دید و
بۆچوونه کانیان ده کرد که وتبوومه ژێر کاریگه رییانه وه، یاخود
به لایه نی که مه وه له بهر داهاتووی خۆم وا خۆم ده رده خست که کاری
تیکردووم.

به پاست سه ره به ستی له کۆمۆنیزمه وه به ؟
خوای گه وره (حاشا) بوونی نییه ؟ هه موو به دیه یێ تراوان به بی
مه به ست و ئامانج دروست کراون ؟ ئایا پاش مردن دووباره
زیندو بوونه وه و لێ پرسینه وه ک نییه ؟ ئایا ئه و فریشتانه ی که
چاودێریمان ده که ن چاکه و تاوانه کانمان ده نووسن بوونیان نییه ؟
ئایا دینو، ئیمانو، قورئان و پیغه مبه ر، بوونیان نییه ؟
مامۆستا کان به رده وام ئیمه یان له مه ی ئه م بابه تانه وه ده خسته
دوودلی و نکولی کردنه وه .
ئه م جۆره هه ولانه می شکمیان تیکدا بوو، به ته واوی شپه زه یان
کرد بووم.

به خۆم ده وت: "شتی وا نابیت"، ئه م گه ر بوونه به دیه یێ نه ریکی
هه به . مه گه ر نه وانه ی تا ئه مه ی باوه ریان به خوداو، پیغه مبه رو، دین و
قورئان هه به هه میشه هه له بیریان کردووه ته وه، ئایا ته نها

مامۇستاكانى ئىمە دروست بېردەكەنەو، لە ناخى خۇمدا لەگەل
خۇمدا شەپم دەکرد.

لەناخەو، ھەستەم بەو دەکرد كە پۇژىك دىت ئەم بى باو، پى و
نكولى كردنە ھەلدەو، شىتەو، بەلام بۇ وەلامدانەو، يان پىويستەم بە
سەرچاوەيەك ھەبوو.

پۇژ لەدواى پۇژ بىزارتر دەبووم، لەدلى خۇمدا دەموت خۇ من
و، ك مامۇستاكانمان بى شەرمى بەرامبەر بە بەھاكانى باو، پ نانويىم
و خۇم بەبى باو، پ نازانم، بەلام چۆن ئەمانە بۇ خودى خۇم
بەلمىنم و باو، پى پى بهيىم؟

تا دەھات پىرسىارەكان لە مېشكەدا زياتر دەبوون.

پاش مردن مەرفۇ دەبيتە خۇل، ھەموو ئەندام و ئىسكەكانى
دەپزىن و بلاو دەبنەو، لەوانەشە بسوتىنرېن و ببە خۇلەمىش. ئايا
دەكرىت مەرفۇ دواى ئەو، پى بوو بە خۇلەمىش زىندوو بىكرىتەو؟ كە
مەرفۇ زىندوو نەكرىتەو، ئايا پۇژى دواى و لىپرسىنەو دەبيت؟

"ئەو بەدەيىتراوانەشى كە نابىنرېن و، ك فرىشتە، جىنوكە،
شەيتان پەيوەندىيان بە پاستىيەو، نىيە". ئەگەر فرىشتەكان و
شەيتان ھەبو، نايە ئەوا دەمانىنن.

"مەرفۇكان لە پىغەمبەر ئادەم نىن، لە مەيمونەو ھاتوون. ئەگەر
بەو شىو، پە بىت بەدەيىتان ئامانجىكى نىيە".

نه مانه م به ته واوی په سهند نه ده کړد، به لام دهیسه لمینم و ناتوانم
خویشم قایل بکه م، به تپه پوونی پوژ له دین و ئیمان سارد
ده بوومه وه، له پرستشکان دوورده که و تمه وه.

دیسان نه و شوه زور شپړه بووم له ناخی خومدا زور له خواي
په روه ردگار پارامه وه.

وتم: "خوايه گيان، يارمه تيم بده، پښگايه کم نيشان بده. باوه پ
به مانه ناکه م، به لام ههنگاو به ههنگاو له بڼ باوه پڼي نزيك ده بمه وه.
نه گهر پاستييه ك له سهر دهستم پوونه دات، پښگايه ك ناييت به روه و
پاستيم ببات، كوتايي نه م كارهش زور ترسناكه".

پارامه وه، گريام، داواي يارمه تي و پزگاريم كړد.
به و شيوه يه خه وتم.

نه وه بوو له و شوه دا خه ونښكي سه یرم بيني.

له خه ونمدا بوومه له رزه يه كي ترسناك پووي دا. زه وي شه قی
بردو، ماله كان پووخان، هه موو لايه ك له ناو ناو و قوردا نو قم بوو بوون
خه ريکبوو ده خنكان، بڼه وه ي بڼه ده روه په له قارزيان ده كړد و،
به شوين پزگار كه ريکدا ده گه پان.

منيش له ناو نه و خه لكه دا بووم كه په له قارزيان ده كړد و داواي
يارمه تيان ده كړد بڼه وه ي نه خنكڼ.

به بڼ و هستان هاوارم ده كړد و ده موت: "فريام بكه ون، پزگارم
بكه ن، خه ريكه ده خنكڼم!".

ته ماشام کرد که سیکی ته من مامناو نندی نوورانی و پووگهش له
 حه وشه ی مزگه وتیکدا به پیوه بوو، پاست دهستی بۆ شۆپکردمه وه،
 له لایه کیش ئیشاره تی ده کرد و دهیوت: "وه ره ئه م لاوه". دهستم
 کرد به پۆیشتن به ره و ئه و پیاوه ی که له قوڤه که دا خه ریک بوو
 ده خنکا. به لام که وتمه شوینیکی وه ما که توانام نه ما برۆم،
 تیگه یشتم له وه ی که ئیتر ده مره.

ئاویم دایه وه بۆ که سه نوورانیه که و هاوارم کردو وتم: "پزگارم
 بکه!". له هه مان کاتدا ده موت: "خوایه گیان، یارمه تیم بده" داوای
 یارمه تیم ده کرد.

زۆر نزیک بوو بوومه وه له حه وشه ی مزگه وته که. سه یرم کرد ئه و
 زاته یه ک یه ک و دوو دوو دهستی خه لکه که ده گریت و ده ریان
 ده هیئت و ده یاخاته حه وشه که وه.

به زه رده خه نه وه به منی وت:

"مه ترسه براکه م، تۆش پزگار ده که م" و پاست گوریسیکی بۆ
 هه لدام. ته واو کۆتایی گوریسه که م گرت. منیشی پاکیشا و خستمیه
 ناو حه وشه ی مزگه وته که وه.

وتی: "ده ی چاوت پوون، پزگارت بوو".

هه لسوکه وتی هینده دلسۆزانه بوو که ته واو ترسی ناو ناخمی
 په وانه وه.

وتم: "خودا لیت پازی بیته ئه گه ر تۆ نه بوویتایه ده مره م".

وتی: "نه خیر براكه م، له دايكبوون و مردنیش فره مانى خواى
په روه رديگان، تو سوپاسى من مه كه، سوپاسى خودا بكه ...".

وتم: "هه ندی كه س ده لئین، (حاشا) خودا بوونی نییه".

وتی: "دوايى وه لامى نه و پرسىاره ت ده ده مه وه. سه یركه
ده بینیت كه ئیستا كارم هه یه"، به رده وام بوو له سه ر پزگار كردنى
نه و كه سانه ی كه خه ريك بوو ده خنكان.

به لام له ناخدا جۆش و خرۆشیتكى سه یر دروست بوو.

وتم: "سوپاس بۆ خوا، كه سیكیم دۆزییه وه كه وه لامى پرسىاره كانم
ده داته وه. واز له م پیاوه ناهیتم".

به م جۆره به خه به رهام.

خه ونیكى سه رسوپه ینه ر بوو.

زه رده خه نه و دیمه ن و په فتارى نه و زاته م به پوونی له به رچاوه.

ناه چى ده بوو نه گه ر پاست بووايه.

له پاستیدا نه و بوومه له رزه یه ی خه ونه كه ته واو باسى له دونیای
ناخی من ده كرد.

خه ريك بوو له ناو قوپ و چلكاوى بى باوه پیدا ده خنكام.

پتویستم به هیژیک، بیریک، سه رچاوه یه كه هه بوو كه پزگارم بكات.

له وانه شه كه سیكى له و شیوه یه یارمه تی من بدات. له جیگا كه م
هه ستام.

وتم: "خوايه گيان، هۆكار و بهزه بيبیت بنیره بۆ يارمه تيدانم. زۆر ئاتاجم. نامه ویت بى دين و ئيمان بژيم. له چلكاوى خنكىنه رى بى باوه پى پزگارم بکه".

ئەو پۆژه پۆژى هەينى بوو. زۆر دەمىك بوو نوێژم نەكردبوو. چى دەبیت با بيبیت، بپيارم دا بچم بۆ نوێژى هەينى. دەمزانى كە ئەمە كارىكى ترسناكە ئەگەر مامۆستاكانم ببیستن كەوا من چووم بۆ نوێژى هەينى، لەوانە يە قوتابخانەش بكه ویتە مەترسییەو.

بەلام پتویست بوو بۆ چارەسەرکردنى ئەو كێشە يە خۆم بخەمە نێو مەترسییەو. له نزیک قوتابخانەكەماندا مزگەوتێك هەبوو. بى ئەوێ كەس بمبینى بەزوویى چووم، خۆم خزانە گوشە يەكى مزگەوتەكەو.

دەستم كرد بە گوێگرتن له وتارى ئىمامە بەتەمەنەكە، تەنانەت نەمەیتشت وشە يەكیم لە دەست بچیت، بەلام ئەو بابەتەى باسى دەكرد ئەو بابەتەنە بوو كە من دەمویست، قەیناكە هەرچۆنێك بیت سوودی هەبوو.

پاش نوێژەكە چاوه پێم كرد تا هەمووان بچنە دەرەو، بۆ ئەوێ كەس نەمبینیت و هەندى پرسىاریش له ئىمامە بەرێژەكە بكەم. له كەسێكى بەتەمەن و دونیا دیدە دەچوو، بەهیاو بووم كە وەلامى پرسىارەكانم بداتەو و له قەیرانى بى توانایى پزگارم بیت.

له دواى نويز خه لکه که چوليان کرد. ئيمام چووه حوشه ي
مزگه وته که وه. چەند که سيکی له لا بوو. خۆم کۆکرده وه و له ئيمام
نزيك بوومه وه.

وتم: "مامۆستا گيان، نه گەر مۆلەتم بدهيت ده توانم که ميک قسه ت
له گەل بکەم؟".

ئاوپی ئی دامه وهو، به وردی سه رنجيدام وه ک ئه وه ی بلایي به
شوین که سيکی گومانلێکراودا بگه پیت، پاش ئه وه ی به باشی
وردبووه وه، که ميک به ده نگيکی ره ق وتی: "چ قسه يه ک ده که يت
له گەلما".

که ميک له و ده نگه ره قه ی ترسام، به لام خیرا خۆم کۆکرده وه.
وتم: "هه ندی پرسيارم هه يه".

به هه مان ره قی وه لامی دايه وه:
"پرسیاری وه ک چی؟"

وتم: "هين". چۆن ده ست پيیکه م نه متواني قسه که بپریم.
"مامۆستا کانمان سه باره ت به ئيمان نکولی له هه ندی بابەت ده که ن،
ئه وانه م ده پرسى".

"بابزانم تۆ له کوی ده خوينيت؟".

"له قوتابخانه ی سه ره تايی".

نۆر به ره قی و توپه یی له چاوه کانمی ده پوانی.

وتی: "سهیری من بکه پۆله، هاوڤیکانیشت هاتنه لام. پرسپاری
 ناماقولیان کرد. تۆبه خواجه گیان تۆبه... خودا، پۆزی دوابی،
 فریشته هیچ بوونیان نییه... ئیوه هه مووتان بوونه ته بی دین.
 دووربکه وه ره وه لیم. ئیستا هه موو گیانت ده شکێنم بی ئیمانی
 نه گهت...

قۆلمی گرت و پاست پالیپۆه نام بۆ گۆشه که. خۆشی گه پایه وه
 و پۆیشت.

بۆچی نه متوانی سوود له سهردانه کهم ببینم، ئه م پهوداوه
 له ناخه وه منی هه ژاند.

واته وهك من هاوڤیکانیشم هاتوون و، داوای یارمه تیان له
 مامۆستا که کردووه. به پرسپاره کانی ئه وانیش تووڤه بووه، هه مان
 کاردانه وه به رامبه ر به منیش نیشان ده دات .

باشه پتویستی ده کرد ئیمامێك ئه م کاردانه وه یه بنوینیت؟
 نه یده توانی به تیگه یشتوو یه وه پهو به پهو م ببوایه ته وه و گوئی له
 قسه کانم بگرتایه و، ببوایه به یارمه تیده رم؟ باشه ئه گه ر ئه م
 پرسپارانه مان له ئیمامه کان نه کردایه، له کێمان بکردایه؟

یاخود ئه م پرسپارانه وه لایمان نه بوو؟ مامۆستا کانمان پاست
 بوون؟

خوا بهمان پارێزیت ته نانه ت نه مده ویست کاره که به مجۆره کۆتایی
 بیئت.

ته‌واو چه‌سایبوم، نه‌مده‌زانی چی بکه‌م، به‌پتوه وه‌ستایبوم
چاوه‌پیم ده‌کرد.

که‌میک له به‌رده‌م قه‌ره‌بالتیه‌که‌دا ده‌نگیک هات، وتی: "برا".
نهم ده‌نگه ده‌نگیکی شیرین، گهرم و ناسراو بوو.
پاست بۆ نه‌و لایه گه‌پامه‌وه که ده‌نگه‌کی لیوه هات.
تۆو خواجه گیان! شتی وا نابیت. نه‌و پیاوه، نه‌وه نه‌و پیاوه‌یه
که له خه‌ونه‌که‌مدا ئیشاره‌تی بۆ من ده‌کرد.
به‌لی، نه‌و پیاوه.

نه‌و پیاوه‌ی له خه‌ونه‌که‌مدا له خنکان پزگاری کردم و پایکشامه
حه‌وشه‌ی مزگه‌وته‌که‌وه. کت و مت خۆیه‌تی.
بالای، پووخساره شیرین و نوورانییه‌که‌ی، هه‌لسوکه‌وتی جوان و
دلسۆزییه‌که‌ی، هه‌موو شتیکی... به‌لی، نه‌و که‌سه‌ی که ئیشاره‌تی
بۆ من کرد نه‌و پیاوه بوو.

نه‌مده‌زانی چیم به‌سه‌ره‌اتوه، ته‌واو شپزه بووم، به‌خۆم ده‌وت
تۆ بلتی نه‌مه خه‌یال بیت؟
نه‌خیر.. نه‌مه خه‌ون و خه‌یال نه‌بوو.

نه‌و پیاوه پاست بۆ لای من هه‌نگاوی ده‌نا، منیش پاست بۆ لای
نه‌و..

به‌ده‌ست ئیشاره‌تی بۆ کردم و به‌ده‌نگیکی له‌سه‌رخۆ ناخمی
شادمان کرد.

وتی: "برا، بهی ویست ناگاداری پووداوی نیوانتان بووم له گەل
نیمامی به پێژدا، له که موکوپێ ئه و ببووه. نیمامی به پێژ به ته مه نه،
باش له دونیای گه نجه کان تیناگات ده مێکیش نیه هاوسهره که ی
کۆچی دوا یی کردووه، له بهر نه وه که مێک تووپه و بێزاره".

ئه م دیداره منی زۆر دلشاد کرد، به هه ل سوکه وت و ده برپینه کانی
ئه و پیاوه ته و او سه رسام بووم.

که زانی من که مێک هاتومه ته وه سه رخۆ وتی:

— چه زده که م یه کتر بناسین.

خۆمان به یه کتر ناساند...

ناوی دۆغان بینێر بوو. له فه رمانگهی دابه شکردنی ئاو فه رمانبهر
بوو، تازه دامه زرابوو.

کاک دۆغان، به زمانێکی شیرین وتی:

— ماله که م لێره وه زۆر نزیکه به هاوسهره که مم وتووه تا من

دیمه وه چا ناماده بکات. نیستا چایه که ش ناماده یه. هه م قسه ش

ده که یه و، زیاتر له نزیکه وه یه کتر ده ناسین. هه م چا ده خۆینه وه.

کاتی چا خواردنه وه ش ئه و پرسیارانه تاوتوی ده که یه که ده تو یست

له نیمامه به پێژه که ی بپرسیت.

وه ک ئه وه ی ناخم بخوینێته وه ده یزانی گرنگی به چی ده ده م،

ده یو یست ده ست بخاته سه ر ئه و خاله.

وتی: "ده زانیت کاتیک نهو پرسیارانه یان له منیش ده پرسی میښکم سره وژیر ده بوو. که سیکی گه وره م هندی کتیبی پیدام. وه لامي هه موو نهو جوړه پرسیارانه ی تیدایه. به راستی زور سوو دم لیوه رگرتوون، هه م خوم ده یانخوینمه وه هه م ده یانده م بهو که سانه ی که پیوستان پتیانه. هه رموو با بریون لهو کتیبانه ده به خشم به توش".

چون ده متوانی بلیم نه خیر. چه ندین مانگ بوو له خودا ده پارامه وه تا وه لامي نهو پرسیارانه م ده ست بکه ویت.

له راستیدا کاک دوغان وهک وتی ماله که ی زوریښ نریک نه بوو. چاییش ناماده نه بوو، به لام نهو که سیکی تیگه یشتووبوو، شیوازیکی جوانی به کارهینا بونه وهی بمباته وه بومال و به باشی یه کتر بناسین. گرنګ نییه، دهره نجام نه م هه لسوکه وته یشی جوان بوو.

ماله که ی ساده و خاوین بوو. له کتیبخانه که یدا (په یامه کانی نوو) ی به دیعوزده مان سه عیدی نوورسی هه بوو.

نینجا له ژیر نهو تابلویانه ی که به دیواره که دا هه لواسرابوون، نووسراوی پر مانا هه بوو.

"کات نیشانی داوه که به هشت هه رزان نییه، جه هه نه میش زیاده نییه".

"هەركەسێك بەباشی شتەكان ببینیت، هەلسوکهوت و بیروبۆچوونهكانیشی جوان دەبن، خۆ هەركەسیش بیروبۆچوونهكانی جوان بوون، ئەوا تام و لەزهتی (ژیان) دەچیژت".

"ئیمان مەژۆ دەکاتە مەژۆ، پەنگە مەژۆ بکاتە پادشا. بەلام کوفر مەژۆ دەکاتە گیانلەبەرێکی لاواز".

"ئەگەر ئیمان نەبێت یاخود ئەو ئیمانە کاریگەری نەبێت دژی یاخی بوون، ئەوا ژيان بە چیژێکی کەم و خۆشەبە کەم ھووکەش دەبێت و، بە ھەزاران جار زیاتر لەو چیژ و خۆشییە ناخۆشی و، دلتەنگیی دەبەخشیت..."

لەگەڵ کاک دۆغان بەرامبەر یەکتری دانیشتین.

پرسی: "برا گیان، برسیت نیه؟ نان ھەیە. ئەگەر دەخوازیت یەكەمجار سکمان تێر دەکەین، پاشانیش چاییەكەمان دەخۆینەو".

وت: "نەخێر، من نانم خواردووە".

نۆر پێداگری کرد. پەسەندم نەکرد.

بەردەوام چاوم لەسەر کتێبەکان و ئەو نووسراوە جوان و کاریگەرە بوو کە لە ژێر تابلۆکاندا نووسرابوون.

کە کاک دۆغان ھەستی بەمە کرد، چەند کتێبیکی لەسەر مێزەکە ی بەردەمی دانا.

پرسی: "ئەم کتێبانەت خویندووەتەو؟"

وت: "نەخێر نەخویندووەتەو و یەكەمجارە دەیانبینم".

وتى: "ئەم كىتئابىنە تەفسىرى قورئانن، ئىنجا ئەم تەفسىرە تايىبە تەندىيە كەي ئەو يە كە تىايدا پاستىيە كانى ئىمان بە گونجاوترىن شىۋاز پوونكرائونە تەو، بە خوئندەوئى ئەم پەيامانە پەپاۋى بوونەوەر دە خوئنىتەو".

- ئەو مرقائەئى ئەم سەردەمە كە مېشك و دلىان سەرقال دەكەن بە بابە تەكانى نكۆلىيەو، گونجاوترىن وقايلكارترىن شىۋاز بەدەستدەھىنئىت و، دەسەلمىنئىت. ئەوانەئى ئەم كىتئابىنە دەخوئىنەو، لە نكۆلىكارى و گومانەكان پزگارىيان دەبىت.

زۆر خۇشحال بووم، چونكە منىش سەدان پرسىياري لەو جۆرە لە مېشك و دالما ھەبوون. ئومىدەوار بووم، وتم: ئىشەلا ۋەلامەكانىيان دەدۆزمەو.

پېۋىست بوو ھەر لەو كاتەدا پرسىيارەكانم لە كاك دۆغان بكم.

جاريكى تر ئەو ھەلەم دەستەدەكەوتەو.

- مامۇستاكانمان پۆزانە كۆمەلئىك بابەتى سەيرمان بۆ باس دەكەن كە مېشكمان تىكەدەدات. نكۆلى لە زۆرىك بابەتى ئىمانى و ئىسلامى دەكەن. دەلئىن: بابەتەكانى ۋەك خوداۋ، پۆۋى دوايى، لېپرسىنەو ۋەدەر بوونىيان نىيە و باۋەپىيان پى مەكەن. پوونكرائونەئى ئەم پرسىيارانە لەم كىتئابىنەدا ھەيە؟

كاك دۆغان بە بى فېزى و دلىيايىيەو وتى:

- ههیه نیکه‌ران مه‌به. یه‌ک یه‌ک وه‌لامی نه‌مانه وه‌رده‌گریته. هه‌م
تۆ له‌و کێشانه‌ پزگارت ده‌بیته، هه‌م هاوپیگانت پزگار ده‌که‌یت،
چونکه‌ ئه‌م باباته‌نه‌ ته‌نها هی من و تۆ نین. به‌لکو بۆ هه‌موو
که‌سیکه‌.

به‌ په‌له‌ ده‌ستم پێکردو وتم: "با له‌م باباته‌وه‌ ده‌ست پێ
بکه‌ین".

- ئاخۆ ئه‌م بوونه‌وه‌ره به‌دیته‌نه‌ریکی هه‌یه؟ یاخود هه‌موو
بوونه‌وه‌ران له‌خۆیا نه‌وه به‌بێ به‌دیته‌نه‌ر هاتونه‌ته‌ بوون؟
کاک دۆغان کتێبی گرت به‌ ده‌ستییه‌وه‌، لاپه‌ره‌یه‌کی کرده‌وه‌و
وتی:

- با هه‌م بیخۆینینه‌وه‌و، قسه‌یشی له‌باره‌وه‌ بکه‌ین، باوه‌پم وایه
که به‌شیوه‌یه‌کی زۆر ته‌واو و بێ که‌موکۆپی وه‌لامی ئه‌م پرسیاره
بداته‌وه‌.

به‌بێ ئارامییه‌کی زۆر و سه‌رنجیکی زۆره‌وه‌ ده‌ستم کرد به‌ گۆی
گرتن.

ئه‌ویش ده‌ستی کرد به‌ خۆیندنه‌وه‌ی (په‌یامی سروشت)، که
به‌به‌لگه‌و نمونه‌ی ناوازه‌ ئه‌و پاستییا نه‌ ده‌سه‌لمیته‌یت که‌ بوونه‌وه‌ر
له‌خۆیه‌وه‌ دروست نه‌بووه‌و، هۆکاره‌کانی سروشتیش له‌خۆیا نه‌وه
به‌دینه‌هێتوان و، ئه‌و بوونه‌وه‌ره‌شی که‌ به‌و ته‌رازووه‌ ورده
به‌دیته‌نراوه‌ ئه‌وه‌ ده‌رده‌خات که‌ ده‌ستکردی زاتیکی به‌تواناو خاوه‌ن

حیکمه ته که نهویش خوای گه ورده یه. ئەم کتێبه کاریگه ریه کی زۆری
هه بوو له سه رم. زیاتر له دوو کاتژمێر ئەم گفتوگۆیه به رده وام بوو،
به لێکدانه وه ی ئەم وتانه ته واو بوو.

"تو گومانته له و راستیه دا نییه که: گوندی بێ کوێخا و... ده رزی
بێ وه ستا و خاوه ن و... پیتی بێ نووسه ر نییه و نابێت. ئە ی ئایا
چۆن نه وه به خۆت په وا ده بینیت که پیت و ابیت ئەم ولاته پێکوپێک
و په نگینه بێ پادشاو فه رمان په و ابیت".^۱

چاییان هێنا، به لام هه موو ئە و راستییانه له مێشکدا ده نگیان
ده دا یه وه ده موت: "خۆزگه چاییان نه هێنا یه و به رده وام بووینایه".
وه ک ئە وه ی کاک دۆغان بیر کرد نه وه که می خوێند بێته وه. هه م
ده ستمان کرد به چایی خوارد نه وه، هه م له شیکرد نه وه ی به شێک له
سه لمێتراوه زانستییه کانی په یوه ست به بابه ته که وه به رده وام
بووین.

وتی: "مرۆڤ ده ست په نگینه یه کی نایابی خوای په روه ردگا ره. به
ده برپینکی تر مرۆڤ دونیا یه کی سه رسو په ئنه ره. هه موو خانه و
ئه ندامه کانی لاشه ی له چوارچێوه ی سیستمکی وردو پێکخرا ودا
کار ده که ن.

ئه گه ر هێنده بچوک ببووینایه وه که بچین به ناو مولوله کانی
خوێندا، ئه گه ر به مان تو انیایه به لاشه ی مرۆڤدا بگه رێن، ئە وا

۱- کتێبی (وته کان) به زمانی کوردی/ نووسینی م. سه عیدی نرسی / لاپه ره ۶۰.

پوویه پووی دونیایه کی هیئنده سه رسوپهینه ر ده بووینه وه که له تاو
حه په سان نه مانده توانی له کاری زمانه بچوکیش تیښکه ین.

لاشهی مړوؤ وه کو کارگه یه کی گوره ی پڼکوپیکه که نامیره کانی
به رده وام له تازه بوونه وه دان. خانه کانی له ش به رده وام له کارو
کوژشدان. خاوه نی چه ندین شیوازو تایبه تمه ندی جیاوازن، به لام
سه ره پای نه رکه جیاوازه کانیشیان له گه ل په کتريدا له
هه ماهه نگییه کی ناوازه دان. هه موو نه مانه ش به لگن له سه ر نه وه ی
که هه موو خانه کانی له ش له لایه ن خواوه ندی به ده سه لاتی
نه زه لیه وه دروستکراون و گوپراهه لن بق یاسانی خوا.

هه ر خانه یه کی له شی مړوؤ ۲۳ جوت کرؤمؤسؤمی تیډایه جگه له
تؤو هیلکه، هه ر کرؤمؤسؤمیك هه زاران بؤهیلی تیډایه که پؤلی
گرنگیان هه یه له چؤنیه تی گه شه ی تاك و په ره سه ندنی و پابوون به
فرمانه کانی خؤی. هه ر کرؤمؤسؤمیك له دوو شریتی پیچ خواردوی
دریژ پڼکه اتوو که پئی ده وتریت ناوکه ترشی DNA .

هه ر خانه یه که له شی مړوؤدا ۲۵۰۰۰ گه ردی DNA ی تیډایه،
چالاکیه کانی ناو خانه پڼک ده خه ن، وه که گواسته نه وه ی
تایبه تمه ندیه کانی دایک و باوک بق مندا له که یان. به یه کگرتنی خانه ی
هیلکه ی دایک له گه ل خانه ی سپیرمی باوک له ناو خانه ی نه و هیلکه
پیتراوه ی که دروست ده بیئت؛ ناوکه ترشی DNA ده گوازیته وه
بق هه ر خانه یه که زیاد ده بیئت.

خانه وهك كۆپبېه كى نۆر بچوككراوه ى لاشه وايه، چونكه كاتى له جهسته و چه لاکييه كانى ورده بېنه وه، له ناو خانه شدا زۆرىك له و چالاكيانه ده بېنين وهك هه رس كردن، هه ناسه دان، ده رهاويشتن، كۆكردنه وه وه موو چالاكييه كانى ديكى ژيان، له ناو خانه شدا نه و چالاكيانه له لايه ن كۆنه ندامه جۆراوجۆره كانه وه بى دواخستن جېبه جى ده كرىت.

خوای گه وه لاشه ى مرقى له وپه پى پى كۆپىكى و جوانيدا به ديه ئاوه وه له چوارچىوه ى كۆمه لىك سيستم و ياسادا كاره كانى به پىوه ده بات، هه ريه كه له خانه كانى لاشه ش به گوپره ى نه و سيستمه كارد ه كن.

نه وانه ى به تلىسكۆبى گه ووه و مايكرو سكوپى نه ليكترونى له نه تۆمه كانى نيو گه ردوون ورده بنه وه بۆيان ده رده كه وىت كه هه موو بوونه وه ران به ته رازوويه كى ورد به ديه ئىراون و له ناو سيستمىكى ناوازه دا به پىوه ده برين، به ده رك كردن به م پاستيانه ش ته سلیمى خوای په روه ردار ده بن."

پوونكردنه وه كانى كاك دۆغان نۆر ناوازه بوون. به تايبه تى كۆتا پسته كانى كه ده يوت: "بۆچى ئيمه ناتوانين نه م پاستيانه بېنين و بېريان لى بكه ينه وه. ئاخه نه گه ر نه و ژانستانه ى له خویندنگاكاندا ده خوینرین به شىوازىكى پاست و دروست پافه بكرانايه، نه وا مرقى

بېياوه پ له سهر زهويدا نه ده ماو هه موو كه سيك له ناخه وه هاوسه نك
ده بوو.

كات زور تتيه پي.

من نه له خه ونه كه داو، نه له دونيا شدا به نياز نه بووم شه پياوه
به جي بهيلم، به لام پيويست بوو بپوم. بپارمدا شه بابته تانه بو شه
هاوپتيانه م باس بكه مه وه كه وه كو من له گه پاندا بوون و له
كورترين ماوه شدا بچينه وه سهر داني كاك دوغان.

كاك دوغان كاتي له ده رگا كه وه به پي كردم، چاوه كاني وه كو
ناخي گه شاوه بوو.

پاش نه وه ي له گه ل كاك دوغاندا يه كترمان ناسي شه و گف توگزيه ي
كردمان و شه وه ي گوئييستي بووم له خويندنه وه ي كتيبه كه دا،
كاريگه رييه كي زوريان له سهر جي هيشتم. ده ستمكرد به باسكردني
شه بابته تانه بو شه و هاوپتيانه م كه وه ك من له گوماندا بوون.
هه مووشيان به گرنگيه وه گوئيان لي پاده گرتم، زور به پرهوش بوون
بو شه وه ي كاك دوغان بناسن و ديما نه ي له گه لدا ساز بكن.

منيش سهدان بابته هه بوون كه زياتر پرسپاريان له باره وه بكه م
و فيريان بيم.

پوژيكي يه ك شه ممه له گه ل كومه لي هاوپيدا به يه كه وه بووينه
ميواني مالي كاك دوغان.

له نۆمواندا ھاوړپښه کی ناو دارشمان هه بوو که له گه ل کومونیسست و بڼ باوه په کانددا ھاوړپروا بوو و بهرده وام قسه ی بڼ قوتابیه کانی دیکه ده کرد. نه میش حه زی به و بابته تانه ده کرد. پښداگری کرد و وتی: "با میش بڼم". وتم: "نه گه ر نه م ھاوړپښه مان بکه وپته ژیر کاریگری بیروپا کانی کاک دوغانه وه و بکه پښته وه، نه و له قوتابخانه کاریگری بیروپوچوونی کومونیسستی و بڼ باوه پی به پاده یه کی زور که م ده کات".

کاک دوغان داواک ه پسه ند کردین، زور به گهرم و گوپییه وه پیشوازی لیکردین به ره و ژووریک کی خاکی مالک ه کی که زور پڼک و پڼک و ناماده بوو.

هر که ده چومه نه و مال وه هه ستم به ناسووده یی ده کرد. له گه لماندا یه که به یه ک خوی ناساندو، ده نگ و باسی پرسین. به شیک له ھاوړپڼکانم نه یان توانی له وه زیاتر خویان پابگرن و چاوه پڼی ده سته پڼکردنی گفتوگوزکه بکه ن.

نایدن، پابه ری قوتابیان و ناسراوی قوتابخانه که مان (لایه نگری بیروپای کومونیسستی) بابته که ی کرده وه و وتی: "منیان بانگه پښت کردوه بڼ ئیره، پڼیان وتوم لیره وه لامی هه موو پرسیاریک ده درپته وه. میش هه ندی پرسیارم هه یه".

کاک دوغان به وپه پی ساده ییه وه وتی:

— استغفرالله، بانگه‌شهی ئه‌وه‌مان نه‌کردوه که وه‌لامی هه‌موو پرسیارێک بده‌ینه‌وه، به‌لام ئه‌گه‌ر بابەتێک بێت که بیزانین یارمه‌تیتان ده‌ده‌ین.

— به‌رهمه‌زانی هاوڕێمان وتوو: خۆی په‌روه‌ردگار به‌ده‌یه‌نهری بوونه‌وه‌ره، به‌لام زۆرێک له‌ مامۆستاکانمان له‌سه‌ر هه‌مان بیروپا نین. من ته‌ماشای ده‌وروپه‌رم ده‌که‌م. ناتوانم به‌ده‌یه‌نه‌ریکی له‌و شیوه‌یه‌ ببینم. به‌ پای من پێویست به‌وه‌ش ناکات بوونه‌وه‌ر و دونیا خۆی له‌ خۆیه‌وه‌ نه‌خشینه‌دراوه‌و به‌رێوه‌ ده‌چیت، گه‌ران به‌دوای به‌ده‌یه‌نه‌ردا واتایه‌کی نییه‌.

کاک دۆغان ده‌ستی کرد به‌ قسه‌و وتی:

— ئه‌مه‌ په‌یه‌وه‌سته‌ به‌وه‌ی که چۆن ته‌ماشای ده‌که‌یت، هه‌رکه‌سه‌و به‌شیوازێک له‌بوونه‌وه‌ر ده‌پوانی‌ت، به‌لام پێویسته‌ بزانین زانست و قورئان له‌باره‌ی ئه‌م باب‌ه‌ته‌وه‌ چی ده‌ڵێن، چونکه‌ خاوه‌نی وت‌ه‌ له‌م باب‌ه‌ته‌دا ئه‌مانه‌ن.

دیسانه‌وه‌ یه‌کیک له‌ (په‌یامه‌کانی نوور)ی به‌ ده‌سته‌وه‌ گرت‌وه‌.

ده‌ستی کرد به‌ خویندنه‌وه‌ی به‌شیکی کتێبه‌که‌:

"کتێبی بێ نووسه‌ر شتیکی گه‌لیک مه‌حاله‌، به‌ تایبه‌ت کتێبیکی وه‌ک ئه‌مه‌ی که یه‌ک به‌یه‌کی وشه‌کانی کتێبیکی تری به‌خه‌تیکی وردو، له‌ ژێر هه‌موو یه‌کێ له‌ پسته‌کانیدا پارچه‌یه‌ک هه‌نراوه‌ی به‌قه‌له‌میکی باریک تیدا نووسراوه‌یه‌ته‌وه‌..

جا ههروهك نهبوونی نووسەر بۆ كۆتییى ئاوهها كاریكى مهحاله، بههمان جۆروله ههموو مهحالتى مهحالتريش ئهويه كه ئهم گهردوونه داهینهريكى نهبيت بهدىي هينابيت، چونكه ئهم گهردوونه -لهپاستيدا- كۆتییكى ئهوهنده مهزنه كه ههموولاپهپهيهكى چندهها كۆتییى تيدايه، تهنانهت ههمووشهيهكى كۆتییكه بۆ خۆى و، ههمووپيتتيكىشى پارچهيهك هۆنراويه.. ئهوهتا هههتانهها پووى زهوى لاپهپهيهكه له كۆتیهو بزانه چنده كۆتییى زۆرى تيدايه! .. درهخت وشهيهكه، پروانه چنده لاپهپهيه زۆر زهبهندهى تيدا پيز كراوه! .. بهرى درهخت پیتوو.. تۆوهكهيشى نوختهيه! لهم نوختهيهدا پيپست و بهرنامهى كارى درهختيكي زهبهلاح بهپيكيكوپيكي دانراوه!

.... ههروهها وهك ناگونجى خانووى بى وهستا ههبيت. به تاييهت ئهم خانهيهى كه به ناوازهترين ئارايىش و، به قهشهنگترين و سهرسوپهينترين نهخش و نيكار پازينراوتهوه، به تهريزىكى بى وینه بنيات نراوه، به پادهيهك كه ههموويهكى له بهردهكانى ئهم خانهيه هونهرى بنياتنانى ههمووكۆشكهكهى تيدا بهرجهسته بووه...^{١١١}

١- كۆتییى (وتهكان) به زمانى كوردى / م. سهعيدى نورسى / ٧٨-٧٩.

كاك دوغان به هیواشی كتیبه‌كهی داخست و ده‌ستیکرد به
پوونگردنه‌وه و نمونه هیئانه‌وه بۆ پوخته‌ی ئه‌و خالانه‌ی كه باسی
كردن .

- ته‌ماشا ب‌كه‌ن هه‌موو ئیشیک له‌چێوارچێوه‌ی سیستم و
یاسایه‌کی دیاریکراودا به‌پێوه ده‌چیت. هه‌موو جووله‌یه‌ك هیمایه‌كه
بۆ حیکمه‌تیکي بالا. هه‌موو شتیک به‌ پێوانه‌یه‌یه‌کی هه‌ستیار
به‌دیده‌هینریت. هیچ شتیک بی سه‌روبه‌ر نییه هیچ دروستکراویك بی
هووده دروست نه‌کراوه .

ئێوه ده‌پرسن: کێ هه‌موو ئه‌م بوونه‌وه‌ره ناوازان به‌دیده‌هینیت؟
ئه‌م چالاکیانه به‌پێوه ده‌بات، کێ ئه‌ستیره‌کان ده‌سوپێنیته‌وه بی
ئه‌وه‌ی به‌یه‌کیاندا بدات، ئه‌وه‌ی دونیای کردووه‌ته لانکه بۆ
گیانداران، ئه‌وه‌ی پۆزی سات به سات ده‌به‌خشیته ملیاره‌ها
گیانداران، کتیه؟ کتیه ئه‌و به‌دیهینه‌ره‌ی که مرۆڤ له هیلکه‌یه‌کی
پیتراو سپێرمیک که به‌چاو نابینریت ده‌هینیته بوون.

هه‌ندی که‌س ده‌لێن: "سروشته به‌دیوان ده‌هینیت" ... پێویسته
له‌وانه بپرسین که به‌م شیوه‌یه قسه ده‌که‌ن، ئایا سروشت چیه؟ به
کورته‌ترین پێناسه ده‌لێن: "سروشته بریتیه له هه‌موو گیاندار و بی
گیانه‌کان". له‌کاتی‌که‌دا که ده‌لێن سروشت بوونه‌وه‌رانی به‌دیهینه‌وه،
واته ئه‌وه‌ی ناوی به‌خشبووه به بوونه‌وه‌رانی گیاندار و بی گیان،
خۆی خاوه‌نی ژیری و، زانست و، هه‌ست و توانا نییه .

له کاتیځدا نه وه پاستیه کی حاشا هه لنه گره، که بی گیانه کان ناتوانن بق خویان هیچ شتیک بکن؟ له ژووریکدا چه کوشو، بزارو، ته خته دابنن، یه ک ملیون سال چاوه پئی بکن، له و ماوه یه دا نه گره وه ستایه کی خاوه زانست و ژیری نه مانه به کارنه هیئت، ته نانه ت یه ک سی پا دروست نابیت .

پتویسته نه وه ش له وانه بپرسریت که لافی نه وه ئی ددهن گوايه سروشت به دیهینه ر بیت: "کی یاساکانی بوونه وهر و سروشتی داهینا؟" بق وه لامي نه م پرسیاره به ناچاری ده لئین: "سروشت". نه گره پرسیارى دووه میان ئی بکريت: "سروشت بریتیه له چی؟" وه لام ددهنه وه و ده لئین: "بریتیه له بوونه وهر و یاساکانی سروشت".

ئینجا له م بارودوخه دا نه وانه ی که لافی سروشتچیتی ئی ددهن، کاتیک که بانگه شه ی نه وه ده کن گوايه بوونه وهر له خزیه وه به دیهاتووه ده که ونه بارودوخیکی پتکه نیناوییه وه، چونکه به قسه ی نه وان نه وه ی نووسینه که ده نووسیت نووسینه که یو، نه وه ی سی پا دروست ده کات سی پایه، واته به دیهینه رو به دیهینه راو هیچ جیاوازیه کیان نییه .

با واز له نقومبوونی سروشتچیه کان بهینن له زهنگاودا و پوومان به لای پاستیدا وه ربگتړین. به سه رنجه وه ته ماشابکه، سروشتیش نیشانه یه کی سه رسو پهینه ری هونه ره. خوی له نه بوونه وه هیتراره ته

بوونو، به هه زاره ها نه خش پازیتندراوه ته وه که نه خشه سازی به دیهینه ره که ی نیشان ده دات. سروشت، نه وه ی که له سه ره وه ی وینامان کرد له نیو دروستکراوه کاندایابلویه که هاوتای نییه، به زمانی حال هاوارده کات و ده لیت به دیهینه رو نه خشه سازی من خوای پهروه ردگاره که خاوه نی زانستو، ده سه لات و توانای بی کوتایه، نه م پاستییه له ئاههنگی پر ئاوازی بوونه وه ردا بانگه شیه ی بز ده کرت.

هاورپکه مان، ئایدن، به رپه رچی نه م لیکدانه وه جوانه ی کاک دوغانی دایه وه:

- دنیا، نه وه ی پیتی ده لیتن هیللی مه جه په پرن له کومه له نه ستیره. دونیای ئیمه ش سه ر به کومه له نه ستیره ی رپگای مه جه په کانه. هه ر هیللیکی مه جه په به هزی سیستمیکه وه ده سوپته وه. نه و یاسایانه ی کیش کردنی نه مانه به پروه ده بات. به دوا ی یه کدا هاتنی وه رزه کانو، شهو، پۆژ و سیستمی دونیاش به م سیستمی کیش کردنه به پروه ده چیت، واته هه رچونیک بیت نه مانه پتوستان به خوا نییه تا به پروه یان ببات...

کاک دوغان به هیمنی لاپه رکانی کتیه که ی دهستی کرده وه،

وتی:

- با نه و بابه ته ش لیته وه بخوینینه وه.

به هیمنی دهستی خسته سه روشه کان و دهستی کرد به
خویندنه وهی.

"گولۆپی ئەم زهوییه که خۆره، پیکهاتهی جهستهی و
یه کگرتوویه که ی که بۆ خۆر په نجه ریه کی دره وشاوه و نوورانییه.
به لێ، ئە وهی پێی ده لێن کۆمه لهی خۆر، له گه ل زهوییه که ماندا
به یه که وه دوانزده هه ساره ن : بارسته کانی، به قه باره ی گه وره و
بچووک نۆد جۆرا و جۆر و پۆلدارن، به پێی دووری و نزیکیان
له خۆره وه به خیرایی جیاواز ده سوپینه وه، به جو له و
ده ورانه کانیان به بێ لێ تیکچوون به ده وری خۆردا به رده وامن، ئە و
ده سته وازه یه ی پێی ده لێن یاسای کیش کردن و، به ستنه وه یان
له گه ل یاسایه کی خواپییدا، واته هێزی ئە وان بۆ ئیعامه که یان ، له
پێوانه ییکی گه وره دا ده سه لاتی مه زنی په روهر دگار و تاک و ته نهایی
خودا نیشان ده دات، چونکه ئە وه ساره بێ گیانانه ئە و کۆمه له بێ
هه ستنه، سوپانه وه یان له ناو ئە و په پی سیستم و دانایی و
هاوسه نگیدا له شیوه جیاوازه کان و له مه ودا جیاوازه کان و له جو له
جیاوازه کاندایه به بێ پیکدادان، ئە مه سه لمینه ری چ ده سه لات و
داناییه که بۆ ئە م کاره قورس و مه زنه !! ئە گه ر به هینده ی گه ردیک
تیکچوون پوویدات، ئە وا ته قینه وه یه کی وه ها دروست ده کات که
جیهان په رته وازه ده بیّت"

كاك دوغان پاش ئەۋەى ئەم بەشەى خويندەۋە كىتپەكەى
داخست و، دەستى كرد بە پوونكرندنەۋەى بابەتەكە.

هەموومان بەسەرئەۋە گۆيمان بۆ قسەكانى كاك دوغان گرتبوو،
چونكە ئەم بابەتەنە زۆر گرنگ بوون. پتويست بوو لە دەستمان
نەچىت:

لەمەجەپەرەكاندا ۲۰۰ مليون ئەستىرە: هەن كە شاھيدىن لەسەر
دەسەلات و تەنھايى بەدبەيتنەرەكەيان.

خۆرەكەمان يەككە لە ئەستىرەى ناو مەجەپەرەكان، مەجەپەرەى
(درب التبانە) يەككە لە ۱۰۰مليار مەجەپەرەى ناو بۆشايى
ئاسمان، كە تائىستا توانراۋە بژمىردىن. (درب التبانە) لەجۆرى
مەجەپەرەى پىچ خواردوۋە. چەقەكەى شىۋە بازەنەيىيە، لەھەردوو
لاى بازەنەكە كلكدارى پىچ خواردوۋى ئى درىژ دەبىتەۋە.

ئەستوورى چەقەكەى ۱۰ھەزار سالى تىشكىيە، تىرەى
مەجەپەرەكەش ۱۰۰ھەزار سالى تىشكىيە. ئەگەر پۆكىتتىك بەخىرايى
۱۰ھەزار كەم لەكاتژمىرىكدا بىرۋات، لەسەرەتاۋە بۆ كۆتايى
مەجەپەرەكە بە ۱۵مليار ۸۰۰ مليون سال گەشتەكەى تەۋاۋ دەكات.

لەناو ئەم مەجەپەرەيەدا كۆمەللىك ئەستىرە هەن بەناۋى (ئەستىرە
سورەكان و ئەستىرە شىنەكان). ئەستىرە سورەكان زياتر
لەچەقەكەيدا كۆدەبنەۋە، بەھۆى ھەورى چىرۋ گازو ئۆزى ئۆدەۋە

نابینرین، تهنه به هۆی خانه ویتنه کاره باییه کان و فلتهره کانی تیشکی
ژێر سورو تلسکۆبی پادیویی ده توانریت ناشکرا بکریڤ.

سیستمی خۆره که مان له چه قی مه چه پره که وه ۲۶ ههزار سالی
تیشکی دووره، نهو ۲۰۰ ملیار نه سستیره یی که مه چه پره که
ده یگریته خو به به رده وامی له سورانه وه دان، خیرایی نه
سورانه وه یه ش له چه قه وه بو کۆتاییه که ی به رده ره هیواش
ده بیته وه. کۆمه له ی خۆره که مان به خیرایی ۲۸۰ کم/چه رکه یه کدا
به ده وری چه قی مه چه پره که دا ده سوپیته وه. گه شتی نه
سورانه وه یه ش به ۲۵۰ ملیۆن سال ته واده بیته به مهش ده لێن
(سالیکی گهردوونی).

نه مه سیستمیکی یه کجار سه رسوپهینه ره، که نه سستیره یه که هم
به ده وری ته وهره ی خۆیدا ده سوپیته وه و هم به ده وری ناوه ندیکی
تردا به خیرایی و پیک و پیک له گه پاندا یه. ته نانه ت مروف که
خاوه نی کۆمه لیک توانای عه قلی و جه سته یی له هه مان کاتدا دوو
نیشی جیای به ئاسته نگ بو ده کریت. له کاتی کدا پێگای کاکیشانمان
به ملیاره ها نه سستیره ی له خوگرته وه و هه موویان له چوارچه یوه ی
سیستمیکی پیکوپیکدا به پێوه ده چن، بی نه وه ی هیچ هه له و
که موکوپیه که پویدات، هه مو نه و موعجیزه و حسابه ورو
هه ستیارانه جیگای تێپامان و بیرکردنه وه ن.

نکۆلی کردن له م ورده کاری و حسابانه، سه خترة له چاو نکۆلی کردن له هه بوونی دنیا. له هه رگۆشه یه کی دنیا بپروانین بۆمان درده که ویت که به ته رازوویه کی ورد به دیهینراوه و له وپه پی نه ندازه کاری و پیکوپیکیدایه و به ناشکرا نه وه ده گیه نیت که به پیکه وت به دینه هاتوه، به لکو داخواری نه وه یه که ده سترکو به دیهینراوی ته نها یه ک که سی به تواناو دانا بیت.

له ئاسماندا موعجیزه گه لی زۆر ناوازه و سه سوپهینهر پووده ده ن. چاو پێویسته بۆ بینینی ئه و شتانه، زمان پێویسته بۆ خویندنه وه یان، مێشک پێویسته بۆ بیر لیکردنه وه یان. مڕۆڤ هم پێویسته پاشای دنیا بناسیت، هم بزانیته پێواری کوویه و تیبگات له ژێر فره مانێ چ لێپرسینه وه یه کدایه.

به ته وایبوونی بابه ته که، له سه ره تاوه له ئایدنه وه چاوم به سه ر هاو پیکاندا گێڕا، هه موویان له سه رسامی و بی ده نگیه کی قولدا بوون.

ئایدن پرسیا رێکی تری پرسی، که له مێشکی منیشدا ده هات و ده چوو:

- گریمان خودا بوونی هه یه و به دیهینهری ئه م دنیا یه یه، مڕۆڤ ده توانیته له م باره یه وه بگات به چه ند راستیه ک، به لام نه وه ی که مڕۆڤ ناتوانیته به ئاسانی لێی تیبگات زیندوو یونه وه ی دوا ی مردنه.

به بۆچوونی من مرقۇڭك كه پىزى بىت و بوويته خۇل، ناگونجىت
 سەرلەنۇي زىندووبىتەو. سەبارەت بەم بابەتە چى دەلەين؟
 وەلامى ئەم پرسىيارە بۆ ھەموومان گرنگ بوو.
 كاك دۇغان، پىش ئەو ەى بەسەر وەلامى پرسىيارەكەدا تىپەپىت
 چاىى ھىنا. بە گرنگى پىدانىكى زۆر و مىوان دۇستىەو
 پەرداخەكانى لەبەردەماندا دانا و شەكرى بۆ يەك بە يەكمان گرت.
 بەو ھارپىيەمانى وت كه ويستى كارى دابەشكرىنى چاىيەكان
 بگىتە ئەستۇ:

— نەخىر نابىت، ئىوھ مىوانن، پىويستە من خىزمەتى ئىوھ بگەم.
 لەم ماوھىەدا ئەو ھارپىيانەشى جگەرە دەكىشەن دەتوانن
 جگەرەكانىيان داگىرسىنن. ھىچ گىرفتىكى بۆ من نىيە.
 بەلام ھارپىيان وەك ئەو ەى بلىنى جگەرەكىشانىيان دەبىتە بى
 پىزى جگەرەيان نەكىشا.

كه كاتى چاىى خواردنەو تەواوېو، كاك دۇغان سەرلەنۇي
 كىتەبەكەى كىردەو، دەستى كىرد بە خويىندەو ەى بەشەكانى
 پەيوەست بە بابەتەكەو. ئىمەش ھىشتا بە سەرنجەو گۆيمان بۆ
 پاگرتبوو.

ئەو باسەى كه خويىندىەو، بەشىكى كىتىى "وتەكان" بوو
 بەناوى "پەيامى ھەشر" كه پوونكەرەو ەى ژىرانا و مەنتقىيانەى
 زىندووبوونەو ەى پاش مردن بوو.

به‌شیوه‌ی کی زور جوان و ناوازه بابه‌ت‌که‌ی پوونگردبووه‌وه،
باو‌پ بگن یه‌که‌مجار بوو‌ته‌ونده هه‌ست به‌نزیکی بگم له
مردن‌وه، حه‌شرو، به‌هه‌شت و حه‌ه‌نه‌مه‌وه.

به تايبه تي نه و به شهي که له کرتاييدا خويندييه وه.

کاتی ئو به شهی ده خوینده وه ته ماشای نایدنم ده کرد. نایدن
سه ری شوپ کردبو وه بئ زه وی. وه ک ئه وه ی بئ پی پی بیشتر
ئه وابه تانه ی بئ یاس نه کراوه .

کاک دوغان دیسانه وه کتیبه‌کی داخسته وه و دهستی کرد به نهو لیکدانه‌وه‌ی نهو نمونه حوانانه.

گفتوگو کے زور پر ہمہ مدار و کاریگر ہوو۔

بابەتی (زیندوویونه‌ی پاش مردن) ئەوەندە بەسوود و قایلکەر بوو، ئەو ئایدنە‌ی کە زۆر متمانە‌ی بە خۆ‌ی و بیروبۆچوونه‌کان‌ی هه‌بوو، بە‌بێ دهنگی دانیشتبوو. له‌پاستیدا ئەوانە‌ی باس ده‌کران و یوون ده‌کرانه‌وه زۆر سه‌رسوڕه‌ێنه‌ر و ناوازه‌یوون .

منیش یرسیاریکم له کاک دوغان کرد وتم:

- کاکه دوغان، خودا ئیمه‌ی به‌دیه‌تئاوه. ناردوونینی بۆ دونیا.
له‌م دونیایه‌دا چۆن ژیان و قه‌ده‌رمانی نووسیوه، خێر و شه‌پیشی
نووسیوه. ئه‌و کاته ئیمه‌ تاوانمان چیه؟ ئه‌گه‌ر قه‌ده‌ری باش
بنووسینایه به شتی باشه‌وه ژیانمان ده‌برده‌سه‌ر، به‌لام له‌به‌ر
ئهو‌هی خرایه‌ی نووسیوه به شتی خرایه‌وه ژیان ده‌یه‌ینه‌سه‌ر و

ده‌بینه مروّقی خراپه‌کار؟ پاشانیش له‌سه‌ر خراپه‌کردن لی‌مان
 ده‌پرسیته‌وه‌و سزamanan ده‌دات؟ ئایا ئە‌مه‌ دادپه‌روه‌رانه‌یه‌؟
 دیسانه‌وه‌ کاک دۆغان به‌خوین ساردی و به‌هه‌لسوک‌ه‌وته‌ سه‌نگین
 و کامله‌که‌یه‌وه‌ ده‌ستی کرده‌وه‌ به‌ قسه‌کردن. وتی:
 - بابته‌تی قه‌ده‌ر زۆر کات به‌هه‌له‌ باس ده‌کریت یان به‌هه‌له‌
 په‌ونده‌کریته‌وه‌، بۆئه‌وه‌ی بابته‌که‌ به‌ ته‌واوی و په‌وونی باس بکریت،
 پێویسته‌ له‌سه‌ره‌تاوه‌ باسی بکه‌ین.

کاک دۆغان پرسى:

١- بابته‌که‌ که‌مێک دوورودریژه‌، کاتتان چۆنه‌؟
 که‌ ئێمه‌ ئاماژه‌مان به‌ به‌رده‌وام بوون دا، ده‌ستی کرد به‌
 دریژه‌دان به‌ په‌وونکردنه‌وه‌کانی:
 - ئە‌گه‌ر به‌ وردی بیر له‌ بابته‌که‌ بکه‌ینه‌وه‌، ئە‌وا پێویسته‌
 ئاماژه‌ به‌ سێ چه‌مکی گ‌رنگ بکه‌ین: قه‌ده‌ر، قه‌زا، ئیراده‌.
 قه‌ده‌ر، زانستی نووسراوی خ‌وای په‌روه‌ردگاره‌، واته‌ هه‌موو ئە‌و
 کارانه‌ی مروّقه‌ له‌ زانیی دنیا‌دا ئە‌نجامیان ده‌دات له‌ (لوح المحفوظ)‌دا
 نووسراون.
 قه‌زا سه‌ره‌تای هاتنی قه‌ده‌ری نووسراوه‌، واته‌ جێبه‌جێکردنی
 فه‌رمانێکی قه‌ده‌ره‌.
 ئیراده‌ش، توانای هه‌لبژاردنه‌ له‌ مروّقه‌دا.

ده توانين قه دهر بکهين به دوو به شه وه: قه دهری خوځنه ويستو،
 قه دهری خوځويست. له قه دهری خوځنه ويستدا ئيمه هيچ
 کاريگريه کمان نيبه، ته او له دهره وهی ويستمانه وه نووسراوه؛
 وهک شويني له دايک بوونمان، دايکمان، باوکمان، شيوه مان، خوځمان
 ناتوانين بريار له سر نه مانه بدهين، له هه مان کاتدا له بهرامبر نه م
 جوړه قه دهره به پرسيار نين. دووهم به شی قه دهریش به ستراره به
 ويست و توانای خوځمانه وه؛ ئيمه بريار بوچی ددهين و چی ده کهين
 خوای په روگردگار به زانستی نه زهلی زانیویتی، به و شيوه به
 نرخاندوويه تی.

خوای په روگردگار به زانستی نه زهلی زانستی به پووداوه کانی
 داهاتو هه بووه و تۆمارکراون. نه مهش نامۆ نيه، چونکه خوای
 په روگردگار کاتی به ديهيتاوه و، زاناو ناگاداره به هه موو ساته کانی.
 زانستی بيسنووړو ناکوتای خوای گه وړه، کات و شويتيشی
 گرتووه ته وه. دوينی و نه مړی و سبهيني بۆ ئيمه يه. ئيمه له سنووری
 کاتدا ده ژين، چونکه خوځشمان وه کو کات و هه موو به ديهيتراویکی
 ديکه به نده و به ديهيتراوی خوای گه وړهين و خاوه نی زانستیکي
 شاراوهی داهاتوش نين. به ديهيتنه ریش هه رگيز له به ديهيتراوه که ی
 ناچیت. نه وه نه وپه پی نه فاميبه که به کيک بلایت من داهاتو نازانم،
 که واته خوداش نايزانیت؟

بابه ته کانی دهوله مەندی و ههزاری، جوانی و ناشیرینی،
 له شساغی و نهخۆشی، هه موویان قهدهری خۆنه ویستن. زۆرجار
 خه لکی به بی بیرکردنه وه ئه م جیاوازیانه به سته م له قه له م ده ده ن، له
 کاتیکدا سته م پێشیلکردنی مافیکه، به نده ش هیچ مافیکی به سه ر
 خوداوه نییه. خوا ی گه ره به به زه یی و په حمه تی خۆی چه نده ها
 نیعمه تی جۆراوجۆری پێ به خشیوین بۆ ئه وه ی سوپاسگوزاریین
 له سه ر ئه و نیعمه تانه و، که کۆمه لێک نیعمه تیشی پێ نه به خشیوین بۆ
 ئه وه نیه که حه ز له یاخی بوون بکه ی ن، به لکو بۆ ئه وه یه که
 ئارامگیرین و له سه ر ئه وه ش پاداشتمان بداته وه. که موکوپییه کان بۆ
 تاقیکردنه وه ی به نده یه. ئه گه ر دنیا بشو به ی نین به هۆ لێکی
 تاقیکردنه وه، که موکوپییه کان یه کێکه له پرس یاره کانی
 تاقیکردنه وه که. ئایا به نده یاخی ده بی ت، یا خود سوپاسگوزاری
 له سه ر ئه و نیعمه تانه ده کات که پێی به خشراون و، ئارام ده گریت
 له به رامبه ر بێ به شبوونی له کۆمه لێک نیعمه ت. با بیر له بازرگانیکی
 ده وله مه ند بکه ی نه وه؛ ته نها له به ر به زه یی ده یه ویت چاکه له گه ل دوو
 هه ژاردا بکات که دینه دوکانه که یه وه. کراس و پانتۆ لێک به یه کێکیان
 ده به خشی ت، کراس و پانتۆ ل و چاکه تی کیش پێشکه ش به ی
 دیکه یان ده کات. ئایا ئه و پیاوه ی که ته نها کراس و پانتۆ له که ی
 وه رگرتوه ده توانیت به بازرگانه که بلی ت تۆ سته م له من کرد،
 زیاتر به پیاوه که ی دیکه به خشی؟ ئه گه ر بلی ت ئایا ئه م قسه یه ی

نابېته بې پېژنې؟ نېمې مړوښ لېم هه ژارانه ده چين. خوای
 په روه ردگار له گه نجينه نه پړاوه نېمه ته کانمان پې ده به خشيت.
 لاشه مان، ميشکمان، خه يالمان، نه وه وايه هلي ده مژين، نه وه
 ناوه ده يخوښه وه، نه وه خوراكي ده يخوښ خوای په روه ردگار
 به ديهيتان. نه گهر نه وه که سانه بې به شکارون له ژماره يه که نېمه ته
 نارام بگرن، نه وه نېمه تانېکي هه تاهه تايي به ده سته دهين. دونه
 بریتيه له تاقيردنه وه يه کی کورت... نه گهر نه وه به نده يه نېمه ته
 که می پې به خشراوه، بې نه ده بې بکات و بلت سته م ليکراوه نه وه
 ده چته پړنې ياخيوانه وه، له نه جامدا سزا ده دريت، چونکه له
 بنه مادا نه رکه که نه وه يه که سوپاسگوزار بېت له سر نه وه
 نېمه تانه ي پې به خشراون. خوای گهره له هه موو نيشنکيدا
 دادپه روه ره، هه رگيز سته م ناکات. پيوسته لېم گوشه يه وه
 ته ماشاي به لاو نارپه حه تيه کانينش بکريت؛ به لاو نارپه حه تي يان
 نه نجامي تاوانیکه که نه نجامان داوه يا خود به ره می
 تاقيردنه وه يه. نه وه که سه ي مالي ده سوتينريت، پيش نه وه ي بلي
 نه وه له چاره م نووسراوه، ته نانه نه گهر هوکارنک نه بېت که
 بيزانيت، با هيشتا له خویدا بو تاوانه که بگه پيت. په ننگه دلي
 که سيکی شکاند بېت! نه وه ي مالي ده سوتينيت تاوانیکي
 نه نجامداوه، به لام قه ده ري خودايي دادپه روه رانه يه.

ئايا قەدەر دەگۆرپت؟ ئەلقەيەكى زنجیرەى پرسىيارەكانىش
 ئەمەيە. بىنيومە كاتىك كەسىك كارىك دەكات بە وازەيتانى لە
 ناكاوى لەو كارەو دەستكردن بە ئەنجامدانى كارىكى تر، وتوويەتى
 ئەو تا قەدەرم گۆرپى. لە ھەر جارنىكىدا پىكەنيوم و وتوومە كە:
 تۆ قەدەرت ناگۆرپت ئەو كارە دەگۆرپت كە كردووتە. وەك بەلەمىك
 وايت كە لە ئۇقيانوسى قەدەردا سەر ئاو كە وتوويت. ئەو كەسەى كە
 سەرەتا نووسەرە ئەگەر دواى ماوەيەك دەست بكات بە گۆرانى وتن
 ئەوا قەدەرى ناگۆرپت. تىدەگەين كە لە قەدەريدا پىشتەر نووسىن
 ھەيە، پاشانىش بلىت ئەو تا قەدەرم دەگۆرپم و گۆرانى دەلیم.
 كارەكان لە خۆى دەگۆرپت، بەلام نە وشەيەك لە قەدەر
 دەسپىتەو، نە وشەيەكى نوپىش دەنووسىت. ئەو ەى بە گۆرپنى
 شوپنى ئاوينەيەك، دارىك نیشان بدات، ناتوانىت شوپنى دارەكەش
 بگۆرپت.

خواى پەرەردگار ھەرەك چۆن خىرو باشىى و جوانىى
 بەدەيتاوە، لەھەمان كاتدا شەپو خراپىشى بەدەيتاوە. خەلكانىك
 ھەن دەلین: "بۆچى خودا شەپى بەدەيتاوە؟" گوايە بەلايانەو
 سەيرە كە خودا شەپ بەدەيتىت. با خىرا پەرسىن: ئەگەر خوداى
 پەرەردگار بەدەيتەيت، كى بەدەيتەيت؟

بەدەيتان تايبەتە بە خواى پەرەردگارەو و كارەكەشى
 لىكچوو، يارەتیدەرو، ھاوتای نىيە. ئەمە پوويەكى ئەم بابەتە.

له لایه کی دیکه شه وه نه گهر خوای په روه ردگار به ته نها خیری به دیه یتنایه، شه پ بوونی نه ده بوو، نه و کاته تا قیکردنه وه ش و اتایه کی نه ده ما. که وتنه ناو حرام و، تاوان کردن و، نکولی کردن پوویان نه ده داو، هه موو که سی به ناچاری وه فریشته ده بوو. هه لبت نه مه خواستی خوای په روه ردگارمان نییه، خوای گه وره ویست و ئیراده ی به مړوؤ به خشیوه. نه و ده خوازیت ئاراسته ی بکات بؤ خیر. به م هؤیه وه خواست چی هه لبریزیت نه وه به دیده هینیت، بؤ نمونه به پی بؤ مزگوت ده پوین، هه روه ها بؤ مه یخانه ش. یه که میان خیره، دووه میان خراپه یه. خوای په روه ردگار به پی خواستی به نده که ی به دیده هینیت. نه گهر نه و پتیانه ی به ره و مه یخانه ئاراسته ده کرین بیرانایه و، نه و چاوانه ی که مه یلیان بؤ حرامه کویر بوونایه و، نه وانه ی په رستش نه نجام ناده ن تووشی نه خوشیبه کی دیاری کړاو بوونایه، نه و ویست و ئیراده ی به نده مانایه کی نه ده ما. له و بارودوخه دا بؤ جیاکردنه وه ی چاکه کان له خراپه کان، خوای گه وره له ته ک چاکه دا خراپه شی به دیه یتناوه.

هیچ شتیک ناتوانیت وه کو باوه پو متمان به به دیه یتنری بوونه وهر زه وق و شه وق به مړوؤ ببه خشیئت.

پاش قسه کانی سه باره ت به قه در، ئایدن دوویاره خو ی هاویشه وه مه یدان، وتی:

— ده توانم بلیم بابه ته کانت به سود بوون بؤ من.

کات زۆر درهنگه، به لام دهمه ویت سه بارهت به (پۆج) پرسیار بکه، که به چاو نابینریت و به دهست ناگیریت، بابه تیکه که زانستیش شتیکی له باره وه نه وتوه.

ئایا پۆج بوونی ههیه؟ هه موو گیاندارێک خاوه نی پۆجه؟ نه و که سهی دهمریت دووباره پۆجی دهکرتیه وه به بهردا یان دهچیته لاشهیهکی تره وه؟ ده ریاره ی نه و بابه تهش نه ندیشه و گومانمان ههیه.

ئه م پرسیاره ی له جیگای خۆیدا کرد. زۆر پتوێستمان به مهش هه بوو. له و باوه په دام که نه و وه لامه ی دهیداته وه دیسان ئیمه دلخۆش دهکات، ته می نه و گومانه شمان ده په ویته وه.

کاک دۆغان دیسان به دهنگیکی ئارامه وه دهستی کرد به وه لامدانه وه:

— مڕۆڤ پۆجی ههیه. بوونی پۆج به لگه ی زۆری له سه ره.

مڕۆڤ به پۆج و جهسته وه هاتۆته گۆرپه پانه که وه. پۆج بوونیکی شاراو هیه، واته له گه ل نه وه شدا که ده زانین بوونی ههیه، نازانین ماهیه تی چۆنه. نه وه تا خوای گه و ره له قورئاندا به پیغه مبه ری فهرمو وه: ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا﴾ (الإسراء: ۸۵).

واته: "پرسیارت لێ ده که ن سه بارهت به پۆج. پێیان بلی: پۆج له و مه خلوقانه یه که به نه مرو فه رمانی خوای گه و ره په یدابوون و، هه ر

خودا خۆی ده زانیت چیه، ئیوه ئه ندازه یه کی که نه بیت زانیاریتان
 پی نه دراوه " که نه مهش ئاماژه به بۆ هه بوونی پۆخ و شاراوهیی پۆخ.
 واته پۆخ زیندووه خواوهنی ههسته، نوورانییه، لاشه یه کی
 پاسته قینه ی هیه، به توانایه، خه یالێک نییه و، پاستیه، توانای
 ته وای که سببیه تی هیه. هه رچی یاسا و فره مانیشیه تی له
 جهسته دا جیاوازییه کانی ئاشکرایه. له بهر نه وه ی لاشه له جیهانی
 مادییدا یه. پۆخیش پاسته وخۆ له ژێر فره مانێ خوای
 پهروه ردگار دایه. سه رنج بدهن به دیهتێنان و فره مانیشی له خوای
 پهروه ردگار وه یه ئایه تی (ئه عراف: ۵۴)، ئیشاره ت ده دات بۆ
 سه رچاوه ی جیاوازی جهسته و پۆخ.

"لاشه نیشتمانی پۆحه. له م نیشتمانه دا پادشای پۆخ
 فره مان په وایی ده کات. پۆخ هه موو ئه ندام و هه سته کان
 به کار ده هێنیت. بۆ نمونه چا و ئه ندامیکه که پۆخ به و په نجه ره یه
 سه یری ئه م جیهانه ده کات". (وته کان)

پۆخ له مۆفدا خواوهنی ژیا ن و هه سته. پیش ئه وه ی بێته ناو
 لاشه وه له جیهانی پۆحه کاندایا وه پێ ده کات. پاش ئه وه ی جهسته
 پۆخی به به ردا کرا هه موو کارێکی به لاشه ده کات. به درێژایی
 ته مه نی دنیا له لاشه دا ده ست به سه ره. له ساته وه ختی مردندا له
 زیندانی لاشه پزگاری ده بێت، لاشه وه ک جلی پۆخ نییه، جۆره
 مالێکه. پاش مردن پتو یستی به هیه هۆکارێکی هه سته بینین،

بیستن، تیگه‌یشتن، زانین، هست کردن ناییت. پۆحه‌کان تا پۆژی
 دوابی له جیهانی به‌رزه‌خدا چاوه‌پۆ ده‌که‌ن. پۆح له کاتی ئه‌و
 چاوه‌پوانییه‌دا یان له به‌خته‌وه‌رییدا ده‌ژی یاخود سزای گۆپ
 ده‌چێژێت. هه‌روه‌ك پێغه‌مبه‌ر ﷺ فه‌رموویه‌تی: (گۆپ یان باخچه‌یه‌كه
 له باخچه‌كانی به‌هه‌شت، یاخود چالاویه‌كه له چالاویه‌كانی
 جه‌هنه‌م). به‌ دلنیاویه‌وه پۆژی دوابی له مه‌حه‌شه‌ردا پۆح دیسانه‌وه
 ده‌گه‌پێته‌وه بۆ ئه‌و لاشه‌یه‌ی كه تیایدا به‌دیپێنرابوو، مڕۆڤ له‌و دادگا
 گه‌وره‌یه‌دا لیپرسینه‌وه‌ی له‌گه‌ڵ ده‌كرێت له‌سه‌ر ئه‌و كارانه‌ی له
 دنیادا ئه‌نجامی داون.

نوحسانی هاو‌پێمان هاته‌ نێو ئه‌م گفتوگۆ شیرینه‌وه. وتی:

- بابه‌تێك هه‌یه‌ كه ده‌لێن: پۆح بانگ ده‌كرێت. ئایا پۆحی مڕۆڤ
 به‌ بانگ كردن دیت؟.

كاك دۆغان له‌م پوانگه‌یه‌وه به‌رده‌وامی به‌ په‌وونكردنه‌وه‌كه‌ی دا:
 ئه‌وانه‌ی خه‌ریك به‌ بانگ كردنی پۆحه‌وه، بۆ دانانی په‌یوه‌ندی
 له‌گه‌ڵ پۆحی مردوه‌كاندا، له‌و جۆره‌ بانگ كردنه‌دا باوه‌پ به‌ وه‌لامی
 ئه‌و پرسیارانه‌ ده‌که‌ن كه به‌ حساب پۆحه‌كه‌ وه‌لامیان ده‌داته‌وه.

هه‌رچه‌نده‌ دانیشتنه‌كانی بانگ‌كردنی پۆحه‌كان بۆ مه‌رامی
 جۆربه‌جۆر به‌كارده‌هێنرێت، به‌لام راستیه‌كه‌ی ئه‌وه‌یه‌ كه ئه‌گه‌ر ئه‌و
 پۆحه‌ی كه بانگ ده‌كرێت پۆحی مڕۆڤی كافر یان تاوانكار بێت ئه‌وا
 نایه‌ت، چونكه‌ ئه‌و له‌به‌ر ئه‌و كرده‌وه‌ هه‌لانه‌ی له‌ژیانی دنیادا

نه نجاميداون، خه ريكي چه شتنی سزای قورسی ناو گرځه. نازاد نييه
 تا بچيت بؤ هر جیگایه که ناره زوی ده کات. وه که له دنیادا هیچ
 بوونه وړیک بئی سه روبه ر نییه، پوچه کانیش بئی سه روبه ر نین. خو
 نه گهر نه و پوچه ی که بانگ ده کریت پوچی که سینک بیت که له
 دنیادا کرده و هی خیری کرد بیت و په زامه ندی خوی په روه ردگارو
 به خته و هری هه تا هه تایی به ده سته پنا بیت و، له جیهانی مه له کوتدا
 ژيانیکی به هشت ناسا ژیا بیت نه و دیسان نایه. نه م پوچانه که له
 ژيانی دنیادا له گه مه قیزه ونه کانی شه یان دووریون و، تامی
 به خته و هرییان له و دنیا چه شتوه، نه و به دوون له و هی بینه ناو
 جه لسه ی بانگ کردنی پوچه کان و بینه گه مه ی ده ستیان. به
 تاییه تیش نه م پوچانه ی که خوری جیهانی مرقایه تین، نه وانه ی له
 پله ی پیغه مبه ره کان یان له گه ل نه واندا به ته بایی بلندیان به ده ست
 هینا بیت و سه ربه نه و لیاکان بن هیچ گونجاو نییه ؟

محمه د هر سه باره ت به م بابه ته پرسیاریکی دیکه شی پرسی

وتی:

- نایا دانانی دیدار و به کتر بینین له گه ل پوچه کانداندا گونجاوه ؟

په یوه ست به مهش هندی قسه ده بیستین.

کاک دوغان وه لامیکی کورتی بؤ نه مهش دایه وه :

- دیدار له گه ل پوچه کانداندا گونجاوه. نه ویش له پتگیای نیمان و

په رستش له پله کانی واتاییدا، نه و وه لیانه ی به رزده بڼه وه له گه ل

پۆخە پیرۆزه کاندای گف تو گۆ ده که نو، وانه وهرده گرن. نه گهر نه مه
 ده برپینیش بیت نه و له گهل نه وانه ی پۆخه کان بانگ ده که ن
 جیاوازن. نه وانه دووین له تاوانی بانگ کردنی پۆخه پیرۆزه کان. به
 پیچه وانه وه پۆخه پیرۆزه کان به بهرزبونه وه یان له گهل گیان
 له دهستانیان ده چنه بهردهم نه و پۆخانه ی کلچیان کردوه بۆ
 بهرزخ. نه و پۆخانه ی سه ریه پیغه مبه ران، پیاوچاکان،
 موته کییه کان، دونیا ده گهرین، داخواییه کانی ته مه سول ده که ن،
 بهرچاو ده که ون، جار جار یارمه تی نه وانه ده دان که پیوستان به
 یارمه تییه، به ره که ت دابهش ده که ن به سه ر نه وانه ی ده یان بینن و
 شایسته بن. هه موو نه مانه به ئیزنی خوای په ره رده گار ده بن.
 بانگه یشت کردنی نه و پۆخه پیرۆزه بۆ میزه کانی ئاماده خواری
 پۆخه کان چه نده په وشتیکی جیاوازه، پیوستان بهر بکریته وه!
 نه وانه ی ده یانه ویته له گهل پۆخه کاندای په یوه ندی بنیات بنین،
 پیوستان وه کو نه ستیره ی یه که به یه کی وه لیتی ئیمامی په بانی،
 مه ولانه جه لاله ددین، جه لاله ددینی سوپوتی و محیددینی عه ره بی
 واین. بیجگه له مانه گالته چیتیه.

ئیحسانی هاو پیمان له م به شه ی گف تو گۆ که دا به ده سته وتنی
 بۆشاییه کی بچووک هه لی له ده ست نه داو پرسى: "ئایا جنۆکه ش
 هه ن؟"

كاك دوغان وه لامي نه م بابه ته شی دایه وه:

— جنۆكه به ديه پتروای خوای گه وړه ن، جيهان نكی ناديارو په نهانن
له نيمه، به چاوی سر نابینرین. هه روهك له قورناني پيرۆزدا ئاماژه ی
پيکراوه جنۆكه له بلنيسی ئاگر دروستکراوه. له قورناني پيرۆزدا
نايه تي زؤر باس له جنۆكه دهكات، به تاييه تي سوره تي (الجن)
تاييه ت کراوه به وانه وه. توانا و زیره کيان له گه ل هی مروفه کان
له يهك ده چيټ، هه ندی تاييه تمه ندی تريشيان هه يه. له دونيادا وهك
چؤن مروفه کان تاقیده کرينه وه به هه مان شيؤه جنۆكه کانیش له
تاقیکردنه وه دان. بيچگه له ئيبيليسي نه فرين ليکراوو دارو دهسته که ی
که به هؤی مل نه دانی بؤ فه رماني خوای گه وړه له به هه شت
وه ده رنراو، بؤ هه تا هه تايه له په حمه تي خوا بي به ش کرا.

قورناني پيرۆزیش کتیبی ئه وانيشه، پيغه مبه ري ئازيزمان ﷺ
فه رماني ئه وه ی پيکراوه که مروفه کان و جنۆكه کانیش ئاگادار
بکاته وه. له سوره تي (الجن) دا ئاماژه به وه کراوه که کؤمه ليک
جنۆكه گوښيان له قورناني خویندنی پيغه مبه ري ئازيزمان ﷺ ده بيت و
ئيمان ده هيتن. جنۆکه ی کافر و تاوانکاریش هه ن که ناوی شه يتان
له مان نراوه. باوکی ئه مانه ش ئيبيليسه. به هؤی ئه وه ی که کرپووشی
پيژنی بؤ حه زره تي ئاده م نه بریدو له خوای په روه ردگار ياخی بوو،
بوو به دوژمن. کاره که ی ئه وه يه که تیده کؤشيت بؤ گومراکردنی
مروفه کان و جنۆکه به باوه پرداره کانی هاوپه گه زی. جنۆکه
شه يتانيه کانو، مروفه شه يتان ئاساکان ده ست له ناو ده ست کار

دەكەن و لە ھەموو كارێكدا یارمەتی یەكتر دەدەن و، پاوێژ بە یەكتر دەكەن.

زەکی ھاوڕێشمان پرسیاریکی سەبارەت بە جۆرەکانی جنۆکە و تاییبەتەندیەکانیان کرد.

دیسانەو ەكاك دۆغان بەباشی وەلامی ئەو پرسیارەشی دایەو و وتی:

- لە سەرچاو ەباو ەپ پێکراو ەکاندا ەاتوو ە کە جنۆکەکانیش وەك گیانلەبەرەن جۆراو جۆرن. ناوی عفریت نراو ە لە دڕندەکان، نشینگە ی ئەمانە لە ژێر زەویدا یە. جنۆکەکان لە ەندی سیفەتدا لە مۆرفەکان دەچن و، لە ەندی لایەنیشەو زۆر جیاوازن. جنۆکەکان تەمەن درێژن، دەتوانن بە چەند شیوەیەك خۆیان نمایش بکەن. توانای لاسایی کردنەویان زۆر ە. ەندی لە زانایان دەلێن: جنۆکەکان نێرەو مێیەیان ە یە. بەشیکی دیکە ی زانایان دەلێن: جنۆکەکان خاوەنی پەگەزنین، بە کۆمەڵ دەژین. جنۆکە موسوڵمانەکان کاتی درێژە دەدەن بە ژیا نی پەرستش و تاعەتیان، کافرەکان (شەیتان) لە نزیکیان نامێننەو ە.

ەندی کەس پێیان وایە لە دانیشتنەکانی (ئامادەخواری پۆحدا) لەبری پۆحی مردوو شەیتانەکان بانگ دەکەن، لەبەرئەو ی تواناو دەسەلاتی تاییبەتیان ە یە.

له کاتیکدا شه و بۆچوونانه هیچ بنه مایه کی پاستیان نیه،
جنۆکه کان هیچ ده سه لاتیکیان به سه ر جیهانی مرقفه کاندایه، ته نها
توانای شه یتانیش وهك له قورئاندا ئاماژه ی پیکراوه بریتیه له
دروستکردنی وه سه وه سه بۆ مرقفه.

ئایدن به پرسیاریکی گرنگ بردینی وه سه ر بنچینه ی باسه که:
- لای ئیمه کاهینه کان هه بوون. ده لێن ئه مانه له گه ل جنۆکه کاندایه
به یه که وه بوون وه هندی جار ئیشیان پێ کردوون. ئایا ئه مه
گونجاوه؟

- نه گه ر بلێن مێژووی په یوه ندی له گه ل جنۆکه کاندایه، به
هینده ی مێژووی مرقفایه تی کونه، شه و نابێته زیاده په وی. له
پا بردوودا ئه م جۆره که سانه پێیان ده و ترا کاهین یا خود ساحر .
کاهینه کان و ساحیره کان، له گه ل یهك جنۆکه یان چه ند جنۆکه یه کدا
په یوه ندی یان داده نا. هه والیان لێ یانه وه وه رده گرت، شه وه ی لێ یانه وه
فیر ده بوون بۆ که سه کانی تریان باس ده کرده وه. جنۆکه کان هه ر به
هینانی هه واله کانی پا بردو نه ده وه ستان، هه ندیکیان ده چوونه
ئاسمان و، بۆ وه رگرتنی زانیاری ده رباره ی داهاتو به دزییه وه
گوێیان له فریشته کان پا ده گرت، له پێگای شه و کاهینه ی که
په یوه ندی له گه ل جنۆکه کاندایه دانابوو شه و زانیاری یانه یان ده گواسته وه
بۆ مرقفه کان. له سه رده می ئاردنی قورئاندا بۆ پێغه مبه ری ئازیزمان
پێگا کانی ئاسمان داخران. به و شیوه یه پێ له زیان گه یاندن به

پاستی وه حی گیرا. له قورئانی پیروژدا ئاماژە بەو کراوه که چه‌ندین فریشته کاریان ئه‌وه‌یه نه‌یزه‌که‌کان ده‌گرنه‌ ئه‌و شه‌یتانه‌ی ده‌یان‌ه‌وێت بۆ گوێگرتن له‌ فریشته‌کان بچنه‌ ئاسمان. ئیستا ئه‌وه‌یشی که (بانگه‌یشتکارانی پۆج) ده‌یکه‌ن جیاوازی نییه‌ له‌وه‌ی که‌ کاهینه‌کان ده‌یان کرد. ته‌نها ئه‌وه‌ نه‌بی که، زۆریه‌ی کاهینه‌کان ئه‌و زانسته‌ی هه‌یان بوو هی ئه‌و جنۆکه‌یه‌ بوو که‌ په‌یوه‌ندیان له‌گه‌ڵ دانا‌بوو. ئه‌وانه‌ی بانگه‌شه‌ی بانگکردنی پۆحه‌کان ده‌که‌ن له‌مانه‌ به‌ ئاگا نین. به‌م که‌موکۆپیه‌وه، ترسی بارودۆخیان زیاتریش ده‌گوازنه‌وه. ده‌لێن سوود له‌ پۆحه‌کان وه‌رده‌گیرن، به‌لام ئه‌وه‌ی ده‌لالی بکات به‌ وته‌ پرپووچه‌کانی شه‌یتانه‌وه، ئه‌وه‌ به‌ هینده‌ی بوونی پێکه‌نیناوی باری ساحیره‌ هاوسه‌رده‌مه‌کان ناسۆره‌.

شه‌یتان ناتوانی‌ت له‌ خه‌ونه‌ پاسته‌کاندا خۆی بخاته‌ سه‌ر شیوه‌ی پێغه‌مبه‌ری ئارزیمان، به‌لام له‌ دانیشتنی ئاماده‌خوازی پۆحه‌کاندا ده‌توانی‌ت ناوی ئه‌و به‌کاربه‌ی‌نی‌ت و خۆی به‌ پێغه‌مبه‌ر بناسی‌نی‌ت. هه‌رچه‌نده‌ ئه‌م جۆره‌ کارانه‌ بنه‌مایه‌کیان نیه‌، به‌لام هه‌ندی جار کاریگه‌ری سلبیان هه‌یه‌ له‌سه‌ر ئه‌و می‌شکه‌ سادانه‌ی که‌ له‌ ده‌وری ئه‌و که‌سانه‌ کۆده‌بنه‌وه‌.

ئه‌وه‌هه‌والانه‌ی که‌ له‌و جۆره‌ دانیشتنانه‌دا ده‌درێن په‌نگه‌ هه‌ندیکی پاست بن سه‌باره‌ت به‌ پابردوو، به‌لام سه‌باره‌ت به‌ داماتوو هه‌رگیز پاست نین! چونکه‌ داماتوو غه‌یبه‌. له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا که‌

غەببە، تەنھا بە ئىزنى خىۋاي پەرۋەردىگار كەسە پۈكۈپنە
مەزىنەكانى ئىسلام دەتوانن پېشېبىنى ھەندىكى بىكەن. ھەرچى
شەيتانىشە، لەگەل ھەۋالىكى راستى پابردودا نەۋەد درۆ و
دەلەسەش ھەلدەبەستىت، تا دەگات بە مەبەستەكى.

ئايدىن سەبارەت بە بابەتتىكى دىكە پرسىياري كىرد كە مەۋقە لە
ژيانى پۇژانەدا بىرى لى ناكاتەۋە ئەۋىش بابەتى تەناسخ بوو ... واتە
پۇخسى كەسىكى مردوو بچىتە لاشەيەكى ترەۋە و، دووبارە
بگەپتەۋە بۆ ژيان.

كاك دۇغان بەۋپەپى خۇشحالپەۋە ۋەلامى ئەم پرسىيارەشى
داپەۋە:

— لە راستىدا ئەم بىرۆكەپە نۆر كۆنە. سەرەتاكەي دەگەپتەۋە
بۆ ھىندى و مىصرىيە كۆنەكان. مۇمىيا كىردنى لاشەي فىرەۋنەكانى
مىصرو، ئاشتىنىشيان بەيەكەۋە لەگەل كەل و پەلەكانىاندا بەھۆي
ئەۋ باۋەپە پېۋپوچەۋەپە كە گۋايە پۇخ پاش ئەۋەي چۈۋە ناۋ لاشە
جىاۋازەكانەۋە دووبارە دىتەۋە بۆ لاشە كۆنەكەي، فىرەۋنىش
ھەلدەستىت و ئەۋ كەل و پەلەنە بەكار دەھىتت كە لە تەنىشتى
نېژراۋن! بەلام لە راستىدا پۇخەكان ھەرگىز بەپىگاي (تەناسخ) لە
لاشەيەكەۋە ناچنە لاشەيەكى تر، ئەم بىرۆكەپە بۆ بىنەمايە و
دەماۋدەم گۋاستراۋەتەۋە تا ئەمەق.

له قورئانی پیرۆزو فرموده کانی پیغه مبهردا زۆر به پوونی
 ئاماژه به وه کراوه که مۆڤ له ژیانی دنیادا تاقیده کریته وه، پاش
 مردنیش پۆهی مۆڤ له جیهانی بهرزه خدا چاوه پوانی پۆژی دواپی
 ده کات که لیپرسینه وه له گهڵ مۆڤه کاندای ده کریت و سه ره نجام
 به پیی کرده وه کانی به ره و به ههشت یان دۆزه خ ده بریت. هه لیهت
 له سه ره تادا ژماره ی مۆڤه کان له سه ره زه وی زۆر که م بووه. هه ره ک
 په یامه ئاسمانیه کان و زانسته مۆپی یه کانیش ئاماژه یان به م
 پاستیه کردوه. جا نه گهر کۆچکردنی پۆحه کان له لاشه یه کی
 کۆنه وه بۆ لاشه یه کی تازه په سه ند بکریت، نه و نه مۆڤ پیویست بوو
 ملیاران مۆڤ بی پۆج بوونایه، چونکه ژماره ی مۆڤ له دنیادا له چاو
 سه ده کانی پیشتر چه نده ها جار زیادی کردوه.

دوینا شاتۆی تاقیکردنه وه یه، له لایه ک پیغه مبه ره کان و، کتیه
 ئاسمانیه کان و فریشته کان هه ن، له لاکه ی دیکه شه ی تانه کان و،
 بی باوه پان که له ئیمپراتۆریه تی شه ی تاندا سه ربازی ده کن هه ن.
 له م لایه یاندا نه و که سانه ی به هۆی ئیمان و په رستشه وه، له و
 ته مه نه کورته دا ئاسووده یی هه تا هه تای به ده سته ده یتن
 به خته وه رن، له لاکه ی دیکه نه وانه ی به هۆی یاخی بوون و کوفره وه
 به ره و سزای هه میشه یی هه نگا و به هه نگا و نزیک ده بنه وه.
 هه ریه که یان ئا پاستیه کی پیچه وانه یان هه یه.

ئەم گەفتۇگۈيە زۆر بەسوود بوو بەجۆرىك نەمان دەويست وازى
 لىبھېتىن، كۆتا پرسىياري ئەم گەفتۇگۈيە من پرسىم:
 - لە ھەرىمەكەمان بابەتېك ھەيە پىيى دەلېن جادوو. بەشىكى
 خەلكى گرنىگىيەكى زۆر بۆ ئەم بابەتە نىشان دەدەن، تەنانتە
 ھەندى لە مۇقە ھاقدەكان دەيانەوېت لە پىنگاي جادوۋەو ھاۋاتە
 خراپەكانيان بھېتنە دى. جادوو چىيە؟ ئايا شتىكى لەو جۆرە ھەيە؟
 كاك دۇغان كاتى لە لايەك خزمەتى دەكرىدىن بە ھېنانى سىنىيە
 ميوەو، لە لايەكىش بە گرنىگىيەو گۈيى لە پرسىيارەكە دەگرت
 وتى:

- با گرنىكى بەو بابەتەش بدەين، سەبارەت بەو بابەتە
 سەلمىتراۋى گرنىگ ھەن.

ئىمەش لە لايەك ميوەمان دەخواردو، لە لايەكىش گۈيمان بۆ
 پوونكرىدەوكانى كاك دۇغان دەگرت.

- جادوو زۆر بەشى ھەيە. جۆرىكى بەخىرايى دەست و بە
 ئامپىرەكانى فېل كىردن دەكرىت. ئەو تەماشاكارى ھۆكارەكەي
 نازانېت بە بىنىنى ئەنجامەكە ھەلدەخەلەتېت و شەيداي دەبېت.

ھۆكارى پاستى جادوو زياتر شاراوەيە. دۆزىنەو و ئاشكرابوونى
 كېشەيە. بە گشتى لە جنۇكەكان و شەيتانەكانەو ۋەردەگىرىن. لەم
 جۆردا شىۋازە جۆراو جۆرەكانى جادوو و نوشتە بەكاردەھىترىن.
 ئەوانەي ئەم كارە دەكەن بوونەتە دىلى شەيتان. بەرامبەر بەمە

شه‌یتانه‌کان یارمه‌تیا ن ده‌دهن. کاره‌کانیا ن مایه‌ی فیتنه‌نانه‌وه
خراپه‌کارییه. تۆوی پق و قین له‌ناو دله‌کاندا ده‌پوینن و، هه‌ول
ده‌دهن په‌یوه‌ندی نیوان تاکه‌کانی کومه‌لگا تیک بدهن.

به‌لام له‌پوانگه‌ی نایینی پیرۆزی نیسلامه‌وه جادوو بنه‌مایه‌کی
پاستی نیه‌و، ئه‌رکی سه‌رشانی مرۆفی موسولمان ئه‌وه‌یه که هه‌موو
کات په‌ناگیریت به‌خوای گه‌وره له‌شه‌پی جادوو‌بازه‌کان. هه‌ردوو
سوره‌تی (الفلق) و (الناس) قه‌لغانی موسولمانن دژ به‌جادوو.
پتویسته له‌ژیا ن پۆژانه‌ماندا ئه‌و دوعایانه بخوینن که پیغه‌مبه‌ری
نازیزمان خویندوونی.

پاسته که هه‌ندی له‌مامۆستا بی‌باوه‌په‌کانتان چه‌ند سالتیکه له
زۆربه‌ی وانه‌کاندا باسی بی‌باوه‌پی و نکولیکردنتان بۆ ده‌که‌ن و
گومانی زۆریان سه‌باره‌ت به‌بنه‌ماکانی ئیمان بۆ دروست کردوون،
به‌لام هیوادارم که له‌م گفتوگو چه‌ند کاتژمێرییه‌دا ته‌مومژی زۆریک له
گومانه‌کانتان په‌ویبێته‌وه.

کاک دۆغان تا لای ده‌رگا که ئیمه‌ی به‌پی کرد، یه‌ک به‌یه‌ک
ده‌ستی گوشین، به‌هه‌ر جۆریک بیت به‌حه‌زی یه‌کتر بینینه‌وه به‌پی
کردین.

چاوانی هه‌موومان گه‌ش بوو، دله‌ خامۆشبووه‌کانیشمان ته‌واو
پۆشن بوو و هه‌ست به‌جوله‌جولیک ده‌کرا.

به تاييه تي ئايدنى ھاوپپانمان له گه ل ئه وهى كۆمۆنىست و بى بپوا
بوو، كاتى كه ته وهى له گه ل كاك دوغان كرد وته كانى زۆر دلپرفين
بوون. وتى:

— زۆر خوشحال بووم به ناسينت، به پاى من هيتا له سه ره تاي
پيگا كه داين، به لام گوى بيستى زۆر پاستى گرنگ بووم له ئيه وه.
ئهمانه زۆر كاربان له من كرد. ئوميد هوارم كه له هر يه كتر
بينيني كماندا له گه ل تودا پارايى و گومانه كانيشمان چاره سه ر ببن.
به شادمانى و خوشييه وه چووين بۆ قوتابخانه، وه ك ئه وهى بلتى
تازه كه پاوينه ته وه بۆ زيان.

هه موو ئه و ھاوپپانمانه ن ئاماده ي گفتوگو كه بوون له قوتابخانه
ده ستيان كرد به باس كردنى ئه و باب ته نه ي كه گوى بيستى بوو بوون و
كه سانى كى زۆريان بيدار كرده وه.

ئيتير هه موو پۆژي كى شه ممان و يه ك شه ممان سه ردانى كا
دوغانمان ده كرد، گويمان له و گفتوگويه ي ده گرت كه لى تير
نه ده بووين و، ھاوكات سوودمان له په يامه كانى نوور وه رده گرت.
ئهم خزمه ته، خيراى جولەى كۆمۆنىست و بىرى بى باوه پى له
قوتابخانه كه ماندا سست كرد.

بارودۆخى رابەرى يه كه مى قوتابى قوتابخانه كه ئايدن،
گۆپانكارى يه كى گه وره ي هيتا يه كايه وه. له بهر ئه وهى كارى گه ييه كى
زۆرى له سه ر قوتابى يه كان هه بوو، به بى وه ستان پاستى يه كانى ئيمان

و قوردانی بۇ قوتابییه کان باس دەکردو، بوو ھۆکاری ئەوێ کە
زۆرێک لە قوتابییه کان دەست بکەن بە نوێژکردن و پەرستشەکان
ئەنجامبدەن.

ئیتەر لە پۆلدا ئەو مامۆستا بێ باوەرپانە وانیان دەوتەو
ئاسوودە نەبوون، وەلام بۆ بیروپا ماددیگەری و نکۆلیکارانەکانیان
هەبوو. ئەمەش مامۆستاکانی زۆر تووڕە دەکرد.

مامۆستایە کمان لە میانە وانی و تنەو دا دیسان گرنگی دەدا بە
بیروپا نکۆلیکارییهکانی و زۆر دەیوتەو. ھاوڕێیە کیشمان پەوێ پەوێ
بووێو.

مامۆستا کە شەمان بە ھاوارکردنەو دەیوت:

— ئەو خودایە پێی دەلێن (الله)، ئێوێ خۆش ناوێت. ئەگەر
خۆشی بویستنا، خراپە کاران، شەیتانەکانی بەدینە دەهێنا. بۆچی
ئەمانە بەدیهێناو؟ لەبەرئەوێ ئێو گومرا بکەن.

بەلێ، دەتوانی پەرسێت ئایا ئەو شەیتانەکانی کە مۆفەکان لە
پێگای پاست لادەدەن بۆچی بەدیهێنراون؟ خۆی پەرەدگار بە
بەزەییە، میهرەبانە و بەندە خۆش دەوێت، ئەگەر بەو جۆرە
بۆچی ئەو شە زیان بەخشانی لەناو نەبردوو و هیشتا دەژیا نزیکی
و پێگەری لە مۆفە ناکات لە چوونی بۆ پێگە هەل؟

لە گفتوگۆیەکی تازەدا ئەو پرسیارەمان لە کاک دوغان پرسى
ئەویش وتی:

— وه لامي ئەم پرسىاره له كتيبه كه دا زۆر جوان پوونكراره ته وه .
با بيخوينينه وه .

ئەو به شەى پەيوەندى بە بابە ته كه هەبوو خێرا كردييه وه و
خويندییە وه ، كاتيكيش دەبخويندە وه ئەم پوونكرندە وه و نرخاندنە
جوانەى بۆ دەكرد :

دەتوانيت پېرسيت بۆچى خواى پەروەردگار ئەو شەيتانەى
بەدیهێناوه كه هەول دەدات مرقفه كان فريوېدات و تروشى لادانيان
بكات ؟

شەيتان شەپە ، خراپە و پيسە . ئايا بەدیهێنانى شەيتانىش شەپ و
پيس نيبه ؟ بۆچى خواى پەروەردگار پێگه دەدات ئەم شەپ و
خراپە يە مرقفه كان بەرو هەلە بيهن ؟

له پاستيدا بەدیهێنانى شەپ وهك خودى شەپ نيه ، بەدیهێنانى
ناشيرينش ناشيرين نيبه . بەواتاى پاستييه كهى ئەو هى شەپ بێت ،
ئەنجامدانى شەپە . ئەو هى تاوانيش بێت ئەنجامدانى تاوان و
خراپە يە ، چونكه خواى پەروەردگار وهك چۆن خێرى بەدیهێناوه ،
شەپيشى بەدیهێناوه . ئەو هى كارى پێدەكات و ئەنجامى دەدات
مرقفە .

خواى گەرە بەهۆى ئەو وه بەندەكانى موخاسە بە دەكات كه
شەپو خراپەيان پەسەند كردووه و ئەنجامداوه ، ئەك له بەرئەو هى كه
شەپو خراپە بوونيان هەيه .

بۆ نموونە با بىر لە باران بکەينەو. وەك دەزانى باران ئەوئەندە
سوود و لايەنى جوانى نەژمىردراوى ھەيە، بە جۆرىك كە ئەگەر باران
نەبارىت زيان بەردەوام نابىت، چونكە ئاو زيانە و خواى پەروەردگار
ھەموو شتىكى لە ئاوەو بەدەيتناو.

باران نەبارىت نەبوونى و قات و قەي و بى ئاوى ژىنگە تەسك
دەكاتەو و لەناوى دەبات. ھەموومان دەزانين كە سالانە ھەندى لە
ولاتانى ئەفريقا بەھۆى وشكە ساليبەو لە قات و قەيدا دەژين.

ئەمەندە سوودى باران و جوانيەكانى پەسەند دەكەين. ئىنجا
پيش باران ياخود دواى باران ھەندى كەس لەبەر بى پى و شوينى و
خەمساردىيەو ئەگەر بەھۆى بارانەو توشى زيان ببن، بۆ نموونە
ئەگەر تەپبين و نەخۆش بکەون، ئەگەر لە سەريانەكانيانەو ئاو
بچۆرپتە خوارەو و مالاكانيان ئاو داى ببۆشىت، دەتوانن بلين
ناردنى باران پەحمەت نيبە، بارينى باران شەپە؟ بى گومان ناتوانن
وا بلين، چونكە خويان بوونەتە ھۆكار بۆ ئەو خرابيە، ئەو شەپ و
نەگەتیبە ناگەرپتەو بۆ بارينى بارانەكە، ئەگەر پى و شوينى
بگرتايە بەر بارودۆخىكى بەم شىوہەي بەسەردا نەدەھات. واتە
يەككە لاڤاو بچپتە مالاكەيەو، ئەگەر ھەلسيت و بليت باران زيان
بەخشە، ھىچ كەس ناتوانيت بەو پريارەي پینەكەنيت، پشكى
پەوايى پى بدات.

هه مان بیرکردنه وه سه بارهت به ئاگریش هه رپاسته. ئاگر زۆر سوودی نه ژمێردراوی ههیه. ئاگر به تهواوی باش و جوانه، چونکه بهکیکه له نیعمهتهکانی دهسته بهرکردنی بهرهوامی ژیان. هه ره له نیشانهی که له چیشتهخانهکاندا نه نجام ده درێن، تا ده گاته دهسته بهرکردنی گهرم بوونه وه له پێگهی ئاگره وه دیته دی. نه مرق تهکنه لۆجیاو، پیشه سازی و بهره وپیش چوونی ماددی هه مووی له سایه ی وزه ی ئاگره وه بهره وپیش ده چن.

به لام نه وه که سه ی له کاتی خۆیدا پێ و شوینی پتووست ئاگریته بهر یاخود نه وه ی خه مساردی نیشان ده دات، نه گهر به هۆی سووتانه وه هه ندێ شتی له ده ست بدات، ئایا ده توانیت بلیت به دیهێنانی ئاگر شه په و بوونی ئاگر زیان به خشه ؟

نه وه مانای وایه به دیهێنانی ئاگر شه په و خراپی نییه، ته نها و ته نها نه وه که سه زیانی پێده گات که نازانیت ئاگر به کاریهێنیت. نه وه که سه ی که ده لیت ئاگر خراپ و زیان به خشه، قسه که ی هیچ بنه مایه کی پاستی نییه. له لایه کی تره وه نه گهر دوژمن په لاماری ولاته که مانی دا، ناچارین له پێناو پاراستنی گیان و مالی هاوالتیان جهنگی له دژ به رپا بکه ن، له کاتی که دا که به رپا بوونی جهنگ واته هه ندێ له ناو ده چن ژیا نی خه لکی ده شیویت و خه لکیکی زۆریش گیان له ده ست ده ده ن.

دهرکه ورتنی ئەم گيان له دهست دان و له ناوچووانه شه پو نه گبه تيبه، به لام ئەم جهنگه له کوتاييدا خيري گه وره و نه نجامي جوان دهسته بهر دهکات. دين و ناموس و هاوالاتيان له داگيرکاري هيزي سهريزي دوژمن پزگاريان ده بێت و جارێکی دی نيشتمان بنيات ده نرێته وه، خۆ به پێچه وانه وه ئەگەر نه رکي پاراستن و بهرگري کردن له ولات نه گرینه ئەستۆ ئەوا هه موو شتيك له دهست ده دهين.

با ئیستا بپینه سه ربابه تی به ديهيتانی شه يتان: ئەو شه پانه ی له بوونه وهردا بوونيان هه يه و، به لا و نا په حه تيه کان و به ديهيتانی شته زيان به خشه کان شه پ و نه شياوی نين. ئەمانه له گۆشه ی نه نجامه کانه وه مايه ی هاتنه کايه ی خي ر و باشه ن. له م پوانگه يه شه وه به ديهيتانی شه يتان شه پ و خراپه نيبه، چونکه خواي په روه ردگار بق مه به ستيکی زۆر گرنگ شه يتانی به ديهيتاوه.

مروڤه کان به ناسيني شه يتان وه ک دوژمن ده توانن ببنه دۆستی خودای په روه ردگار، ده توانن ببنه خۆشه ويستترين به نده ی خودا. ده توانن بگه ن به به هه شت و شادمانی هه تا هه تايی.

واته مروڤه به دژايه تيکردنی شه يتان و پوه به پوه بوونه وه ی فريودانه کان ده چي ته ني و پيش برکتيه کی واتاييه وه و، تيده کوشي ت و له کوتاييدا له پوه ی پۆحيه وه به ره وپيش ده چي ت و ده گات به پله يه کی به رز. ئينجا به م شي وه يه له به ر ئەوه ی شه يتان بووه ته

هۆکار بۆ ئەنجامێک، کهواته له م پووهوه به دهیپنانی په گهزی شهیتان
باشه.

کهواته به دهیپنانی شهیتانه کان بۆ ئهوه نیه که مرۆفه کان به ره و
پێگای هه له پابکیشیت. تهواو به پێچهوانه وه، مرۆفه کان له پێگای
شهیتان هه ل دین و پووه که نه پێگای راست. نه وکاته مرۆ
سهرکه وتوو ده بیته له تاقیکردنه وهی دنیادا و شیایوی ده سته که وتی
به هه شت ده بیته.

قوتابییه کانی قوتابخانه گرنگی زۆریان به چالاکییه کانی ئه م
ئیمان و قورئانه نیشان ده دا. زۆر چه پ و ته نانه ت هه ندی ئاژاوه چی
که هیمنی قوتابخانه یان تیکده دا گه پانه وه و له گه ل قوتابییه
ئیمانداره کانه ده ستیان کرد به نوێژ کردن، هه ندی له
مامۆستا کانه مان و چاودێرانی قوتابییه کان زۆر زۆر دلخۆش بوون. ئیتر
له قوتابخانه به کۆمه ل نوێژمان ده کرد و بۆ ماوه یه که له گفتوگۆکاندا
ئاماده ده بووین.

هه ندی له مامۆستا کان نه یانتوانی به رگهی ئه م جووله یه بگرن و
به ناشکرا هه ره شه یان ئی ده کردین و ده ستیان کرد به دانانی یاسا.
ماوه یه که بارو دێخه که گرژبوو، لایه نگرانی بیرێ راست و چه پ له
قوتابخانه چوون به گۆیه کدا.

ئەم بابەتەمان لە كاك دۆغان پرسى وتەمان: "لە لایەك پاست، لە لاکەى دیکە چەپ. ئەمانە پووبەپووبینەو شەپ دەكەن و لە یەكتری دەدەن، خوین دەپۆزن. ئایا ئیتمە چى بکەین؟".

كاك دۆغان مەزگەلەكى دووربین بوو و لات و میللەتى خوش دەویست، زۆر گرنگى بە هەلسوکهوتى ئیجابى و هیمنانە دەدا.

لەم پووەو ئەمۆزگارى کردین و وتی:

— هیچ هیزیک ناتوانیت پێ لە بەندایەتى کردەمان، لە پاراستنى نیشتمان و میللەتەكەمان، لە پارێزگارى کردنى ئالا و کتیبە پێرۆزەکانمان بگريێت.

لە هەموو هەل و مەرجەکاندا ئیتمە موسوڵمانین و هاونیشتمانی ئەم ولاتەین. ئینجا ئەو بارودۆخەى ئیستا تیايداین شەپى برايه تیه. لەم حالەتەدا پێویستە هەلسوکهوتان بەم شیوەیە بێت:

هەرگیز مەچنە ناو شەپەكەو. ئەو لایەنانەى كە شەپ دەكەن مانای وایە هاوسەنگیان لە دەستداوە. كاتى كە شەپ دەكرێت ناتوانرێت بپیارى دروست بدرێت. ماف و یەكسانى نامینێت. ئێو چەندە كەسانى راستیش بن كە تێلانتان بە دەستەو گرت، كەسى بەرامبەر راستیەكەى ئێو نابینێت و بە چاوى دوژمنانەو تەماشاتان دەكات. ئەگەر هەرس بەین و، تەنانت ئەگەر بشتەرس دوژمنایەتیان بۆ ئێو تەواو نابێت، بە پێچەوانەو بۆ لاوازترین كاتتان دەگەپۆن.

ئىۋە لە دەرەۋەى شەپەكە بىمىنەۋە . حۇكۇمەت پۇلىس و
جەندىرمەى ھەيە . ئىۋە ئەم كارە بۇ ئەوان جىبھىئەن . واتە مەلئەن
ئىمە دژى كۆمۇنىستەكان تىدە كۆشىن . واز لەوانە بھىنن بۇ
ھىزەكانى بەندايەتى .

تىكۆشان بەرامبەر بى دىنى و كۆمۇنىستى بە شەپوتىلاۋ خويىن
رەشتەن نابىت ، بەلكو بەۋە دەبىت كە بىيەنە باشترىن نمۇنە بۇ
ئايىنەكەمان و بەجوانى پەفتارو مامەلە لەگەل كەسانى دەۋرۋوبەرماندا
بكەين . ھىچ خەم مەخۇن ئەمانە تەۋاد دەبىت ، بى پھوۋاى و
كۆمۇنىستى پوۋبەپوۋى مېژوو دەبنەۋە . بىرۋپاكانى بەدىيەۋزەمان
(سەئىدى نورسەيش) لەم ئاراستەيەدایە .

كاك دۇغان پىگەى پاستى نىشانداين و ژيانمانى لە مەترسى
پاراست . نەچۋىنە شەپەكەۋە ، گىانى كەسمان نەخستە
مەترسىيەۋە و زيانمان بە مالى كەس نەگەياندا . ھەموو كات
يارمەتيدەرى خەلگ و فەرمانبەرەكانى حۇكۇمەت بوۋىن . پاستىيەكەى
پىۋىستىش بوو يارمەتى دەريان بىين .

ئىستا بىردەكەمەۋە ئەگەر بەھۋى شەپى براپەتپەۋە خواستى
گەردەلوۋى بى پھوۋاى و جوۋلەى كۆمۇنىستى و ئازاۋەچىتى خىرا
سەرى بگرتايە ، ئەگەر دۇغان بىنىر و ئەۋكەسانەى وەك ئەۋ
بىردەكەنەۋە يارمەتيان نەداينايە ئەۋا ئىمەش سىنورمان دەبەزاندا

ده‌بووینه که سانی دوزمنی دین و ولات، یان له به‌ندیخانه‌کاندا
 ده‌بووین، یان به فیشه‌کټکی ویل ده‌پویشتن و تیا‌ده‌چووین.
 به‌ه‌رحال پټویست بوو شیواژیک بټ چاکسازی ئه‌و که سانه‌ی
 ملیان به دین و حکومت و پټسا نه‌ده‌دا په‌پره‌ویکریټ، ئه‌و
 که سانه‌یشی که خزمه‌تیا‌ن کردووه پټویست بوو خه‌لات بکریټ،
 چونکه ئیمه ژیا‌نمان قه‌رزداري ئه‌وان بوو.

خاوه‌نی ئه‌م یاده‌وه‌رییه‌ش مام‌وستایه‌ک بوو به ناوی په‌مه‌زان
 ده‌میر .

هه‌رکه‌سیک ئه‌م مام‌وستا به‌پټزه‌ی ناسیبیټ و له‌گه‌لی ژیا‌بیټ
 شایه‌تی ئه‌وه ده‌دات که چه‌نده که‌سیکی به‌جه‌رگو‌نازا و چاو
 نه‌ترس بوو.

منیش شاهیدی به‌شیکی ئه‌و پووداوانه‌ بووم که باسی کرد،
 ناماده‌ی به‌شیکی پووداوه‌کانیش بووم.

په‌مه‌زان ده‌میر کاتئ له پاریزگای (کا‌هتی ئادییه‌مان) مام‌وستایی
 ده‌کرد، کټچی دوا‌یی کرد .

په‌مه‌زان ده‌میر خو‌شه‌ویستی نیشتمان و میله‌ت بوو، به‌سو‌زی
 پټ‌نیمان و قور‌ئان له ژیا‌نی مام‌وستایه‌تیدا بی که‌موکورتی
 قوتا‌بییه‌کانی پینگه‌یاند. وه‌ک مرق‌فیک‌ی نمونه‌یی ده‌ژیا .

پیش نه وهی کړچی دوايي بکات سهردانيم کرد. شه و تا به يانی
باسی بيره وه رييه کانمان کرد. به يه که وه گرياین و هه لسه نگاندنمان
بو ژيان کرد .

دره نگ هه والی کړچی دواييم بیست. راسته شه دؤستان و
خوشه ویستانی دونیای به جیهیشت، به لام مردنیشی وه ک ژيانی
دؤسته کانی تووشی سهرسورپمان کرد و پاپیچی نیو پهند و
سهرسورپمانی کردن، چونکه مرقنیکسی ناسایی نه بو. شه
خوشه ویستی خودا و به ندایه تی و سؤزی نیشتمانه ی که له دلیدا
بو، په مه زان ده میری له مرقفه کانی دیکه جیاده کرده وه.

پیش وه فات کردنی به هاوړپیه کمی وتبوو:
- نیر شه شوینانه تنکه بوم، پیوېستم به شویننیکي فراوانتر
هه یه.

هاوړپئ نزیکه که شی پرسى بووې:
- خیره، یاخود ناماده کاری بو کوچ کردن بو شویننیکي تر
ده که یت؟

- به لی، کوچ ده که م. که ساننیک هه ن بانگم ده که ن. له م نزیکه نه دا
ده پوم.

هاوړپیکه شی وتبووې:
- ده چیت بو کام پاریزگایه؟
کاک په مه زانیش: وه لامی دابووه وه وتبووې: "خودا ده زانی".

هاوڤڼكه‌ى نه‌يتوانى بوو له مه‌به‌ستى كاك پرهمه‌زان تښتگات .
پرهمه‌زان دهمير نه‌و شه‌وه تا به‌يانى قورئان و دوعاى جه‌وشه‌نى
خويندبوو، له خودا پاراپووه‌وه .

نوږڅى به‌يانيشى كړدبوو، به‌بى خه‌و پوڅى كړدبووه . چووبووه
به‌رده‌مى ماله‌كه‌ى، قاچى له ديوارىكى نزم خليسكاوو، كه‌وتبوو.
نه‌و پرهمه‌زان دهميره‌ى كه مال ناوايى له هموو كه‌سټك كړدبوو،
خوځى بۇ مردن ناماده كړدبوو، كڅچى دوايى كړد.

ښتر بوخوځى پزگارى بووبوو له و دونيا زور بيزاركه‌ره، كه‌يشتبوو
به‌و زاته‌ى كه خوځى بانگى كړدبوو و په‌ناى بردبووه به‌ر باوه‌شه
ميره‌باننپه‌كه‌ى.

كه‌سټك كه دل و دهره‌ونى پرېوو له ښمان، ناي ديه‌توانى زيان
به‌خش بووايه بۇ نيشتمان و كومه‌لگاكه‌ى؟ ناي ديه‌توانى ماف و
يه‌كسانى پشتگوځى بخت له‌و كاره‌ى كه ده‌يكرد؟ ناي ديه‌توانى
خه‌مسارى له په‌روه‌رده‌ى قوتابيه‌كانيدا نيشان بدات؟

پرهمه‌زان دهمير هم ژيانى، هميش مردنه‌كه‌ى پرې له وانه .

خوای په‌روه‌ردگار به‌ه‌شت بكا ته مه‌نزلې .

خاليد ښيرتوغروڼ

له پېشدا قهرزی خودا و ميللهت

بدمرده

له شاروچکه يه کی دلگیری نه ناولداو، له نيو خيزانتيکی که م
دrame تدا چاره کانم به دونيا هلهيتنا.

به موی بی باوکی و هه ژاربه وه نازارگه ليکی زډرم چه شت.

پوژانی مندالیم پر بوو له مه حرومی و دهسته و سانی و، شکست
هینان له گه یشتن به خواست و ناره زووه کان.

بوونه خاوه نی جل و بهرگ و جانتای تازه بو من ته نها خه یال
بوو. کاتیک هاوړیکانم ده بینی پوشاکی نوییان له بهر ده کردو که لوپه لی
تازه یان به کار ده هیتنا به خیلیم پی ده بردن و به تاسه وه سه یرم
ده کردن. هه ندی جاریش ده چوومه په نایه که وه ده گریامو، ده موت:
"بوچی نه وان هه یانه و من نیمه".

من و دایکم و کاکم له خانوویه کی گلدا ده ژیاين، که له یه ک ژوود
پیکهاتبوو.

بهی باوك گه وړه بووین، دایکم به رده وام هه ولی دده او تیده کوشا
 بۆ نه وهی چاودیریمان بکات و بزوی ژایانمان بۆ په یدا بکات، زور
 به وده فاو میهره بان بوو، هه میشه له خه می ئیمه دابوو، دلی نه ده هات
 تیر سکی نان بخوات، نانی ده رخواړدی ئیمه ئیمه دده (ده یوت: با
 مندا له کانم تیرین). خوی به برسیتی پوژی ده کرده وه، دایکیکی زور
 نه فس به رزبوو، له پیناو ئیمه دا ژایانی خوی کردبووه قوریانی.

له ماله که ماندا ته نها چه سیریکمان هه بوو بۆ پاخستن که له
 قامیش دروستکراوو. زورپامان نه بوو، له تاو سه رما ده چوینه ژیر
 جیگاوه، وانه کانمان له سه ر جیگه ی خه وتن جیبه جی ده کرد.

نه گه ر کتیب و ده فته ری کونمان هه بوايه، نه وا زور دلخوش
 ده بووم. بۆ نه وهی ده فته ره کانم زوو ته واو نه بن به بچوکی له سه رم
 ده نووسین. زور کاتیش نووسینه کانم ده کوژانده وه و سه رله نوی
 به کارم ده هینانه وه.

له نه بوونیه کی سه ختدا ده ژایین، ته واو هه راسان بووین، بۆ
 نه وهی ته واو له ده ست ده رنه چین و نه بیننه که سیکی یاخی بوو،
 هه موو پوژی گویمان له ناموژگاری و ناگادارییه کانی دایکی
 خوالیخو شبوومان ده گرت. ده یوت:

— خه فته مه خون پو له کانم. خوای په روه ردگار به ده سه لاته
 به سه ر هه موو شتیګدا. حالی هه مووان ده بینیت، نارام بګرن،
 تیبګوشن، هه رچونیک بیت له م نارپه حه تیه پزگارمان ده بیت.

دایکم دەیویست هەر له مندالێیهوه دلمان به خوداو، پۆژی
 دوابی، قورئان و ئیسلامییەتی شاد بکات. هەولێ دەدا ئێمه فییری
 خۆپاگری بکات، بۆ ئەوەی بەرگی ناپه‌حه‌تیەکانی ژيان بگرین.
 دەرچووم بۆ پۆلی دووهمی سەرەتایی، بەرده‌وام له هەموو
 ناپه‌حه‌تیەکاندا ئەو برا گەوره‌یەم یارمەتی دەدام، هەرچەنده ئەویش
 له پۆلی پێنجەمی سەرەتایی بوو.

پۆژێك بەفرێکی زۆر باری له ماله‌وه به‌پێ کەوتین بەره‌و
 قوتابخانه، به هه‌زار ناپه‌حه‌تی گە‌یشتی‌نه نزیك قوتابخانه،
 پێلاوه‌كانمان د‌پ‌ابوو، له‌سه‌رمایا هه‌ڵده‌له‌رزین.

من هەموو لاشەم س‌پ‌ بوویوو، هەستم به دەست و پێ‌كانم
 نه‌ده‌کرد. برا گەوره‌كه‌شم زۆر سه‌رمای بوو، هەردووکی‌شمان له
 به‌فره‌كه‌دا چه‌قیب‌ووین و ده‌گریاین. مامۆستا به‌کمان له په‌نجه‌ره‌ی
 پۆله‌كه‌وه ئێمه‌ی بینی به‌پا‌کردن هات بۆ لامان. هەردوو‌کمانی له
 باوه‌ش گرت و له به‌فره‌كه‌ ده‌ری هێناین و بردینی بۆ پۆله‌كه‌.
 پێلاوه‌ د‌پ‌اوه‌كانمان له به‌فره‌كه‌دا چه‌قیب‌وون به‌هۆی بۆزانی
 به‌فره‌كه‌شه‌وه له‌ نێویدا به‌جێما. گۆره‌ویمان له پێدا نه‌بوو. له ژێر
 به‌روانكه‌ د‌پ‌اوه‌كه‌مه‌وه فانیله‌یه‌كم له‌به‌ردابوو، هەروه‌ها پانتۆلی‌كم
 له‌پێدا بوو كه‌ پینه‌ له‌سه‌ر پینه‌ی پێوه‌ بوو. مامۆستا ئێمه‌ی
 له‌به‌رده‌م زۆپای پۆله‌كه‌دا دانیشاند. له‌لایه‌ك زۆپا‌كه‌ی گ‌پ‌ ده‌داو

فرمیتسکی چاوه کانمانی دهسپی، له لایه کی دیکه شه وه بۆخوی به بی
دهنگی ده گریا.

به گهرمی زۆپاکه دهست و پیمان دهستی کرد به خاوبوونه وه. به
وتنی: "نای پۆله کانم"، نێمه ی له باوهش گرت. بۆ ئه وه ی ئه و
فرمیتسکانه نیشان نه دات که به پوهه گهش و نوورانییه که یدا
دهتکان، زوو زوو پوهی بۆ دواوه وهرده گێژا و ده موچاوی دهسپی.
وتی:

— خهفته مه خۆن پۆله کانم په تی دنیا به دهست خوداوه یه. ئه و
هه رگیز زۆلم له بهنده که کانی ناکات. ئارام بگرن، ئه مه ی دهیچه ئن له
داهاتوودا ده بیته ئاسووده یی و به خته وه ری ژیا ننان.

دوه م پۆژ مامۆستا که مان گه ره وی و چاکه تی بۆ کپی بووین.
له ژیا نندا ئه وه یه که م جارم بوو جلی تازه له بهر بکه م.
وامده زانی هه موو دنیا هی منه، له خوشیدا دهفریم.
دایکی خوالیخۆشبووم دوعای زۆری بۆ مامۆستا که مان کرد.
به مه بهستی سوپاس کردنی له گه ل دایکدا سهردانمان کرد. دایکی
خوالیخۆشبووم وتی:

— مامۆستای بهرپێز خودا لیت پازی بیت. له پۆژگاری تهنگانه دا
به فریای مندا له کانم گه یشتوویت، به لام نێمه ناتوانین شتی بی
به رامبه رقبوول بکه یین. پاره ی ئه مانه چهند لیره بیت من له به هاردا
دهچم بۆ نیشی پۆژانه و دهیده مه وه.

وتی:

— چۆن شتی وا ده بیټ داده، نه مړو منداله کانی ئیوه پټوستانیان به مانه ههیه، له وانه یه سبه ینیش منداله کانی من پټوستانیان پټی بیټ. من له بهر په زامه ندی خوی گوره یارمه تی که سانی موحناج ده دهم، سا به لکو سبه ینیش خیرخوازیک یارمه تی منداله کانی من بدات. نارام به تکایه من له م کاره خیره بی بهش مه که.

ئهم هلوستانه چنده په ند ئامیزو سه رسوپهینه رن. دایکم به وه دهرسمان داده دا که به بی بهرام بهر هیچ شتیک له کهس قبول نه که ین، ماموستا که شمان تامه زوریه کاری خیر نه نجام بدات.

دوی سالتیک ماموستا که م فره مانی گواستنه وه ی دهرچوو و پوشت. ئیتر نه و که سه نه ما که هه موو ساتیک پشگیری ده کردین و راستیه کانی نیشان ده داین.

به لام نه و ئومید و خورپاگریه ی که ماموستا که م پتی به خشین، بوو به خالی پشت پی به ستن و به ره نگاریونه وه له ژيانماندا. ده بیوت:

— زږد هه ول بدنه پوله کانم، پیروزترین و به نرخترین کار کوشش کردن و خویندنه. بیگومان خوی په روه ردگار کومه کتان ده کات و ده تانگه یه نیټ به ئامانج، نیگه ران مه بن و بلین هه ژارو بی که سین، له پشت بی که سی و هه ژارییه وه به زه یی بی کوتایی خودا هه یه.

هه‌میشه متمانه‌تان به‌و زاته هه‌بیت. ئه‌و خاوه‌نی به‌زه‌بیه‌کی له‌ئه‌ندازه به‌ده‌ره که له ئیوه باشت‌ر بیر له خۆتان ده‌کاته‌وه و ده‌تان پارێزێت. با‌گه‌وره‌ترین دۆست‌تان خودا بیت، چونکه ئه‌گه‌ر ئه‌و بکه‌نه دۆستی خۆتان، ئه‌ویش هه‌موو که‌س ده‌کاته دۆست و یارمه‌تیده‌رتان، کۆسپه‌کانی به‌رده‌متان لاده‌بات. هه‌رگیز سازش مه‌که‌ن بۆ هه‌رام و کاری هه‌رام، وه‌ک کرمی ناو دره‌خت پاستیی و شه‌ره‌ف و نرخی ژیا‌نتان له‌نیو ده‌بات. له‌کۆمه‌لگادا سوک و ریسوا‌تان ده‌کات.

مامۆستا که‌مان که‌سیکی نۆر به‌پێز بوو. له‌هه‌موو وانه‌یه‌کدا زوو زوو قوتا‌ببیه‌کانی به‌م ئامۆزگا‌رییانه وریا ده‌کرده‌وه، یاسا گرنگه‌کانی ژیا‌نی پێشکه‌ش ده‌کردن.

قوتا‌بخانه‌مان ته‌واو کردبوو. خۆای په‌روه‌ردگار دوعا‌کانی دا‌یکی خوالێخۆش‌بووم که له‌ناخه‌وه ده‌یکردن، ئاوات و خواسته‌کانی مامۆستا که‌مانی قبول کردو پێشه‌ی مامۆستایی کرده‌ قسه‌تم.

نهره‌یه‌کی به‌رزم به‌ده‌سته‌ئێنا. ئه‌و سا‌له‌ش ئه‌وانه‌ی که نهره‌ی به‌رزیان به‌ده‌سته‌ئێنا‌بوو له‌لایه‌ن حکومه‌ته‌وه بانگه‌ێشت کرابوون بۆ ئه‌نگه‌ره بۆئه‌وه‌ی خه‌لات بکری‌ن، که‌چووین به‌جۆره‌ها دیا‌ری پێزیان لێنا‌ین. دواتر له‌گه‌شتێکدا بریانی‌ن بۆ بینینی شوێنه‌ می‌ژوویی و گه‌شتیاریه‌کان.

که چووين بۆ ئيزمير له باخێکدا خهريکی پياسه کردن بووين، ئه و
 مامۆستايه ی که سه ره رشتيارمان بوو، منی نارد بۆ دوکانێکی نزیک
 بۆ جگه ره کړين. چووم جگه ره م داواکردو کړيم. کاتێ دوکانداره که
 پاره که ی ده ژمارد، دهنگی سه رنجمی پاکیشا. ئه و دهنگه بۆ من نامۆ
 نه بوو، که سه رنجم دا سه یرێکی پووخساريم کرد، چاويلکه له چاو،
 قژی سپی بوو، پیاویکی به پێزی ده موچاو نوورانی بوو، که ههستی
 کرد من به سه رنجه وه لێی ورد ده بمه وه وتی:

- ئه وه خێره ! من ده ناسیت؟

که مێک به شه ره مه وه وتم:

- ده نگت سه رنجی پاکیشام، وا هه ست ده که م.

که چاوه کانی بپیه چاومو، به ميه ره بانیه وه وتی:

- خه لکی کوپیت؟ ئاده ی تۆ له پێشدا بیلێ.

ناوی قه زاو شارۆچکه کانم پێ وت.

به وتنی: "نای خواجه گیان"، باوه شی کرده وه.

- که واته تۆ خه لکی ئه و شوپنه یت که من مامۆستايه تيم تيا دا

کردووه، وا نيه؟

په نا به تۆ خواجه گیان، له یه ک ساتدا ته زوویه ک هات به لاشه مدا.

۱۲ سال بوو یه کترمان نه بینیبوو، مامۆستا که م ته واو پیربوویوو

به هۆی چاويلکه و قژه سپیه که یه وه نه متوانی بیناسمه وه. پرسیم:

- تۆ ناوت سه عیده؟

به هه مان گهرم و گوپییه وه وتی:
- به ئی.

تهنها توانیم بئیم: "وهی مامۆستا گیان"... نوشتامه وه
دهستهکانی ماچ بکه، به دهنگیکی گهرم و گوپی سه رسوپهینهرو
پپ سۆزه وه تنها توانیم بئیم:
- من خالیدم...

دهستمان کرده ملی یه کترو، دهستمان کرد به گریان.
- تو خالیدیت ها... ناخیه که ی تو گه وه بوویت و نه م
پۆژه یشم بینی که بوویته مامۆستا. به پاستی زۆر خوشحالم که
نمره ی به رزت به دهستهینه وه، واده زانم کوپه که ی خۆم نه و پله
به رزه ی به دهستهینه وه.

منیش له حزووری نه و مامۆستا وه فاداره ی که زۆر یارمه تیدام و
به دل و له ناخه وه زۆر دوعای بۆ ده کردم، له وهش گرنگتر فیتری
سه ربه رزی و به پیزی کردم، قهرزدار ی چی نه بووم؟!
که وتم: "مامۆستا چون قهرزه که ی ئیوه بده مه وه"، یه کسه ر به
پاست وه ری گرت. وتی:

- نه خیر خالید گیان، هه رگیز قهرزدار ی من نیت، به لام
هه موومان قهرزدار ی قوتابییه کانو، کومه لگاو، نه م نیشتمانه و، له
هه موو نه مانهش گرنگتر زۆر قهرزدار ی خوای پهروه رداگارین. نه گه ر

ئەو قەرزانە بەدەيتەو، ئەوا گەردنت ئازاد بېت، ئەگينا ئەگەر ئەوانە
نەدەيتەو بە منيش گەردنتم ئازاد کردبېت، هېچ كەلگى نابېت؟
مامۇستا كەمان زۆر پاستى وت، ھەرگىز ناتوانم ئەم پاستىيە لە
بىر بگەم، تەنانت پېويستە هېچ مامۇستاو ھاو نىشتەمانىيە كيش ئەم
پاستىانە لە بىر نەكات.

خوای گەورە، ھەزاران قوتابى كرده قسمەتى منيش لە كاتىكدا
كە شايستەشى نەبووم. ئيشە لا ھەول دەدەم بيمە كە سىكى شايستە
بۆ خزمەتى كۆمەلگاو نىشتەمانە كەم و ھەم بۆ مامۇستا كەم، ئىتر ئەو
كاتە مافى گەردن ئازادى مامۇستا كەم بەدەست دېتم.
خوایە گيان! لە نىعمەتە كانت بىيە شەمان نەكەيت.

خالىد ئىرتوغروڭ

پیاو کوژیکی دلّ رهق چۆن گریا ؟ ...

له بهندیخانهی قهیسەر هه موو کەس دەر باره ی ئه و قسه ی ده کرد .

به نازناوی (ئاده میزادی دپنده) به ناویانگ بوو، ئه و تاوانباره کۆمه لێک تاوانی زۆر قورسی ئه نجامدا بوو، له بهر ئه وه حوکمی زیندانیکردنی هه میشه یی به سه ردا درابوو .

چه ندین کەسی کوشتبوو .. مالی چه نده ها کەسی وێران کردبوو .. ئه و ته نها پیاو کوژیکی دلّ رهق نه بوو له هه مان کاتدا کەسیکی بی بپوا بوو .

له و پۆژه وه ی که باوه پی به خودا نه ما بوو وه ک دپنده ی لیها تبوو . ئه وه ی ده هاته پێی پای ده مالی .

کەسیک که باوه پی به خودا و پۆژی دوا ی و لیپرسی نه وه نه بیت له کێ ده ترسیت و شهرم له کێ ده کات ؟ خۆی له خۆیدا به درێژای

تەمەنى لە بەندىخانەدا حوكم درابوو، ئىتر شتېك نەمابوو كە لە دەستى بدات. لەبەرئەو دەلپەقەنە و بى شەرمانە ھەموو كارىكى نەشايوى ئەنجام دەدا.

ئەو بووبوو بە دېوەزمەى نېو بەندىخانەكە.

بالا بەرزو، قەلەو، برۆكانى بەسەر چاوەكانىدا شۆپبووبوونەو، پووخسارىكى درىژ و پووشاوى ھەبوو، كاتى تەماشاي دەکرد دووچاوى ترسناك زەق دەبوونەو... ئەم پياو دەلپەقە كە بە زىندانى ھەمىشەىى حوكم درابوو، دەيوست بە پەلاماردانى كەسانى دەوروپەرى سەرى خۆى سووك بكات و لە ملھوپى و كېشەكانى ناخى پزگارى بېت، واى دەزانى بە لىدان و خوينرشتن ئاسوودە دەبېت.

ھەر كە دەردەكەوت ھەمووان لەسەر پىڭاكەى لادەچوون و بەپىزەو لە بەردەمىدا دەچەمىنەو. ئايا دەيانتوانى بە زەردەخەنەو سالاويان لى نەكردايە، يان نەيانوتايە: "ئەمرىكت ھەيە بەگم؟!"

فەرمانبەرەكانى بەندىخانە لە ئازاوەگىرپىيەكانى ئادەمىزادە دىندەكە بىزاربووبوون. بۆ ئەوەى دەنگى لىو نەيەت و ھۆكارىك نەدۆزىتەو پەلامارى پاست و چەپ بدات ئەوەى لە دەستيان دەھات دەيان كرد. دەيان وت با ئاسايشى بەندىخانەكە تىكنەچىت، ھەموو داخوازيەكيان بۆ جىبەجى دەکرد .

کارگرتپی به نندیخانه که له پووداو و نازاوه کانی پۆژانه ی بیزار بووبوو، بۆ بیدنهنگ کردنی ئه رکی به پتوه بردنی حانووته که ی پى سپاردبوو، به لام هیچ به نندکراویک له ترساندا نهیده توانی بچیته حانووته که وه شت بکړیت، ئه گه ر به کیکیش بچوايه، نهیده وپرا داوای باقى پاره که ی بکاته وه .

(ئاده میزاده دپنده که) له سالى ۱۹۷۱ دا له به نندیخانه ی قه یسه رى له ترساندن و نازاردانى به نندکراوه کان به رده وامبوو. هه ر له و ساله دا دۆغان بینیرو چهند هاوپییه کی بۆ به نندیخانه ی قه یسه رى برابوون، به تۆمه تی ئه وه ی ئیواره یه ک له مالتیک کۆبووبوونه وه و ته فسیری قورئانیان خویندبوو.

له و سالا نه دا خه لکی به هۆی پابه نندبوونیان به نه ریته ئابینییه کانه وه پاپیچی به نندیخانه ده کران، هه موو ئه و که سه نیشتمان په روه رو موسولمانانه له گه ل خه لکانیکی دزو پیاوکوژدا پیکه وه به ند ده کران.

ئاده میزاده دپنده که که ناوه پاسته قینه که ی مسته فا بوو، له گه ل دۆغان بینیردا له به نندیخانه له پووداویکی زۆر سه یردا پووبه پووی به کتر بووبوونه وه .

پۆژیک کاک دۆغان بینیر خۆی پاستی ئه و پووداوه ی بۆ گێرپامه وه و وتی:

- به ندرکراوه کانی به ندریخانه که به هاتنی ئیمه زۆر سه رسامیبوون، به جۆریك عه قلیان نهیده بهی که کۆمه له که سانیك له بهر خویندنی ته فسیری قورئان و ژیانی ئیمانی بخزینه به ندریخانه وه، له جیگایه کدا به ندرکۆرین که دزو پیاوکۆژو تیکده رانی ئاسایشی کۆمه لگای تیا دا به ند ده کران.

له سه ره تادا بره یان نه کرد که تاوانه که ی ئیمه ته نها (خویندنی ته فسیری قورئان) بێت. وتیان: "به هر شیوه یه ک بێت ئیوه تاوانیکی تریستان هه یه"، به لام دواتر که ئیمه یان له نزیکه وه ناسی له راستیه که تیگه یشتن.

هاو پیکانم که سانی دیندارو سه ر پاست و پا کوخاوین بوون. راستیه که ی کۆ له که سیکى موسولمانه وه زیانی پیگه یشتووه؟ به م هۆیه شه وه به ندرکراوه کان له ماوه یه کی کورتدا ئیمه یان له ئامیز گرت، پێزیکی زۆریان لی گرتین.

له قاوشه کاندایه گفتوگۆی ئایینی ده کرا، په یامه کانی نوور ده خوینران، بابه ته کانی باوه پبوون به خوای په روه ردگارو، پۆزی دوا ییو، لیپرسینه وه و ئامانجی مرۆف باسیان لێوه ده کرا، باس له نه جامی خووه زیان به خشه کان ده کرا.

پاش ماوه یه کی کورت له قاوشه کاندایه ده ستمان کرد به نه جامدانی نوێزی به کۆمه ل و ده رسی قورئانمان به به ندرکراوه کان ده وته وه.

به‌ندکراوه‌کان تا ئیواره سه‌باره‌ت به باب‌ته ئیمانیه‌کان
پرسیاریان ده‌کردو ئیمه‌ش به خویندنه‌وه‌ی ته‌فسیری قورنایی
(په‌یامه‌کانی نوو) وه‌لامان ده‌دانه‌وه. به‌ندکراوه‌کان دوا‌ی نه‌وه‌ی
گومانه‌کانیان ده‌په‌وینه‌وه، هه‌ولیان ده‌دا ئه‌رکه‌کانی به‌ندایه‌تی
به‌جێبه‌ێتن.

ئیمه له‌لایه‌ك سزا یه‌ك مانگیه‌كه‌مان له‌گه‌ڵ به‌ندکراوه‌کاندا وه‌کو
پۆزانی قوتا‌بخانه ده‌گه‌زه‌راند، له‌لایه‌کی دیکه‌شه‌وه گوێبیستی نه‌و
نه‌گه‌تیایانه ده‌بووین که ئاده‌میزاده درنده‌که ده‌یکردن. نه‌و ته‌نها
ئاغای به‌ندیخانه‌که نه‌بوو، به‌لکو به‌لای به‌ندیخانه‌که‌ش بوو.
به‌لام به‌جۆرێک چاره‌نووسی پووبه‌پووبوونه‌وه نه‌بوو. له‌میان‌ه‌ی
هه‌موو گفتوگۆکاندا به‌ندکراوه‌کان ده‌یانوت:

- خۆزگه (ئاده‌میزاده درنده‌که‌ش) گوێی له‌م باب‌ته ئیمانیانه
بگرتایه‌و ئیمانی به‌تیایه‌و به‌هۆش خۆیدا به‌هاتایه‌وه.

ئیمه‌ش به‌ته‌واوی خه‌فه‌تمان به‌م پیا‌وه‌وه ده‌خوارد، له‌هه‌موو
نوێژێکماندا له‌خوا ده‌پاراینه‌وه په‌حمی پێ بکات و بگه‌پێته‌وه.

له‌و پۆزانه‌دا پێویست بوو داواکارییه‌ك بۆ پارێزه‌ره‌که‌مان بنووسم
بۆ کرپنی کاغه‌ز چووم بۆ حانووته‌که. (ئاده‌میزاده درنده‌) که‌ش
حانووته‌که‌ی به‌پێوه ده‌برد. راستیه‌که‌ی به‌ ترسه‌وه که‌میکیش به
دوعا خویندنه‌وه پێشتم بۆ حانووته‌که.

تا بلێتی به‌ ده‌نگێکی گه‌رم و له‌ ناخه‌وه وتم:

- به پڙز مستهفا، ده توانیت کاغه زی بی خه تم بده یتۍ.

نو چاوه زلانه ی بۆ لای من وهرگړا. بۆ ماوه یه ك به شتوازیکی
پهق و مانادار سهیری کردم. پیاویکی ترسناک و به هیږ بوو.

به دهنگیکی به رزوتی:

- کاغه زت بۆ چیه؟

وتم: نیمه تازه هاتوینه ته به ندیخانه کوه و نامه یه ك بۆ
پاریزه ره که مان دهنوسین.

وتی: ههم. وانا نیوه نه وانه؟

پرسیم: نه وانه کتن به پڙم؟

- نه و کومه له نیسلامیه...

که مېك وهستا. دووباره به دهنگیکی پهق به رده وامی به قسه کانی

دا:

- مئی کورپه نیوه کتن؟ چیتان له م حکومت ته ده ویت؟

- نیمه شتیکیان نییه له حکومتی داوا بکه ین. نه وانه ی خودا

ده ناسن بۆ دینه که یان ده ژین و نه رکۍ به ندایه تییان جیه جی

ده که ن، نایا ده توانن چی له حکومت بخوانن؟! هه موو

موسولمانیک به نه رکۍ ده زانیت که هاو نیشتمانیکۍ پاستگو بیت بۆ

حکومت و ولاته که ی پاریژیت، نه مه نه رکۍکی به ندایه تییه.

- باشه بۆچی نیوه یان ده ستگیر کردووه و خستویاننه ته

به ندیخانه وه؟

— له بهرته وهی هه ندی دوزمنی دین و خه لکانی ناحه ز ده یانه ویت
حکومت پوویه پووی موسولمانان بکه نه وه و نارامی بشیوتن.
— باشه ئامانجی ئیوه چیه؟ بۆچی تهفسیری قورئان
ده خویننه وه؟ بۆچی کهسانی تر ده سنگیر ناکه ن ته نها ئیوه یان
گرتوه و به ندیان کردوون؟

دیسان به پیکه نینه وه و به شیوازیکه هیمنانه دهستم کرده ناو
گیرفانه وه، په یامی (به ری دره ختی ئیمان) م دره هینا. وتم:
— ته ماشا بکه به پۆزم. با پیکه وه به خویندنه وهی به شیک له م
کتیبه نه وه به سه لمینین که ئیمه کین و ده مانه ویت چی بکه یان.
هه ستایه سه ر پێ. وتی:

— هێی کوپه ئه و کتیبه م بده ری. تو له گه نجیکی ساده ده جیت.
بمده ری ته ماشایه کی ده که م، بزانه کتیبه چی چون ده خویننه وه. ها
چه نده کاغه ز ده به یت بیه. من کتیبه که ده خویننه وه و، بۆت
ده هیننه وه.

کتیبه که م به جیهیشت، کاغه زه کانم هه لگرت و گه پامه وه بۆ
قاوشه که. که پووداوه که م بۆ هاوړیکانم باس کرد، سه ریان سوپما،
وتیان: ئیشه لا هیچ گرزییه ک پوونادات، ده ستیان کرد به دؤعا کردن.
به ره به یان له گه ل (ئاده میزاده دپه نده) که دا چاومان به به کتر
که وت. ده مه و ئیواره ش هات بۆ قاوشه که مان. کاتی که هاته ناو

قاوشه كه وه هه موو به نذكر اوه كان هه ستانه سه ر پى، نهو چوه جىگا
ناماده كراوه كه وه. ته نانه ت فرزه له كه سه وه نه ده هات.

هاواری كرد. خاوه نى نه م كتيبه له كوئيه؟

وتم: لئره م.

- ها كتيبه كه ت بگه. كتيبيكي ديكه ت لايه؟

وتم: به لئى.

- مادام وايه بده رى.

په يامى (پاره رى گه نجان و حه ش) م پيدا. له ده ستي وه رگرم، بى
نه وهى باس له هيج شتيك بكات گه پايه وه، پويشت.

وتم: هيج نه بى چاييه كمان بخوره وه.

بى نه وهى ناوړ بداته وه وه لامى دايه وه:

- كاتيكي تر...

به نكر اوه كانى قاوشه كه هه ناسه يه كى قووليان هه لكيشا، چونكه
نه وه يه كه مين جار بوو كه به بى دروست كردنى ناژاوه له قاوش بچيته
ده ره وه.

به تيپه رپوونى كات هاوړپييه تيمان له گه ل (ناده ميزاده دپه نده) كه
باشتر ده بوو. هه موو پوژنيك چه ند كاتر ميژنيك به يه كه وه بووين. يان
خوى ده هاته قاوشه كه مان و پرسى اري دهر باره رى نهو باب ته تانه ده كرد
كه له كتيبه كاندا خوئند بوونيبه وه و لئيان تيئه گه يشتبوو، يان منى

بانگ ده کرد بۆ حانوته که و چند کاتر میژیک کتیبمان ده خوینده وه
و گفتوگومان ده کرد .

ژیانی له ناو خوینرێژی و شه پو ئاژاوه دا به سه ریردبوو. باوه پ و
نیمانی له ده ستدابوو. دلێ ئه وه نده په ق بوو یوو خه فه تی به هه یچ
نه ده خوارد.

به لام جاریکی تر به خویندنه وه ی (په یامه کانی نوور) و ئاشنا بوون
به بابته کانی ژیا نی به ندایه تی و زیندوو بوونه وه ی دوا ی مردن و
لیپرسینه وه ی پۆژی دوا یی ئاه ی به به ردا هاته وه و، سه رسام و
شادمان بوو.

زۆر حه زی له ئایین و ئه و بابته تانه ده کرد که په یوه ندییا ن به
ئایینه وه هه بوو. زۆر زیره ک و خیرا له بابته کان تیده گه یشته .

له ماوه ی (١٠) پۆژدا گۆرانکارییه کی به رچاوی به سه ردا هات.
به پێوه به ری کارگێپی به ندیخانه که له هه موومان شادومانتر بوو.

ئه و به پێوه به ره ی که هاو پێیه تییه که ی منی له گه ل (پیاوه
دپنده که) بیستبوو، هات بۆ قاوشه که مان. وتی:

- خودا لیتان پازی بیت، ئه م پیاوه هه موو پۆژیک کاره ساتی
ده قه وماند. ئیستا ته واو ئارام بووه ته وه. چیتان کردووه وا ئه م
پیاوه تان بی ده نگ کردووه ؟

منیش (په یامه کانی نوور) م نیشانداو وتم:

— به تهنه نه مانه مان خویندوته وه، که باس له نامانچ و
نه رکه کانی مړوځ و بوونی پوځی لپرسینه وه دهکات، هر نه وه نده...
نهمه به سه بڼه و.

به پټوه بهر به سه سامییه وه وتی:

— ئای خواجه! ناتوانم تیبگم. ئایا ئیوه نهم کتیبانه
ده خویننه وه، وهك بلځی ئاژاوه گټپي و کاره سات ناهیلن،
به ندرکراوه کانیش به خویندنه وهی نهم کتیبانه واز له خرابه کاری
ده هیتن و پزگاریان ده بیت. نازانم ئایا نیگه ران بېم، یان دلخوش
بېم؟ (ناده میزاده دپنده) که له کوتاییدا نه و پپیاره ی دا که هه موومان
چاوه پیمان ده کرد، وتبوی:

— نیتړ منیش دهمه ویت نوځ بکه م. فیری نوځ کردنم بکه ن.

چهند پوځیکمان مابوو بڼه نازاد کردنمان که دهستی کرد به نوځ
کردن. به نديخانه که مزگه وتیکی بچووکي هه بوو. پوځیک درهنگ
وهخت چووم بڼه مزگه وته که، مسته فای برامان له سوجه دا بوو،
سه ری له سوجه دانابوو، به کول ده گریا. نه و دیمه نه ی زور کاری
تیکردم.

نه وه نده ی که دهنگی لیوه دهرده هات هاواری ده کردو ده یوت:

— خواجه گیان بمبوره، هه زار جار په شیمانم له وه لانه ی
نه نجام داون.

چوومه لای. بانگم کرد:

— كاك مسته فا .

سەرى لە سوجدە بەرز كرده وە . چاوەكانى تەواو سوور بووبوون ،
فرمىسك پروخسارى تەپ كردبوو .

باوەشى پيا كردم . وتى :

— دۆغانى بىرام ، تاوانم يەكجار نۆرە ، چى بكەم بۆ ئەوەى خودا
لەم تاوانانەم خۆشپىت؟ بەلى (ئادەمىزادە دىندەكە) ، پياو كۆژە
بەدئاوەكەى بەندىخانە ، ئەو مەرقە خويندەپۆرە ، مال ويرانكەر و بى
بەزەبىيە سەرى لە سوجدەدا داناو وەك مندالىك دەپاراپاى وە .

ئەم يادەوهرىيەى كە لە (كاك دۆغان) وە گويىستى بووم نۆر
كارى تىكردم . بىگومان تەنها پىگە بۆ ئەوەى مەرقەكان بىنە
كەسانى چاكەخاوە تىگەيشتو لەكۆمەلگادا ، پىويستە بەرچاوپوون
بن بەرامبەر بەوەى كە بۆچى دەژىن و ، بۆ كۆى دەچن و ، چۆن
لەپرسىنەوهمان لەتەكدا دەكرىت .

ئەو تە (ئادەمىزادە دىندەكە) چىتر دىندە نىيە ، ھاوپىيەكى
گيانى بە گيانىيە ، موسولمانىكى جوامىر و دلسۆزە ، بوو تە
كەسكى كامىل و سەراست .

ئەم چىرۆكە نۆر وانەى بەسوود فىرى كۆمەلگا و بەپىو بەرانى
كۆمەلگا دەكات .

خالىد ئىرتوغروڤ

دوو مروؤفی

فریشته ئاسا

له نیسته نبول به بۆنه ی مانگی پهمه زانه وه بانگهێشت کرابووم بۆ
پیشانگایه کی کتیب.

به ته ماشاکردنی نه و گه نجه خوین گهرمانه ی له ده ورم
کۆبوو بوونه وه زۆر خۆشحال بووم، له پووخساری بێگهر دو
مه ئسوک و تی دلسۆزانه یاندا داماتووی گه شاهه ی ئیمان و ولاتم
ده بیینی.

به دلنیا بیه وه ئیمه گوێگری قسه خۆشه کانیان نین، نه وه ی له
به سه رهاته کانیاندا ده یانخویننه وه (پاستیه کانی ئیمان)ن.
له نێوان خویننه ره کانه ماندا ژن و میردێک سه رنجمیان پاکیشا. واته
ماوه یه کی زۆر له میشکم دهرنه چوون. تیگه ی شتم له وه ی که
ده یانه ویت بابه تیکی زۆر گرنگم پی بلین.

له و قه ره بالغيه دا بواړی په کتر ناسين نه بوو. له بهر نه وهی کاتی
 به ربانگ نزيك بوو بووه وه پټويست بوو بهر نامه که ته واو بکه ين. نه و
 هاوړپټانه ی پيشانگه که يان پټکخستبوو ده يانويست بمانه بن بڼ نان
 خواردن. هر چو نټک بيت نه و ژن و ميړده ش پيداگرييان ده کرد
 قسم له گال بگن. جگه له وهش له بهر نه وهی له دواي به ربانگ له
 شوينټکی دیکه ش بهر نامه هه بوو، پټويست بوو پيشانگای
 کتټبخانه ی سولتان نه حمده به جی بهيلين و بچين بڼ حه پرم.

هر چنده زور بوارم نه بوو بريارمان دا له گال نه و ژن و ميړده دا
 تا حه پرم به په که وه برټين. له م ميانه يه دا به پټوه به ربانگيشمان
 ده کرده وه.

به لي، نه و دوو گه نجه ... تازه هاوسه رگرييان نه نجام دابوو، نه و
 دوو که سه خاوينه ... زور کاريان تټکردم وه کو پوحيك و ابوون له دوو
 جه سته دا، يه ک تيگه يشتن له دوو دلدا، يه ک بيرکردنه وه له دوو
 ميشکدا و يه ک نامانچ له دوو ناخدا.

له دلي خرمدا ده موت: خوايه گيان! باشتيرين دوو مړو فی دنيا
 چو ن به يه ک گه يشتوون ... نه مه به خشينټکی زور گه وره و جوانه.

هه موو ساتيکی ژيانيان پر بوو له خزمه تي ثيمان ... نه خشه ی
 پوژه کانيان کټشابوو، له پټناو بلاوکردنه وهی ناوی خودا
 تيده کوشان، هه لپه يان بوو بڼ باسکردنی (راستيه کانی ثيمان) بڼ نه و

که نجانەى که پێویستیان پێى بوو. نمونەى دڵسۆزیی و هەولێدان
بوون، عاشقی خزمەتکردنی ئیمان و قورئان بوون..

ئەو ژن و مێردەى که دەیانویست وەلامى پرسىارگەلیک لە من
وەربگرن، هەستیان بەووە نەکردبوو که من چەندە سوودم لەوان
وەرگرتوو.

بەسەرھاتی ژانیان هێندە کاریگەر بوو که نەمتوانى بەرگەبگرم،
پێنوو سەگەم دەرھێناو دەستم کرد بە نووسینی تێبینى.
بەتایبەتى ئەو خەونە سەیرانەى که ئەو خانمە لاوێ باسى لێو
دەکردن.

کچەگەمانم پازى کرد ئەگەر هیچ نەبێت بەشیکی ئەو خەونانەم بۆ
بنووسیت و بۆم بنێریت، بەلێنم پێدان که ناوێکانیان نەنووسم.
کچەگەمان سەلامەت بێت بەلێنەگەى بەجێھێنا و بەشیکی ئەو
خەونە سەر سۆرھێنەرانی نووسى و بۆى ناردم. منیش دەمەوێت
بەشیکی ئەو خەونانە بۆ خوێنەرە بەرێزەکانم بگێرمەو.

مامۆستای بەرپێزم، پێشتر بەلێنم پێدا بویت نامەت بۆ بنووسم.
وتم ئێستا کاتییەتى و دەستم پێکرد. هیوادارم لە هەلەکانم
ببووویت.

من لە پێزە لە دایکبووم، پاشان لە ئێستەنبول نیشتهجێ بووین.
ناپەحەتى زۆرمان چەشت. مالهەمان زۆر بچوک بوو. هەندێ لە

خزمه کانی شمان لای ئیمه ده مانه وه . باو کم زۆر توو پره بوو به لام
 زۆریش به به زه می بوو . دایکم له ماله که دا کۆله که ی ئازامگری بوو .
 له ماله وه هه می شه فشاری خوشکه گه وره به تیم له سه ر بوو .
 هه رچه نده هیشتا مندا ئێکی هه له شه بووم ، به رده وام ده گریام ،
 نه مده توانی له پوودا وه کان تێبگه م . به زۆر له چکم کردبوو . زۆر پێی
 بێزار ده بووم ، که باو کم له ماله وه نه ده بوو لام ده برد ، که ده هاته وه
 خێرا له چکه که م ده کرده وه . ئه و کات له ته مه نی نۆ سالی دا بووم .
 پۆژێک که هه رگیز ناتوانم بیرم بجێته وه باو کم له ماله وه نه بوو ،
 منیش ئه وه له م قۆسته وه به یی سه رپۆش و به کراسێکی نیو
 قۆله وه چووم بۆ لای هاو پێکه م . که چی ئه و پۆژه باو کم زو
 پۆیشته وه بۆ ماله وه . منیش بێ ناگا له گه ل هاو پێکانم دا بوومان
 به پازی قسه دا ، زۆر جار هاو پێکانم لێیان ده پرسیم :

"خوات خوش ده ویت ؟" منیش ده موت : "به لێ" ، به لام له ناخمدا
 به خۆم ده وت : "بۆچی ده بێت خودامان خوش بویت" ، به لام
 نه مده توانی به ئاشکرا ئه مه بلێم ، چونکه ده موت ئاخۆ چۆن بیرم لێ
 بکه نه وه . مێشکم شه پره بوو بوو . زۆر بێزار بووم . هه موو ئه مانه منیان
 له و ناوه نده دا هیشته بوو . منیش چه نه باز بووم . زۆر زۆر قسه م
 ده کرد . پاشانی ش که ده گه رامه وه ماله وه سه رزه نشته ده کرام .

به هه رحال ، دوا ی ئه وه ی که ته مه نم گه یشته ۱۵ - ۱۶ سالی ، ئه و
 کاته له دوانا وه ندی ئیمام خه تی ب بووم . خوشبه ختانه گه رابوومه وه .

ئەم خويىندىنگەيە زۆر شىتى دەست خستىم. ئىنجا لە و ئۆيەندەدا
كەنالى (TGRT) تازە كراپۋە. ھەموو ئىۋارەكە فلىمىكى ئايىنى
پەخش دەكرد. يەكەم فىلم كە تەماشام كىرد، ژيانى بەرپز (ەزىز
مەحمود ھودەي) بوو. زۆر كارى تىكردىم. دۇنيايەكى تەۋاۋ جىاۋازم
بىنىيەۋە، بەلام بەجۆرىك پىرسىارەكان ھەر لە مېشكەدا دەھاتن و
دەچوون؛ من بۆچى ھەم؟ كۆتايىم چى دەيىت؟ (حاشا) ئايا خودا
بوونى ھەيە؟ ئەگەر ھەيە چۆن بىناسم؟

دەمويست نوپۇز بىكەم، بەلام نەمدەتۋانى بزانم بۆچى دەكرىت.
نەمدەتۋانى لەمەدا سەركەوتوۋىم. كەس نەبوو لە دەۋرم پىگام
نىشان بدات. داۋاي چارەم لەۋانە دەكرد كە دەھاتنە بەردەم.
دەرمانى دەردم لاي كەس نەبوو، لە ئەنجامدا خۋاي گەۋرە
نىشانەيەكى نىشاندام، ۋەتەن با دەست بىكەم بە نوپۇز. لە پاستىدا من
ھەلە بووم، چۈنكە ھەموو شىتەك پوون و ئاشكرا بوو بەلام من
نەمتۋانى خۇم بدۆزۈمەۋە. خودا ئەۋەندە بەبەزەيە كە ھەمدىسانەۋە
دوۋاكەمى قىبۇل كىرد.

بەپاستى نەدارى ئەمە بووم. دەمويست پەشىمان بىمەۋە و تەۋبە
بىكەم، پاشان بە ۋەتنى با بە دەستىنۆپۇزگرتنەۋە دەست پىبىكەم،
چووم بۇ گەرماۋەكە. پەنا بە تۇخۋا گيان! چىم بىنى، مالاكەمان
ھەلماۋى بوو و زەروو بەسەر دىۋارەكانى گەرماۋەكەدا پۇيشتىبوو
نىشانەي تىادا جىيەيشتىبوو، ناۋى منى نوۋسى بوو. پاستىر بلتىم

پټيان نووسيږو. وتم: "له وانه يه من به هه له دا چوږم". دايكم بانگ
 كرد، كه هات وتي: "ايا هيچ نښت نښه ناوت له سر ديواره كه
 دنووسيت؟"، وتم: "من نه منووسيوه". كه دره وشاوه يي
 نووسينه كه ي بڼي ته وښ پټكه نې و بې ته وه ي هيچ شت ټك بليت
 به جتي هښتم.

خوای په روږدگار له کاتي فيتره تدا مني ته نها به جتي نه هښت.
 به خونه سر سوږه پنه ره کان وه لامي فرميسکه کاني دامه وه چه ندين
 جار پټغه مبري نازيم ﷺ له خه ونمدا بڼي. به تاييه تي له يه کټک له
 خه ونه کانددا شادبوون به ديداري ته و زاته، بوو به گه وره ترين
 دلډانه وه بڼ من. له سالي ۱۹۹۳ دا خالم له سر يازيدا شهيد بوو.
 شه وټک قورثانم بڼ پڅي ته و خوښدبوو. شه هيدبووني خالم زور
 کاري تټکړدبووم. له خه ونمدا پټغه مبرم ﷺ بڼي، که پووخساري
 موباره کي وه کو مانگ ده دره وشايه وه، به هر دوو ده ستي پيروزي
 ده سته کاني مني گرت و به ره و ناسمان به رزي کړمه وه. دايکي
 دايکم و باپيريشم که کوږه کانيان شه هيد بوو بوون قاچه کانيان گرت و
 هه موو به يه که وه به ناو هه وره کانددا ده ستمان کړد به به رزبوونه وه بڼ
 سره وه. کاتي سه يري خواره وه م کړد، له بڅشايي گه ردوون بووڼ،
 سه يري دونيام کړد. سر ناسماني ته وروپا به ته وای به نور
 داپو شرابوو. له و پڅه وه پشکزيه که له ناخمدا ده سوتيت. ته ي
 خودايه ! وه که ته وه ي بلي مني له نيتوان که سانيکي زوري

موسولماندا به رابه ره لېږارد بښت. هرچونك بښت له خه ونه كه به خه به رها تم دواى نه وهى كه چاوه كانم داده خست هيشتا جوانيى نه و پووخساره قه شهنگه ي به رامبه رم بوو، به لام ترسم لى نيشتبوو و هه لده له رزيم.

دواى نه و خه ونه به رده وام له خوا ده پارامه وه كه ناشنام بكات به و نوړه و ژيانم پووناك بكا ته وه، له ناخه وه دلنيا بووم كه خواى گه وړه داواك هم پټ ناكاته وه. پوژانه له گه ل هاورپك انمدا له خوښندنكاوه ده چووږين بى چهند شوږنيك، په كيكيان سه رنجى پاكيشابووم. به هاورپك انم و ت چنده كه سايه تيه كي جياوازي هه يه. خوى له وه پيشتر ناشناى په يامه كانى نور بوو. نه و به منى و ت: "نورچى".

و ت: "نورچى واتاى چييه؟" پيى و ت: "به و كه سانه ده لښ كه كتيبه كانى هه زړه تى به ديعوززه مان (سه عيدي نورسى) ده خوښنه وه". په كه م جاريو نه و ناوه ببيستم. دواى ماوه يه ك چووم بى پيشانكا يه كي كتيب، له وي پوسست كارته كان سه رنجيان پاكيشام. له ناوياندا په كيكيان له وانى تر جياواز بوو. نه مانه ي له سه ر نووسرابوو:

"له كاتيكا كه گونديك بى نه نجومه ن نابيتو، ده رزيه ك به بى وه ستا دروست نابيتو، پيتيك به بى نووسه ر نانوسر پت. كه واته چو ن ده گونجيت كه نه م دونيا پيك و پيكه بى حاكم بيت".

وتم: ئای ئەو پیاویدی ئەمەیی نووسیووە چەندە ژیریوووە. ئەوکات
نەمزانی کە وتەیی مامۆستا نوورسییە، چونکە بە هەڵە ناویکی
دیكەیی لەسەر نووسرابوو. ئەو کارتەم کپیی و دام لە دەفتەرەکم.
تەنها زانیارییم دەربارەیی پەيامی نوور ئەوەندەبوو.

شەویك هەستم بە باریکی مەترسیدار کرد. وەك ئەوەیی یەكێك لە
تەنیشتمەووە بیّت و بەهێواشی بلیّت، خودا بوونی نییە. (حاشا)،
هەناسەم تەنگ بوو. نەمدەتوانی هەناسە بدەم، کە من دەموت خودا
هەیه، زۆر زیاتر دەنگی بەرز دەکردهووە. هاوارم لە دایکم دەکرد. بۆ
ئەوێ بیّتە لام و پزگاریم بکات، چونکە نەمدەتوانی ئەو دەنگە بی
دەنگ بکەم. لەوکاتەدا وتەیی سەر ئەو پۆست کارتە گەیشتمە فریام.
"گوندێك بەبی ئەنجومەن نابێت..." ئیتر ئەو دەنگە بی دەنگ بوو.
وتم: "خودا هەیه. خودا هەیه و بەرامبەر بەندەکانی زۆر بە بەزەیی و
بەخشندەیه"، لەو پۆژەووە تا ئەمڕۆ پێگاکانم لەگەڵ پەيامەکانی
نووردا یەکیان گرتوووە.

بەهۆیانەووە هەموو ئەو گومانانەیی لە میشکەدا هەبوون بەتەواوی
پەوینەووە، وەلامی پرسسیارەکانم دەستکەوت. سالتیک پێش
هاوسەرگیریم لەگەڵ ئەندامانی خێزانەکمدا چووم بۆ عەمرە. ئەو
چەند پۆژە لە کەشیکی ئیمانی و ئارامدا ژیاين و هەستمان بە
ئاسوودەییکی زۆر دەکرد، ئەو عەمرەیه بووبوووە بەدیلى تەمەنێکی
دوووردیژ.

به هۆی عه‌مه‌كه‌وه دايك و باوكم زۆر گۆڤان. له‌گه‌ڵ باوكمدا نيتوانمان زۆر باش بوو. هه‌روه‌ها له‌گه‌ڵ دايكيشمدا. باوكم پيش ئه‌وه‌ی كۆچى دواى بكات به‌ مامىكمى وتبوو كه‌ لاى ئيشى ده‌كرد "له‌گه‌ڵ كچه‌كه‌مدا هه‌ست به‌ دلخۆشى ده‌كه‌م". هه‌لبه‌ت باوكم يه‌ك سال و نيو دواى ئه‌وه‌ی له‌ عه‌مه‌ گه‌پاينه‌وه له‌ جه‌ژنى قورباندا كاتى قوربانى سهرده‌به‌رى كۆچى دواى كرد. ده‌ست به‌ ده‌ست نوێژ و پوى كردبوو قىبله‌، ده‌سته‌كانى به‌ره‌و ئاسمان به‌رز كردبوو، به‌هۆی جه‌لده‌ی دله‌وه‌ كۆچى دواى كردبوو. من ئه‌وكاته تازه شوم كردبوو.

زۆر جار له‌ خه‌وندا باوكم ده‌بينم، كه‌ ده‌بينم ده‌لێم: "باوكه‌! زۆر بى‌رت ده‌كه‌م. تۆم زۆر خۆش ده‌وێت. هه‌ر بژیت، نه‌مردوویت". ئه‌ویش ده‌لێت: "گيانه‌كه‌م كچه‌كه‌ی خۆم. منیش بى‌رى تۆ ده‌كه‌م. زۆرم خۆش ده‌وێت". به‌خه‌به‌ردێم. ته‌ماشای ده‌رویه‌رم ده‌كه‌م. بۆئه‌وه‌ی باوكم ببینم، به‌لام ئێتر ئه‌و لێره نیه‌. پاهاتن به‌ نه‌بوونی باوك بۆ من زۆر قورسه‌، به‌لام هه‌ركاتێك قورئان ده‌گرم به‌ ده‌ستمه‌وه ده‌زانم كه‌ يه‌كتر ده‌بينينه‌وه و هه‌ست به‌ دانیایى ده‌كه‌م.

مامۆستا گيان، به‌راستى ئاشنا‌بوون به‌ قورئان و تیگه‌یشتن له‌ واتاكانى له‌پێگه‌ی په‌يامه‌كانى نووره‌وه سه‌رله‌نوێ ژيانم پووناك كرده‌وه، بووه‌ هۆكارى ناسینی نه‌فسم. هه‌ندىكجار نه‌فسم زۆرم

لیدەكەت بۆ ئەنجامدانى كاریكى ھەلە، دەلەیت: "ھەرچۇنەك بىت ئەنجامى بدە". دەلەیم: "ئەخیر ناتوانم ئەنجامى بدەم و نایكەم". كاتەك كە ئەفسم ھەرامۆش دەكەم ھەست دەكەم شەیتان خەریكە لە داخا شەق دەبات و خەمبار دەبەیت. منیش شایەتەمان دەھەینم و ھەست بە ئاسودەیی دەكەم.

بەلام كاتى خۆراكى واتایی وەرناگرم شەیتان دەیەوئەت تۆلە بەسەنئەو. ئەم جارەش پێی دەلەیم كە ئایا من ئەوئەندە بى میشكەم خۆم بە تۆو خەریك بكەم. تۆ دەسپێرم بە خودای پەرورەدگار. چاوەپوانى یارمەتى لەخوا دەكەم.

مامۆستا گیان، ھەستم بەو ھەردوو مرۆڤ یان خۆى خۆى پەرورەدە دەكەت یان خۆای گەورە چاودێرى دەكەت، ئیمەى مرۆڤ لە ژياندا پێویستمان بە زانست و کردەوہیە، بەلام لە پێش ھەمویانەوہ زۆر پێویستمان بە پاکیتی و دڵسۆزییە.

"اللّٰهُمَّ اجْعَلْنَا مِنْ عِبَادِكَ الْمُخْلِصِينَ" آمین

دوعام بۆ بکەن. بە خواتان دەسپێرم.

٢٦ کانونی دووہم ٢٠٠١

خوشک و خوێنەرتان لە ئیستەنبولەوہ

بیزار بووم له فرمیسکه گان

...

من له ئیسکی شه هر خویندکاری زانکوی نه نادۆلم له کولێزی
په روه رده ده خوینتم، خویندکاری پۆلی سییه م.

یه که مجار نیووم له پښگه ی خویندنه وه ی کتیبه که تانه وه به ناوی
(خۆم دۆزییه وه) ناسی. نه م کتیبه دیاری برا گه وړه که م بوو بۆ من.
کتیبه که تان زۆر کاری تیکردم. چەند به شیکی کتیبه که م به ده م
گریانه وه خوینده وه، به پتی نه وه ی که نه م کتیبه نه وه نده
کاریگری هه بوو له سه رم، وتم ناخۆ کتیبی (نه و پیاوه ی له دووی
خۆی ده که پیت) چەندە کاریگری بیت؟!

چەند مانگی که نه م پرسیاره له میسکه دا دیت و ده چیت.
له کوتاییدا نه م پۆ کتیبه که تانم کپی به ناوی (نه و پیاوه ی له دووی
خۆی ده که پیت)، پاشانیش کتیبی (ژیانیکی نوی) م کپی. دلنایم
کاکیشم به م نیازه وه کتیبی (خۆم دۆزییه وه) ی پیشکش کردم.

نزیکه‌ی دوو هه‌فته‌یه له ئێسکی شه‌هرم. لێره له به‌شی ناوڤۆیی ده‌مێنمه‌وه، هێشتا به ته‌واوی ده‌ستم به خۆبێندنی وانه‌كان نه‌کردوه، هه‌ست به بێزاری ده‌که‌م. دوو سال پێش ئێستا که هاتم بۆ ئێره به‌هۆی هه‌ستکردنم به‌ته‌نهایی ده‌ستم کرد به نوێژ کردن، به‌لام نه‌متوانی به پێک و پێکی نه‌نجامی بده‌م.

ئه‌م هاوینه وازم له نوێژ کردن هێنا و هێشتا نه‌متوانیوه ده‌ست پێبکه‌مه‌وه. له‌بارودۆخیکی خراپدا بووم.

نۆر بێزارو شپه‌زه بووم، چوومه جێگای نووستنه‌وه. له ژووره‌که‌مدا ته‌نها بووم. کتێبی (ژيانێکی نوێ)م گرت به ده‌ستمه‌وه و ده‌ستمکرد به خۆبێندنه‌وه‌ی. هێشتا له یه‌که‌م به‌شدا بووم که باس له (مه‌مه‌دی دوزجیهی) ده‌که‌ن، خۆم بۆ پانه‌گیراو ده‌ستم کرد به گریان، نۆر خه‌مبار بووم، بیرم له نه‌زموونی خۆم کرده‌وه.

له پاستیشدا پۆزانی تال و ناخۆشم تێپه‌راند. سه‌ره‌پای نه‌وه‌ی ئاگاداری ئه‌رکه به‌ندایه‌تییه‌کانم بووم، به‌لام به‌جێم نه‌ده‌گه‌یاندن، نه‌مه‌ده‌توانی بیانکه‌م. له‌لایه‌ک له خۆم تووچه‌بووم و هه‌ستم به شه‌رمه‌زاری ده‌کرد، له‌لایه‌کیش دڵخۆش بووم به‌وه‌ی که ده‌متوانی له‌ناخه‌وه بگه‌رم بۆ نه‌وه‌ی که‌مێک ئاسوده بێم.

کۆ ده‌زانیت له‌وانه‌شه پاش ماوه‌یه‌کی کورت هه‌م‌دیسان بتوانم شادیی واتایی بدۆزمه‌وه‌و ده‌ست به ژيانێکی نوێ بکه‌م.

تکایه له که موکوپیم بیورن مامۆستا گیان، که میڤک بابه ته که م
شیواند، پاش خویندنه وهی به شی یه که می کتیبه که و پاش که میڤک
گریان نه وه هات به میڤکدا که نه م نامه یه تان بۆ بنووسم.

نامه ویت زیاتر درێژه به قسه کانم بدهم.

مامۆستا گیان ده مه ویت زۆر سوپاست بکه م و ده ستخۆشیت ئۆ
بکه م که وا کتیبی ئاوها جوان و کاریگر ده نووسیت، له بهر نه وهی
نه و راستیانه ی ئیمه نه مانده و یست بیبینین تۆ نیشانته داین.
داواکاریم له خودا نه وه یه که بهرده و امیت پی بیه خشیته له نووسینی
نه م کتیبه سوود به خش و ناوازانهدا و، ئیمه ش سوودمه ندیبین له
زانیاری و نه زمونه فراوانه که ت. به هیوای بهرده و امی به خته وه یی و
سه رکه و تننان.

پێزم هه یه بۆتان.

نه زمیه یه گیوزیل

دەستەم کرد بە نوێژکردن

مامۆستا گیان، ئەمە دووهم نامەیە بۆتان دەنوسم. پەنگە
نەتوانن ئەم نامەییەتان لەنتوان دەیان نامەی خۆنەرانی و
خۆشەویستاندا بیربکەوێتەو. بەم ھۆیەو دەمەوێت لە پێشدا خۆم
بناسێتم.

ناوم (نەزمییە گیوزیل)ە. خۆیتدکارم لە ئێسکی شەھر. لە یەکەم
نامەدا ویستوویمە باسی بارودۆخی پۆچی خۆمتان بۆ بکەم بۆئەو
یارمەتیم بدەن تا ئاسوودەیی واتایی بەدەست بهێتم.

ئەمڕۆ کە ھاتمەو بۆ بەشی ناوخوازی ھارپێکەم کتێبێکی ئێوەی
پێدایم زۆر سەرسام بووم. کە کتێبەکەم کردەو و ناوەکەتانم بینی
زۆر دلخۆش بووم. نامەکەتان لە ئێوە کتێبەکەدا زۆر کاریگەر بوو.
ھەولەدەم پاسپاردەکانتان جێبەجێ بکەم. سەرلەنوێ ئەم ئێوارەییە

دهستم كرده وه به نويژ كردن، ناخم پړيوو له ئاسوده يي. له
نزيك ترين مه لدا كتيبې كاني ديكه شتان به دهست دهخم.

له گهل هاوپي نزيكه كاندا كتيب و نامه كانتان دهخوينمه وه. بړوا
بكن نه وائيش به هينده ي من تامه زيو ي بينيني ئيوه. له دلوه
دهم وئت له گهل ئيوه دا به كتر بناسينو، بگم به خزمهت،
دهم وئت له دهره تيكدا سهر دانتان بگم، هيوا دارم په سنده ي
بكن.

ماموستا گيان، نه گهر پړوداوه كاني ژيانم هم موي بنووسم
په پره كان پر دهنه وه، به لام نامه وئت زياتر دريژه به قه سه كانم بدهم،
نامه وئت بيزارتان بگم، كاته به نرخه كانتان به هدر بدهم.
ناوه پړكي وته كم نه وه يه كه دهم وئت له پړگه ي نه م نامه يه وه
سوپاست بگم. سوپاسي خوي په روه ردگار ده كم كه كه سيكي
پړزداري وه كه ئيوه ي به خشيوه به ئيمه وه كه پړگا نيشانده رمان. پړز
وسلاومت پيشكهش ده كم، به پړزه وه دهسته كانت ماچ ده كم.
خودا ناگادارتان بيت.

نهمزميه گيوزيل

ناخم ئاسوودەيە

لە دايكېۋى سالى (۱۹۸۰) ى (ئادانا) م. ناوم سىئىدايە. لە زانكۆ غازى كرشەر، لە كۆلېژى پەرەردە خويندكارى پۆلى يەكەم.

كاتىك بىستم لە زانكۆ ۋەرگىراوم، لەلايەك ھەستم بە شادمانى دەکردو، لەلايەكى تىرشەۋە دلتەنگ بووم. شادمان بووم بەۋەى كە دەچم بۆ زانكۆ بۆ خويندن. ھەستىشم بە دلتەنگى دەکرد كە لە خىزان و خۆشەويستانم دوور دەكەتەۋە و، دەچومە شارىكى تەۋاۋ جياۋاز، ناۋەندىكى زۆر جياۋاز، ھاورپىيانى زۆر جياۋاز.

مانگى يەكەم كە ھاتم بۆ كرشەر بەردەۋام دەگريام، چونكە نەمدەتوانى لەگەل ئەۋ بارودۇخە تازەيەدا راپېيم، بىرى خىزانەكەم دەكردو ناخم بەخەم داپۇشرايوو. بووبووم بە كچىكى تووپە و ستەمكار، ھىچ شىتەك ئاسوودەى نەدەكردم، خۆشىم لە زيان نەدەبىنى. دەمويست بگەم بە ئارامىي و ئاسوودەيى. لە كۆتايىدا

نه وکاته هات. شه ویکيان (دیله ک) ی هاورپم کتیبه که ی خالید
 ئیترتوغرولی ده خوینده وه به ناوی (ژیانئیکی نوی). به خوینده وه ی
 زور خۆشحال بوو، زور زوو له بهر خۆیه وه ده یوت: "به پراستی
 کتیبیکی نایابه". هه ر که دیله ک کتیبه که ی ته واکرد لیم وه رگرت،
 له شوینی خۆم هه لئه سام، له ماوه ی ۱ - ۲ کاتژمێردا کتیبه که م
 خوینده وه. کتیبه که پووداوگه لئیکی په ند ئامیزی تیا بوو، زور سوودم
 لێوه رگرت، هه ستم به شادمانی ده کرد.

۱۵ - ۲۰ پۆز به سه ر خوینده وه ی کتیبه که دا تپه پی. شه ویک
 پاش ئه وه ی نوێزه که م کرد چوومه جینگای نوسته که مه وه خه وتم.
 ئه و شه وه خه وئیکی سه یرم بینی، له خه ونه که مدا له گه ل سه دان
 که سدا ده ستمان کرد به گه پان به شوین مه زاری هه زه تی
 (سه عیدی نوورسی) که ناوی له م کتیبه دا هاتوو. له م ماوه یه دا
 به شیک له و که سانه م بینی که به ئاراسته ی هه له دا ده پویشن، به
 هاوړیکانم وت که ئه وان به ئینینه وه سه ر پنگاکه ی خۆمان.

له ئه نجامی گه پانئیکی زۆردا مه زاری هه زه تی (سه عیدی
 نوورسی) م بینی که له ئارامگه یه کدا له ناو تابوتئیکی سه وزدا بوو.
 به سه ر تابوته که دا چه میه وه و له ئاوی خاوینی دیواره که م
 خوارد وه. (له گه ل ئه وه شدا که له پیشه وه دا به لوعه ی لی بوو). به
 هاوړیکانم وت: "له ئاوی دیواره که بخۆنه وه". پاش ئه وه ی دوعامان

خویند چوینە دەرەو، پێلاوە کانم ون بوویوو. لە پێی خاتوونێکدا
بینیم. دواتر ئەویش ونی کردبوو.

کە بە خەبەر هاتم هەستم بە خوشی و ئاسوودەییەکی بە کجار زۆر
دەکرد ئیستاش هەر بەو شێوەیە...

زانباری کتێبەکی خالید ئیرتوغول بە ناوی (ژیانێکی نوێ) و
کتێبەکانی دیکەم بە هاوڕێکانم راگەیاند، ئەوانیش خویندیانەو
سوودمەند بوون. زۆر سوپاسی مامۆستام خالید ئیرتوغول دەکەم و
دوعای بۆ دەکەم.

سێفدا تۆک گۆز

کتیبی (محمەدی دوزجەیی)

وهر بگێر نه سهر زمانی ئه لمانی

مامۆستای به پێزمان:

پاش خۆپندنه وهی کتیبه که تان به ناوی (محمەدی دوزجەیی)
برپارماندا ئه م نامهیه تان بۆ بنووسین. ئیمه دوو کچی گهنجی ته مه ن
١٤ و ١٥ سائین، له شاری کره فێلد ده ژین.

هه رچه نده له ولاتیکی گاور ده ژین، هه یچ کات نوینه رایه تی کردنی
دینی ئیسلامی خۆمان له بیر نه کردووه، ئیشه لا له بیریشی
ناکه یین. به لام پێویسته له گه ل به ره و پێشچوونی کات ئیمه ش
به ره و پێش بچین و زانیاری نوێ به ده ست به ینین. ئه وه ش له پێگای
کتیبه وه ده بیئت. کتیبی (محمەدی دوزجەیی) زۆر یارمه تیده رمان
بوو له م پێگایه دا.

ئیمه لێره له پێگای خۆپندنه وهی کتیبه که تانه وه به پرسیاره کانی
(محمەدی دوزجەیی) خوالێخۆشبووی برامان و وه لامه کانی ئێوه ی

به پښ ناسنابووين و سوودیكى زورمان لیوه رگرت و فیږبووین
به شتوازیكى جوان و شیاو وه لآمی كه سانی ده وروبه رمان بدهینه وه،
به لام لیږه دا ده مانه ویت پېرسین: "نایا ناتوانن ئه م كتیبه، واته
(محه مه دی دوزجه یی) وه ریگپږنه سه ر زمانى ئه لمانى؟" چاوه پوانى
وه لام ده كه یین بؤ ئه م پرسیاره مان.

له بهر ئه وه ی كه نامانه ویت زیاتر دریژه به نامه كه مان بده یین،
داواى لیږووردن ده كه یین بؤ ئه وه ی كه نووسیومانه و دهسته كانت
ماچ ده كه یین.

هه لېه ته چاوه پوانى دوعاكانیشتان ده كه یین.

له گه ل پښماندا.

كوبرا كاشكچى و نامینه ئالكان

پیرست

- پیشه کی ۵
- مه له ك فاتمه ۷
- كوپم خه فەت مه خو، پۆژێك ده بێته مامۆستا ۱۳
- ده چمه بووكێنى ۲۲
- شه رمه زارم مه كه ۲۹
- مامۆستا كه م ژيانى پى به خشم ۳۵
- نه خووشى شيرپه نه خيزانێكى پزگار كرد ۴۸
- كو تا ساته كانى كا كا سالم ۵۶
- بابه، من سبه ينى ده رم ۶۵
- زافه رى سه رفراز ۷۶
- چيروكى ژيانى قوربانى به كه ده ستى هيرۆين ۸۸
- فيداكارى مامۆستايه كه زانكو ۹۸
- كاتس و قاوشى به كار به رى مادده ي هوشبه ر ۱۰۲
- واته ئيوه نه و پياوه ن ؟ ۱۱۲
- مه له مان كرد ۱۱۸
- فرميسكه ترسینه ره كانى فارووق ۱۲۲
- ژيان بۆ من پاباردن و خهوتن بوو ۱۲۹
- نافره تىكى گه پاوه له خو كوشتن ۱۳۶
- ته نانه ت بېرم له خو كوشتن كرده وه ۱۴۰

۱۴۳	خۆم دەكۆشت
۱۶۲	مامۇستا پەمەزان
۲۲۸	لە پېشدا قەرزى خودا و مىللەت بدەرەو
۲۳۷	پىاوكوژىكى دل پەق چۆن گىيا ؟
۲۴۸	دوو مرقۇقى فرىشتە ئاسا
۲۵۸	بىزاربووم لە فرمىسكەكان
۲۶۱	دەستم كرد بە نوپۇز كردن
۲۶۳	ناخم ئاسوودەيە
۲۶۶...	كتىبى (مەمەدى دوزجەيى) وەرگىپنە سەر زمانى ئەلمانى

UÇURUMDAN DÖNÜŞ

HALİT ERTUĞRUL

ئەم پەرتوگە چەند چىرۆكىكى راستەقىنەو بەسەرھاتى
زىندى ھەست ھەژنى لەخۆ گرتووە.

ئەم چىرۆكانە، پىن لە ناسۆرىي و كيشەي دەروونى ئەو
مروڤانەي گە دواچار ھەتوانى برىنەكانيان دەستدەكەوێت.

لەم بەرھەمدا پرسىارە پەنگ خوارىووەكانى وىژدان و ئەشكە
رژىنراوەكان و خەمە قوولەكانى ناو دەروون، بە گەرانهوێ
ھەميشەيى ساپىژ دەبن.

بۇ نرڤاندنى ژيانتان و رىڤخستىن و راستكرىنەوێ
ھەلەكانتان، خۆتان بدەتە دەست ئەم بەسەرھاتە زىندووانە،
ئاسوودەيى نەچىژراوى گەرانهوێ راستەقىنە ھەست پى
دەكەن، تاقى بكەنەو.

ISBN 127-000-000-4

ناوێك راکرماندنى ئارا

ARA Media Center
ara.m@hotmail.com

